

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 52 · 18. februar
Sesjonen 2020–2021

Møte torsdag den 18. februar 2021 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 52):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: permittering, dagpenger, særordning for lærlinger, kompensasjonstiltak for selvstendig næringsdrivende og frilansere) (Innst. 232 S (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021) S-delen, Prop. 75 S (2020–2021) og Prop. 79 S (2020–2021) kap. 605, 634, 2541, 2650 og 2651)
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i midlertidig lov om kompensasjonstiltak for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19 (Innst. 231 L (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021))
3. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen (Innst. 211 S (2020–2021), jf. Dokument 8:146 S (2019–2020))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Maria Aasen-Svensrud og Jan Bøhler om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser (Innst. 212 S (2020–2021), jf. Dokument 8:153 S (2019–2020))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om å stoppe privatisering og forhindre en todelt helsetjeneste (Innst. 213 S (2020–2021), jf. Dokument 8:154 S (2019–2020))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Geir Adelsten Iversen, Marit Knutsdatter Strand, Åslaug Sem-Jacobsen, Per Olaf Lundteigen og Sandra Borch om tiltak for å sikre trygge fødsels- og barseltenester og jordmorberedskap i hele landet (Innst. 217 S (2020–2021), jf. Dokument 8:7 S (2020–2021))
7. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen og Bengt Rune Strifeldt om å styrke rettighetene til pasientene og forenkle regelverket for pasientreiser (Innst. 218 S (2020–2021), jf. Dokument 8:13 S (2020–2021))
8. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om å kutte i kvotene for tollfri import av jordbruksvarer fra EU etter brexit (Innst. 229 S (2020–2021), jf. Dokument 8:66 S (2020–2021))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i motorferdselloven (båter med elmotor på små vann mv.) (Innst. 220 L (2020–2021), jf. Prop. 20 L (2020–2021))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stoppe NorthConnect endelig (Innst. 216 S (2020–2021), jf. Dokument 8:8 S (2020–2021))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole André Myhrvold, Ruth Grung, Nils T. Bjørke, Kjersti Toppe, Øystein Langholm Hansen og Ingrid Heggø om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg (Innst. 222 S (2020–2021), jf. Dokument 8:82 S (2020–2021))
12. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Representanten Hanne Dyveke Søttar vil fremsette et representantforslag.

Hanne Dyveke Søttar (FrP) [10:00:34]: På vegne av stortingsrepresentant Kjell-Børge Freiberg og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om å bidra til at Nordland kunst- og filmhøgskole og NTNU får nødvendig bistand i en overgangsperiode.

Presidenten: Representanten Sivert Bjørnstad vil fremsette et representantforslag.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:01:06]: På vegne av stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Hans Andreas Lami, Tor André Johnsen, Bengt Rune Strifeldt og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om å suspendere betalingsplikten for merverdiavgift når krav er omtvistet.

Presidenten: Representanten Jon Engen-Helgheim vil fremsette et representantforslag.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:01:39]: På vegne representanten Siv Jensen og meg selv ønsker jeg å framsette et forslag om en bærekraftig politikk for innvilgelse av nye statsborgerskap.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad vil fremsette et representantforslag.

Geir Pollestad (Sp) [10:02:01]: På vegner av stortingsrepresentantane Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Ole André Myhrvold og meg sjølv har eg gleda av å setja fram eit forslag om å ta betre vare på matjorda gjennom å fastsetja eit nytt jordvern mål.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:02:30]: Eg vil på vegner av stortingsrepresentantane Emilie Enger Mehl, Jan Bøhler, Per Olaf Lundteigen, Geir Adelsten Iversen, Aud Hove og meg sjølv fremja eit representantforslag om ei førebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1 og 2 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:03:05]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: permittering, dagpenger, særordning for lærlinger, kompensasjonsytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere) (Innst. 232 S (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021) S-delen, Prop. 75 S (2020–2021) og Prop. 79 S (2020–2021) kap. 605, 634, 2541, 2650 og 2651)

Sak nr. 2 [10:03:43]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i midlertidig lov om kompensasjonsytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19 (Innst. 231 L (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til

hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:04:35] (ordfører for sakene nr. 1 og 2): Den første saken jeg var saksordfører for i Stortinget, var en litt sånn teknisk lovsak i finanskomiteen som bl.a. hadde et kapittel om oppretting av inkurier. Det fikk meg først til å undres over hva en inkurie var, og, etter å ha googlet dette, undres over hvorfor vi ville opprette dem. Det viste seg å være «departementsk» for å rette opp feil. Inkurier blir det dessverre også i dag, og som saksordfører beklager jeg selvsagt det, men jeg er redd for at jeg i denne prosessen har kommet i skade for å forvirre både meg selv og andre, og jeg skal komme tilbake til dette.

Det var relativt åpenbart at regjeringen var i ferd med å legge fram nye krisepakker som følge av at pandemien tok ny fart med mutasjoner over jul. Likevel – eller kanskje nettopp derfor – ble det fremmet hele 77 forslag til anmodningsvedtak da statsministeren holdt sin redegjørelse i Stortinget den 18. januar. Samme dag la regjeringen fram Prop. 72 LS med sine forslag til forlengede tiltak når det gjelder permittering, dagpenger, særordning for lærlinger, kompensasjonsytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Regjeringen hadde allerede fremmet mange av forslagene innenfor dette området, men det ble mest ryddig at departementet kom tilbake med en oppdatert proposisjon – denne gangen Prop. 75 S – for å svare ut flertallsvedtakene. I denne opprettholdt regjeringen i hovedsak sin innstilling om å forlenge de fleste av ordningene til 1. juli, selv om flertallet da allerede hadde anmodet om at disse ble utvidet til 1. oktober. Dette påpekes også av flertallet i deres komitémerknader. Jeg tenker at jo, det er rimelig at også regjeringspartiene selvsagt anerkjenner at regjeringen har et ansvar for å følge opp Stortingets vedtak, selv når vi mener at regjeringens opprinnelige forslag er bedre og støtter disse.

Dernest ble de sakene som berørte arbeids- og sosialkomiteen, men ble forhandlet om i finanskomiteens krisepakke, flyttet til vår komité. Derfor er vi så heldige at vi også behandler noen kapitler fra Prop. 79 S i dag.

La meg begynne med enigheten: Vi er alle enige om at vi fortsatt står i en svært krevende situasjon for norsk økonomi – som berører hele næringer, mange arbeidsplasser og arbeidstakere. Det er en politisk oppgave å

sørge for å bidra til trygghet i en usikker tid. Flertallet i komiteen skriver at krisetiltakene må vare så lenge krisen varer. Mindretallet er enig i dette. Uenigheten består etter mitt syn i om det er fornuftig å forlenge kripakkene til etter de mest pessimistiske anslagene for når hele den voksne befolkningen vil være fullvaksinert, altså 1. oktober, eller avpasse og eventuelt forlenge om nødvendig, og derfor sette sluttdato tidligere.

La meg da sikre at vi ikke oppretter, men snarere retter opp noen inkurier: Komiteen er enig om at den midlertidige kompensasjonssystemet for selvstendig næringsdrivende og frilansere skal forlenges, men da loven også er midlertidig, vil den bortfalle 1. mars. Dette er riktignok etter at Stortinget har vedtatt forlengelsen, men – ved en inkurie – før den blir sanksjonert og forlenget. Siden en lov som er bortfalt, ikke kan forlenges, fremmes det i dag et løst forslag om en likelydende lov med forlengelsen, som stortingsflertallet ønsket. Regjeringspartiene vil støtte denne, selv om vår primærpolitikk var utløp 1. juli.

Neste inkurie og stemmeforklaring gjelder løse forslag der Stortinget ber regjeringen om å utsette arbeidsgiverperiode II til 1. juni 2021. Dette er fremmet av Høyre og støttes av regjeringspartiene, men det er grunn til å tro at det også er en samlet komité som står bak dette.

Den siste inkurien – eller for å være helt ærlig: feilen – jeg har gjort, er å glemme å fremme regjeringens forslag om at arbeidstidsreduksjonen for rett til dagpenger reduseres fra 50 pst. til 40 pst. Dette gjør at bl.a. delvis permitterte kan jobbe mer dersom arbeidsmengden øker hos deres arbeidsgiver, noe som gir mer fleksibilitet til både arbeidsgiver og arbeidstaker uten at de mister retten til dagpenger. Dette var en midlertidig ordning til 1. november, som var riktig å fjerne da for å tilpasse virkemidlene til situasjonen, men er bra at gjeninnføres – også midlertidig. Feil koster, og siden vi her ikke kan stemme for regjeringens primærforslag om at denne skal utløpe 30. juni, vil regjeringspartiene støtte forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, om at denne løper fram til 1. oktober 2021, og jeg mistenker at også dette gjelder for en samlet komité.

Jeg kommer tilbake til vår begrunnelse i eget innlegg, men viser her til innstillingen og tar opp forslaget Høyre er en del av og støtter. Kort oppsummert mener Høyre at inngripende smitteverntiltak for å redde liv skal bli og blir kompensert med kraftige, målrettede tiltak for å redde arbeidsplasser og sikre arbeidstakere, men at disse må avpasses situasjonen slik at ikke tiltakene som skal avhjelpe en krise, blir til selve krisen eller bidrar til å forlenge den. Det er det jeg mener opposisjonen gjør her i dag.

Presidenten: Representanten Nordby Lunde har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Arild Grande (A) [10:09:54]: I Trondheim har Malin Stavsøien blitt permittert fra sin tidligere jobb. Hun valgte da å se seg om etter nytt arbeid, i tråd med oppfordringen fra statsminister Erna Solberg om at ledige må søke etter annet arbeid. Hun opplevde da å få to nye jobber, som hun igjen ble permittert fra. Da ble hun ilagt ventetid fra Nav, til tross for at hun hadde fulgt oppfordringen fra statsministeren.

Jeg tror også Heidi Nordby Lunde har vært opptatt av at permittering ikke skal ha en innelåsende effekt, men at folk faktisk skal våge å ta nye sjanser. Derfor har vi i dag fremmet forslag om å oppheve ventetiden for folk som er rammet av permittering under covid-19-pandemien. Hvorfor støtter ikke Høyre det forslaget?

Heidi Nordby Lunde (H) [10:10:53]: Jeg er veldig glad for at representanten Grande tar opp denne situasjonen i dag, og er veldig glad for at arbeidstakere, som Malin, faktisk følger oppfordringen. Men jeg tror nok det er et eget driv blant de arbeidstakerne som gjør det, og som forsøker seg på nye muligheter. Det er også hele meningen med den fleksibiliteten og de mulighetene innenfor de systemene vi har.

Nå er det min forståelse at Nav ikke skulle ha ilagt denne karantenen, og at det kommer en presisering fra departementet – det er mulig dette kan klares opp senere, så hvis jeg tar feil, ikke legg det på statsråden – og at det da ikke er nødvendig med et eget forslag om det.

Høyre er selvfølgelig tilhenger av at de som i dag er permittert, søker nye muligheter, og at de som er arbeidsledige, også får nye muligheter, men det er et trangt arbeidsmarked, så all ære til Malin for at hun faktisk gjorde det hun gjorde.

Jeg har også lyst til å si at under pandemien har vi sett flere tilfeller hvor det ikke gis insentiver til å søke seg til andre muligheter. Det mener jeg at vi skal se på etter at pandemien er over, hvordan vi kan lukke disse hullene i systemene.

Erlend Wiborg (FrP) [10:12:01]: Det er usikre tider for folk og for næringsliv. Jeg tror ingen av oss helt våger å spå hvordan neste uke blir, eller neste måned, eller det neste året, for den saks skyld. Vi ser også at bedrifter kan risikere å måtte stenge ned på veldig kort varsel, for så å få beskjed om at de kan åpne opp igjen, men de vet ikke om de kan være åpne én dag, én uke, én måned eller for alltid.

Vår jobb er å skape så mye forutsigbarhet vi kan i en veldig uforutsigbar tid. En utfordring som vi får tilbakemeldinger om, er at bedriftene ikke nødvendigvis

våger å hente permitterte ansatte tilbake i jobb når det er mulig. Hvis vi hadde redusert arbeidsgiverperioden, hadde vi redusert risikoen for bedriftene, og dermed kunne vi fått flere ansatte raskere tilbake i jobb. Hvorfor er Høyre uenig med næringslivet og uenig i det forslaget Fremskrittspartiet har fremmet?

Heidi Nordby Lunde (H) [10:13:06]: En av de tingene Holden-utvalget viste til før sommeren, er at når man reduserer arbeidstidsperioden kraftig, ser man også en stor økning i antall permitteringer, at det går oppover, og at det ikke nødvendigvis lønner seg verken for næringsliv eller for den enkelte ansatte.

Så mener jeg at regjeringen har levert kraftige, målrettede tiltak som har blitt tilpasset situasjonen under hele pandemien, og det er også en av grunnene til at Norge klarer seg bedre økonomisk sammenlignet med de fleste andre.

Det viktigste vi gjør nå, er å få opp vaksineringsen, ned smitten og rulle tilbake tiltakene for å begynne å skape mer og inkludere flere så raskt som mulig. Derfor er jeg lei meg for at Fremskrittspartiet i dag støtter å utvide alle ordninger fram til 1. oktober, istedenfor å avpasse disse til situasjonen, noe jeg tror er å gjøre både næringsliv og permitterte en bjørnetjeneste.

Så har jeg lyst til å minne om, siden representanten tok opp at vi ikke vet hvordan ting kommer til å gå, at han fortsatt skylder meg en øl, for han spådde at vi kom til å være ferdigvaksinert til jul i år, og at hoteller og restauranter kom til å drive som normalt.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det må representantene gjøre opp etterpå!

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:14:24]:Arbeidsfolk som går sjukmeldt i ett år, kan gå over på arbeidsavklaringspenger. Myndighetene har en frist på tre år på å avklare personen, enten for uføretrygd eller for arbeid, og så er det ett års karantene.

Situasjonen i dag er at mange ikke blir avklart, og de er ikke sjøl ansvarlige for at de ikke blir avklart. Dermed mister de ytelsene etter tre år og kommer i en veldig vanskelig økonomisk situasjon. Pandemien har forsterket problemene, for avklaringen går saktere og er enda dårligere.

Derfor har Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV et forslag om at de som ikke er avklart mot arbeidsrettet uføretrygd, også må få rett på forlengelse utover tre år.

Mitt spørsmål er: Hvorfor kan ikke Høyre støtte et sånt forslag?

Heidi Nordby Lunde (H) [10:15:28]: Takk for spørsmålet.

Jeg har lyst til å begynne med at alle mottakere av arbeidsavklaring fikk forlenget sin stønadperiode med seks måneder i april 2020. Primært var begrunnelsen for dette at framdriften i mange aktiviteter og behandlinger ble satt på vent. Tilbakemeldingene vi nå får fra Nav, er at de fleste AAP-mottakere nå får oppfølging, og at tiltak gjennomføres. Derfor er det heller ikke foreslått noen generell utvidelse for ordinære mottakere av AAP.

Det finnes likevel noen ganske få som av ulike grunner har fått sitt løp forsinket. Det kan skyldes planlagte inngrep, behandling som er utsatt, og helsepersonell som er omdisponert, og det er vi klar over.

Regjeringen har sagt at de følger denne situasjonen tett og har god dialog med Nav, og at de løpende vurderer behov for tiltak som kan avhjelpe akkurat denne situasjonen, men ser per nå at det ikke er behov for en generell forlengelse, som er det partiene foreslår.

Presidenten: Med det er replikkordskiftet omme.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [10:16:45]: Høyre-regjeringens kortsiktige og urettferdige politikk har skapt unødvendig store bekymringer for folk og arbeidsgivere. Derfor var det helt nødvendig at Stortinget tok ansvar. Arbeiderpartiet tok initiativ til å samle opposisjonspartiene på Stortinget for å forbedre og forlenge kriseordningene. Regjeringens økonomiske håndtering er utilstrekkelig for å bekjempe ledigheten. Den er urettferdig i byrdefordelingen, og den er uforutsigbar for næringslivet.

I møte med pandemien er det avgjørende at krisepakkene har en sosial profil. Det har vært Arbeiderpartiets prioritet gjennom hele krisen. 19. januar fikk vi viktige flertall for å forlenge krisetiltakene, nettopp fordi smitteverntiltak og økonomiske krisetiltak må gå hånd i hånd. Vi fikk bl.a. flertall for å utvide permitteringsperioden til 1. oktober, forlenge forhøyet sats for dagpenger, forlenge maksimal periode for mottak av dagpenger, oppheve ventetiden på tre dager for å motta dagpenger til 1. oktober, forlenge ordningen med inntektssikring til selvstendig næringsdrivende og forlenge ordningen for lærlinger. Dette er viktige tiltak, viktige gjennomslag, som betyr noe i hverdagen til folk.

Hva er så regjeringens reaksjon på stortingsflertallet? Regjeringen legger ikke fram endringene som Stortinget ber om, og regjeringen følger ikke Stortingets vilje. Det regjeringen strekker seg til i Prop. 75 S, som vi behandler her i dag, er en lovteknisk bistand og bistand til redegjørelse om de økonomiske konsekvensene. Det er mildt sagt spesielt. Så mye motstand hadde regjeringen mot å forlenge krisetiltakene til folk at de ikke engang ville fremme de endringene som Stortinget ba om. Men Stortinget følger opp saken i dag. Flertallet har talt. Krisetiltakene skal forlenges, for det er for tidlig å

avvikle ordningene 1. juli. Vi lever i en tid med stor usikkerhet. Det er lokale nedstengninger, utbrudd av et mutert virus og et stort antall ledige. Da er det en selvfølge at vi stiller opp. De neste månedene vil være uforutsigbare, og folk må ha trygghet for at krisetiltakene er der og at vi stiller opp.

I Prop. 79 S legger regjeringen fram 1 mrd. kr til arbeidsrettede tiltak og kompetanseutvikling for permitterte og ledige. Det er en oppfølging av et vedtak som ble fattet 19. januar mot stemmene til Høyre. 1 mrd. kr til arbeidsrettede tiltak og kompetanseutvikling er en viktig seier for Arbeiderpartiet fordi det handler om å stille opp for dem som er rammet. Igjen er det Stortinget som tar ansvar, ikke regjeringen.

Da Arbeiderpartiet foreslo en gjeninnføring av feriepenger av dagpenger, ble det kalt galskap av Høyre. Det er bare å registrere at Høyre i dag selv fremmer forslag om feriepenger. Det er tydeligvis ikke så galskap og ko-ko lenger. Høyre må gjerne forklare hva som har endret seg siden november, da disse ordene ble brukt.

Det er en viktig forskjell mellom Arbeiderpartiets og Høyres forslag. Høyre vil ha en midlertidig innføring. Arbeiderpartiet mener at dette er like urettferdig i 2023. Vi ønsker en permanent ordning.

Konsekvensene av pandemien møter vi aller best sammen. Ingen skal måtte stå alene. For Arbeiderpartiet betyr det at krisetiltakene må vare så lenge krisen varer, nettopp for å skape trygghet og forutsigbarhet for folk og bedrifter. Vi må være der for hverandre. Skulle det endre seg, skulle alt bli så mye bedre at vi ikke trenger krisetiltakene, får vi gjøre noe med det da. Men folk trenger noe å forholde seg til, folk trenger trygghet, og nettopp derfor er jeg glad for at stortingsflertallet igjen tar ansvar i dag.

Med det vil jeg ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står inne i.

Presidenten: Da har representanten Elise Bjørnebekk-Waagen tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:21:52]: Representanten Bjørnebekk-Waagen omtaler regjeringens politikk som kortsiktig og urettferdig, men denne politikken har altså ført til at Norge ser ut til å ha færre døde, færre sykehusinnleggelse og har klart seg bedre økonomisk enn andre land. Derfor kan det være en god mulighet til å avpasse virkemidlene til situasjonen, istedenfor å gjøre som Arbeiderpartiet vil, nemlig forlenge dem og dermed muligens forlenge krisen.

FHI forventer at den voksne delen av befolkningen vil være vaksinert i løpet av sommeren. Forlengelse av tiltakene til 1. oktober kan derfor bidra til nettopp å forlenge krisen. Ellers levedyktige bedrifter vil måtte

konkurrere med dem som overlever på støtteordninger, og vi vet at langtidspermitterte risikerer å bli langtidsledige med oppbrukte dagpenger i den perioden de har vært permittert, når de har gått ledig så lenge. Dette er å gjøre norsk næringsliv en bjørnetjeneste. Det er å gjøre permitterte som ikke har en trygg jobb i andre enden, en bjørnetjeneste. Jeg lurer på hvordan i all verden Arbeiderpartiet klarer å forsvare det.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [10:22:53]: Det viktigste for Arbeiderpartiet her og nå er å trygge vanlige folk og bedrifter. Det handler om å gi forutsigbarhet, en forutsigbarhet som regjeringen ikke har villet gi, men som Stortinget tar ansvar for. Kommer vi dit at vi ikke trenger krisetiltakene, skal ikke vi tviholde på dem. Men det er grunn til å sette spørsmålstejn ved hvem det er som egentlig gjør langtidspermitterte og ledige en bjørnetjeneste, for i januar var det om lag 200 000 arbeidssøkere, men bare 4 000 som på eget initiativ tok utdanning i dagpengeordningen. Hadde regjeringen grepet muligheten og sørget for at flere fikk brukt denne tiden effektivt, hadde flere vært bedre stilt når krisen er over. Det er i realiteten en bjørnetjeneste.

Erlend Wiborg (FrP) [10:23:47]: Denne uken behandler vi flere saker der fokuset er på å hjelpe dem som trenger det mest. Tidligere i uken stemte Arbeiderpartiet ned Fremskrittspartiets forslag om å øke minstepensjonene opp til fattigdomsgrensen og sørge for et snev av anstendighet der. Men heldigvis er det også områder vi i Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet kan være enige om. Vi er enige om at i den situasjonen man er i nå, er det riktig å ha feriepenger for dem som har vært arbeidsledig. Så er det noe uenighet om man bør ha det nå, i en periode under pandemien, eller om man bør ha det permanent. Men en vesensforskjell på det forslaget Fremskrittspartiet har fremmet i dag, som nå ligger an til å få flertall, og det Arbeiderpartiet foreslår, er at Arbeiderpartiet legger opp til en lavere feriepengesats enn det Fremskrittspartiet gjør. Vi mener at det skal være likt for alle, uavhengig av om man har gått på dagpenger, eller har arbeidsinntekt. Hvorfor ønsker Arbeiderpartiet en lavere sats for arbeidsledige?

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [10:24:54]: Det er riktig at Arbeiderpartiet ønsker å gjeninnføre ordningen sånn som den var før 2015, og det innebærer en sats på 9,5 pst. Men det er vesensforskjeller på vår løsning og Fremskrittspartiets løsning. Vi ønsker en varig innføring, ikke noe som bare skal være i 2021 og 2022. Vi kommer til å stemme subsidiært for representanten Wiborgs forslag sammen med Høyre i dag, og er det sånn at det innebærer en økning i prosent, mener vi at det er en fin løsning her og nå. Men dette er noe som

bør ha varig virkning. Vi kan ikke stå inne for at ledige i 2023 ikke skal få den samme muligheten.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:25:39]: Den krisen vi står oppi, viser behovet for å styrke sikkerhetsnettet, altså redusere belastningen både for arbeidstakere og for arbeidsgivere. Senterpartiet og Arbeiderpartiet er enig i forslagene for å styrke sikkerhetsnettet for arbeidstakerne. Vi er dessverre ikke enig når det gjelder arbeidsgiverne. I dag er det ti dagers arbeidsgiverperiode, med arbeidsgiverperiode I og så en egenandelsperiode på ti dager. For en arbeidsgiver som får permittert ti ansatte, vil det, hvis vi sier det er 2 000 kr per dag, bli en utgift på 200 000 kr. Det er altfor mye penger – en altfor stor belastning på arbeidsgiver etter Senterpartiets vurdering. SV og Senterpartiet fremmer forslag om at regjeringen umiddelbart endrer arbeidsgiverperiode I fra ti dager til fem dager, pluss fem dager med lønnskompensasjon for arbeidstaker fram til 1. oktober 2021, eller så lenge pandemien varer. Hvorfor kan ikke Arbeiderpartiet støtte det forslaget?

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [10:26:54]: Jeg deler bekymringen for både arbeidstakerne og bedriftene, og vi vet at det er mange bedrifter og ansatte som har det tøft nå. Med store omveltninger på kort tid betyr det mye utgifter, men Arbeiderpartiet har valgt en annen tilnærming til nettopp denne utfordringen. Vi mener at vi må ha en bedre kompensasjon for bedriftene. I tillegg til den generelle tilskuddsordningen mener vi at vi må ha en omsetningsbasert tilskuddsordning som kommer i tillegg til den generelle. Det er nettopp for å fange opp de bedriftene som er hardest rammet av pandemien. Når vi gjør dette, mener vi at det er bedre på lang sikt, at det kan føre til færre permitteringer, og at vi kommer oss fortere gjennom krisen. Jeg har stor sympati for at Senterpartiet i tillegg foreslår en kompensasjonsordning for arbeidstakerne for de siste fem dagene. Det er til forskjell fra Fremskrittspartiet, som igjen foreslår å legge byrden over på arbeidstakerne.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erlend Wiborg (FrP) [10:28:13] (komiteens leder): Først litt stemmeforklaring så formalitetene er tatt: Jeg tar opp de forslag som Fremskrittspartiet står bak. Fremskrittspartiet kommer i dag til å støtte forslag nr. 1, om at arbeidstidsreduksjonen for rett til dagpenger reduseres fra 50 til 40 pst. Fremskrittspartiet støtter også forslag nr. 8, om at permitterte ikke ilegges forlenget ventetid på grunnlag av at de har byttet jobb mens de var permittert under pandemien.

Så skal jeg gjøre noe jeg aldri har gjort før. Det er å fremme forslag til en helt ny lov som et løst forslag, men

det er da på vegne av samtlige partier i arbeids- og sosialkomiteen, som saksordføreren også redegjorde for.

Jeg vil takke saksordføreren, komiteen og komitésekretæren for et godt samarbeid i en teknisk krevende sak. Heldigvis har alle vist fleksibiliteten som sakens alvor fortjener. Konsekvensene av pandemien er enorme på mange felt – helsemessige og økonomiske. Vår jobb er å sørge for en god balanse mellom smitteverntiltak og de konsekvenser det har med tanke på vår alles fysiske og psykiske helse, økonomien til folk flest og næringsliv og ikke minst samfunnet som helhet.

I denne ekstraordinære og krevende situasjonen, som er full av uforutsigbarhet, er vår jobb å skape så mye forutsigbarhet som mulig for å dempe de negative konsekvensene denne pandemien har for folk flest og næringsliv.

Fremskrittspartiet har hatt fokus på å sikre arbeidsplasser og å sikre økonomien til folk flest på flere områder. For å få til dette må vi prate med folk utenfor dette huset også. Derfor har Fremskrittspartiet nå i lengre tid hatt mange møter og tett kontakt med både arbeidsgivere og arbeidstagere og fått mange tilbakemeldinger som resulterer i flere av våre forslag her i dag.

Men er det ett punkt som i praksis er blitt tatt opp på alle møter, er det utfordringen med arbeidsgiverperioden. Når vi er i den uforutsigbare tiden vi er i nå, risikerer f.eks. en restaurant som har permittert sine ansatte og er stengt på grunn av restriksjonene, at det lettes på restriksjonene, og at restauranten kan åpne. Restauranten har da et valg: Våger de å åpne og hente de ansatte tilbake fra permittering når de vet at det om en uke eller en dag kan komme en ny smittebølge, og restauranten brått må stenge ned, og de må permittere ansatte? Hvis de da må permittere ansatte igjen, må de betale for ti dagers arbeidsgiverperiode, noe som gjør at flere bedrifter velger å ikke hente ansatte tilbake.

Det er derfor Fremskrittspartiet i dag foreslår å redusere arbeidsgiverperioden fra ti til to dager, da vi mener det er et målrettet tiltak som reduserer risikoen for næringslivet ved å hente ansatte tilbake, noe som er til gode for den enkelte og ikke minst for samfunnet som helhet.

Mange av grepene Stortinget har tatt, retter seg mot næringslivet, og det er bra og viktig for å trygge arbeidsplasser. Men folk flest merker også denne pandemien på kroppen og ikke minst på lommeboken. Veldig mange mennesker er blitt arbeidsledige eller permittert. Mange ble det for nesten et år siden og har vært permittert eller arbeidsledige lenge. De har da mistet en betydelig del av inntekten sin da dagpengene er lavere enn inntekten de hadde. Så er det flere som har kommet tilbake i jobb, og det er vel og bra, men som nå i juni risikerer å ha nesten ikke noe inntekt. Og det er da

inntekt ikke nødvendigvis til å reise på ferie, men til å betale husleie, til å betale strømregningen og til å betale maten – helt nødvendige inntekter.

I den helt ekstraordinære situasjonen foreslår Fremskrittspartiet at vi skal innføre feriepenger for dagpenger opptjent i 2020 og 2021. I motsetning til den rød-grønne siden, som ønsker en lav sats, mener vi at de som har vært arbeidsledige og virkelig tatt en stor økonomisk belastning, bør få samme feriepengesats som resten av samfunnet. Det er derfor jeg er glad for at det forslaget ser ut til å bli vedtatt i dag.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:33:30]: Regjeringspartiene ser at man nå utvider alle ordningene til 1. oktober og frykter at dette bidrar til å utvide og forlenge krisen. Samtidig ser vi at ellers levedyktige bedrifter nå må konkurrere med bedrifter som overlever på støtteordninger eller fordi de har permittert uten da å måtte betale den arbeidsgiverperioden vi ønsker å illegge dem. Jeg mener dette er å gjøre de langtidspermitterte en bjørnetjeneste, og de risikerer å bli langtidsledige.

Mitt spørsmål til representanten Wiborg er: Hvordan føles det egentlig å bli brukt som en brekkstang for de rød-grønne for både å jekke opp ytelse og ordninger som ikke en gang SV fikk til i regjering og nå å utvide disse til etter valget? Det er spørsmål nr. 1.

Spørsmål nr. 2: Ved å utvide disse til etter oktober, hvordan ser representanten på muligheten til å rulle tiltakene tilbake etter valget?

Erlend Wiborg (FrP) [10:34:25]: Fremskrittspartiet og Høyre har tydeligvis et litt forskjellig syn på politikk. Vårt syn er å forenkle og forbedre hverdagen til folk flest og sørge for at vi har et næringsliv som har mest mulig forutsigbarhet. For å få til det fremmer vi de forslagene vi mener er fornuftige og riktige.

Vi i Fremskrittspartiet bryr oss lite om det er noen partier på venstresiden som sikrer flertall for våre forslag, eller om det er noen partier på høyresiden som sikrer flertall for våre forslag. Hensynet til folk flest er mye viktigere enn mye av det politiske spillet.

Jeg mener Høyre her undervurderer verdien av forutsigbarhet for næringslivet. Det er ikke sånn at næringslivet permitterer for moro skyld. Mye tyder på at det kommer til å være uforutsigbare tider i lang tid fremover også, og da er det viktig og bra at næringslivet har forutsigbarheten ved at vi nå utvider ordningene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:35:40]: Ved permittering var det fram til mars 2020 en arbeidsgiverperiode,

en periode som arbeidsgiver betalte lønn for, på 15 dager. Så fikk vi første krisepakke, hvor det ble redusert til to dager som arbeidsgiver betalte, og med 18 dagers lønnskompensasjon fra staten. Det varte fram til 1. januar. Da gikk regjeringen og Fremskrittspartiet inn for å ha ti dagers arbeidsgiverperiode igjen.

Nå står vi i spørsmålet om hva som skal gjelde framover. Fremskrittspartiet foreslår å gå fra ti dager til to dager. Det er gunstig for arbeidsgiver, men det er meget ugunstig for arbeidstaker. Dermed taper arbeidstaker store beløp.

Hvordan kan Fremskrittspartiet velte kostnadene så til de grader over på arbeidstakerne?

Erlend Wiborg (FrP) [10:36:43]: Her tror jeg representanten Lundteigen virkelig må ha misforstått.

Grunnen til at vi fremmer dette forslaget, og som jeg også redegjorde for i mitt hovedinnlegg, er at vi ønsker at ansatte skal kunne gå fra permittering og tilbake til arbeid raskere. Når man er permittert og lever på dagpenger, er det en lavere sats enn lønnen. Vi mener med vårt forslag at vi raskere kan få ansatte tilbake i jobb og dermed at de kan få tilbake full lønn. Det er et gode for den enkelte ansatte, og ikke minst er det et gode for hele samfunnet at vi kan få hjulene raskere i gang. Dessverre velger Senterpartiet her å lukke øynene for den entydige tilbakemeldingen man får hvis man faktisk beveger seg utenfor dette hus og prater med folk flest og næringslivet.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:37:46]: Grensependlarane, altså dei som jobbar i Noreg, men som bur på andre sida av grensa, har etter grensestenginga ikkje hatt moglegheit til å reisa på jobb. Dette er ei gruppe som fell mellom alle stolar, og som vert ståande utan inntektssikring fordi dei korkje er permitterte eller sjuke, men dei har likevel inga moglegheit til å gå på jobb.

SV har føreslått å få på plass ei løysing for å sikra at desse grensependlarane vert varetakne. Kvifor støttar ikkje Framstegspartiet dette forslaget?

Erlend Wiborg (FrP) [10:38:24]: Det er en komplisert problematikk representanten Lerbrekk tar opp, og det jobbes mye med å prøve å se på hvilke løsninger som kan virke.

Grunnen til at Fremskrittspartiet går imot det forslaget til Sosialistisk Venstreparti og venstresiden, er at vi mener det er et dårlig forslag. Det ville medført at norske skattebetalere ville måtte være med på å betale penger til mange østeuropeere, f.eks. Vi mener at i den krisen man står i nå, må hovedfokus være på norske arbeidstakere som bor og arbeider i Norge. Det er første prioritet.

Så er jeg helt enig – jeg kommer selv fra et grensefylke. Ingen ting hadde gledet meg mer enn om man kunne finne en løsning for dem som bor rett over grensen og jobber og pendler frem og tilbake, men det forslaget man her kommer med, er dårlig, for det treffer altfor bredt. Man treffer da grupper vi mener norske skattebetalere ikke har et ansvar for.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:39:37]: Først vil jeg ta opp Senterpartiets forslag.

Det som er Senterpartiets linje her, er å gi folk større trygghet under pandemien. Det gjelder både arbeidstakere, sjølstendig næringsdrivende og bedriftsledere. Vi følger opp Stortingets vedtak av 19. januar 2021, som dermed fører til at regjeringa lider nederlag i åtte romertallsforslag, fordi opposisjonen pluss Fremskrittspartiet har gått sammen.

Det som nå er spørsmålene, er: Hvor lenge skal tiltakene vare, og hvor omfattende sikkerhetsnett skal vi ha? Statsministeren har skissert tre ulike scenarioer for hvor lenge pandemien vil vare, og nøkternt er det i beste fall en bedring sent utpå høsten. Derfor har vi en generell holdning om at det skal vare inntil 1. oktober, eller så lenge pandemien varer.

Jeg vil ta veldig sterkt avstand fra det representanten Heidi Nordby Lunde sa, at våre forslag til sikkerhetsnett forskyver og forlenger krisen. Det er langt fra det som er situasjonen, og uttalelsen fra Nordby Lunde viser en helt forskjellig virkelighetsforståelse av hvordan vi skal bistå arbeidsliv og næringsliv. Senterpartiet er mest opptatt av at vi skal ha generelle ordninger som er målrettet, uten for mange søknader. Det er et meget komplisert regelverk, ikke minst overfor arbeidsgivere her, og vi prøver å ha generelle målrettede virkemidler, slik at en unngår å måtte se på alle eventualiteter.

Det er mange forslag i saken, og det er viktig å være så presis som mulig når jeg bare har 5 minutter til å presentere standpunktene til forslagene. Det er altså et flertall – Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og SV – som vil oppheve ventetiden på tre dager for å motta dagpenger. Det er flertall for å utvide permitteringsperioden til 1. oktober 2021 og for å forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 pst. av dagpengegrunnlaget opp til første 3G, fram til 1. oktober 2021. Vi går inn for å forlenge maksimal periode for mottak av dagpenger til 1. oktober 2021 også for de tilfellene som gikk utover maksperioden fra 1. november i 2020. Vi forlenger ordningen med inntektssikringen for lærlinger – meget viktig. Vi forlenger ordningen med lavere inntektsvilkår for å motta dagpenger, 0,75G, til 1. oktober, og de som fikk innvilget dagpenger før 20. mars 2020, får fra 1. februar 2021 økt sats for dagpenger med 80 pst. inntil 3G.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV går inn for å redusere kravet til tapt arbeidstid for å motta dagpenger under permittering til 40 pst. fram til 1. oktober. Vi øker satsen til 70 pst. i ordningen for sjølstendig næringsdrivende og frilansere, og vi går inn for umiddelbart å forlenge perioden for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker så lenge krisen varer, nå fram til 1. oktober. De som ikke er avklart mot arbeidsrettet uføretrygd, må også få rett på forlengelse utover tre år.

Mottakere av arbeidsavklaringsytelsen må få forlenget tidsperiode på tre år ved mangelfull avklaring av arbeidsevne. Vi gjeninnfører feriepengetillegget på dagpenger med virkning fra 1. januar 2020, slik at dagpenger opptjent i 2020 gir rett til ferietillegg i 2021, slik reglene var før 2015 – jeg understreker: slik reglene var før 2015.

Vi gjennomfører nødvendige forskriftsendringer for å sikre personer som i perioden etter 30. oktober 2020 har mistet dagpenger eller AAP som arbeidssøker på grunnlag av bl.a. overskredet maksimal mottaksperiode.

Permitterte skal ikke tillegges forlenget ventetid på dagpenger når de sies opp i den permitterte jobben, tar seg jobb og så blir permittert/oppsagt på nytt – igjen slik som Arbeiderpartiet på en god måte presenterte forslaget.

Videre skal grensependlerne ikke bli skadelidende. Grensependlere som pendler daglig Sverige–Norge/Norge–Sverige, eller tilsvarende til Finland, skal ikke være i den fella som de sitter i i dag.

Til slutt vil jeg si at vi skal også ivareta bedringer for arbeidsgiverne, og derfor går vi inn for at regjeringa umiddelbart skal endre arbeidsgiverperiode 1 fra ti dager til fem dager pluss fem dager med lønnskompensasjon for arbeidstaker.

Helt til slutt: Ved en feil står Senterpartiet inne sammen med SV på forslag nr. 15, om å utvide 80 pst. av dagpengegrunnlag opp til 4G. Det er feil. Vi står på fortsatt 80 pst. til 3G.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [10:45:13]: Jeg er sikker på at representanten Lundteigen er enig i at vi må sørge for at skattebetalernes penger brukes på en mest mulig fornuftig måte, og sørge for at det er de som trenger hjelpen mest, som faktisk får den. Fremskrittspartiet har gjennom mange år arbeidet mye mot f.eks. trygdeeksport, da vårt grunnleggende syn er at norske velferdsgoder i all hovedsak bør gå til norske statsborgere og andre som bor og arbeider i Norge.

I dag er Senterpartiet med på et forslag som sier at norske skattebetalere skal betale økonomisk kompensasjon til folk bosatt i f.eks. Polen, Litauen og Latvia. Hvorfor mener representanten Lundteigen at det er fornuftig at norske skattebetalere skal finansiere borgere rundt omkring i EU?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:46:11]: Det framgår av EØS-avtalen hvilke forpliktelser vi her har, og så langt jeg vet, er Fremskrittspartiet et økonomisk liberalistisk parti som ønsker at markedskreftene skal ha størst mulig frihet. Derfor er det ukontrollert bevegelse av arbeidskraft over grensene, slik Fremskrittspartiet ønsker det, og da må en sjølsagt gjennomføre de ytelsene som en har forpliktelser til etter avtalen. Så her sitter Fremskrittspartiet plassert akkurat der hvor de skal sitte, fordi de har akseptert spillereglene. Det er Fremskrittspartiets problem, ikke Senterpartiets problem.

Erlend Wiborg (FrP) [10:46:56]: Representanten Lundteigen tar her direkte feil. Det er ingenting i EØS-avtalen som pålegger Norge nå å betale økonomisk kompensasjon til folk bosatt i Spania, Polen, Litauen, Latvia osv. Ingenting i EØS-avtalen pålegger oss å gi den økonomiske kompensasjonen, men hvis man vedtar forslaget fra representanten Lundteigen og Senterpartiet i dag, da vil norske skattebetalere måtte finansiere det. Vi vet at for noen dager siden valgte representanten Lundteigen å stemme imot Fremskrittspartiet og SVs forslag om å løfte minstepensjonistene opp til fattigdomsgrensen. Det hadde man altså ikke råd til, men det å bruke norske skattepenger til andre europeiske arbeidstakere, er Senterpartiet villig til. Jeg må si at det er underlig, og jeg lurer på om dette da er et taktskifte fra Senterpartiet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:48:00]: Jeg vil si det sånn at representanten Wiborg er spesielt upresis til å være Fremskrittsparti-representant her i salen, og det synes jeg ikke noe spesielt om. Jeg synes absolutt ikke noe om det, for det kastes ut påstander som er så upresise og feilaktige at det tror jeg folk flest merker seg.

Senterpartiet støtter ikke at vi skal ha minstepensjoner opp til EU60. Det har vi dokumentert og fortalt om, for det er et helt annet sikkerhetsnett i Norge enn det som er i utlandet. Men de ytelsene vi nå snakker om, dagpenger, er jo knyttet til den arbeidsinnsatsen disse utenlandske statsborgerne og utenlandske bosatte gjør i Norge, og da er det det som skal dekkes, fordi de gjør en innsats i arbeidslivet i Norge. Det er Senterpartiet for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:49:16]: Eg vil begynna med å ta opp dei forslaga som SV står bak. Eg skal nemna nokre av forslaga som er spesielt viktige, men fyrst til det overordna.

Mange har vore permitterte heilt sidan pandemien begynte i fjor. I tillegg kjem dei som har vorte oppsagde, og alle andre som har vorte permitterte undervegs. Dei fleste arbeidslause og permitterte kjem frå låglønssyrke. Det er hotell- og restaurantarbeidarar, butikkarbeidarar, kulturarbeidarar, vektarar osv. Pandemien er ei forskjellskrise kor vanlege arbeidsfolk, barn, unge og dei som elles sit nedst ved bordet, betaler den høgaste prisen. Når så mange har levd på så lite så lenge, vert det svært tøft å få endane til å møtast. No ser me at talet på inkassovarsel stig, og straumprisane er skyhøge. Mange slit med å betala rekningane sine. Det er på høg tid at arbeidslause og permitterte får meir å leva av. Å leva på ein liten del av ei allereie låg løn er tøft, og jo lengre tid som går, desto tøffare vert det.

SV fekk gjennomslag for å la dei arbeidslause behalda litt meir av inntekta si enn i vanlege permitteringar ved forhandlinga i fjor. Det er me svært glade for. Me ser no kor nødvendig det var å styrkja den sosiale profilen på dagpengar. Det kan gjerast endå betre. Me kan styrkja den sosiale profilen meir no, for på den måten å berga fleire privatøkonomiar gjennom krisa.

Difor utfordrar SV no dei andre partia til å vera med oss på å gje dei arbeidslause litt meir å leva av i dag, og stemma for at arbeidslause og permitterte skal få behalda 80 pst. av inntekta si opptil 4G, ikkje 3G, som i dag – altså forslag nr. 15 i innstillinga. Med dette forslaget vil folk få ca. 1 500 kr meir i månaden. Dette er eit svært viktig bidrag til dei arbeidsledige no.

Eit anna forslag, som me fremjar saman med Arbeidarpartiet og Senterpartiet, er å be regjeringa tydeleggjera at yrkesskadeforskrifta 220 § 1 H punkt 2 skal gjelda likt for alle yrkesgrupper som er definerte til å ha eit samfunnskritisk virke, og som jamleg vert utsette for smitte på jobb. I dag gjeld denne forskrifta langt færre enn det talet som kvar dag vert utsette for smitte på jobb. Her vil eg nemna spesielt reinhaldarar og butikktilsette. Desse kvardagsheltane fortener ein langt større takk for innsatsen enn det dei får no. Det minste me kan gjera no, er å sørgja for at yrkesskadeforskrifta òg gjeld desse, i tilfelle smitte på jobb.

Det siste forslaget eg spesielt vil framheva, er dette:

«Stortinget ber regjeringa sikre at grensependlere som nå ikke kan reise inn i landet for å jobbe på grunn av stengte grenser, blir omfattet av ordninger som sikrer økonomisk kompensasjon.»

Det er snakk om folk som på grunn av stengde grenser no står utan permittering og utan moglegheit til å jobba. Lærarar er blant dei i denne gruppa. Eg må få be

om at regjeringspartia gjer greie for korfor dei ikkje vil vera med på dette.

Me har mange fleire forslag enn dei eg har nemnt no, saman med Arbeidarpartiet og Senterpartiet, men òg aleine. Fleire av desse forslaga vert det gjort greie for i andre innlegg frå medlemmer i komiteen.

Heilt til sist vil eg retta merksemd mot Framstegspartiet, som har bestemt seg for å la folk få feriepengar i år og neste år. Det synest eg var fint av dei, sjølv om me har eit betre og meir varig forslag sjølv.

Presidenten: Representanten Solfrid Lerbrekk har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [10:54:20]: Takk til saksordføraren for grundig og godt arbeid med ei stor og samanfatta sak som betyr mykje for mange.

Vi skal handsama endringar i statsbudsjettet for 2021 knytte til økonomiske tiltak for å bøta på utfordringane i arbeidslivet i samband med pandemien. Vi står i ein krevjande situasjon for norsk økonomi som rammar mange arbeidstakarar, verksemdar og næringar. Gjennom heile pandemien har regjeringa måtta vekta ulike omsyn, særleg mellom smittevern og næringsliv. Det har vore og er framleis nødvendig med inn- og utgreipande tiltak for å unngå at smittetalet aukar dramatisk. Det er faktisk smittesituasjonen til kvar tid som har hatt definisjonsmakta når det gjeld alle tiltaka som Stortinget har vedteke i samband med covid-19. Sidan mars 2020 har det vorte mange.

Regjeringa har gjennom denne tida sett behovet for å tryggja innbyggjarane i Noreg gjennom god informasjon og tilpassa tiltak. Heldigvis ser vi at Noreg har klart seg betre enn mange andre land. Det økonomiske tilbakeslaget er mindre enn ein kunne frykta, og tiltaka overfor den einskilde ser i det store og heile ut til å fungera.

Ettersom store delar av befolkninga vert vaksinerte, vil behovet for tiltak avta. Dei mellombelse tiltaka må avpassast situasjonen og ikkje bidra til å forsterka krisa. Målet er å avgrensa skadeverknadane i størst mogeleg grad, og alle ekstraordinære ordningar bør difor fasast ut i tråd med at behovet avtek. Regjeringa foreslår difor forlenging av bl.a. ordninga med fritak for lønnsplikt under permittering, retten til dagpengar for dagpengemottakarar, ny dagpengeperiode for dei som hadde brukt opp dagpengeretten etter 31. oktober 2020, auka kompensasjonsgrad for dagpengar og kompensasjon til sjølvstendige næringsdrivande og frilansar.

Regjeringa foreslår også ytterlegare tiltak for å bidra til å avhjelpa den vanskelege situasjonen i arbeidsmarknaden, med m.a. 1 mrd. kr til målretta tiltak for langtidsledige og permitterte, særordning for sjukepengar knytte til pandemien og vidareføring av særordning for sjukepengar.

Forlenginga er føreslegen til 1. juli. Det er på grunn av at vi veit lite om smittesituasjonen og massevaksineringsringa så langt fram som etter sommaren. Tiltaka må vera i samsvar med behovet, og vaksineringsarbeidet er ein viktig faktor i utviklinga av smittesituasjonen. Det vil verta ei gjetting å spå korleis arbeidslivet ser ut i september. Vi håpar hjula er i gang til dess. Difor foreslår regjeringa at tiltaka vert vidareførte i første omgang til 1. juli.

Det er eit viktig overordna mål å sikra at levedyktige verksemdar og arbeidsplassar ikkje forsvinn, men å sørgja for at den einskilde arbeidstakar får koma tilbake på arbeid, frisk og opplagt. Å forlenga tiltaka utover det som er nødvendig, vil ikkje gje dei ønska verknadane, men kan tvert imot medføra uønskte konsekvensar. Hovudmålet må vera å ta vare på og skapa fleire arbeidsplassar, slik at fleire kan verta inkluderte i arbeidslivet. Det er med dette føremålet forslaget til regjeringa vert framsett. Kristeleg Folkeparti støttar det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [10:58:31]: De som står lengst fra arbeidsmarkedet, er ofte de som har vært på arbeidsavklaringspenger. Hvorfor vil ikke Kristelig Folkeparti være med på å støtte forslaget om å forlenge den perioden de som går på arbeidsavklaringspenger, kan få den ytelsen, nå som arbeidsmarkedet er sånn som det er, og det er så trangt for å komme seg ut i arbeid igjen?

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [10:58:54]: Vi har jo vore med på å forlenge den tida dei får ytingar, så eg veit ikkje kva tidsrom representanten meiner.

Rigmor Aasrud (A) [10:59:09]: Hvis representanten hadde lest innstillingen, så foreligger det et forslag fra Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet om å forlenge perioden man kan få arbeidsavklaringspenger, som jeg har forstått at Kristelig Folkeparti nå ikke kommer til å stemme for. Vil man da oppleve at man snur her i salen og stemmer for de forslagene om arbeidsavklaringspenger som ligger i innstillingen?

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [10:59:35]: Kristeleg Folkeparti går sjølvstendig inn for det som regjeringa gjer, sidan vi er ein del av regjeringa. Det er standpunktet vårt i den saka.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:00:08]: Ved siden av å være den mest alvorlige helsekrisen i Norge, i hvert fall i etterkrigstiden og sannsynligvis i en del av tiårene før det også, er koronakrisen det største økonomi-

miske sjokket i norsk økonomi i etterkrigstiden. Arbeidsledigheten har riktignok halvert seg fra toppunktet i mars og april, men allikevel er det over 200 000 som er helt eller delvis ledige. Det er flere enn under finanskrisen, oljeprisfallet og dot com-boblen.

Det som er utfordringen nå, er selvfølgelig både å håndtere de kortsiktige konsekvensene, altså sørge for at vi får smitten ned, og at Norge kan gjenåpne gradvis og kontrollert. Regjeringen har sagt at tiltakene må vare så lenge krisen varer, og det står vi ved. Samtidig gjelder det også å tenke over de langsiktige konsekvensene. Vi skal både sikre at vi har tiltak som varer lenge nok og samtidig sikre – som jeg så Arbeiderpartiets partileder sa så godt i forbindelse med ferjeprisdiskusjonen i avisen i går – at tiltakene er midlertidige og kan tas ned. Og hvorfor er det viktig at tiltakene er midlertidige og kan tas ned? Jo, for hvis vi skal skape mer og inkludere flere, må vi ha rom for private arbeidsplasser. Dette er først og fremst en krise i privat sektor når det gjelder ledighet, ni av ti ledige og permitterte er fra privat sektor. Da er vi avhengig også av at privat sektor har rom til å vokse sånn at vi får flere arbeidsplasser der.

Samtidig har regjeringen vært med på i Stortinget å sikre og forbedre midlertidige ordninger for arbeidstakere og selvfølgelig krisepakker for næringslivet. Mye av det som diskuteres i denne pakken, handler egentlig om de langsiktige konsekvensene, f.eks. økt bevilgning til arbeidsmarkedstiltak i tillegg til den kraftige økningen som kom i budsjettet for 2021, og styrking til tiltak for oppfølging av langtidsledige og permitterte, særlig de som nærmer seg slutten av dagpengeperioden, og særlig unge. Unge er hardest rammet på arbeidsmarkedet, både fordi de ofte ble sist ansatt og fordi de bransjene som nå er hardest rammet, har mange unge arbeidstakere, mange som kanskje akkurat har fått en fot innenfor i arbeidslivet. Derfor er ungdomssatsingen noe av det viktigste i krisepakken.

Samtidig er det også en langsiktig investering at vi bygger ned muren mellom utdannings- og kompetanseløpet og dagpengeløpet. Den muren har vært der altfor lenge, nå er den revet helt. Noen grenseoppganger må vi ha, men også her kommer regjeringen tilbake med mer permanente løsninger.

Nav har vært under et voldsomt press og er det fortsatt. De får 46 mill. kr til å ansette flere folk, og driftsbudsjettet til Nav styrkes med 366 mill. kr, bl.a. for å styrke kontaktsenteret som tar imot spørsmål fra både næringsdrivende og folk flest.

Når det gjelder forlengelse av ordningene, kan vi godt ta diskusjonen en gang til, men flertallet i Stortinget har gjort sitt vedtak og kommer til å gjøre sitt vedtak, så de blir forlenget til 1. oktober. Så kan det godt hende vi hadde endt opp der uansett, dere kjenner

regjeringens argumentasjon for dette, men vi har gjort og skal gjøre det vi kan for å følge opp Stortingets vedtak så raskt som mulig.

Jeg har lyst til å bruke det siste halvannet minuttet på – jeg vil ikke kalle det en advarsel, men bare en virkelighetsbeskrivelse. I tillegg til forslaget fra regjeringen i proposisjonene 72 LS, 75 S og 79 S for 2020–2021 blir det i dag vedtatt ytterligere tiltak det er flertall for i Stortinget. Som alle andre statsråder følger jeg flertallet i Stortinget. Noen ganger går det helt greit, noen ganger gjør jeg det litt motvillig – men det er motvillig inni meg selv, og det kommer ikke til uttrykk på noen annen måte. Vi følger det opp så raskt vi kan.

Det som er viktig å være klar over, ikke minst med erfaringene fra mars og april i mente, er at summen av endringer krever veldig mye fra arbeids- og velferdsetaten. Og de er allerede i en presset situasjon, selv med store budsjettøkninger. Erfaringene med gjennomføringen av mange og krevende endringer i løpet av kort tid våren 2020 viser at store endringer som kommer samtidig, kan være veldig krevende. Det gjelder særlig endringer som virker tilbake i tid, for ordningene våre er ikke lagt opp sånn at man nødvendigvis kan etterbetale. Blant annet er dagpengeordningen lagt opp sånn at man melder inn hvor mye man jobber, og det skal også harmoniseres med eventuelle andre ytelser. Til tross for at gjennomføringsarbeidet – altså det å gjennomføre – blir prioritert, kan det innebære at det tar noe tid før alle de tekniske systemløsningene er på plass og utbetalingen kan gjennomføres. Det er viktig at Stortinget er klar over det, og det er viktig at vi også gjør dette på en skikkelig måte for å minimere risikoen for folk og næringsliv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [11:05:24]: Statsråden sier i sitt innlegg at han følger opp Stortingets vedtak, om enn noe motvillig. Prop. 75 S for 2020–2021, som ble sendt fra statsrådens departement, bar vel ikke akkurat preg av at regjeringen hadde tenkt å følge opp Stortingets vedtak. Kan vi forvente den typen proposisjoner og svar på anmodningsvedtak fra regjeringen i fremtiden? Den proposisjonen tror jeg vil gå inn i historien som svært spesiell, og hadde den typen proposisjoner hatt navn, hadde det vel vært eventyret om prinsesse Vilikke som kanskje hadde truffet best i den saken.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:06:07]: Jeg er nok ikke helt enig i virkelighetsbeskrivelsen der. Det som er riktig, er at i den proposisjonen som ble fremmet, fastholdt regjeringen sine tidligere holdninger. For å si det enkelt – for dem som ikke nødvendigvis er inne i terminologien – betyr det at regjeringens standpunkt

ligger fast. Samtidig kom denne proposisjonen tre dager etter anmodningsvedtakene i Stortinget. Det er ganske raskt. Jeg kan love at det ble jobbet hardt og intenst med dette i departementet for nettopp å levere det Stortinget trengte for å gjennomføre alle sine anmodningsvedtak så raskt som mulig, for her trengtes det bl.a. lovendringer og budsjettvedtak. Så har disse sakene ligget i Stortinget, og de er til behandling i dag. Den saksbehandlingstiden er det Stortinget som har ansvaret for.

Det normale er jo ikke å gjøre det på den måten, men jeg vil igjen si at dette var et forsøk på å følge opp og gi Stortinget mulighet til å følge opp sine vedtak så raskt som mulig.

Rigmor Aasrud (A) [11:07:13]: Takk for svaret. Hvis man hadde hatt behov for å ha noen ytterligere presiseringer, kunne jo det vært gjort i en proposisjon som kom litt senere – i Prop. 79 S for 2021–2021 – hvis man faktisk hadde til intensjon å følge opp Stortingets vedtak. Men jeg har lyst til å gå over til et litt annet tema, for statsråden var i sitt innlegg også opptatt av det med ledighet, og at vi måtte se på kompetanse. Nav har gjennom det siste året hatt svært få virkemidler til faktisk å få folk tilbake igjen i arbeid. Jeg så på tall fra Lillehammer kommune. Der har man hatt 100 pst. økning i ledigheten – 221 flere ledige nå i januar enn i fjor. Det er én tiltaksplass mindre på Lillehammer. Treffer tiltakene som regjeringen kommer med, når det er færre tiltaksplasser i et år der ledigheten har økt så dramatisk?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:08:13]: Med all respekt for den flotte og historisk viktige byen Lillehammer, som alle i Norge og kanskje verden også har et forhold til, er ikke Lillehammer hele Norge. Jeg må innrømme at jeg kjenner ikke til akkurat hvor mange tiltaksplasser det er i Lillehammer kommune, men jeg kjenner tallene for landet. Som representanten Aasrud helt sikkert er klar over, lå det i budsjettet inne noe nær en milliard til flere tiltaksplasser. Dette er tekniske beregninger, men vi har nå litt under 60 000 tiltaksplasser. Det er den tekniske beregningen. Det har vært en kraftig økning i bevilgningene og dermed også tiltaksplassene. Så er det Nav som klokkelig nok fordeler disse utover. Det legger ikke vi oss opp i i detalj. Det tror jeg heller ikke er fornuftig at verken Stortinget eller regjeringen gjør, men vi har altså hatt en kraftig satsing på flere tiltaksplasser, og den satsingen var viktig.

Rigmor Aasrud (A) [11:09:16]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg har forståelse for at statsråden ikke har sett på tallene for hver enkelt kommune, men hvis statsråden tar seg tid til å gjøre det, se på Innlandet, se på de kommunene som er særlig rammet av reiselivssituasjo-

nen, der mange har kommet ut i permitteringer og tiltak, har jeg et spørsmål. Nå som vi ser at så mange er permittert, er det for få som får tilbud om noen form for opplæring. Du blir din egen lykkes smed. Som permittert må du finne ut av det selv. Hvordan vil statsråden styrke Nav for at de også skal ta et ansvar for dem som er permittert, og at de kommer inn i utdanningsløp, kompetanseløp, som gjør at man får det nødvendige kompetansepåfyllet? Vi kan ikke la det være den enkelte permittertes ansvar – det må samfunnet og systemet ta større ansvar for.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:10:16]: Jeg er helt enig i det overordnede resonnementet. La meg bare ta noen elementer. For det første har vi sagt at når vi har hatt en kraftig og massiv økning i bevilgningene til tiltaksplasser, med flere tiltaksplasser også, skal ungdom prioriteres. De prioriteres da også i oppfølgingen av dette. Det er det ene. Det andre er at vi vil også at Nav skal bruke nettopp opplæring som tiltak, mer enn de gjør i dag. Det bringer meg til det tredje og kanskje aller viktigste, og det er at vi er nødt til å begynne å tenke på en annen måte rundt dagpengeperioden. En del som mister jobben, eller blir permittert, skal enten tilbake til samme jobb eller kommer til å være ledig i en kortere periode. Det er greit. Men en del er ledig lenge, og det å klare å fylle den tiden med kompetanse, utdanning – få tatt det fagbrevet du aldri fikk tatt, det påbygget på høyere yrkesfaglig utdanning, altså fagskolene – er helt avgjørende. Derfor er ikke regjeringen fornøyd med bare å ha en midlertidig løsning på dette, men kommer til å presentere en fast løsning for å rive ned mye av den muren mellom utdanning og dagpenger.

Erlend Wiborg (FrP) [11:11:28]: Det er ingen tvil om at flere av krisepakken – det vi behandler nå, og det vi behandlet tidligere – koster enormt mye penger. Det er penger som er vel anvendt, men det er likevel viktig at vi sørger for at pengene går til dem som trenger det mest. Det er jo heller ingen hemmelighet at statsråden er en svoren tilhenger av norsk medlemskap i EU, i motsetning til Fremskrittspartiet, som er mot norsk medlemskap i EU.

Men i en tidligere replikkveksling jeg hadde med representanten Lundteigen, ble det påstått at Norge i praksis nesten forplikter oss til å innføre nye ordninger for å sikre økonomisk støtte til EØS-borgere. Deler statsråden det synet, at det systemet vi har i Norge i dag, ikke følger kravene i EØS-avtalen, og at man må gjøre som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har foreslått: å lage ny kompensasjonsordning som gjør at norske skattebetalere må være med og finansiere arbeidstakere i Spania, Romania, Litauen og Polen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:12:36]: Jeg vet ikke hvor komfortabel jeg er med å være en slags overdommer mellom representantene Lundteigen og Wiborg. Men her er det egentlig to ting som er riktig samtidig. For det første: Gitt visse kriterier er det jo slik at man som EØS-arbeidstaker tjener opp rettigheter i det norske arbeidslivet. Da har man rett til sykepenger, man har rett til dagpenger hvis man blir permittert, etc. – og der kan vi ikke diskriminere mellom svensker og latviere, eller mellom svensker og polakker eller tyskere, eller hva det nå skal være.

Den andre tingen er at hvis vi innfører nye inntektsordninger, er det slik at selv om de er midlertidige, så er det – basert på de vurderingene vi har, og som også er godt forankret i EØS-faglige miljøer – ikke mulig å innføre nye inntektsordninger som bare treffer noen EØS-borgere. Så det vil si at hvis man i en ekstraordinær situasjon ønsker å kompensere bare svensker, må det også bety at den ordningen på grunn av likebehandlingsprinsippet i EØS også vil treffe andre EØS-arbeidstakere. Men som sagt har disse opptjent rettigheter i norsk arbeidsliv.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:13:53]: Først vil jeg takke for statsrådens klargjøring av EØS-avtalen. Vi har forskjellig syn på den, men vi har samme erkjennelse av hvilke forpliktelser det innebærer, i motsetning til Fremskrittspartiet. Så det partiet har en vei å gå.

Pandemien rammer våre medmennesker som er syke eller utenfor arbeidslivet, sterkest, eksempelvis de som er på arbeidsavklaringspenger, eller som har bare delvis arbeidsevne. Det fokuseres altfor lite på disse menneskene. Sjølsagt er det riktig at det fokuseres på dem som er ordinært permittert og ordinært oppsagt, men de som virkelig sliter, er de som går på arbeidsavklaringspenger, eller de som er avklart, og som er arbeidssøkere. Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV foreslår at vi umiddelbart forlenger perioden for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker så lenge krisen varer, og at de som ikke er avklart mot arbeidsrettet uføretrygd, også får rett til forlengelse utover tre år. Hvorfor støtter ikke regjeringen det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:15:00]: Også i denne saken tror jeg kanskje representanten Lundteigen og jeg har forskjellig syn, men samme erkjennelse. Erkjennelsen er at dette kan være en vanskelig situasjon – og er det – for mange som går på arbeidsavklaringspenger. Så kjenner representanten begrunnelsen for at vi mente det var en rimelig vurdering å likebehandle dem som skal ut i arbeidsmarkedet og er avklart til det, med dem som er dagpengemottakere, ergo en forlengelse. Da holder vi utenom den forlengelsen for alle som vi hadde tidligere, som jo ikke var en datofor-

lengelse, men en forlengelse av tidsperioden stønaden var på.

Så er det sånn at vi kan komme i en situasjon hvor det også er riktig å forlenge for alle, og jeg har vært helt åpen om at dette er noe regjeringen vurderer fortløpende, men det må jo være ikke bare fordi man har noe nedstenging noen steder, men fordi Nav sier at de ikke klarer å gi den oppfølgingen som de normalt klarer. Derfor mener jeg at det ikke er riktig tidspunkt å gjøre dette på nå, men det kan være en situasjon der f.eks. alle tiltak må stenge over hele landet, hvor det er riktig å vurdere dette igjen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:16:05]: Hvis vi sier at Nav gjør jobben sin – noe som de da ikke gjør, for det er katastrofalt hvordan Nav fungerer med hensyn til arbeidsavklaringspenger i dag, men la oss si at statsråden har rett, og at han får stell på dette; undere skjer: En blir avklart med delvis arbeidsevne – og jeg understreker delvis arbeidsevne, men så mye arbeidsevne at en ikke får uføretrygd – og en står da uten sikkerhetsnett. Hvorfor kan ikke statsråden si at i de tilfellene må sikkerhetsnettet bedres?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:16:48]: Nå er jeg litt usikker på helt presist hva representanten spør om. Man kan jo enten avklares til uføretrygd – og da forutsetter jo ikke det 100 pst. uføretrygd, det kan også være at man da må fylle kriteriene for hel eller delvis gradert uføretrygd – eller man kan avklares til arbeidsmarkedet. Så er det helt riktig at det er en del som ikke blir ferdig avklart, og det er – og var det lenge før koronapandemien – et stort problem. Det er også en av grunnene til at vi har styrket Nav, nettopp for å kunne bedre oppfølgingen av AAP-brukere.

Så kan man være uenig i hvordan AAP er lagt opp, og mene at periodene er for korte og sånn. Det er diskusjoner vi har uavhengig av korona. Men vurderingen i denne sammenhengen må være om det er noe ekstraordinært akkurat nå som tilsier en forlengelse. Og jeg sier at det kan komme en sånn situasjon, men akkurat nå, per dags dato, mener vi at det ikke er riktig å bestemme det.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:18:03]: Dei grensependlarane som jobbar i Noreg, men som bur på andre sida av grensa, har etter grensestenginga ikkje moglegheit til å gå på jobb. Denne gruppa fell mellom alle stolane i dag og vert ståande utan inntektssikring, fordi dei er ikkje sjuke, dei er ikkje permitterte, og dei får heller ikkje lov til å gå på jobb. SV har foreslått å få på plass ei løysing for å sikra desse grensependlarane, slik at dei ikkje vert ståande utan inntektssikring.

Er det sann at statsråden kjem til å få på plass ei ordning som sikrar inntekta til desse grensependlarane som ikkje kan reisa på jobb som følgje av grensesten-
ging?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:18:51]: Det er ikke vanskelig i det hele tatt å forstå at dette er en veldig vanskelig situasjon, ikke bare for grensependlerne, men også for mange andre som reiser jevnlig, enten daglig eller ukentlig, til Norge for å jobbe, og som nå ikke får komme på jobb. Dilemmaet med en eventuell ny økonomisk kompensasjon er at det, basert på de vurderinger som vi har gjort, ikke går an å lage noe for bare én del av EØS-borgerne, og ikke alle. Det vil si at en kan komme opp i en del titusener som vil kvalifisere til det.

Så er det viktig å understreke at dette er arbeidstakere som, i hvert fall i stor grad, har tjent opp rettigheter i norsk arbeidsliv. Hvis de blir syke, har de rett til sykepenger. Hvis de blir permittert, vil Nav utbetale dagpenger. De har tjent opp dagpenger, og hvis de blir permittert – og det er det arbeidsgiver som bestemmer, partene har ansvaret for permitteringsgrunnlaget – vil Nav utbetale dagpenger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bjørnar Moxnes (R) [11:20:22]: Helt siden regjeringen kom med den første krisepakken for ca. ett år siden, har Stortinget måttet slepe regjeringen etter seg for både å innføre, forlenge og forsterke tiltakene for de hundretusener som har vært permittert eller mistet jobben, og for lærlinger, frilansere og mottakere av arbeidsavklaringspenger. Regjeringen har brukt nær sagt enhver anledning til å begrense og reversere ordninger som har kommet arbeidsfolk til gode, samtidig som gavmildheten overfor de store bedriftseierne har vært tilsvarende urokkelig – ja, så urokkelig at selv økonomene, som ikke er veldig radikale, for å si det sann, synes de rike nå får altfor mye i milde gaver fra fellesskapet.

Det at Stortinget allerede i mars i fjor hev seg rundt og fikk igjennom kraftige forbedringer i inntekts-
sikringsordningene, viser at flere partier innså at dagpengesatsene var for lave og måtte opp for å kunne gi en inntekt det var mulig å leve av. Samtidig er det først nå i dag at stortingsflertallet – jeg vil si endelig – følger opp Rødts gjentatte krav om at alle som mottar dagpenger, også de som var ledige før 20. mars i fjor, skal få det samme lavlønnsstillegget på inntekt opptil 3G. Det er bra at det kommer nå, men det er håpløst at det tok så lang tid. For den enkelte arbeidslediges økonomi er det jo ingen forskjell på om man mistet jobben på grunn av pandemien eller av andre grunner.

De langtidsledige har vært utsatt for grov forskjells-
behandling det siste året, og Rødt foreslår i dag også

derfor at regjeringen går tilbake og retter opp i denne uretten ved å etterbetale mellomlegget til dem som har gått glipp av lavlønnsstillegget på dagpengene gjennom pandemien.

Rødt vil også ha et varig løft for flere av inntekts-
sikringsordningene. Forlengelser er bra, men varige forbedringer er bedre. Midlertidig innføring av en begrenset rett til feriepenge av dagpengene er bra, men en varig gjeninnføring for alle dagpengemottakere, som vi foreslår her i dag, er mye bedre.

Regjeringen kommer i og med denne pakken med en ganske god innrømmelse. Regjeringen fratok som kjent langtidsmottakere av dagpenger og arbeidsavklaringspenger ytelsene fra 1. november, til kraftige protester fra Rødt og mange andre. Nå snur regjeringen heldigvis og åpner for at mange av disse kan søke om gjenopptak, men døren må selvsagt også åpnes for gruppen av AAP-mottakere som ikke er ferdig avklart, noe Rødt foreslår her i dag. Igjen ser vi nå hvordan regjeringen legger opp til en helt uforståelig forskjells-
behandling, og det bør rettes opp av Stortinget i dette møtet i dag. Framfor å holde på sånn som regjeringen har gjort det siste året, med å skru av og på inntekten til folk etter eget forgodtbefinnende, må ordningene videresføres så lenge krisen varer. Tusener av mennesker har måttet klare seg gjennom vinteren mer eller mindre helt uten inntekt. Dette inntektskullet må tettes, og Rødt foreslår at de som får gjenopptatt sine ytelser nå, også får etterbetalt det de skulle hatt i månedene som er gått siden 1. november 2020.

Vi går mot lysere tider, men det er ikke på grunn av regjeringens politikk. Vi må sikre alle arbeidsledige trygghet gjennom sommeren. Til høsten har vi forhåpentligvis et nytt stortingsflertall, da også med et rekordsterkt Rødt, slik at vi kan bruke mer av kreftene på å bekjempe arbeidsledigheten, ikke de arbeidsledige, og sikre at krisepakker går til arbeidsplasser og dem som er rammet, ikke til profittfest for velstående bedriftseiere eller eiendomsbaroner.

Med dette tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Bjørnar Moxnes tatt opp de forslagene han refererte til.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [11:25:24]: I snart et år har samfunnet vårt vært preget av koronaen. Like lenge har regjeringen vært på hæla når det gjelder sammenhengen mellom smittetiltak og inntektssikring.

Det begynte i mars, da arbeidsfolk først fikk kuttet inntekten sin fordi varslingsperioden før en kunne permitteres, ble kuttet fra 14 til 2 dager. Så foreslo regjeringen å kutte perioden folk fikk lønn fra arbeidsgiver, fra

15 til 2 dager. På under en uke mente regjeringen at det var greit med et stort inntektsbortfall for folk som ble stengt ute fra jobben sin. Heldigvis gjorde et klokt storting ordningen bedre. Sånn har det fortsatt. Ordninger har blitt forlenget i tolvte time – ikke fordi regjeringen har kommet med gode forslag, men fordi Stortinget har tatt ansvar.

Rett etter jul kom en ny bølge med smitte uten at tilstrekkelige ordninger var på plass. På en søndag uttalte statsministeren at det var uklokt å forlenge permitteringsordningen, på mandag var det en selvfølge at det kom. Så kom forslaget om å forlenge inntekts-sikringsordningene, men ikke veldig lenge. Forslagene kom i Prop. 72 LS for 2020–2021.

Vår partileder, Jonas Gahr Støre, tok initiativ til å samle opposisjonen for å forbedre ordningene. Vi ble enige om 34 tiltak, som vi ba regjeringen følge opp. Etter å ha blitt totalt overkjørt i Stortinget leverte regjeringen Prop. 75 S for 2020–2021. Den er historisk. Jeg tror ingen har sett en lignende sak her i huset før. Regjeringen valgte å ignorere flertallet. Det kom en proposisjon uten konklusjoner, nærmest som et brev til Stortinget.

Nå gjentar flertallet de samme forslagene. For Arbeiderpartiet handler det om at vi ikke kan akseptere at kapitaleierne stikker av med store utbytter finansiert med statlige krisepenger, mens arbeidsfolk skal ta den største belastningen. Både folk og bedrifter trenger forutsigbarhet, og med smitteverntiltak som endres daglig, må ordningene stå fast over tid.

Selv om regjeringen nå kommer med en midlertidig løsning for feriepenger, må det være lov til å si at det er ganske ko-ko at folk i framtiden ikke skal få den samme kompensasjonen når de blir ledige. Argumentene er akkurat de samme for dem som blir ledige i 2022, som for dem som har blitt ledige nå. De trenger bistand, og de trenger feriepenger av de dagpengene de opptjener.

Det som uroer meg aller mest akkurat nå, er at så få kommer inn i systemer som gir folk mer kunnskap. Det trengs et løft, og det har Arbeiderpartiet foreslått. Det er nødvendig fordi det er arbeidsfolks tur nå.

Helge André Njåstad (FrP) [11:28:34]: Som komitéleiar Erlend Wiborg innleia med, har Framstegspartiet brukt denne tida godt til å snakka med folk flest og næringsliv. Saman med kollega Silje Hjemdal og forhåpentlegvis ny kollega frå hausten av Sigbjørn Framnes møtte me den 27. januar nesten alt av næringsforeiningar i Hordaland på Teams for å vera tett på pulsen og høyra kva som er utfordringane dei sit med. Tilbakemeldingane frå dei teiknar eit klart og tydeleg bilde av at det er usikre tider. Det snur fort, dei må snu seg rundt

raskt, og dei treng eit regelverk og eit system frå oss som sikrar dei fleksibilitet til å kunna ta avgjerder raskt.

Den utsette momsrekninga var eit gjennomgåande tema som mange tok opp, men nesten like tydeleg som tema var permitteringsregelverket og arbeidsgjevarperioden – frå eit samla næringsliv som møtte oss i Hordaland, spesielt frå serveringsbransjen. Då me møtte næringslivet i Sunnhordland, var Geir Kannelønning frå Bakeriet Frugård veldig tydeleg på at dei får endra rammevilkår frå dag til dag og må snu seg rundt raskt. Det same sa Atle Wigum, frå ein underleverandør til oljenæringa, at her skjer ting fort, og at dei må snu seg rundt raskt.

Det same bildet fekk me frå Stord næringsråd og Bergen næringsråd sine representantar: Eit samla næringsliv treng betre ordningar, som gjer at dei kan ta tilbake dei tilsette viss tidene blir betre.

I Bergensavisen kunne me for eit par dagar sidan lese om at Kjetil Smørås, som eig ein del hotell og utestadar, på grunn av desse reglane har 160 personar som er permitterte i dag, for det er ein for lang arbeidsgjevarperiode. Viss han startar opp igjen hotellet, startar opp igjen utestadane og tek tilbake dei tilsette, vil han oppleve at risikoen for bedrifta blir for stor, for det kan koma ei ny bølge i Bergen som gjer at han må stengja ned igjen. Difor blir det feil, som Senterpartiet sa i debatten, at Framstegspartiet berre tenkjer på arbeidsgjevarane. Nei, me tenkjer på arbeidstakarane, me tenkjer på dei 160 som er permitterte i Bergen i dag, og som hadde fått jobben tilbake viss arbeidsgjevaren hadde hatt moglegheit til å kunna snu seg rundt raskare. Det er nettopp arbeidstakarane me tenkjer på når me går inn for to dagars arbeidsgjevarperiode – dei arbeidstakarane som er permitterte i dag, som då lettare kan få jobben tilbake ved at me justerer regelverket slik som Framstegspartiet foreslår.

I tillegg tenkjer me sjølvsagt på næringslivet. Me er avhengige av å ha eit næringsliv som kan tena pengar i framtida, slik at me har eit statsbudsjett me kan bruka i tider som dette. Då er me heilt avhengige av at næringslivet har gode rammevilkår. Difor er forslaget frå Framstegspartiet bra for arbeidsgjevarar, bra for arbeidstakarar og bra for staten på lang sikt.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Lise Christoffersen (A) [11:31:57]: Jeg vil henlede oppmerksomheten på en merknad fra Arbeiderpartiet, som Senterpartiet og SV har sluttet seg til, men dessverre verken Fremskrittspartiet eller regjeringspartiene. Den lyder:

«Disse medlemmer viser til de siste tallene for registrerte ledige, som pr. 9. februar 2021 utgjør hele 7,4 pst. av arbeidsstyrken.»

Pandemien har ført til permittering og kraftig økning i arbeidsledigheten. Det er i seg selv en kjempeutfordring. Desto viktigere er det at Nav og regjeringa ikke glemmer dem som har behov for tettere oppfølging, herunder dem med behov for varig tilrettelagt arbeid og arbeidsforberedende tiltak.

I Prop. 79 S sier regjeringa at innsatsen på arbeidsmarkedstiltak er økt, men vi har fått noen urovekkende tilbakemeldinger både fra Arbeidssamvirkenes Landsforening og fra NHO, som opplever at personer som allerede hadde utfordringer på arbeidsmarkedet før krisen inntraff, skyves enda lenger bak i køen. Samtidig er ASVLs og NHOs erfaring – og evalueringer viser – at AFT er et godt tilbud til unge som har falt fra i skolealder, og som i liten grad har opplevd mestring i livet, til godt voksne med helseutfordringer og til innvandrere. Statsråden sa selv her i Stortinget så sent som 19. januar i år:

«Dette er en bransje med et sterkt engasjement for personer som trenger hjelp for å komme tilbake i arbeid eller skape en god skjermet arbeidsplass.»

Samtidig har statsråden selv skapt usikkerhet rundt framtida for tiltaksarrangørene, som regel eid av kommuner og fylker, ved å antyde at han vil se på andre måter å organisere arbeidsforberedende tiltak på enn ved forhåndsgodkjente tiltaksarrangører. Vi vet foreløpig ikke hvordan, men mange frykter, trolig med rette, at det er anbudsutsetting som er alternativet. Anbud på andre typer arbeidsmarkedstiltak har vi allerede sett har ført til standardisering, sentralisering og til at de med størst behov i større grad skyves ut av tilbudene til fordel for dem som står nærmere arbeidslivet.

Det er kjent at statsråden har bestilt og mottatt en rapport fra advokatfirmaet Kluge, som hevder at VTA og AFT i dag blir innkjøpt i strid med regelverket. Nå har imidlertid statsråden av NHO og ASVL fått en betenkning fra Advokatfirmaet Schjødt, som konkluderer helt motsatt – at dagens tiltaksarrangører av AFT og VTA driver ikke-økonomisk aktivitet og ikke er å anse som leverandører av en tjeneste i et marked.

Så jeg lurer på: Betyr det at statsråden nå vil tenke seg om en gang til før han ødelegger et godt tilbud for dem som trenger det aller mest?

Martin Kolberg (A) [11:35:20]: Det har vært helt nødvendig og riktig å stenge våre grenser mot Sverige og Finland, og nå har også Sverige stengt grensen mot Norge. Vi vet alle sammen i denne sammenheng hvilke utfordringer dette skaper for dem som er arbeidstakere i grenseområdene. Jeg anbefaler sterkt Stortinget å lese

artikkelen som ligger ute på NRK.no nå, om Mattias Bornstedt, som kommer i store økonomiske vanskeligheter.

Disse problemstillingene drøftes nå mye i Nordisk råd. Jeg er leder i den norske delegasjonen i Nordisk råd. Dette med at Norden skal være en integrert enhet også i vanskelige tider, er på mange måter bærekraften i det nordiske samarbeidet og i det arbeidet som vi gjør i Nordisk råd. Denne stengningen skaper ikke – jeg får nesten si, selv om man ikke skulle tro det, og jeg håper statsråden hører etter – uforutsette problemer, for vi måtte jo vite at når vi stenger grensen, skaper det betydelige problemer i grenseområdene. Vi står altså overfor et særlig problem her, med de arbeidstakerne som bor i Sverige eller i Finland, eller andre steder i EØS-området, som, slik statsråden presist og riktig har sagt her i denne debatten, kan komme i store vanskeligheter når de har en arbeidsplass i Norge.

Det er derfor det fremmes et forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, som tar opp denne problemstillingen helt konkret – litt åpent, i den forstand at man ber regjeringen rydde opp i dette. Jeg kan fortelle Stortinget her i dag at den svenske Nordisk råd-delegasjonen har bedt om et særlig møte med den norske regjeringen om dette spørsmålet, og har fått innvilget det i morgen allerede. Det er prisverdig av justisminister Monica Mæland. Jeg skal delta i det møtet.

Jeg vil bare si her til Stortinget, og særlig til representanten Wiborg, som er så veldig mot dette og snakker om polakkene, nesten litt foraktelig: Polakkene er seriøse arbeidstakere som i tilfellet helt presist i henhold til det statsråden sa, har rett til å kunne komme hit og få denne ytelsen. Vi må kunne rydde opp i sånne ting når vi stenger grensene, slik at ikke tusenvis av arbeidstakere kommer i store vanskeligheter. Jeg avslutter dette innlegget med å anmode Stortingets flertall om bare å slutte seg til dette. Vi må selvfølgelig ha tålmodighet og se hva regjeringen kommer tilbake til når det gjelder utførelsen av denne ordningen, men vi må løse dette i det nordiske samarbeidets ånd, og dette med polakkene kan ikke stå i veien for et slikt vedtak.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:38:40]: Takk til forrige taler for hans innlegg med et nordisk perspektiv. Han må gjerne også ta opp at polakkene er seriøse arbeidstakere med byrådsleder Raymond Johansen, som av og til skyver dem foran seg i debatten om nettopp grensene i Norge og stengningen av disse.

Den pågående pandemien er svært krevende for norsk økonomi og rammer mange næringer, arbeidsplasser og arbeidstakere hardt. Gjennom hele pandemien har regjeringen lagt vekt på at inngripende smitteverntiltak som begrenser muligheten for arbeid

og aktivitet, skal kompenseres med kraftige, målrettede økonomiske tiltak, og de skal vare så lenge krisen varer.

I usikre tider er det en politisk oppgave å sørge for trygghet for at Norge har motstandskraft nok til å stå gjennom krisen, og at tiltakene er forholdsmessige, avpasset situasjonen og kan ruller tilbake når det er mulig. Norge har så også klart seg bedre gjennom pandemien enn mange andre land. Det økonomiske tilbakeslaget ser ut til å ha vært mindre, og tallene på smittede og antall sykehusinnleggelseser er lavere.

De økonomiske tiltakene skal sikre at levedyktige bedrifter og arbeidsplasser ikke forsvinner, så veksten i økonomien raskt kan ta seg opp igjen når smittevern-tiltak lempes på. Derfor er det viktig at tiltakene avpasses situasjonen, slik at tiltakene i seg selv ikke blir selve krisen gjennom å forlenge den. Selv om vi akkurat nå er inne i en situasjon med mer omfattende smitteverntiltak, så tror man at hele den voksne befolkningen i Norge vil være fullvaksinert i løpet av sommeren. Da kan smitteverntiltak og økonomiske tiltak ruller tilbake – om ikke før.

Regjeringen har hele tiden tilpasset tiltakene til situasjonen, og det mener vi også er riktig politikk framover. Derfor mener vi at det er uheldig når flertallet i Stortinget forlenger tiltakene til 1. oktober. Jeg mener at det bidrar til å forlenge krisen, kaster blå i øynene på permitterte arbeidstakere og kan i verste fall skape falske håp og føre flere ut i ledighet.

I den andre enden av pandemien vil det være et sterkt behov for å skape mer og inkludere flere i arbeidslivet. Det vil være næringer og arbeidsplasser som enten må omstilles eller vil forsvinne, da norske tiltakspakker ikke kan eller vil avhjelpe et varig fall i globale markeder som påvirker norske bedrifter. For lang varighet på tiltak kan hemme nødvendig omstilling og mulighet for ny vekst.

Før pandemien hadde Norge besøk av 400 000 kinesiske turister årlig. I Flå kommune, med 1 100 innbyggere, solgte Skoringen over 200 par Ecco-sko i uka. Kinesiske turister la igjen rundt 1 mrd. kr i Norge, men det står altså ikke 400 000 kinesiske turister på Gardermoen den 2. oktober for å redde norske arbeidsplasser i reiselivsnæringen. Det er å forlede mange permitterte og arbeidsledige til å tro at forlengede ordninger redder arbeidsplassen deres. Det svekker konkurransekraften til dem som er reelt levedyktige, som må konkurrere med dem som overlever på krisepakker, og arbeidstakerne vil også tape på det. Derfor er det viktig at tiltakene tilpasses den situasjonen vi er i. Det er bedre å forlenge tiltakene om nødvendig enn å risikere å forlenge krisen.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [11:42:00]: 29. januar stengte regjeringen grensen inn til Norge. Det å sten-

ge grensene handler om smittevern, så stengte grenser tilhører en annen debatt.

Saken vi diskuterer her i dag, og som vi behandler forslag til nå, handler om hvorvidt vi skal stille opp for dem som er rammet av stengte grenser. De av oss som bor langs grensen, vet at samfunnet på mange måter er sammenvevd. Det er et felles bo- og arbeidsmarked, og vi er gjensidig avhengige av hverandre. Da grensen stengte, sto plutselig mange vanlige folk, arbeidstakere, uten inntekt. De hadde ikke automatisk rett på dagpenger, ikke automatisk rett på sykepenger.

Når jeg har stilt spørsmål til statsråden om hva regjeringen gjorde i forkant av grensestengningene, mener jeg at jeg ikke har fått noen gode svar. Når man nå, nesten ett år ute i pandemien, burde se at stengte grenser kunne være et alternativ, hvorfor har man ikke da forberedt seg bedre, vært i dialog og sørget for at man hadde på plass ordningene idet grensen ble stengt? Nå, mange dager og flere uker etter at grensen ble stengt, står fortsatt vanlige folk uten inntekt. Det er vanlige folk som skal betale barnehageregningene sine og huslånet og få familieøkonomien til å gå rundt.

Fremskrittspartiet har nå snakket om de norske skattebetalerne. Det er jo nettopp det vi snakker om nå – skattebetalerne som egentlig har opparbeidet rettigheter i Norge, og som i andre tilfeller ville vært en del av vårt sikkerhetsnett, som ville hatt sykepenger, som ville hatt dagpenger ved permittering, men som nå på grunn av at situasjonen er veldig spesiell på grunn av stengte grenser, står på bar bakke uten noen form for inntekt. Da mener Arbeiderpartiet at det er bare rett og rimelig at vi stiller opp. Når arbeidsfolk står uten inntekt fordi de ikke kan komme på jobb, må vi være der for dem.

La meg ta et eksempel. 4. februar undersøkte regjeringen muligheten for også å stenge grensen for helsepersonell. Vi har vært helt avhengige av dem under krisen, og regjeringen har sagt at vi skal applaudere for dem, men også de ble da vurdert utestengt. Resultatet hadde vært at også sykepleierne, som vi kan takke mye for innsatsen under denne pandemien, hadde stått uten noen ting.

Dette må få en snarlig løsning. Jeg håper forslaget vårt får flertall, og at regjeringen nå får på plass en ordning for dem som står uten inntekt.

Carl-Erik Grimstad (V) [11:45:14]: Regjeringen har lagt vekt på at inngripende smitteverntiltak som begrenser muligheter for aktivitet og arbeid, skal kompenseres av kraftige og målrettede økonomiske tiltak. Alle forstår at å avveie helse mot aktivitet og sosiale forhold er en svært vanskelig øvelse. Det er viktig at tiltakene er forholdsmessige, må kunne avpasses situasjonen og må kunne ruller tilbake når det er mulig. Det er vik-

tig at tiltakene er avpasset situasjonen slik at ikke forlengelsen av tiltak gjør det vanskelig å komme videre, og at vi dermed forlenger denne krisen.

Samtidig må vi være ærlige på at det er vanskelig å ramme inn tiltakene slik at alle som nå har tapt inntekt, nås av ordningene. Nå forlenges tiltak for bedrifter og for selvstendig næringsdrivende og frilansere, og i proposisjonen som er til behandling i finanskomiteen, kommer det også mer penger til næringslivet, som går via kommunene, for å sikre at også bedrifter som ikke treffes av de generelle ordningene, kan få kompensasjon. Ved at kommunene kan fordele dette, kan vi sørge for at disse ordningene treffer lokale bedrifter enda bedre, og at dette kan rette opp noen av skjevhetene det har vært vanskelig å ta inn i de store, generelle ordningene.

For Venstre, som er opptatt av å hegne om gründere, småbedrifter og alle dem som tar initiativ og skaper verdier og arbeidsplasser for seg selv og for andre, smerter det at så mange små eller mindre, nystartede bedrifter har hatt det særlig tøft i året som har gått. Vi må sikre at summen av tiltakene vi setter inn, også er til hjelp for dem.

Avslutningsvis vil jeg si at tillit er kanskje det viktigste stikkordet i denne tiden. Tilliten har vært høy, både til Stortinget og til regjeringen, og vi har klart oss svært godt, forholdene tatt i betraktning. Det er selvsagt ordninger som kan treffe feil, og som kan oppleves urettferdige. Vi kommer til å høre mange historier i etterkant av denne pandemien, både gode og fortvilte historier. Nå må vi ha tillit til at de som søker å få støtte, virkelig har behov for det og ikke utnytter ordningene. Det har vært vanskelig å gardere oss mot at noen nok sitter igjen med mer og andre mindre, at noen utnytter ordninger mens andre får mindre enn de skulle hatt, men målet vårt har hele tiden vært å treffe best mulig dem med størst behov, slik det alltid er for Venstre.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:47:45]: Jeg skal bare knytte et par kommentarer til saker som har vært oppe, for det første permittering og arbeidsgiverdager. Det er tre grunner – minst tre grunner – til at regjeringen ikke vurderer at det er riktig nå.

Den første er at vi har regionale nedstenginger, mens dette er en landsomfattende ordning. Den andre er at selv om det har vært brukt ofte, er det et kraftig insentiv, kan man si, til permittering. Vi så i mars-april at det blir ekstremt mange permitteringer av det hvis arbeidsgiverdagene settes veldig lavt. Og igjen: Dette er en landsomfattende ordning, ikke bare knyttet til bestemte regioner. Den tredje er selvfølgelig at det også har en kostnad for arbeidstakerne. Det er verdt å minne om at det var altså 20 dager. Nå er det ti dager.

Jeg har også lyst til å minne om at permitteringsordningen er litt spesiell. Noe av dette er lovfestet, men mye av dette er også styrt gjennom tariff og ulovfestede normer/regler. En av reglene som ikke er lovfestet, er at det ikke kommer en ny arbeidsgiverperiode innenfor seks uker. Hvis man tar en arbeidstaker tilbake og permitterer innenfor en seksukersperiode, kommer det ikke en ny arbeidsgiverperiode. Der er det altså en viss fleksibilitet.

Så har det både i dag og i går i spørretimen vært en del diskusjon rundt spørsmålet om dem som bytter jobb – altså hvis man f.eks. er permittert og ledig og så bytter jobb, og vurderingen da knyttet til en sak som bl.a. representanten Grande har reist fra Trøndelag. Det jeg har sagt, også i svaret til representanten Grande, er at dette er skjønnsbestemmelser i Nav. Da er det viktig at Nav bruker det og gjør den vurderingen, men også selvfølgelig tar hensyn til at det er en helt ekstraordinær situasjon på arbeidsmarkedet.

Vi kommer også til å følge opp dette ytterligere. Vi kommer til i et eget brev å understreke overfor etaten at den skal utvise nødvendig skjønn for å sikre at permitterte arbeidstakere ikke illegges forlenget ventetid når de har byttet jobb mens de var permittert. Det vil også omfatte saker som for tiden er til behandling i Nav, også klagesaker. Det brevet vil gå så raskt som mulig.

Så har jeg i løpet av replikkrunder og sånt sagt noe om situasjonen for de svenske grensependlerne. Jeg er helt enig i at det er en veldig vanskelig situasjon. Samtidig vil jeg bare gjenta det jeg har sagt tidligere, og det er at dette er personer som har opptjent rettigheter i det norske arbeidslivet. Permitteringsordningen er sånn at det er ikke regjeringen som permitterer, det er arbeidsgiver som permitterer. Permitteringsgrunnlaget ligger tradisjonelt til partene å være enige om. Det jeg kan si fra vår side, er at hvis noen blir permittert av arbeidsgiver, er Nav klar til å betale ut dagpenger.

Arild Grande (A) [11:51:04]: Arbeiderpartiet mener at ingen skal stå alene i krisen. Fellesskapet skal stille opp for folk som har det vanskelig, for våre unge, for de arbeidsledige og for bedriftene. Arbeiderpartiet mener at krisetiltakene må vare så lenge krisen varer, og at de må være rettfærdige.

Derfor har vi siden pandemien rammet, kjempet for mer rettfærdig inntektssikring for arbeidsledige og permitterte. Vi har også fremmet mange forslag som vil gi disse bedre muligheter for kompetansepåfyll. Det er viktig for at folk skal kunne stå bedre rustet når hjulene kommer i gang igjen, enten de har en jobb å komme tilbake til, eller de blir tvunget til å se seg om etter nye muligheter. Vi har også foreslått lønnstilskudd og mer penger til bedriftsintern opplæring for at de ansatte

skal kunne være på jobb og utvikle sin kompetanse framfor å være permitterte.

Gang på gang har vi sett at de som er hardest rammet økonomisk av denne krisen, ikke befinner seg høyest på høyresidens prioriteringsliste. Alle krisetiltakene for rettferdige dagpenger og inntektssikring er det Arbeiderpartiet og opposisjonen på Stortinget som har tvunget fram. Regjeringen har på sin side forsøkt å utvikle tiltakene ved hver korsvei. Det må være pinlig for regjeringspartiene at Stortinget nok en gang overkjører dem – de er i ferd med å bli fullstendig akterutseilt.

Bakgrunnen for de vedtakene Stortinget i dag fatter på inntektssikring for permitterte og ledige, var et initiativ tatt av Jonas Gahr Støre, partileder i Arbeiderpartiet, som samlet flertall sammen med opposisjonspartiene på Stortinget for mer rettferdig og langsiktig krisepolitikk. Regjeringen har strittet imot hele veien. De var så mot dette at selv om de ble overkjørt av Stortinget i midten av januar, fikk de seg ikke til å fremme de forslagene for Stortinget som Stortinget ba om. Så mot dem var de. Derfor blir de nok en gang overkjørt av Stortinget.

Høyres Nordby Lunde sier at dette er å kaste blått på øynene på folk og vil hemme veksten. Ja, det skal bli interessant å se hvor mange arbeidsgivere og hvor mange arbeidstakere som vil nikke til en sånn virkelighetsoppfatning. Dette er kun ideologi fra høyresiden, uten kontakt med virkeligheten.

Så er jeg glad for at saken om ventetid finner sin løsning. Jeg er glad for at statsråden nå sender brev til Nav med en instruks om at man ikke skal ilegges forlenget ventetid når man blir permittert som følge av covid-19-pandemien, og vi forventer at det kommer raskt nok til at det får konsekvenser for Malin Stavsøien.

Lise Christoffersen (A) [11:54:43]: Vi snakker om store og små ting i denne saken. Det som i den store sammenhengen kan virke smått, er ikke desto mindre viktig for dem det gjelder. Arbeiderpartiet har lenge ønsket endringer i regelverket for yrkesskade. Vi hyller alle dem som står i førstelinja og holder samfunnet vårt i gang under pandemien, vel fortjent, enten de jobber i helsevesenet, i matvarebutikker, med renhold, er vektere, jobber i kollektivtransport mv. Da ikke bare bør, men må ord følge handling, for uten det er ikke ordene veldig mye verdt.

Jeg vil i den forbindelse henlede oppmerksomheten på forslag nr. 9, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, der vi ber regjeringen tydeliggjøre at den viktige endringen som ble gjort i forskriften om yrkessykdommer om å innlemme covid-19 med alvorlige komplikasjoner i yrkesskadelista, skal gjelde alle som er spesielt utsatt for smitte i den jobben de gjør. Det får vi dessverre ikke flertall for.

Helsepersonell er omfattet av forskriften. Det er rett og riktig, og skulle bare mangle, men – og det er et stort men – hva med alle de andre smitteeksponerte i førstelinjer i andre bransjer, som er like viktige for å holde samfunnet vårt i gang under pandemien? Hva skulle vi gjort uten åpne matvarebutikker? Hva skulle vi gjort uten renholderne, vekterne, de ansatte i kollektivtransporten? Fagbevegelsen ved Handel og Kontor og Arbeidsmandsforbundet har bedt regjeringa rette opp i urettferdigheten. Regjeringa har sagt nei, og jeg lurer på: Hvorfor det?

Arbeiderpartiet har bedt arbeids- og sosialministeren om en begrunnelse, men svaret var bare at regelverket fungerer etter hensikten. Det er det samme intetsigende svaret Arbeiderpartiet har fått hver gang vi etterlyser forbedringer i reglene om yrkesskade og yrkessykdommer. Lista over yrkessykdommer har ikke fulgt med den medisinske utviklingen. Da er det selvsagt en forbedring at covid-19 er tilføyd, men hvorfor skal det bare gjelde helsepersonell?

Fafo har dokumentert at dagens regelverk er kjønnsdiskriminerende, til menns fordel. Det er derfor bra at helsepersonell med overvekt av kvinner er spesielt nevnt i kombinasjon med korona, men hva med de andre yrkene i førstelinja – i butikk, renhold? Hva med ansatte i skoler og barnehager? Hvorfor skal det være vanskeligere for dem å få godkjent yrkesskade/yrkessykdom som følge av koronaen? Rettferdige regler er særlig viktig med tanke på det som nå har begynt å dukke opp av kunnskap om mulige alvorlige langtidsvirkninger av korona. Det hadde vært fint om statsråden kunne svare på hvorfor én del av førstelinja skal være viktigere enn andre. Jeg vet ikke om statsråden har tenkt å tegne seg igjen, men jeg ser at Fremskrittspartiets Erlend Wiborg står på talerlista, så jeg retter spørsmålet også til ham, sånn at Fremskrittspartiet også kan fortelle hvorfor de ikke støtter kravet fra resten av førstelinja.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:58:03]: Fremskrittspartiet går inn for arbeidsgiverperiode I, at arbeidsgiver skal betale for to dager. Det er sjølsagt en fordel for arbeidsgiver, men det er videre sjølsagt en ulempe for arbeidstaker. Når representantene Helge André Njåstad og Erlend Wiborg sier at det er en fordel for arbeidstakere, er det direkte feil, og det har jo arbeidstakernes organisasjoner påpekt. Fremskrittspartiet var med på ti dager fra 1. januar. De går nå over til å si bare to dager, uten lønnskompensasjon for arbeidstakere. Det er Senterpartiet mot. Vi avlaster arbeidsgiver med bare fem dager, og så kombinerer vi i Senterpartiet det med fem dagers lønnskompensasjon. Det er en balansert løsning.

Så er det forslaget fra Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV om at regjeringa sikrer grensependlernes situasjon. I begrepet «grensependlere» ligger det for Senterpartiet de som pendler over norskegrensa daglig. Det er altså folk fra Sverige og Finland. Det representanten Martin Kolberg tok opp, er meget viktig, for her har vi hatt et nordisk felles arbeidsmarked fra 22. mai 1954. Så ble reglene revidert i 1982, og dagens regler trådte i kraft i august 1983. Det er hele grunnplanken i det nordiske samarbeidet. Så kommer da f.eks. rørleggere som pendler over grensa hver dag for å være rørleggere i en Askim-bedrift, i den situasjonen at Askim-bedriften ikke har permittert dem og ikke kan permittere dem, for de har mer enn nok å gjøre, de kommer i en kjempevanskelig situasjon når de ikke får disse rørleggerne, og så sitter rørleggerne «stuck» og får heller ikke dagpenger. Bedriften taper, alle taper.

Jeg håper at statsråden griper inn i det møtet og får ryddet opp i dette. Hvis en ikke får ryddet opp i det som går på dagpenger, som en i hvert fall ikke skal tape, må statsråden gjøre det som burde vært det absolutt beste tiltaket, nemlig å se på smittevernreglene for dem som pendler daglig over grensa, for de er utsatt for et meget, meget strengt regelverk. Byggenæringens Landsforening i NHO har sagt at om statsråden mener at det skal være enda strengere, får de heller akseptere det, for dette må i orden. Jeg regner med at møtet i morgen ordner opp i det, og at vi slipper å diskutere det spørsmålet mer. Askim-bedriftene trenger ordnede forhold.

Erlend Wiborg (FrP) [12:01:12]: Det siste representanten Lundteigen sa, vil jeg si kanskje er det mest oppsiktsvekkende som er blitt sagt i debatten her i dag, når representanten Lundteigen mener at man skal begynne å åpne opp grensene og ikke nødvendigvis følge de smittevernfaglige rådene man har fått. At man nå skal åpne opp grensene for økt arbeidsinnvandring, tror jeg ikke er noe vi bør gjøre slik som situasjonen er nå.

I debatten er det noen som har insinuert at polaker og andre ikke gjør en god jobb. Det stemmer selvfølgelig ikke. Det er mange dyktige folk som jobber i Norge, som er fra Sverige, Polen, Latvia og Litauen – overalt. Det er bra. Det er mange dyktige arbeidsfolk som gjør en god jobb i Norge, og som betaler skatt. De skal også ha sine rettigheter.

Det vi snakker om her, er et forslag der man ber regjeringen om å sørge for utbetalinger til det som kan være titusenvis av EØS-borgere. Det er et forslag som Fremskrittspartiet er imot. Vi mener det ikke er norske skattebetaleres jobb å finansiere, som jeg sier, folk som er bosatt f.eks. i Polen, Latvia eller Litauen. Det var det ene jeg hadde lyst til å ta opp mot slutten av debatten.

Så er det det som går på arbeidsgiverperioden, som Fremskrittspartiet foreslår å redusere fra ti til to dager. Statsråden argumenterte mot det forslaget med at det er regionale forskjeller. Ja, statsråden har helt rett. Det er regionale forskjeller, og det flytter seg. Brått kan det være en ny region som brått må stenge ned, og det at det er regionale forskjeller, er et godt argument for å stemme for dette forslaget. For ingen vet om det er i Trondheim eller i Nord-Norge det brått må stenges ned, hvor flere bedrifter må stenge ned og permittere sine ansatte. Ingen vet heller hvordan situasjonen er når det åpnes opp igjen, om de kan hente de ansatte tilbake fra permisjon og gi dem fast lønn. Ingen vet når det vil skje. Da ønsker Fremskrittspartiet med sitt forslag å skape den økte forutsigbarheten som næringslivet selv trenger.

Avslutningsvis: Representanten Lundteigen tar fundamentalt feil når han tror det er bedre for ansatte å være permittert lenger enn å kunne komme raskere tilbake til jobb, noe Fremskrittspartiets forslag vil medføre.

Martin Kolberg (A) [12:04:21]: Jeg er oppriktig usikker på hvor mye tid jeg skal bruke på Erlend Wiborgs argumentasjon i denne debatten. Det hadde vært veldig mye å si om det, men jeg har egentlig ikke tid. Men jeg vil bare si at også polske arbeidere som arbeider i Norge, som betaler skatt til Norge, er norske arbeidstakere. Det kan ingen i denne salen bestride. Wiborg prøver å sminke sin argumentasjon med å si at det er veldig mye bra folk fra Polen og Litauen og alle andre steder. Selvsagt gjør de en god jobb, som han sier, men vi kan ikke etablere ordninger som håndterer dette grenseproblemet, for da kan vi få inn så mange polaker her. Det er det han egentlig sier. Det synes jeg er virkelig å gå rundt det som er sakens kjerne, og det handler jo om at vi må på nordisk basis løse dette problemet.

Jeg ventet med å be om ordet på nytt fordi jeg skulle høre statsråden, men statsråden ga ingen signaler om at han var særlig innstilt på å gjøre noe aktivt med dette. Det betyr at vi står i den situasjonen at anslagsvis 10 000 arbeidstakere faller mellom alle stoler, og politikken er ikke i stand til å ordne opp i det, for stortingsflertallet er ikke villig til å gi statsråden instruks om det. Det synes jeg er veldig uheldig og veldig uriktig – og selvfølgelig politisk galt, men også sosialt galt.

Vi har vært veldig flinke i dette rom når det gjelder å vedta det som skal vedtas, og gi støtte til norsk næringsliv og norske arbeidstakere. Det kan redde oss med tanke på hva som kommer etter pandemien. Jeg tror evalueringen av det i all hovedsak vil bli veldig positiv. Men vi bør ikke påføre oss et sånt tilleggsproblem at vi ikke greier å løse dette for de menneskene som ærlig og

oppriktig gjør en jobb i Norge, eller nordmenn i Sverige for den saks skyld, som altså mister jobben fordi de ikke kan pendle over grensen.

Her burde den norske og den svenske regjeringen bare sette seg sammen og ordne opp i dette. Statsråden dekker seg bak det jeg vil kalle for byråkratisk argumentasjon om hva det er som er mulig å gjøre og ikke gjøre i en sånn sammenheng. De nødvendige politiske vedtak kan fattes uten noen form for problem. Hvis de to regjeringene ville det, og stortingsflertallet her i huset og riksdagsflertallet i Sverige kunne si ja til det, kunne dette løses, og de nordiske arbeidstakerne kunne, innenfor rammen av det som er ånden i det nordiske samarbeidet, fått tilfredsstilt de behovene som de absolutt legitimt har, som konsekvens av de nødvendige grensestengningene som er blitt gjennomført både på svensk side og på norsk side. Jeg håper at vi med det møtet som vi har i morgen, kan komme et skritt videre utover denne debatten.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:07:44]: Arbeidsfolk og bedrifter, selvstendig næringsdrivende, frilansere og andre er blitt hardt rammet av pandemien, og det har vært helt nødvendig for Stortinget å gå inn med målrettede tiltak for å sikre både inntektssikring for arbeidsfolk, selvstendig næringsdrivende og frilansere og større trygghet også for bedriftene, som er i en alvorlig situasjon. For Senterpartiet har det vært helt grunnleggende at vi må sikre forutsigbarhet så lenge pandemien varer. Det er det som har vært det store problemet, at regjeringens partiene og deres støtteparti Fremskrittspartiet har kommet med stadig uforutsigbarhet, forslag om å redusere, utfase, kutte ut helt nødvendige støtteordninger. Så kommer det en smittebølge, og så ser en at dette kanskje ikke var så lurt allikevel.

Til diskusjonen om arbeidsgiverperiode og hva bedriftene skal dekke der: Senterpartiet var imot å øke den til ti dager. Vi mente den skulle holdes på fem dager gjennom hele pandemien nettopp fordi vi så at det ville kunne komme nye smitteutbrudd. Det er det som er den fullstendig forskjellige situasjonen – på den ene siden står regjeringen nesten på daglige pressekonferanser og snakker om faren for at det kan komme nye smitteutbrudd, og at vi må ha restriksjoner, samtidig som en ikke sikrer den grunnleggende forutsigbarheten for dem som vil bli rammet.

Senest i forbindelse med statsbudsjettet før jul forsøkte vi å få flertall igjen for at arbeidsgiverperioden ved permittering burde være fem dager. Da stemte Fremskrittspartiet imot. Det er det som også gjør at veldig mange virksomheter nå står i en kjempekrevede situasjon når det har kommet nedstengingsvedtak, fordi en blir sittende med store lønnskostnader. Så må

en også gjøre det andre: En må sørge for å ivareta arbeidsfolkene og sikre en lønnskompensasjon, sånn at de ikke kommer skadelidende ut.

Jeg hørte representanten Nordby Lunde si at regjeringen drev og jobbet med noe, så det var egentlig et spill fra opposisjonen. Nei, det vi behandler i dag, illustrerer nettopp hvorfor det var viktig at opposisjonen forsøkte å gå sammen og i hvert fall gi noe mer forutsigbarhet og trygghet, når regjeringens partiene selv i dag argumenterer med at en skal forlenge til 1. oktober.

Til det med å forlenge permitteringsperioden fram til 1. oktober: Ja, vi kan håpe at de fleste smitteverntiltakene er rullet tilbake igjen til sommeren, og at vi kan begynne gradvis gjenåpning av samfunnet, men bedriftene vil jo ikke være i full aktivitet og kunne ta alle sine permitterte tilbake fra sommeren av. Nettopp derfor er det viktig med en overgangsperiode og å sikre forutsigbarhet for både arbeidsfolk og bedrifter.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:11:02]: Ved pandemiens utbrudd var det bred enighet om en arbeidsgiverperiode I på to dager pluss 18 dagers lønnskompensasjon. Kritikken mot det forslaget var så stor at Fremskrittspartiet og regjeringa gikk inn for en arbeidsgiverperiode på ti dager. Senterpartiet var uenig. Nå står vi i spørsmålet: Skal det være ti dager, skal det være fem pluss fem, etter Senterpartiets forslag, eller skal det være to, etter Fremskrittspartiets forslag? Representanten Wiborg tar helt feil når han sier at vårt forslag vil føre til at en blir permittert lenger. Vårt forslag innebærer at arbeidsgiverne blir inspirert til ikke å permittere så raskt, samtidig som arbeidstakerne blir dekket etter fem dager med full lønnskompensasjon.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:12:09]: Representanten Kolberg tar beundringsverdig opp igjen situasjonen for de svenske grensependlerne. Hvis jeg har gitt inntrykk av at dette ikke er noe regjeringen jobber med, har jeg gitt et feil inntrykk. Dette er i høyeste grad noe vi jobber med. Mitt poeng i debatten har bare vært å beskrive hva som er de reelle rammene vi er nødt til å jobbe innenfor, men det er flere forskjellige spor her, selvfølgelig.

Det ene sporet er ordningens natur, altså permitteringsordningen. Det er et spor der partene tradisjonelt har bestemt permitteringsgrunnlaget, og det er jo ikke partene som permitterer heller. Det er det den enkelte arbeidsgiver som gjør. Der konstaterer jeg rett og slett at Nav betaler ut dagpenger til arbeidstakere som er permittert.

Det andre sporet er knyttet til smittevern. Sverige har f.eks., så vidt jeg vet, selv om de har stengt grensene for norsk innreise, åpnet for arbeidsreisende fra Norge i større grad enn omvendt. Det ligger ikke i vårt departement direkte. Det er en kombinasjon av Justisdepartementet, som har ansvaret for innreisereglene, og Helsedepartementet, som har ansvaret for det smittevern-faglige.

Så er det løsninger som eventuelt går på kompensasjon og ekstraordinære ytelser, fordi disse arbeidstakerne, per dags dato i hvert fall, ikke har blitt permittert og dermed ikke får dagpengene de har rett på. Det ligger i mitt departement, og det er der jeg påpeker at når vi jobber og ser på forskjellige løsninger – det skal vi gjøre – er vi også nødt til å ta høyde for at det ikke går an å lage en egen svenske- og finskeløsning. Hvis vi lager en helt ny ytelse, som en nødløsning, må den gå til alle EØS-arbeidstakere som har opptjent den samme typen rettigheter, men ikke får komme på jobb.

Det er viktig for oss å følge denne saken, og derfor skal justisministeren ha et møte med den svenske delegasjonen i morgen. Der kommer også Arbeids- og sosialdepartementet til å være representert fra politisk ledelse. Jeg skal også ha møte med svenske politikere om dette, og som sagt har vi jobbet med flere forskjellige spor også tidligere.

Så vil jeg knytte en overordnet kommentar til det med forutsigbarhet. Erttiden får vel vurdere hvem som har bidratt til mest forutsigbarhet og ikke. Jeg tror ikke, når folk flest ser på det som foregår, at det alltid nødvendigvis oppfattes like forutsigbart, selv etter at Stortinget har kommet inn. Jeg har bare lyst til å minne om én ting til slutt, og det er at tross alt er det sånn at selv om det har vært uenighet, har man i mange store saker klart å finne sammen etter runder på Stortinget. Det mener jeg er bra, og det er også sånn at selv om det helt sikkert er ting som kunne vært gjort annerledes og det kommer til å være mye å lære av håndteringen av dette, har vi, slik det ser ut nå i hvert fall, håndtert eller kommet oss gjennom dette med lavere smittetall, færre døde og en økonomi som gjør det bedre enn i mange andre land.

Arild Grande (A) [12:15:26]: Grunnen til at arbeidstakere, arbeidsgivere, permitterte og ledige har følt at det har vært uforutsigbart selv om Stortinget har kommet inn gang på gang og ryddet opp og gjort ordningene mer langsiktige og mer rettferdige, er jo at regjeringen ved hver eneste korsvei har gjort forsøk på å knappe inn, på å redusere lengde og på å gjeninnføre den urettferdigheten som regjeringen opprinnelig foreslo i ordningene.

Jeg tok ordet for å vise til forslag nr. 10, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, om fortrinnsrett for å styrke arbeidstakernes stillingsvern under pandemien. Det forslaget er utformet sammen med dem som er rammet av dette, sammen med representanter og til-litsvalgte i fagbevegelsen. Framfor å gi det forslaget flertall har Fremskrittspartiet valgt å legge inn et alternativt forslag som vanner ut hele saken, forslag nr. 18. Her viser de til at det kun skal gjelde dersom ansettelsesforholdet er avvirket med begrunnelse i pandemien virkninger.

Hvordan skal man egentlig definere det? Det er enkelt å si det hvis bedriften og arbeidsplassen er direkte nedstengt som følge av myndighetspålagte råd, men aktivitetsnedgang i f.eks. et hotell som følge av mindre aktivitet, men som ikke følger direkte av pandemien eller myndighetsanbefalinger, blir en vanskelig grenseoppgang. Jeg er redd for at det med Fremskrittspartiets forslag blir mye byråkrati og mye advokatmat. Derfor oppfordrer jeg Fremskrittspartiet til å trekke sitt forslag nr. 18 og heller gi sin tilslutning til det forslaget som vil hjelpe dem som er rammet av dette, og som fagbevegelsen anbefaler.

Så må jeg si at saken om grensependlere viser Fremskrittspartiets sanne ansikt. Dette dreier seg om arbeidstakere som er invitert til Norge for å jobbe, som har stått på og bidratt til byggingen av landet, som har betalt skatt til Norge, men som Fremskrittspartiet mener at det bare er å sende på huet og ræva – unnskyld uttrykket – ut av Norge for å stå helt på bar bakke. Det er greit – det viser Fremskrittspartiets sanne ansikt. Vi håper at stortingsflertallet kan være med og rette opp i den uheldige håndteringen av arbeidstakere som i dag er i en svært sårbar situasjon, og jeg er i så måte glad for at statsråden signaliserer at dette skal man gjøre også i et nordisk samarbeid.

Presidenten: Representanten Martin Kolberg har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Martin Kolberg (A) [12:18:34]: Jeg vil uttrykke stor respekt for at disse tingene ikke er enkle, men vi står overfor en faktisk situasjon som vi må løse, og det var mer oppløftende signaler fra statsråden i hans siste innlegg, vil jeg si. Jeg vet ikke om jeg orker å være polemisk i disse situasjonene, men hvorfor er man da imot forslaget? Forslaget ber jo regjeringen komme tilbake til Stortinget med løsninger som ordner disse problemene, og så sier statsråden at dette arbeider de intenst med, men de vil ikke ha noe vedtak. Det er litt forunderlig. Kanskje vi kan få oppklart det før vi avslutter denne diskusjonen.

Heidi Nordby Lunde (H) [12:19:41]: I en relativt tidlig replikkveksling mellom statsråden og representanten Grande tror jeg statsråden kom opp på talerstolen og snakket om at representanten Grande fortsetter å diskutere med stemmer som antageligvis er inni hans eget hode, og ikke hva som faktisk sies fra talerstolen. Det er også en av grunnene til at jeg tar ordet her nå, for det skapes et inntrykk av at regjeringen måtte slepe beina etter seg for å forlenge tiltakene.

Som jeg prøvde å si på en litt høflig måte i mitt første innlegg, og ikke kalle det for politisk spinn og spill, så la regjeringen altså fram Prop. 72 LS med sine forslag til forlengede tiltak samme dag som de 77 anmodningsvedtakene ble vedtatt på kvelden. Det vil vel egentlig bety at opposisjonen løper etter regjeringens forslag og bare forlenger dem som allerede lå på bordet. I tillegg fikk Stortinget tilbake en ny proposisjon på bare tre dager, med alt det vi trengte for å saksbehandle det vi skal behandle i dag. Det viser i hvert fall en regjering som ikke sleper beina etter seg.

Når representanten Grande mener at det er en politisk ideologi å avpasse tiltakene til faktiske forhold, vil jeg bare minne om at FHI faktisk anslår at den voksne delen av befolkningen kan være fullvaksinert i løpet av sommeren. Da mener vi faktisk at det er feil å forlenge tiltak til 1. oktober, fordi vi da står i fare for å forlenge krisen. Det bidrar til å kaste blått i øynene på permitterte arbeidstakere og kan i verste fall føre til at langtidspermitterte går ut i langtidsledighet med oppbrukte dagpengerettigheter.

Men på den annen side: Ingen utfordring har vist seg for stor for denne regjeringen, ledet av statsminister Erna Solberg, enten det var arven etter de rød-grønne, der man hadde 25 mrd. kr mer i skatteinntekter og skyhøye oljepriser og likevel hadde lengre sykehuskøer enn det vi har fått til, og stigende ledighet med oljepris-krisen, der 50 000 arbeidsplasser i oljenæringen forsvant og gikk tapt, men var innhentet i løpet av noen år, innen 2017.

Vi startet fjoråret på denne tiden med historisk lav ledighet i Norge. Dit skal vi igjen når regjeringen tar fatt på sin tredje regjeringssperiode etter 1. oktober, fordi dette landet, når vi forlenger tiltakene også utover den perioden da den norske befolkningen kommer til å være fullvaksinert, og vi står klare til å skape ny økonomisk aktivitet, vil trenge en regjering som har fullt fokus på å skape mer og inkludere flere i arbeidslivet.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:22:29]: En kort kommentar til representanten Kolberg: Hvorfor stemmer ikke regjeringspartiene for dette forslaget? Det er vel tre grunner til det.

For det første er det ikke vanlig at regjeringspartiene stemmer for forslag som ber regjeringen gjøre noe som regjeringen sier de allerede jobber med. Sånn er det nå. Det er kjent fra både denne og tidligere regjeringer.

Det er også to andre grunner. Den neste knytter seg, om ikke direkte til akkurat det samme resonnetet som representanten Wiborg og Fremskrittspartiet har hatt, så til at forståelsen nok kan ligge nær opptil at Stortinget her ønsker en ny ytelse. Det er den andre grunnen.

Den tredje grunnen er at det, som jeg beskrev, heller ikke er gitt at eventuelle løsninger på dette, hvis de lar seg finne, er slik at vi må tilbake til Stortinget. For å ta to hypotetiske – jeg understreker at de er hypotetiske – eksempler: Hvis man lager en ny ytelse for å kompensere midlertidig, for foreløpig er disse arbeidstakerne ikke permittert, selv om de har tjent opp dagpenge-rettigheter, vil det selvfølgelig måtte tilbake til Stortinget, både lovvedtak og bevilgningsvedtak. Hvis det derimot, og jeg understreker igjen at dette er hypotetisk, skulle være løsninger som handler mer om smittevern-faglige råd – grenserestriksjonene er jo basert på nettopp smittevern-faglige råd, der er Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet opptatt av å begrense antallet som kommer inn – er ikke det saker som legges frem for Stortinget som sådanne. Representanten Lundteigen skisserte noe slikt.

Men igjen: Det er ikke min vurdering som arbeids- og sosialminister. Det er en smittevern-faglig vurdering, som regjeringen selvfølgelig gjør, men hvor vi også lytter til faginstansene, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet.

Presidenten: Representanten Arild Grande har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Arild Grande (A) [12:24:38]: Heidi Nordby Lunde påstår igjen at vi med en forlengelse av krisetiltakene vil kunne stå i fare for å forlenge selve krisen. Det har Heidi Nordby Lunde og Høyre påstått hele tiden når Stortinget har ønsket forutsigbarhet i kriseordningene – og de har tatt feil hele tiden. Derfor har jo Høyre alltid kommet etter Arbeiderpartiet og forlenget krisetiltakene, men det har dessverre hele veien skapt uforutsigbarhet og utrygghet for både arbeidstakere og arbeidsgivere. De ber om forutsigbarhet. Det gjør de nå. Det får de ikke fra høyresiden, men vi tvinger det igjennom.

Så er det veldig enkelt når det gjelder grensependlerne, i stedet for snikksnakk og bortforklaringer: Hvis man ønsker dette, er det jo bare å stemme for Arbeiderpartiets forslag. Da får man på plass den ordningen. Og hvis man nå stemmer det ned fra Høyre, er vi bekymret

for at de finner liten grunn til å komme tilbake til Stortinget med en sak der de faktisk foreslår det de nettopp har stemt ned. Så hvis de mener at de vil gjøre dette, da må de stemme for det forslaget.

Presidenten: Elise Bjørnebekk-Waagen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til inntil 1 minutt.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:25:54]: Representanten Nordby Lunde hevder at regjeringen styrer langsiktig og stødig. Det er en sannhet med modifikasjoner. Jeg vil dra fire eksempler:

- Forhøyet sats på dagpenger: Den har vært foreslått avvirket, eller å ha en utløpsdato, hele to ganger i løpet av pandemien, i november og ved utgangen av desember.
- Støtteordningen til lærlinger: Den har vært foreslått avvirket, eller å ha en utløpsdato, også to ganger.
- Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende: Den hadde en utløpsdato i oktober, desember og februar.
- Til sist permitteringsperioden, ordningen der det er Stortinget og partene i arbeidslivet som har dratt regjeringen etter seg gang på gang.

Over til grensependlerne: Det vi foreslår her i dag, er en økonomisk kompensasjon. Her har regjeringen frie rammer til å finne det som er fornuftig.

Rigmor Aasrud (A) [12:27:09]: Det er noe som forundrer meg når Høyres representanter snakker om permittering og redselen for å forlenge ordningen – jeg tror alle som er i denne salen, virkelig håper at vi får vaksinert befolkningen, og at vi kan gå en normal sommer i møte. Og hvis det skjer, stoler faktisk Arbeiderpartiet på norske arbeidsgivere og norske arbeidstakere, at ingen vil gå permittert lenger enn nødvendig. Vi har hatt noen oppturer når det gjelder vaksinesituasjonen, men jammen har det også vært noen nedturer, og hvordan sommeren kommer til å bli, tror jeg ingen tør å spå fullt og helt her i denne salen.

Hvis det er sånn at en ikke kan være permittert lenger enn til 1. juli og en har tre måneders oppsigelse, må altså arbeidsgiveren ta beslutningen nå, i løpet av februar og mars, om en skal si opp den ansatte. Jeg tviler veldig sterkt på at vi ved utgangen av mars er sikre på om Norge vil fungere normalt igjen i løpet av sommeren, og da skjønner jeg ikke hvorfor de ikke gir bedre forutsigbarhet, slik at arbeidsgiverne vet at permitteringsperioden kan bli forlenget. Hvis ikke er jeg redd for at mange arbeidsgivere kommer til å begynne å si opp folk helt uten grunn. Det er ikke arbeidslivet tjent med, og det er heller ikke arbeidstakerne tjent med.

Høyres redsel for å gi en forlenget permittering må jo bety at man ikke stoler på at næringslivet vil gjøre de rette valgene, og at de tror at målet for enhver arbeidstaker er å gå permittert lengst mulig. Det tror ikke Arbeiderpartiet. Vi tror at folk kommer til å ta kloke valg. Men da er det bedre å kunne ha en lengre periode å planlegge etter, og at en ikke kommer en gang annenhver måned med nye forlengelser. Så jeg anbefaler alle å støtte de forslagene som ligger her på det. Det gir forutsigbarhet, og det er det beste for både folk og bedrifter.

Presidenten: Fleire har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Sak nr. 3 [12:29:30]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen (Innst. 211 S (2020–2021), jf. Dokument 8:146 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [12:30:13] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet et representantforslag fra SV om voksevakasinasjon, og det er gledelig å se en bred enighet om at dette er viktig.

Norge har en god modell for barnevaksinasjonsprogram, som også har høy tillit i befolkningen. Den beskytter barn mot svært smittsomme og potensielt dødelige sykdommer. Før vi fikk vaksiner, levde foreldre i en kontinuerlig og reell frykt for sykdommer vi i dag knapt kjenner navnet på. Kopper tok f.eks. livet av rundt 500 millioner mennesker på 1900-tallet. Nå er sykdommen utryddet, og det er takket være vaksinen.

Ikke alle vaksiner i barnevaksinasjonsprogrammet gir beskyttelse livet ut. Vaksine mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio må oppdateres hvert tiende år for å sikre beskyttelse, men det er det dessverre ikke alle som vet. Gjennom barnevaksinasjonsprogrammet gis disse vaksinene i 10. klasse, noe som betyr at voksne bør ta en påfyllingsvaksine når de er 25 år, og hvert tiende år etter det. Det er grunn til å tro at mange voksne ikke tar

påfyllingsvaksine, enten fordi de ikke er klar over at det er et behov, eller fordi de ikke har oversikt over når de tok vaksinen sist. Derfor har komiteen enstemmig stilt seg bak et vedtak om at det bør etableres en informasjonsordning som kan opplyse innbyggerne om når det er behov for påfyllingsvaksine. Dette kan løses gjennom en sms-ordning, eller varsel via helsenorge.no, der vaksinasjonsstatusen din ligger. Det vil selvsagt være frivillig å ta påfyllingsvaksine, men informasjonen kan bidra til at innbyggerne får bedre mulighet til å beskytte seg mot smittsomme sykdommer.

Gjennom koronapandemien har befolkningens tillit til vaksiner økt. Det har aldri vært større etterspørsel etter pneumokokkvaksiner eller ordinære influensavaksiner. Det synes komiteen er positivt. Tilgangen til disse vaksiner har dessverre vært mindre enn etterspørselen. 1,9 millioner mennesker i risikogruppen og helsepersonell som jobber med dem, anbefales influensavaksine. I fjor fikk Norge tilgang til 1,2 millioner doser, mens apotekene bidro med ytterligere 0,3 millioner.

Det dør rundt 900 personer årlig i Norge av helt ordinær influensa, som det finnes vaksine mot. Komiteen forventer at etterspørselen etter influensavaksine vil øke i årene som kommer, og det er positivt, for vaksine redder liv. Derfor bør regjeringen sikre gode og langsiktige avtaler om disse. Pneumokokkvaksine anbefales til alle over 65 år og alle i risikogrupper. En må altså ha påfyllingsvaksine av denne hvert tiende år for å ha beskyttelse. Pneumokokksykdommer er svært alvorlige, og selv med antibiotikabehandling er dødeligheten ved en slik sykdom 20 pst. Vaksine redder altså liv.

Et voksevakasjonsprogram handler om å gi innbyggerne våre beskyttelse mot smittsomme og alvorlige sykdommer gjennom hele livet. Influensavaksine og pneumokokkvaksine må tilbys risikogruppen, og folk må få en påminnelse om behovet for påfyllingsvaksine. Jeg er glad for at flertallet på Stortinget er enige om dette.

Ingvild Kjerkol (A) [12:33:34]: Fokuset på vaksiner har aldri vært større. Verden står nå midt i en pandemi, og vi har vært vitne til en voldsom mobilisering for å utvikle effektive vaksiner mot sykdommen covid-19. Gledelig mange vaksine kandidater er blitt godkjent, og nå handler det om at vi i Norge, som i andre land, får rullet ut dosene raskest mulig. Kommunene er også klare til å øke denne kapasiteten bare de får nok doser.

Vaksiner er normalt noe vi tenker på for barn, gjennom barnevaksinasjonsprogrammet, her i Norge. Det har gjort at vi har utryddet barnesykdommer som dessverre fortsatt rammer barn i utviklingsland. Noen vaksiner er anbefalt for voksne, enten for å friske opp

vaksinene man fikk som barn, eller fordi risikoen for å få alvorlig forløp av noen sykdommer øker med alderen.

I Legemiddelmeldingen, Riktig bruk – bedre helse, Meld. St. 28 for 2014–2015, varslet regjeringen at de ville utrede opprettelsen av et voksevakasjonsprogram tilsvarende det vi har for barn, og at innretning og prioriteringer bør utredes nærmere. Et enstemmig storting sluttet seg til dette, og Folkehelseinstituttet fikk i oppdrag å utrede saken. Folkehelseinstituttets anbefaling, som ble oversendt Helse- og omsorgsdepartementet i 2018, er å etablere et voksevakasjonsprogram som bl.a. inkluderer vaksine mot sesonginfluensa, vaksine mot pneumokokksykdom, grunnvakasjon til dem som mangler det, inkludert vaksiner til flyktninger og asylsøkere, som eksempelvis MMR-vakasjon, og oppfriskningsvakasjon fra barneprogrammet.

Dette samsvarer med de vaksinene som omtales i representantforslagets punkt 1–4. Vi i Arbeiderpartiet mener det er kritikkverdigg at regjeringen ikke har satt av penger til et sånt program i statsbudsjettet, og vi skjønner egentlig ikke helt hvor denne saken har blitt av i regjering. Derfor står vi inne i flere forslag som allerede er fremmet. Jeg vil også ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står inne i, fra et mindretall.

Presidenten: Representanten Ingvild Kjerkol har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Mari Holm Lønseth (H) [12:36:15]: Vakasjon er en effektiv beskyttelse mot sykdom. Tall fra Verdens helseorganisasjon viser oss at vakasjering forhindrer omtrent 2–3 millioner dødsfall i året. Ta f.eks. meslinger, som i 1963 tok 2,6 millioner liv. I 2017 tok samme sykdom 110 000 liv.

For folkehelsen vår er vakasjon viktig. I Norge har vi et velfungerende barnevaksinasjonsprogram med stor oppslutning. I tillegg har vi et influensavaksinasjonsprogram og nå også et koronavaksinasjonsprogram. Men vi har altså ikke et eget voksevakasjonsprogram, noe som gjør at deler av den voksende befolkningen kanskje ikke har tatt de vaksinene de f.eks. burde ha fått en oppfriskning av. Andre har kanskje ikke fått ta del i barnevaksinasjonsprogrammet, selv om programmet gjelder fram til fylte 20 år.

FHI deler også ut gratis vaksine mot meslinger og røde hunder til voksne som ikke er vakasjert mot det. Men at det ikke finnes noe systematisk program for vakasjon av den voksne delen av befolkningen, kan gjøre at befolkningen ikke er så godt beskyttet mot smittsomme sykdommer som de kunne ha vært. Derfor er det viktig at vi ser på hvordan vi på en bedre måte kan følge opp at voksne som ønsker det, tar vaksine.

Høyre mener at barnevaksinasjonsprogrammet har vært en suksess. Nå foreslår regjeringspartiene sam-

men med Fremskrittspartiet at man skal utrede hvordan et voksevakasjonsprogram kan gjennomføres. Det har regjeringa og Fremskrittspartiet tidlegare satt på agendaen. Innretning og prioritering av det må utredast nærmere, men det skal man også gå i gang med.

Dessuten er vi veldig opptatt av å gjøre hverdagen til folk lettere. Det er ikkje alltid enkelt for folk å huske sist gang de tok vaksine, mot f.eks. stivkrampe. Det bør være fullt mulig å sende en påminnelse til folk når det er på tide å ta ny vaksine, og ny teknologi gir oss nye muligheter for å få til det.

Kjersti Toppe (Sp) [12:38:50]: I mange år har det vore brei politisk støtte til å etablere eit vaksinasjonsprogram for vaksne og risikogrupper. Regjeringa fremja sjølv dette i eit forslag i legemiddelmeldinga i 2015. Regjeringspartia og Framstegspartiet fremjar forslag i dag om å utgreia dette vidare.

Senterpartiet meiner at det ikkje trengst fleire vedtak om utgreiing. No trengst det ei viljeserklæring og eit politisk vedtak om innføring av eit vaksinasjonsprogram for vaksne. Senterpartiet meiner at dette bør kunna innførast gradvis. Vi treng ikkje venta på at alt er klart. Det er seks år sidan regjeringa sjølv varsla at dei ville utgreia innføring av eit vaksinasjonsprogram, og regjeringspartia fremjar saman med Framstegspartiet eit liknande forslag i dag om å utgreia det same som ein har utgreidd i seks år. Det meiner eg er ganske lite offensivt.

Senterpartiet står bak følgjande forslag i innstillinga:

«Stortinget ber regjeringa snarest fremme forslag om gradvis innføring av eit vaksinasjonsprogram for vaksne basert på Folkehelseinstituttets anbefalinger om prioriterte vaksiner.»

Pandemien har vist oss verdien av vaksinar, som mange har vore inne på. Vaksinar reddar liv, og vaksinar hindrar sjukdom. Eit vaksinasjonsprogram for vaksne og risikogrupper er ei viktig folkehelsesatsing. Det vil sjølvstakt gi betre helse, men også mindre belastning på kommunehelsetenester og færre sjukehusinnleggingar.

Folkehelseinstituttet har altså fremja ein rapport om vaksinasjonsprogram for vaksne, og dei har kome med sine anbefalingar. Senterpartiet meiner at for eit vaksinasjonsprogram for vaksne må ein leggja denne anbefalinga frå Folkehelseinstituttet til grunn.

Når det gjeld oppfriskingsdosar, meiner Senterpartiet at det er naturleg at det høyrer heime i eit voksevakasjonsprogram, men vi står også inne i forslag om at det kan utviklast ei automatisk informasjonsordning til innbyggjarane når det er behov for påfyllingsvaksine.

Til forslaget frå SV om høgdoseinfluensavaksine: Vi synest det er eit veldig interessant forslag, men eg synest det er krevjande å gå inn for det over bordet. Men dette bør absolutt inn i eit slikt program.

Til stemmegivinga: Eg vurderer det slik at dersom forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet, fell, kan Senterpartiet stemma subsidiært for I i innstillinga.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:42:04]: Jeg er så glad. Endelig kan vi få et vaksineringsprogram for voksne, noe SV har jobbet med i mange år. Hele komiteen, alle partiene, stemmer for at vi får informasjon når vi trenger en oppfriskningsdose mot difteri, stivkrampe og kikhoste. Hurra!

Jeg tror flere enn jeg glemmer at vi må ta en ny vaksinedose, siden vaksinene går ut på dato i kroppen vår. Endelig vil folk få den informasjonen de trenger. Vaksinene er viktige for å verne oss selv, men vi må heller ikke glemme at vi må verne andre – de som har dårlig immunforsvar, eller de som er allergiske mot vaksinene.

Det er viktig at så mange som mulig tar vaksinene, slik at vi kan kjempe imot sykdommer. Derfor mener SV at vaksinene bør bli gratis. Vi vet at for hver krone vaksinen blir dyrere, vil færre ta den. Det er trist at bare SV vil gi gratis vaksine når vi vet at det vil bidra til at enda flere vil ta vaksinene. Det er en investering Norge bør gjøre.

Noen foreldre vaksinerer ikke barna. Det skal være frivillig å ta vaksine, men for meg personlig er det ikke greit at foreldrene unnlater å verne barna mot sykdommer. Derfor bør unge voksne få tilbud om å møte en lege, slik at de kan få riktig informasjon og et tilbud om å få vaksinene de burde ha fått i barnevaksineringsprogrammet. Det er ikke barnas feil at de ikke har fått den helsehjelpen de trenger. Jeg ber de andre partiene hjelpe disse unge voksne og stemme for forslaget fra SV.

Jeg er veldig glad for at vi nå starter et vaksineringsprogram for voksne. Takk til alle partiene som nå støtter dette. Jeg fremmer alle forslagene fra SV, og vi vil stemme subsidiært for de andre forslagene.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Bent Høie [12:45:16]: Vaksinasjon er et viktig tiltak for å verne befolkningen mot spredning av smittsomme sykdommer. God vaksinasjonsdekning i befolkningen er en forutsetning for godt smittevern og bedre infeksjonskontroll.

I Norge har vi i dag tre nasjonale vaksinasjonsprogram. Disse er barnevaksinasjonsprogrammet, influensavaksinasjonsprogrammet og koronavaksinasjonsprogrammet. Folkehelseinstituttet gir anbefalinger og faglige retningslin-

jer for gjennomføring av disse og definerer risikogrupper og andre målgrupper for vaksinasjon.

Representantene foreslår at anbefalinger og tilbud om oppfriskningsdoser og andre vaksiner til voksne og eldre organiseres i program, og at det lages en plan for innkalling.

I tillegg til anbefalinger og faglige retningslinjer knyttet til de etablerte programmene gir Folkehelseinstituttet anbefalinger om vaksinasjon av voksne, herunder vaksinasjon mot sykdommene forslagsstillerne tar opp i sitt forslag. Nærmere informasjon om dette finnes på helsenorge.no og fhi.no. Dersom man er usikker på om man trenger en dose, kan man gå inn på vaksinetjenesten på helsenorge.no. Der kan man sjekke vaksinasjonsstatusen for seg selv og egne barn under 16 år. Eventuelt kan fastlegen vurdere om man tilhører målgruppen for vaksinasjon, og eventuelt sette vaksine.

Som det går fram av legemiddelmeldingen, har regjeringen satt vaksinasjon av voksne på dagsordenen. Som oppfølging av meldingen har Folkehelseinstituttet levert en smittevern faglig vurdering, der det foreslås at voksne tilbys vaksinasjon mot influensa- og pneumokokksykdom, grunnvaksinasjon for dem som mangler det, og oppfriskningsdoser av vaksiner som ikke gir beskyttelse livet ut, på lik linje.

Et systematisk tilbud om vaksiner til voksne kan innrettes på ulike måter og med ulik grad av egenbetaling – fra at vaksinasjonen dekkes fullt og helt av den enkelte, til delvis kostnadsdekning, og til gratis vaksine. Det bør derfor gjøres en kost-nytte-vurdering av vaksinene som foreslås innført i et program i offentlig regi. Prosessen involverer Legemiddelverket, Helsedirektoratet og eksterne eksperter og er åpen for allmennheten. Dette bør ses i sammenheng med erfaringer fra influensavaksinasjonsprogrammet i 2020 og ikke minst koronavaksinasjonen for å sikre en effektiv og enhetlig organisering.

Når det gjelder representantenes forslag om å lage en plan for innkalling, ser jeg at det vil være positivt med en løsning hvor innbyggerne blir gjort oppmerksom på behov for påfyllingsdose av vaksine innenfor dagens ordning og samtidig kan benytte seg av vaksinetjenesten på helsenorge.no. En slik løsning må imidlertid utredes og ses i sammenheng med de vurderingene jeg har nevnt over.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:48:14]: Vanligvis er jeg sist, så dette er nytt.

FHI har laget en plan. Mye i forslagene SV fremmer her, har vi bare kopiert fra FHI. Det er mange år siden de lagde denne planen. Hvorfor har ikke regjeringen fulgt opp og fått i gang disse forslagene i Norge?

Statsråd Bent Høie [12:48:43]: Nå synes jeg kanskje det å si «mange år» er en liten overdrivelse. FHI fikk dette oppdraget som en oppfølging av en stortingsmelding regjeringen la fram. Det at FHI kopierer utredninger som regjeringen har bedt om som oppfølging av stortingsmeldinger regjeringen selv har fremmet, er veldig fint, for det viser at det er støtte til det arbeidet regjeringen gjør på dette området.

Innfasingen av et vaksinasjonsprogram for voksne må vurderes i sammenheng med alle andre gode formål som vi vurderer i forbindelse med hva vi skal prioritere i helsetjenesten. Nå har vi vært igjennom et år der vi har vært i en helt spesiell situasjon, der vi har gitt influensavaksinen gratis til kommunene og med en lav egenandel hos fastlegene. Vi er midt i et stort vaksinasjonsprogram mot covid-19, og jeg synes det kan være lurt å ta med seg erfaringene fra det i arbeidet med å følge opp utredningene fra FHI.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:49:42]: Bare et spørsmål til dette helseministeren sa, for nå har det vært gratis. SV har foreslått at det skal være gratis å få disse vaksinene. Det er viktig å verne oss selv, men veldig viktig å verne de andre.

Vil statsråden vurdere om alle vaksinene skal være gratis for at flere skal ta vaksinene?

Statsråd Bent Høie [12:50:09]: Hvilken grad av egenandel eller betaling det skal være for vaksinene, er et viktig spørsmål. Denne gangen har vi valgt å ha en veldig lav egenandel, og for dem som har frikort, er det i realiteten gratis når de gjør det hos fastlegen. Det har ikke vært vanlig i Norge tidligere. I Norge har en jo betalt vaksinene selv når en er voksen.

Her er vi på et område der vi hele veien må vurdere hva som er effekten av de prioriteringene vi gjør. Det er helt klart at når en vaksine blir gratis, er det all grunn til å tro at flere tar vaksinen. Men det koster også noe, og det går på bekostning av andre helsetiltak. Så dette må tåle den samme prioriteringsvurderingen som alt annet som gjøres innenfor helse.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:50:53]: Vi prioriterer å ikke kutte skattene for de rike, og da har vi penger til dette.

En ordinær sesonginfluensa gir årlig rundt 5 000 innleggelse på sykehus og koster 900 liv. Mange eldre dør av influensa. Derfor har Tyskland, Frankrike, Spania, Italia, Østerrike, Sverige og Danmark kjøpt høydoseinfluensavaksine, men ikke rike Norge. Det er dyrere å kjøpe sterke vaksiner, men vi vet at de vil berge flere liv. Jeg er skuffet over at de andre partiene ikke vil prioritere dette, selv om det er dyrere.

Vaksiner for de eldre og sårbare vil hjelpe flere. Hva mener regjeringen om å få høydoseinfluensavaksine til Norge og sårbare og eldre personer i Norge?

Statsråd Bent Høie [12:51:58]: Det er vi for, og derfor har vi også gjort det. Norge er et av de landene som har kjøpt høydosevaksine og brukt det til de prioriterte gruppene nå i det vaksinasjonsprogrammet vi har vært igjennom.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:52:10]: Det er feil. Vi har ikke kjøpt høydoseinfluensavaksine, vi har kjøpt en annen influensavaksine. Nå har jeg glemt ordet grunnet afasi, men det er ikke høydoseinfluensavaksine. FHI har laget en plan og kjøpt det dette året, men vi har ikke en plan for å ha en differensiert influensavaksine for sårbare og eldre. Så da vil jeg bare spørre regjeringen igjen, for nå var det bare FHI som kjøpte det til noen av de eldre på sykehjem. Vi foreslår at vi skal ha differensiert influensavaksine for å verne de sårbare. Vil regjeringen vurdere å få det på plass?

Statsråd Bent Høie [12:52:55]: Det er ikke sånn at FHI på eget initiativ kjøper inn vaksiner etter eget for-godtbefinnende. Det er en del av en oppfølging av vedtak i regjeringen FHI driver på med. Når FHI har kjøpt vaksine som har en høyere effekt, og prioritert den til eldre på sykehjem, er det en del av oppfølgingen av regjeringens politikk. Så det har jeg også gjort nå.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [12:53:37]: Takk for en god debatt.

Jeg har behov for å kommentere noe av det som har blitt sagt, bl.a. om utredning av et voksenvaksinasjonsprogram. Det er ikke helt riktig, det representanten Toppe sier, at dette har vært klart så lenge. Den utredningen Folkehelseinstituttet har laget, ble ferdig i 2018, og jeg er ikke enig i at alt er klart så man kan gå for votering på det i dag. Derfor stemmer ikke Fremskrittspartiet for forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, men har fremmet eget forslag sammen med regjeringspartiene, som ligger i komiteens innstilling til vedtak I, nemlig at man må se på innfasing og finansiering av dette også. Jeg vil minne Stortinget om at det er en pågående koronapandemi, og det er fullt fokus på vaksiner knyttet til den. Det mener vi i Fremskrittspartiet er riktig.

Når koronapandemien er håndtert og befolkningen har fått vaksine, er det viktig å komme i gang med et voksenvaksinasjonsprogram. Da vil det være naturlig å se på både tilbud om grunnvaksine, oppfriskningsdo-

ser og også om man eventuelt skal differensiere mellom influensavaksine og høydoseinfluensavaksine. Derfor stemmer ikke Fremskrittspartiet for de forslagene fra SV som ligger i saken, for vi mener det er riktig å se på det i det fulle programmet som det skal jobbes med.

Når det gjelder finansiering, er ikke det noe vi i Fremskrittspartiet har tatt stilling til, men jeg har lyst til å minne SV om at det er ingenting som heter gratis. Alt vi vedtar her, er i så fall skattefinansiert, og vi Fremskrittspartiet er opptatt av å holde skattene lavest mulig. Så vi får heller komme tilbake til en finansiering av voksenvaksinasjonsprogrammet.

Men jeg er veldig glad for at det nå er så bred enighet om dette i Stortinget, og jeg har store forhåpninger om at regjeringen raskt kan levere en informasjonsplan for dette med behov for oppfriskningsdoser. Det er vel sånn at de færreste av oss har skrevet inn i kalenderen når det er gått nøyaktig ti år siden sist vi tok en vaksine mot kikhoste, og en påminnelse om at tiden er gått ut, og at det er behov for en oppfriskning, vil være veldig positivt. Vi i Fremskrittspartiet er opptatt av å gi befolkningen god informasjon og mulighet til å beskytte seg mot alvorlige sykdommer gjennom hele livet, og jeg ser fram til at informasjonsprogrammet nå kommer på plass, og at komiteen og Stortinget enstemmig støtter opp om det.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:56:07]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Maria Aasen-Svensrud og Jan Böhler om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser (Innst. 212 S (2020–2021), jf. Dokument 8:153 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ynske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Mats A. Kirkebirkeland (H) [12:56:54] (ordfører for saken): Dette er en sak som omhandler tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser. I saken fremmer en rekke representanter fra Arbeider-

partiet fem konkrete forslag om dette temaet. To av de fem forslagene er avvist av Stortinget i plenum under henvisning til forretningsordenens § 39 annet ledd bokstav e, jf. at samme forslag har vært behandlet tidligere i samme sesjon. Komiteen omtaler derfor ikke disse forslagene i innstillingen.

Komiteen har gjennomført skriftlig høring i saken, og det har kommet inn svært mange høringssvar. Hele 177 skriftlige høringsinnspill har blitt mottatt av komiteen. Dette viser at temaet og forslagene som vi skal diskutere her i dag, har skapt et stort engasjement fra privatpersoner og organisasjoner som forslagene rammer. Foruten høringsinnspillene har statsråd Bent Høie uttalt seg om forslagene, den 5. januar 2020.

I tillegg til de fem forslagene har det i løpet av komitébehandlingen blitt fremmet fire forslag. Under tegnede regner med at de respektive forslagsstillerne refererer og tar opp de forslagene i løpet av debatten. Av innstillingen framkommer det at ingen av forslagene i saken får flertall. Komiteen råder derfor Stortinget til at representantforslaget vedlegges protokollen.

Til slutt vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid i saken. Så kommer jeg tilbake til talerstolen for å referere Høyres syn på saken.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:58:38]: Alternativ behandling er benyttet av svært mange for ulike plager.

Vårt opprinnelige forslag ble fremmet for å kunne gå igjennom alternativregisteret og se på hvordan vi bedre kan prioritere helseressursene. Vi ville ha en god gjennomgang av alternativregisteret før en eventuelt påla moms på behandling – fordi det er disipliner som nok i det gamle registeret skulle ha vært fritatt for moms videre.

Vi har vært opptatt av og bekymret for utbredelse av helbredere og aktører innenfor alternativ medisin som lover behandling og helbredelse av sykdom mot penger uten at det foreligger noen form for dokumentert effekt. I verste fall mener vi dette er å anse som kvakksalveri, der sårbare menneskers håp om hjelp misbrukes for profitt.

Så omtaler vi velværetjenester som også bør betale moms på lik linje med det som er det normale i Norge. Vi mener bl.a. at det var nødvendig å innføre moms på kosmetisk behandling som ikke utføres av medisinske årsaker.

Mange nordmenn bruker alternativ helsebehandling og opplever at det gir dem bedre livskvalitet. Samtidig erkjenner vi at det er et stort sprik i kvalitet og kompetanse innenfor de ulike disiplinene. Vi mener derfor at registerordningen skulle være med på å ivareta pasientvernet og forbrukerrettighetene, og at vi burde hatt en helhetlig gjennomgang.

Til slutt vil jeg ta opp det forslaget som vi i dag fremmer i saken.

Presidenten: Representanten Hege Haukeland Liadal har teke opp det forslaget ho refererte til.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [13:01:00]: Fremskrittspartiet konstaterer at det fremmes forslag om å be regjeringen innføre merverdiavgift på alternativ behandling.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble det vedtatt at alternativ behandling skulle få en merverdiavgiftsplikt fra og med 1. januar.

Fremskrittspartiet foreslo i sitt alternative statsbudsjett å opprettholde fritaket inntil regjeringen hadde gjennomført en grundigere utredning og konsekvensanalyse. I forbindelse med budsjettforliket måtte vi akseptere at dette merverdiavgiftsfritaket ble opphevet.

Fremskrittspartiet vet at stadig flere bruker alternativ helsebehandling, og de opplever at det gir dem bedre livskvalitet. Mange opplever at de blir kvitt lidelser skolemedisinen ikke har klart å kurere. Særlig ulike typer samtalerterapi er viktig for mange. I en tid hvor folk flest sliter grunnet covid-19 og nedstengningen av samfunnet, virket det som det aller verste tidspunkt å øke utgiftene for dem som føler de trenger denne hjelpen aller mest. Jeg er også redd for at presset mot den offentlige helsetjenesten vil øke på grunn av dette.

Fremskrittspartiet har støttet opp om mye av det de alternative står for, og reagerer på ordskiftet som har vært i kjølvannet av budsjettvedtaket. Debatten har vist lite respekt for utøvere med lang utdanning og mangeårig erfaring og også for pasienter som har nytte av tilbudet. Derfor har det vært viktig for oss å få til et skille mellom seriøs og useriøs behandling.

Det er de useriøse aktørene i bransjen som skaper skader, negative omtaler og store overskrifter. Det er uheldig for de seriøse aktørene som, i motsetning til de useriøse, som hovedregel har både forsikring og klageorgan.

Registeret oppfattes av mange som et kvalitetsstempel, noe som ikke alltid er tilfellet. Under behandling oppført i dette registret, kan man finne behandlingsmetoder som krever alt fra helgekurs til mange års studier. Derfor har vi ønsket en opprydding. Registeret gir egentlig en unik mulighet til å stille krav. For å oppnå terapeutmedlemskap bør man stille krav om at en rekke fag skal være dokumentert bestått.

Danmark har en registerordning og momsfrigjøring som er knyttet til minimum kompetansekrav. Dette er samme konklusjon som Helsedirektoratet kom med i en evalueringsrapport om registeret i 2007.

Fremskrittspartiet mener at det bør settes ned en arbeidsgruppe sammen med de største seriøse utøver-

organisasjonene, slik at man på en fornuftig og god måte kan drøfte hva bransjen kan yte av helsehjelp til det beste for pasienten, og fremmer forslag om det.

Jeg tar herved opp forslaget som Fremskrittspartiet er alene om, og forslaget vi har sammen med Senterpartiet.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Kari Kjønnaas Kjos tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [13:04:13]: I 2018 oppsøkte nesten kvar fjerde nordmann alternativ behandling minst ein gong. Det er stor variasjon i tilbudet, òg i dokumentasjonen på effekten. Området er svakt regulert, og det er få retningslinjer og standardar på kva som er fagleg forsvarleg. Det er ofte få kontrollmekanismer og tilsyn.

Stortingsfleirtalet innførte meirverdiavgift for alternativ behandling frå nyttår. Senterpartiet støtta ikkje dette. Vi støtta forslaget om å be regjeringa utsetja innføring av meirverdiavgift for alternativ behandling inntil ein får tatt ein heilskapleg gjennomgang av alternativregisteret i lov om alternativ behandling. Dette forslaget vart nedstemt, vi fekk berre støtte frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil no ha ei eiga stortingsmelding om alternativ behandling, men det er eit forslag som Senterpartiet ikkje støttar. Vi vil heller ha ein gjennomgang av alternativregisteret.

Alternativ behandling er komen for å bli. Verdas helseorganisasjon tilrår medlemslanda å vidareutvikla den naturmedisinske behandlingstradisjonen. Det er ei politisk oppgåve å sørgja for at pasientsikkerheita og forbrukaromsynet vert ivaretatt i dette tilbudet.

Vi har fått viktige innspel frå forskningssenteret innan komplementær og alternativ medisin om at momsfritaket knytt opp til alternativregisteret har vore eit incitament frå det offentlege nettopp til å styrkja pasientsikkerheita og forbrukarvernet blant dei som oppsøker legale, alternative behandlingstilbod utanfor helsetenesta. Det har vore med på å stimulera bransjen til auka seriøsitet, profesjonalitet, kvalitet og ordna forretningsmessige tilhøve.

NAFKAM, som er dette forskningssenteret, åtvarar mot at innføringa av momsplicht kan få negative konsekvensar for sikkerheita til norske pasientar. Det kan føra til at færre behandlarar registrerer seg i registeret, og pasientar som brukar alternativ behandling, vil da i større grad kunna ta imot tenester frå utøvarar som verken behøver gyldig skadeforsikring eller medlemskap i nokon utøvarorganisasjon. Færre utøvarar vil da måtta

halda seg til kompetansekrav, yrkesetiske reglar, prosedyrar for klagebehandling osv.

Vi fremjar eit forslag i dag, saman med Framstegspartiet, om ein gjennomgang av registerordninga for å sikra forbrukarar og pasientsikkerheita. Eg vil seia til Arbeidarpartiet, som på talarstolen sa at dei òg var for ein slik gjennomgang av registerordninga, at eg forventar at dei støttar oss i forslag nr. 2, frå Senterpartiet og Framstegspartiet. Da vil det kunna få fleirtal i dag.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:07:26]: Det er vanskelig å orientere seg i mangfoldet av tilbud. Behandlingsformer og legemidler som antyder å ha effekt, uten at dette er dokumentert, bør merkes, for ikke å skape forvirring.

I dagens informasjonssamfunn kan det være vanskelig å skille dokumentert faglig kunnskap fra mer usikre påstander. SV mener kunder bør få kjennskap til oppdatert og kunnskapsbasert informasjon om legemidler og behandlingsformer når de vurderer å kjøpe dette. Valget om å kjøpe er kundens ansvar, men samfunnet kan legge til rette for best mulig kvalitetssikret informasjon.

SV foreslår merking av behandlingsformer og legemidler som ikke har dokumentert effekt, men som påstår at de kan behandle ulike tilstander. Jeg fremmer forslag nr. 4 og håper de andre partiene støtter dette.

Jeg er opptatt av at de profesjonene som har vært inne under alternativregisteret, skal kunne søke om unntak for merverdiavgift om deres behandling har faglig begrunnet helseeffekt. Vi mener at etter en faglig gjennomgang ville flere profesjoner vært fritatt for merverdiavgift. For eksempel er gestaltterapi og psykoterapi forskningsbasert, dokumentert og kvalitetssikret.

SV er for moms for alternativ behandling, men noen av disse profesjonene er forskningsbasert og dokumentert og bør ikke betale. Det er ikke alternativ behandling.

Forslaget fra regjeringen om moms kom fort, og vi mener vi bør se på flere av profesjonene igjen.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Bent Høie [13:10:29]: Jeg er enig i mye av det som framgår av flertallets merknader i innstillingen.

Det er fra 1. januar i år innført merverdiavgift på bl.a. alternativ behandling. Det er gjort ett unntak fra merverdiavgiftsplikten. Unntaket gjelder når alternativ behandling inngår som en integrert og sammenhengende del av helsehjelp som finansieres helt eller delvis av det offentlige, dersom tjenesten ytes av helsepersonell uten særskilt vederlag for den delen som iso-

lert sett utgjør alternativ behandling. Når det ikke kreves tilleggsbetaling for den delen som isolert sett er alternativ behandling, og omfanget er begrenset, tilsier retts- og avgiftstekniske hensyn at tjenesten avgiftsmessig bør behandles på samme måte som hovedytelsen, det vil si at det ikke er krav om merverdiavgift.

Forslag nr. 1 er at regjeringen fremmer en stortingsmelding om kvakksalveri, der det foreslås innstramminger overfor aktører som bevisst lover helsegevinst der dette ikke er tilstrekkelig bevist, og der straffenivået for overtredelser av lovverket gjennomgås. Jeg mener, i likhet med komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, at det ikke er hensiktsmessig nå med en omfattende gjennomgang av regelverket gjennom en egen stortingsmelding om kvakksalveri.

Det er for det første fordi gjeldende regelverk om alternativ behandling bygger på et omfattende utredningsarbeid gjennomført i nyere tid, og for det andre fordi det allerede er igangsatt et utredningsarbeid i departementene for å tydeliggjøre regelverket rundt såkalte mirakelpredikanter, herunder å vurdere om skillet mellom alminnelig og ikke-alminnelig religiøs virksomhet kan presiseres bedre enn i dag.

Det sentrale spørsmålet når det gjelder mirakelpredikantene, har vært om deres virksomhet kunne defineres som alternativ behandling, og at de dermed måtte operere innenfor rammene av lov om alternativ behandling av sykdom mv., eller om det var tale om alminnelig religionsutøvelse som faller utenfor lovens virkeområde. Jeg mener det er viktig å få avklart om deler av mirakelpredikantenes virksomhet kan defineres som alternativ behandling.

Det er lov å yte alternativ behandling, og det er mange mennesker som benytter seg av ulike alternative behandlingsformer. Utøvere av alternativ behandling må imidlertid forholde seg til strenge regler når det gjelder markedsføring. Det er f.eks. ulovlig for tilbydere av alternativ behandling å benytte påstander om at en behandlingsform har virkning mot konkrete sykdommer eller lidelser, eller på annen måte utforme markedsføringen sånn at det gis et sånt inntrykk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:13:12]: Dette er en sak som har skapt et sterkt engasjement, også i forbindelse med behandlingen av finansbudsjettet for 2021. Mitt spørsmål til statsråden går på det gamle alternativregisteret, som inneholdt disipliner som naturlig nok – etter Arbeiderpartiets syn, i hvert fall – burde vært vurdert for fremdeles å være unndratt moms, f.eks. innenfor samtalerapi.

Mitt spørsmål til helseministeren, ut fra hans ansvar overfor dem som har god helseeffekt av dette, er:

Hva er årsaken til at en ikke gjorde en helhetlig vurdering i forkant av den behandlingen i finans og helse?

Statsråd Bent Høie [13:14:14]: Jeg mener at det ble gjort en helhetlig vurdering av dette, og saken ble også tatt opp flere ganger i Stortinget i forkant av det. Jeg oppfatter også at det var bred tilslutning i Stortinget nettopp for å innføre moms på alternativ behandling. Da må en på en måte lage et skille mellom det som er helsehjelp som foregår av autorisert helsepersonell, og det som ikke er det. Det skillet mellom ulike former for behandling som ikke utføres av helsepersonell, og dermed ikke er helsehjelp, er fryktelig vanskelig, for da vil vi fra helsemyndighetenes side bidra til å sette et godkjent-stempel på noe som ikke har en autorisasjon, og dermed heller ikke et faglig grunnlag.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:15:06]: Da blir oppfølgingsspørsmålet mitt: Betyr det at regjeringen mener at de som i dag er pålagt å betale moms, og som nå er innunder det nye regelverket, ikke utøver kvalifisert helsehjelp?

Statsråd Bent Høie [13:15:24]: Hvis en skal utøve kvalifisert helsehjelp, må en ha autorisasjon som helsepersonell, eller være en del av et helsesystem der det er noen som står ansvarlig som er autorisert og går innunder det regelverket.

Kjersti Toppe (Sp) [13:15:57]: Alternativregisteret skulle vera eit incitament til å styrkja pasientsikkerheita og forbrukarvernet for dei som brukar alternative behandlingstilbod. Når ein innfører momspålegg, kan ein vera einig eller ueinig i det, men mi bekymring går på kva ein no gjer for å sikra pasientsikkerheita og forbrukarvernet. Ein kan risikera at det no vert færre som registrerer seg i registeret, og det var jo dette som var det nye med lov om alternativ behandling, at ein skulle ha dette registeret som ei ordning for å kunna skilja seriøse frå useriøse aktørar.

Så spørsmålet mitt til statsråden er om han er fornøgd med registerordninga slik ho fungerer no, eller om regjeringa vil forbetra ordninga på nokon måte.

Statsråd Bent Høie [13:17:02]: Jeg mener det er helt naturlig å ha en diskusjon om registerordningen i oppfølgingen av at en har innført moms på alternativ behandling, men da mener jeg ikke en bør gå i den retningen som Senterpartiet og Fremskrittspartiets forslag innebærer, nemlig å gi registeret et slags innhold som innebærer at en i enda større grad gir et uttrykk for at dette er noe som er godkjent av myndighetene. Det er det jeg mener er prinsipielt vanskelig med registeret også i dag, at det egentlig er et register som ikke gir noen form for offentlig anerkjennelse, utover det at en

får momsfritak hvis en er registrert der. Det kan skape et inntrykk overfor dem som benytter seg av dette registeret, at det her har vært en offentlig vurdering av dem som står i dette registeret, og det har det jo ikke vært. Jeg er bekymret for at vi gjennom sånne ordninger kan bidra til å skape en falsk trygghet hos dem som søker seg til denne type tjenester.

Kjersti Toppe (Sp) [13:18:06]: Poenget er jo at det alternative kan vera verre, for da får vi ikkje eit register som sikrar at utøvarar har ei klageordning, forsikringsordning og ein viss basiskunnskap. Det er jo slik at dei som er oppførte i registeret i dag, kan ha hatt eit helgekurs, eller dei kan ha hatt ei fireårig høgskuleutdanning. Eg tenkjer at det må vera slik at ein på ein eller annan måte kan få eit register som kan skilja litt på dette. Eg hadde håpt at regjeringa ville gå inn og sjå på korleis registeret kan verka på ein betre måte enn i dag, spesielt for gestaltterapeutane, som har ei fireårig høgskuleutdanning, og som har ein enormt viktig funksjon inn mot psykisk helse og samtaleterapi, at dei vert behandla på den same måten som ein del andre aktørar. Så eg vil gjerne spørja statsråden om ein ikkje ser at ein må ta ein runde på registerordninga.

Statsråd Bent Høie [13:19:08]: Jeg var på Stortinget og satt i helse- og omsorgskomiteen da denne ordninga ble innført, og var da tilhenger av ordninga, men jeg mener nok at erfaringen så langt ikke nødvendigvis tilsier at ordninga har fungert slik som intensjonen var den gangen. Jeg tror nok kanskje at en heller bør ha en diskusjon om det i hele tatt er riktig at myndighetene tar en rolle overfor en del av tilbudene som folk kan kjøpe, men som også bør være det det er, nemlig tilbud som selges i et marked, og at det mer handler om markedsføringslovgivning og at en ikke kan selge noe annet enn det det er. For dette er ikke definert som helsehjelp, og det bør heller ikke skapes et inntrykk av at det er det.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:19:56]: Jeg var veldig enig med helseministeren, som svarte Toppe nå, men jeg var litt sjokkert over svaret fra Høie til Haukeland Liadal, om at bare de som er autorisert, skal være i denne gruppen som ikke skal betale moms. Så jeg må bare få vite det veldig tydelig fra helseministeren, for mener han at logopeder ikke gir faglig helsehjelp, siden de ikke er autorisert? Det er litt rart, for nesten alle land i Europa har autoriserte logopeder, men ikke Norge. Jeg håper og tror at de ikke skal betale moms, men det var litt rart å høre svaret fra Høie til Haukeland Liadal, og jeg vil gjerne ha et veldig konkret svar, at logopedene ikke skal betale moms når de jobber i helsesektoren.

Statsråd Bent Høie [13:20:55]: Det er helt riktig, det skal en ikke gjøre. Vi har jo mennesker som jobber i helsetjenesten som ikke er autorisert helsepersonell, men da jobber en i et system som gjør at den sikkerheten er ivaretatt. Det prøvde jeg også å presisere i svaret til Haukeland Liadal. Men utgangspunktet er da at en jobber innenfor et system som er autorisert som helse, og der vil det ofte være en person som er autorisert som helsepersonell, som har et faglig ansvar for den tjenesten som gis. Og så vurderes det jo å gi logopeder autorisasjon, som også representanten vet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Mats A. Kirkebirkeland (H) [13:21:44]: Representantene fra Arbeiderpartiet tar opp flere forslag i saken der Høyre deler syn, spesielt gjelder dette nr. 2 og 5 i representantforslaget, om å innføre merverdiavgift på alternativ behandling og kosmetisk behandling som ikke har medisinsk årsak, noe som også er innført av regjeringen fra og med 1. januar i år.

Når det kommer til forslaget fra Arbeiderpartiet om å be regjeringen fremme en egen stortingsmelding om kvakksalveri, anser vi det ikke som hensiktsmessig akkurat nå med en slik omfattende gjennomgang av regelverket om alternativ behandling. Årsaken til det er at dagens lov, som trådte i kraft 1. januar 2004, og som erstattet den gamle kvakksalverloven, bygger på et omfattende utredningsarbeid, bl.a. NOU 1998: 21, om alternativ medisin.

Når det kommer til forslaget fra SV om å innføre en egen merkeordning av behandlingsformer og legemidler som ikke har dokumentert effekt, men som påstår at de kan behandle ulike tilstander, har vi forståelse for at det kan være vanskelig å orientere seg i et mangfold av tilbud. Men en slik statlig merkeordning som SV foreslår, er både byråkratisk og unødvendig. Det kan også ha uheldige sider, i den forstand at en behandlingsform eller legemiddel som antyder effekt uten å ha vitenskapelig dokumentasjon, men som av ulike årsaker ikke er merket via den foreslåtte merkeordninga, da muligens vil kunne bli oppfattet som trygt og veldokumentert av forbrukere og pasienter og slik bidra villedende. For ikke å snakke om at en slik statlig merkeordning også vil kunne komme i konflikt med legemiddelordninga ved at dersom noen hevder å ha noe å tilby med kurativ effekt, er det per definisjon et legemiddel, noe som innebærer at det som tilbys, også må følge sikkerhets- og dokumentasjonskrav som gjelder legemidler, jf. legemiddeloven.

Høyre kan heller ikke støtte forslaget fra Framskrittspartiet om en egen godkjennelsesordning eller

innføre offentlige fagkrav, utdannings- eller kompetansekrav som vilkår for å kunne bli registrert i registerordningen. Vi har et prinsipielt standpunkt om at det ikke skal innføres ordninger eller regelverk som direkte eller indirekte kan oppfattes som at det offentlige går god for en konkret alternativ behandlingsform eller alternative utøvere. Ansvarlige myndigheter har heller ikke kompetanse til å vurdere fagligheten eller forsvarligheten ved ulike alternative behandlingsformer. Videre kan heller ingen offentlig myndighet føre faglig tilsyn med alternativ behandling, slik man har for den alminnelige helse- og omsorgstjenesten.

Med det har jeg framlagt Høyres syn på de forslagene som er blitt tatt opp her i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:24:42]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om å stoppe privatisering og forhindre en todelt helsetjeneste (Innst. 213 S (2020–2021), jf. Dokument 8:154 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:25:38] (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om et forslag fremmet av seks representanter fra Arbeiderpartiet om å stoppe privatisering og forhindre en todelt helsevesen.

Det er sterke ideologiske skillelinjer knyttet til dette forslaget, men så lenge jeg har arbeidet med helsepolitikk, har jeg møtt svært få som er for det som går under vignetten «todelt helsevesen», et helsevesen som grunnleggende strider mot den norske velferdsmodellen bygget opp gjennom generasjoner. Begrepet er nå så samstemt negativt ladet at det har mistet sin verdi i det norske samfunnet. Det er bred politisk enighet i vårt land om at et best mulig offentlig helsevesen er den viktigste byggesteinen i den konstruksjonen både sosialt, politisk og økonomisk, noe mange land bare kan

misunne oss. Det er med dette som bakteppe vi går inn i denne debatten.

Hadde det vært slik at brorparten av det norske helsevesenet var bygget på private løsninger, slik enkelte land har det, ville vi hatt en helt annen diskusjon. Slik sett er det greit å henvise til Helsepolitisk barometer i representantforslaget, som viser til at åtte av ti nordmenn ser på et todelt helsevesen som noe negativt. Jeg tror den dominerende stemningen her i salen er den samme.

Det helsevesenet som Venstre har bidratt til å bygge videre på, er fundert på frihet og muligheter for alle. Etter vårt syn er fritt behandlingsvalg en vesentlig del av dette. Det positive og viktige med valgbare løsninger er at de regulerer køer og fremmer kvalitet og innovasjon. Det er utallige historier om hvordan løsninger fra det private og/eller ideelle foretak har bidratt til større effektivitet i det offentlige helsevesenet. Det er også flere eksempler på at ledere fra det private har gått over i det offentlige og tatt med seg løsninger og en lederstil som har bedret både behandlingsrutiner og arbeidsmiljø.

Spørsmålet om overbehandling er åpenbart et viktig tema. Uten kontrollerende tiltak kan det selvsagt tenkes at det oppstår insentiver til å skumme fløten av helsevesenet, slik det heter. Det er i dette bildet kontrollen med de private ytelsene er svært viktig. Jeg har tillit til standarden på disse kontrolltiltakene og at både Legeforeningen og myndighetene tar denne saken svært alvorlig. Gjør kloke valg-kampanjen, som tar sikte på å redusere undersøkelser og forhindre unødvendig behandling, er et eksempel på hvordan vi som samfunn kan møte slike utfordringer.

Jeg synes på tampen at det er grunn til på generelt grunnlag å takke komiteen, og spesielt komitélederen, for et godt samarbeid. I den tiden vi er oppe i, er det mer enn på lenge nødvendig å holde helsedebatter i en saklig og opplysende tone. Det skylder vi dem som i disse tider har så stor tillit til myndighetsøvelsen innenfor dette området.

Ingvild Kjerkol (A) [13:28:46]: En todeling av helse-tjenesten er en reell bekymring i befolkningen. Ifølge Helsepolitisk barometer for 2019 mener 62 pst. at en todelt helsetjeneste er reell. Åtte av ti nordmenn sier at det er negativt.

En felles helse- og omsorgstjeneste som gir helsehjelp etter faglige prioriteringer, er en av bærebjelkene i velferdsstaten. Det er vår felles offentlige helsetjeneste som stilte opp i forbindelse med koronakrisen. Land med offentlige helsetjenester som alle har tilgang til, står mye bedre rustet til å takle pandemier ved å kunne tilby behandling til alle, hindre videre smittespredning

og samordne virksomhetene uten byråkratiske mellomledd og bestillinger.

Høyre regjeringens privatiseringsreform Fritt behandlingsvalg ble imidlertid suspendert ved koronaloven. Ordningen tålte rett og slett ikke stresstesten i en krise. Arbeiderpartiet mener det må tas en rekke grep for å stagge den privatiseringen vi ser, og hindre en todeling, og for å sikre at Norge fortsatt har en av verdens beste helsetjenester, der det er faglige vurderinger, ikke betalingsvilje og personlige ressurser som styrer hvilken behandling man får.

Finansieringsordningen Fritt behandlingsvalg burde egentlig hete fri etableringsrett for private behandlere på lokalsykehusets regning. Helse Sør-Øst skrev vinteren 2020 brev til helseministeren om at det finnes eksempler på leverandører som ikke har nådd opp i regionale anbudskonkurranser, men som har søkt om og fått opprettet tilbud innen Fritt behandlingsvalg-ordningen. Samtidig har leverandører som gir helsetjenester innenfor den offentlige helsetjenesten og har avtale med foretaket, vanskelig for å fylle opp plasser, og får dermed økonomiske utfordringer på grunn av ordningen. I sum er det tydelig at fritt behandlingsvalg påvirker de helsefaglige prioriteringene i negativ retning.

Vi ber i dette representantforslaget regjeringen om å ta på alvor trusselen om en todelt helsetjeneste gjennom bl.a. å sørge for at helsepersonell ansatt i offentlige sykehus ikke kan ha private bierverv og behandle de samme pasientene som de har ansvar for i det offentlige, i et privat selskap. Forslaget inneholder også flere forslag om å regulere det private helsemarkedet, som har vokst under denne regjeringen. Jeg vil ta opp de forslagene Arbeiderpartiet står med i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ingvild Kjerkol har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Erlend Larsen (H) [13:31:59]: Denne saken er en mistillitserklæring til helsepersonell som arbeider i private virksomheter. Mistilliten er så sterk og i så tykke lag at det er grunn til å spørre om de samme menneskene fortjener tillit når de arbeider i offentlige helseinstitusjoner.

Forslagsstillerne fra Arbeiderpartiet stiller i denne saken spørsmål ved troverdigheten til helsepersonell – ansatte i offentlige sykehus som har private bierverv innen sitt eget fagområde. Det antydes at helsepersonell ansatt i det private overbehandler pasientene, at såkalte engangsleger har en lettvinntilnærming til å skrive ut legemidler, og det påstås at private helseaktører som har avtale med helseforetakene, holder av plasser og tilbyr henviste pasienter raskere behandling mot betaling osv.

Dette er sterke påstander mot en yrkesgruppe som fyller ansvarsfulle oppgaver til beste for norske pasienter. Spørsmålet om mennesker er sin tillit verdig, handler ikke om hvor de er ansatt, men om hvilken integritet de har som mennesker, og hvilket etisk kompass de følger.

Vi har gode helsetjenester i Norge. Høyre mener at det offentlige helsetilbudet skal utvikles og forbedres, slik vi har vist i praksis de siste syv årene. Vi mener også at det offentlige tilbudet skal suppleres med private helseaktører fordi de private skaper mangfold, innovasjon og et totalt sett bedre helsetilbud enn om vi kun har et offentlig helsetilbud.

Vi tror at en blanding av offentlige og private tilbud skaper gode synergier og gode resultater til beste for oss alle. Det viktige er ikke hvem som gir oss behandling, men at det er det offentlige som betaler for behandlingen.

Private aktører gir ikke i seg selv et todelt helsetilbud. Et todelt helsetilbud får vi dersom vi kun skal ha et offentlig helsevesen og det ikke klarer å holde helsekøene nede, slik det var før regjeringsskiftet for syv år siden. Lange helsekøer gjør at de pasientene som har råd og mulighet, oppsøker private alternativer.

Lange helsekøer skaper også gode tider for private helseforsikringer. Den største økningen i de private forsikringene var de siste fire årene under rød-grønn regjering. Vilkaene for et todelt helsevesen var med andre ord bedre under den rød-grønne regjeringen enn de er i dag.

Private helsetilbud gjør det mulig å tilby fritt behandlingsvalg. Fritt behandlingsvalg gjør at vi som fellesskap henter ut kapasiteten de private har, for å redusere helsekøene, uten at det koster pasientene noe som helst. De siste syv årene viser at det private tilskuddet har vært viktig for å kutte i helsekøene. I løpet av denne regjeringensperiode er ventetiden i sykehusene redusert med to uker, fram til pandemien begynte. Får vi fire nye år, skal vi arbeide for å få helsekøene ytterligere ned. Fritt behandlingsvalg viser seg å være spesielt viktig for pasienter innen psykisk helse og rusbehandling. For dem er mangfold i behandlingstilbudet ekstra viktig for å lykkes.

Ashild Bruun-Gundersen (FrP) [13:34:56]: Dette er en rent ideologisk debatt hvor Arbeiderpartiet har tatt et tydelig steg til venstre, etter mitt synspunkt. De retter i dette representantforslaget kraftig kritikk mot private aktører, som altså bidrar til å kutte helsekøer og øke valgfriheten for oss alle.

Fritt behandlingsvalg er helt genialt. I går møtte jeg en kvinne i Lillesand som måtte operere kneet. Det var ett års ventetid ved det offentlige sykehuset. Denne kvinnen var medlem av Fremskrittspartiet og kjente selvfølgelig godt til dette med fritt behandlingsvalg.

Hun spurte om det fantes et privat sykehus som kunne operere henne raskere, og det var det. I sin egen kommune fikk kvinnen behandling etter ni uker. For samfunnet betyr det ti måneder mindre med sykepenges. For denne kvinnen betyr det ti måneder mindre med et ødelagt kne og altså bedre livskvalitet. Fritt behandlingsvalg er kommet for å bli, og det er helt genialt.

Dette er altså helt motsatt av et todelt helsevesen. Jeg registrerer at venstresiden støtter at fastleger, tannleger, fysioterapeuter og psykologer kan være privatpraktiserende. Når det gjelder koronatestkapasitet, er de mer enn villige til å kjøpe det av private aktører, men de er – med Arbeiderpartiet i spissen – veldig selektive med hensyn til når de ber private aktører om hjelp i helsevesenet, når de kaller dem velferdsprofittører, og når de beskylder dem for å skape et todelt helsevesen.

Fremskrittspartiet tar avstand fra en sånn retorikk og politikk. Private aktører er helt avgjørende for å redusere helsekøer og øke valgfriheten for hver og en av oss. Med Fremskrittspartiets modell motvirker vi nettopp et todelt helsevesen. Det offentlige skal ha ansvaret for finansiering og føre tilsyn med kvalitet. Hver enkelt av oss får valgfrihet. Jeg mener bestemt at det er venstresidens politikk som skaper et todelt helsevesen, hvor hver enkelt må ta til takke med offentlige aktører uansett, og det er kun de med penger som ikke vil stå i kø, som har mulighet til å kjøpe seg ut av det.

For oss i Fremskrittspartiet er det pasientene som er viktigst, ikke organisasjonsformen til den som tilbyr helsehjelp.

Kjersti Toppe (Sp) [13:37:18]: Da koronapandemien kom til Norge, var nokre av dei første mellombelse lovendringane som vart innførte, ei avvikling av ordninga fritt behandlingsval. Det seier mykje når regjeringa kanskje viktigaste helsereform ikkje toler ei helsekrise. Ei helsereform som ikkje toler ei helsekrise når helsetenesta vår står i spenn, er heller ikkje ei helsereform som ein må satsa på i fredstid.

Undersøkingar viser at det å velja behandlingsstad er eit tilbod som vert nytta i størst grad av dei med høg utdanning og høg inntekt. Befolkningsundersøkingar viser at nærleik til sjukehus og fastlege veg mykje tynge enn retten til å velja behandlingsstad, så vi skal heller ikkje overdriva kor viktig dette er for pasientane. Riksrevisjonens rapport om fritt sjukehusval viste i si tid at berre 4 pst. av brukarane av ordninga valde å verta behandla på eit sjukehus i ein annan helseregion. Dette viser kor viktig det offentlege sjukehusstilbodet er for å hindra ei todeling av helsetenesta vår.

Fritt behandlingsval er i realiteten ein fri etableringsrett for private til å driva pasientbehandling betalt av staten. Da er det slik at private kommersielle tilbyda-

rar vert finanserte på kostnad av det offentlege sjukehusstilbodet, på kostnad av fødetilbod, lokalsjukehus og ambulanseteneste, som da får mindre resursar og færre oppgåver. Da kan det òg verta krevjande å halda oppe beredskapen.

Overbehandling er sjølvsagt ei utfordring knytt til privatisering. Senterpartiet støttar forslaget om å greia ut dette, og om private kommersielle aktørar i større grad må bera risikoen for behandlingar som ikkje er prioriterte i den offentlege helsetenesta. Senterpartiet står òg bak forslaget om å be regjeringa gjennomgå heilprivate tilbydarars praksis for legemiddelutskrivning og tilvising, og fremjar forslag om strengare regulering viss praksisen tilseier at det er systematiske forskjellar. For det er jo ulogisk om ein skal meina at utvikling av helseatlas, som viser geografiske forskjellar i tilbodet, er bra, men nektar å greia ut om det er variasjonar i tilbodet ut frå kven som er tilbydar. Vi meiner i tillegg at det trengst ein gjennomgang av private tilbydarars praksis med å halda av plassar til kundar som betaler mest.

Det har vore ein kraftig auke i bruk av helseforsikringar. Helseminister Høie sine ord om at det ikkje ville vera bruk for helseforsikringar ved innføring av fritt behandlingsval, har ikkje slått til. Senterpartiet meiner ein bør greia ut ei omsetningsavgift på helseforsikringar. Vi støttar òg forslaget om eit pristak på tannhelsetenester som er heilt eller delvis dekte av det offentlege.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:40:29]: Jeg vil at alle skal få den helsehjelpen de trenger, uansett hvor mye penger de har, eller hvor syke de er. Jeg er bekymret for at man må betale for helsehjelpen, og da vet vi at mange ikke kan kjøpe hva de trenger.

For eksempel har vi foreslått gratis vaksine, som er bra for landet for å minimere smitte, og det er bra at alle – absolutt alle, også de som ikke har så mye penger – kan få vaksinene. De andre partiene har sagt at de vil stemme imot.

SV fremmer forslag om å få et pristak på tannhelsetjenester i noen av ordningene, som er viktig.

Vi trenger en utredning om private helseaktører som utfører overbehandling for å tjene penger. De må ta større ansvar og risiko for komplikasjoner og skader. Det er svært viktig å gjennomgå helprivate tilbydere, slik at de ikke kan dele ut legemidler som ikke bør bli skrevet ut. For eksempel er det svært viktig at vi bruker mindre antibiotika. Etter et utvalg må vi kanskje se på strengere regulering hvis det skjer.

SV fremmer sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet sju forslag som jeg råder de andre partiene til å stemme for.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:42:28] (komiteens leder): I Norge har vi en lang tradisjon for godt samar-

beid mellom stat, sivilsamfunn og de små felleskapene. Slik er det også innenfor helsetjenesten. Den offentlige helsetjenesten er bærebjelken, men ideelle organisasjoner og private bidrar med et viktig mangfold av aktører og kompetanse, som er et gode for oss som en helhet.

En slik velferdsmiks trenger vi også i årene som kommer. Ideelle organisasjoner, sykehus og behandlingstilbud gjør en viktig jobb for å tilby et godt og mangfoldig helsetilbud til den norske befolkningen. Det håper jeg de, uavhengig av hvem som måtte styre dette landet, får lov til å gjøre også i framtiden.

Jeg merker meg at flere ønsker å fjerne noen av disse aktørene. Jeg må si at det får meg til å lure på hvordan man ser for seg at helsevesenet skal gå rundt, eller om vi får det tilbudet som er tilpasset det mangfoldet av mennesker vi er, og som helsevesenet er til for. Vi trenger alle som ønsker å bidra, men også at vi kan ta valg basert på hva vi selv ønsker oss i en sårbar fase av livet.

Å kunne ta avgjørelser i eget liv, også når man er syk, er viktig for mange. Det gjelder både for det meste og for de fleste at litt konkurranse og interaksjon med andre mennesker og organisasjoner skjerper oss og gjør oss bedre. Å ha noen aktører i helsevesenet som ikke er helt som de andre på styring og visjon, tror jeg styrker hele helsevesenet vårt. Vi vet ikke hvor det er gitt at den neste beste ideen oppstår, og vi trenger alle kloke hoder og engasjerte mennesker som ønsker å utvikle framtidens helsetilbud i Norge.

At f.eks. de sterke og tydelige ideelle aktørene som har bidratt til innovasjon, mangfold og fleksibilitet i helsevesenet, er viktige aktører i årene framover, er jeg ikke i tvil om.

Statsråd Bent Høie [13:44:56]: Det er det offentliges ansvar å sikre gode helse- og omsorgstjenester til hele befolkningen. Regjeringen vil sørge for et samarbeid med private og ideelle aktører som understøtter dette ansvaret og samtidig bidrar til innovasjon, mangfold, kvalitet og ikke minst valgfrihet i tjenestetilbudet.

For å realisere målet om pasientens helsetjeneste har regjeringen vært opptatt av å redusere ventetidene og at tilbudene forbedres gjennom nye og bedre måter å jobbe på. Samarbeid med private, både ideelle og kommersielle aktører, er et viktig virkemiddel for å nå disse målene.

Min vurdering av de enkelte forslagene framgår av den skriftlige uttalelsen til representantforslaget. Derfor vil jeg her redegjøre mer overordnet for regjeringens tilnærming til samarbeid med private og ideelle aktører.

For pasientene er det viktigere å få den hjelpen de trenger, og at den er offentlig finansiert, enn hvem som leverer den. Derfor innførte vi reformen Fritt behandlingsvalg i spesialisthelsetjenesten. Reformen gir mer

valgfrihet til pasientene, reduserer ventetidene og bidrar også til at de offentlige sykehusene lærer av det som skjer hos de private.

Vi gir pasientene rett til å velge behandling hos godkjente private aktører, mens det offentlige tar regningen. Dette er med på å motvirke en todeling av helsetjenesten. Uten fritt behandlingsvalg og valgfrihet i omsorgstjenesten er det kun de som har tjukk lommebok, som har mulighet til å velge det tilbudet som passer best for dem. Derfor jobber regjeringen nå med å innføre en godkjenningsmodell for fritt brukervalg i kommunene, slik at det blir enklere for kommunene å gi dem som har behov for hjelp, en bytterett, og ikke bare en klagerett.

Omfanget av private helseforsikringer har økt siden 2002. Størst var økningen fra 2007 til 2011, under den rød-grønne regjeringen. Vi ser at den årlige veksten i private helseforsikringer har vært lavere etter 2014 enn i årene før, og at dette sammenfaller med reduserte ventetider og økt valgfrihet gjennom fritt behandlingsvalg.

Den beste måten å demme opp for behovet for private forsikringer på, er å sørge for at de offentlige helse- og omsorgstjenestene har best mulig kvalitet og tilgjengelighet, inkludert valgmuligheten til private, men offentlig finansierte tilbud.

Debatten om en todelt helsetjeneste bør ikke handle om hvem som utfører tjenesten – om det er en offentlig eller en privat institusjon. Den bør handle om å sikre at alle pasienter har mulighet til god og forsvarlig behandling uten å måtte tegne privat forsikring eller på andre måter måtte betale for privat helsehjelp av egen lomme. Regjeringen vil ta i bruk alle gode krefter for å sikre at pasienter får tilgang på gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [13:48:09]: Jeg kan følge statsråden langt på vei i at debatten om bruk av private i helsetjenesten ikke burde handle om hvem som gjør det, men om hvordan det skjer, og om hvordan den offentlige helsetjenesten kan beholde styring og muligheten for å prioritere ressursene riktig. Å prioritere ressursene riktig har vi tatt stilling til i Stortinget, vi har hatt en prioriteringsmelding. Så mitt spørsmål til statsråden går på det at Helse Sør-Øst sender brev til helseministeren og viser til at private behandlingstilbud som de har hatt avtale med, sliter med å få fylt opp sine plasser fordi finansieringsordningen Fritt behandlingsvalg gjør at de mister forutsigbarhet og sånn sett ikke kan oppfylle den kvaliteten. Er ikke ordningen fritt behandlingsvalg ment for å «booste» et privat marked, mer enn for å ivareta medisinske behov?

Statsråd Bent Høie [13:49:12]: Nei. For det første omfatter fritt behandlingsvalg kun tjenester som det offentlige har sagt at det offentlige skal finansiere, og det er et tilbud kun til pasienter som det offentlige, eller dem det offentlige har gitt myndighet til, har sagt skal være prioriterte pasienter. Derfor ivaretar fritt behandlingsvalg prinsippene i prioriteringsmeldingen.

Noen som har avtale med det offentlige og offentlige sykehus, kan jo oppleve at pasientene velger dem vekk. Det er en situasjon som de bør ta på største alvor, men det kunne jo de samme institusjonene også opplevd uten fritt behandlingsvalg, at en f.eks. valgte å gå til det offentlige sykehuset istedenfor til dem. Det bør en ta som en veldig klar tilbakemelding fra pasientene.

Ingvild Kjerkol (A) [13:50:03]: Etableringen av fritt behandlingsvalg-institusjoner skjer jo der det er flest pasienter. Bryter ikke det med Stortingets målsetting om en like god og like tilgjengelig helsetjeneste overalt? Og hvis en skal ha valgfrihet, når det er snakk om hvilken behandling sin institusjon en skal få behandling på, burde ikke det være en valgfrihet som gjelder over hele landet? Etableringen av disse aktørene skjer i det sentrale østlandsområdet.

Statsråd Bent Høie [13:50:37]: Nei, ikke bare der. Det skjer også i andre deler av landet, heldigvis, og det er jeg veldig glad for. Vi har rusinstitusjoner, f.eks. i Agder, som hadde blitt nedlagt med Arbeiderpartiets anbudspolitikk, men som nå kan drive videre fordi vi har fritt behandlingsvalg. Det er et viktig tilbud til rusavhengige, som på den måten har både et mangfold av tilbud og redusert ventetid.

Vi ser at det er mange pasienter, f.eks. fra Nord-Norge, som også velger seg til offentlige behandling sinstitusjoner på Østlandet fordi vi har fritt behandlingsvalg i Norge. Det mener jeg er positivt, og så ser jeg gjerne at det etableres enda flere fritt-behandlingsvalg-institusjoner over hele landet, men uansett er tilbudet tilgjengelig for pasientene i hele landet.

Kjersti Toppe (Sp) [13:51:31]: Eg har eit spørsmål om helseforsikringar, som har vore debattert. Helseministeren sa i si tid at behovet ville falla bort ved innføringa av fritt behandlingsval. Sjølv om det er ein mindre vekst no, har det jo aldri vore so mange som har privat helseforsikring som no, og dei fleste får det gjennom jobben. Eg har lagt merke til at statsråden har vore bekymra for den høge bruken av helseforsikringar, bl.a. i eit intervju i Dagsavisen der statsråden seier at dersom alle med jobb tar privat helseforsikring, kan det undergrava heile den norske helsetenesta. Eg trur faktisk at der er vi einige, og eg vil spørja statsråden: Kva er løys-

inga på dette problemet, at det er so utbreidd med private helseforsikringar i Noreg?

Statsråd Bent Høie [13:52:32]: Senterpartiets representant har veldig ofte en gjenbruk av ett intervju som jeg har gjort med Dagsavisen én gang, og som ikke heller gjengis presist. For det jeg sa den gangen, var at det var en målsetting at en ikke skulle ha behov for helseforsikringer. Men jeg sa samtidig at jeg er helt sikker på at forsikringsbransjen kommer til å tilpasse innholdet i helseforsikringen dit hen at de hele veien prøver å opprettholde et marked. Jeg er veldig opptatt av at helseforsikring ikke skal være nødvendig i Norge for å få nødvendig helsehjelp, og at man også uten helseforsikring skal ha gode valgmuligheter.

Det er egentlig det som er mitt svar på spørsmålet. Jeg har ikke i denne sammenhengen tro på å bruke forbud og avgifter, men jeg har tro på å bruke det som vi bruker, nemlig å sørge for at er man medlem av den norske folketrygden og har rettigheter til helsehjelp i Norge, skal man både ha valgfrihet, korte ventetider og et mangfoldig tilbud. Da er det ikke nødvendig å ha helseforsikring.

Kjersti Toppe (Sp) [13:53:36]: Det er interessant at statsråden igjen viser til at fritt behandlingsval og helsepolitikken til regjeringa vil føra til at bruken av helseforsikringar vil gå ned, men no viser det seg jo at det ikkje skjer. Det er framleis ein auke, sjølv om auken kanskje er mindre i prosent enn han var før. Ut frå den store bekymringa om at dersom alle med jobb har private helseforsikringar, så vil det undergrava heile den norske helsetenesta, som statsråden har sagt i intervju er ei ganske stor bekymring: Har statsråden altså ingen andre forslag enn å fortsetja som i dag, og trur statsråden at bruken av private helseforsikringar vil gå ned?

Statsråd Bent Høie [13:54:30]: Vi ser i hvert fall at den politikken som vår regjering fører, har bidratt til å bremse veksten i motsetning til en rød-grønn politikk som økte helsekøene og dermed også økte folks behov for helseforsikringer. Det var også rekordvekst i salg av helseforsikringer som følge av den politikken.

Så tror jeg, som jeg har sagt flere ganger, at forsikringsbransjen kommer til å tilpasse sitt tilbud, f.eks. at helseforsikringer i større grad dekker tilbud som vi ikke har sagt skal være en del av den offentlige norske helsetjenesten. Det markedet vil uansett være der. Men det jeg mener med det jeg sa i Dagsavisen, er at det er ekstremt viktig at vi klarer å holde på at også den delen av befolkningen som er i arbeid og betaler skatt, opplever at nettopp det at de betaler skatt og er en del av det norske fellesskapet, er det som gir den største tryggheten for at de også vil få helsehjelp når de har behov for

det. Derfor er jeg veldig opptatt av både at vi skal ha en veldig god offentlig helsetjeneste – det er det viktigste – og at vi skal ha korte ventetider og valgfrihet i tillegg.

Presidenten: Da skal det ringes til votering, så vi må fortsette med replikkordskiftet og resten av sakene etter voteringen.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Stortinget voterer først over resterende saker fra tirsdag, sakene nr. 6–13 på dagsorden nr. 50.

Votering i sak nr. 6, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i forsvarsloven (klageadgang og foreldelse i erstatningssaker og Forsvarets bistand til offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører) (Innst. 223 L (2020–2021), jf. Prop. 59 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i forsvarsloven (klageadgang og foreldelse i erstatningssaker og Forsvarets bistand til offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører)

I

I lov 12. august 2016 nr. 77 om verneplikt og tjeneste i Forsvaret m.m. gjøres følgende endringer:

§ 44 første ledd første punktum skal lyde:

Offiserer, befal, grenaderer og konstabler tilsettes på de vilkår som er fastsatt i *statsansatteloven* med de avvik som følger i eller i medhold av denne lov.

§ 44 sjetten ledd andre punktum skal lyde:

Forskriftene kan fravike fra *statsansatteloven*.

§ 46 andre ledd andre punktum skal lyde:

De som kan avskjediges eller suspenderes etter *statsansatteloven* §§ 26, 27 og 29 eller refses etter disiplinærloven § 1, kan ikke beordres fra en stilling av andre særskilte grunner.

§ 47 andre ledd skal lyde:

Midlertidig tilsatte og de som er fast tilsatt til de fylles 35 år, kan ikke kreve fortrinnsrett etter *statsansatteloven*.

§ 55 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

En avgjørelse i sak om erstatning for psykiske belastningsskader kan påklages til Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner. Øvrige avgjørelser kan ikke påklages.

§ 55 andre ledd skal lyde:

Den som har fått erstatning etter første ledd, kan ikke få ytterligere erstatning fra staten på annet grunnlag.

§ 55 fjerde ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Departementet kan også gi forskrift om billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner. Utbetaling etter slik forskrift skal samordnes med andre erstatningsutbetalinger fra staten.

§ 56 skal lyde:

§ 56 Foreldelse av krav om erstatning og kompensasjon som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon

Krav om erstatning og kompensasjon for en psykisk belastningsskade som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon foreldes tre år etter den dag skadelidte fikk eller burde skaffet seg kunnskap om skaden og den ansvarlige, men tidligst tre år etter den dag det offentlige har fattet vedtak om uføretrygd og yrkesskadedekning på grunn av psykisk belastningsskade etter folketrygdloven kapittel 12 og 13. Foreldelsesloven § 9 andre ledd får ikke anvendelse ved krav etter første punktum.

Foreldelse av krav om erstatning og kompensasjon som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon avbrytes ved at søknad om dette fremsettes for Statens pensjonskasse.

Søksmål må reises innen seks måneder fra det tidspunkt underretning om endelig vedtak i Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner er kommet frem til skadelidte. Ved avgjørelse om erstatning i saker etter § 55 første ledd som ikke kan påklages, må søksmål reises innen seks måneder fra det tidspunkt underretning om endelig vedtak i Statens pensjonskasse er kommet frem til skadelidte.

§ 57 skal lyde:

§ 57 Forholdet til arbeidsmiljøloven og statsansatteloven

Arbeidsmiljøloven og statsansatteloven §§ 4, 5, 6 og § 22 andre ledd gjelder ikke under tjeneste i internasjonale operasjoner.

Departementet kan gi forskrift om arbeidsmiljøet til norske styrker som deltar i internasjonale operasjoner.

Ny § 60 a skal lyde:

§ 60 a *Bistand fra Forsvaret for å ivareta samfunnssikkerhet*

Forsvaret kan etter anmodning bistå offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører med ansvar for samfunnssikkerhet, kritiske samfunnsfunksjoner eller kritisk infrastruktur dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) *Det oppstår en uønsket hendelse som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø, materielle eller immaterielle verdier, eller som har medført eller kan medføre redusert funksjonalitet for kritiske samfunnsfunksjoner eller kritisk infrastruktur.*
- b) *Det sivile samfunnet har ikke evne eller kapasitet til å håndtere hendelsen.*
- c) *Bistanden er forenlig med utførelsen av Forsvarets primæroppgaver.*

Forsvarets bistand etter første ledd kan ikke innebære myndighetsutøvelse ut over de rammene som ellers gjelder for den som ber om bistand. Bistanden etter første ledd skal ikke innebære noen form for maktanvendelse.

Forsvarets bistand til politiet omfattes ikke av første og annet ledd.

Kongen kan gi forskrift om hva bistanden til offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører etter første ledd skal omfatte, og om prosedyrene for og utgiftsfordelingen ved slik bistand.

§ 64 første ledd skal lyde:

Forvaltningsloven kapittel IV til VI gjelder ikke behandlingen av saker etter §§ 6 til 31 og §§ 34, 49, 52 og 55.

§ 68 andre ledd skal lyde:

Tidligere yrkesbefal som er tilsatt før 1. januar 2005, kan sies opp bare etter statsansatteloven § 20 første ledd bokstav a.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Krav om erstatning og kompensasjon for psykisk belastningsskade som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon som før ikrafttredelse av § 56 første ledd er avslått som følge av foreldelse, kan kreves gjenopptatt.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i sivilbeskyttelsesloven (innhenting og behandling av opplysninger, gjennomføring av tjeneste, sanksjoner mv.) (Innst. 214 L (2020–2021), jf. Prop. 136 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Martin Henriksen satt fram to forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Sivilbeskyttelsesloven ny § 9 d) skal lyde:

Tjenestepliktige i Sivilforsvaret kan ikke sies opp fra stilling som følge av pålagt tjeneste i Sivilforsvaret.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at krav om nødvendig oppgradering av fasiliteter som skal benyttes av Sivilforsvaret, blir fullfinansiert.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i sivilbeskyttelsesloven (innhenting og behandling av opplysninger, gjennomføring av tjeneste, sanksjoner mv.)

I

I lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

§ 3 ny bokstav f skal lyde:

Tjeneste: kurs, øvelser og innsatser.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Opplysningsplikt og meldeplikt

Etter pålegg fra Sivilforsvarets myndigheter plikter offentlige myndigheter, utdanningsinstitusjoner og arbeidsgivere uten hinder av taushetsplikt å gi Sivilforsvarets myndigheter opplysninger om personer i tjenestepliktig alder som er nødvendige for å vurdere pålegg om tjenesteplikt og videre tjenestegjøring i Sivilforsvaret.

Etter pålegg fra Sivilforsvarets myndigheter plikter personer i tjenestepliktig alder å gi Sivilforsvarets myndigheter opplysninger som er nødvendige for å vurdere pålegg om tjenesteplikt og videre tjenestegjøring i Sivilforsvaret. Opplysningene skal dokumenteres hvis Sivilforsvarets myndigheter krever det.

Sivilforsvarets myndigheter kan kreve skriftlig bekreftelse på at innkallinger, varsel om og pålegg om tjenesteplikt og øvrig informasjon om tjenesteplikt er mottatt.

Tjenestepliktige og personer som vurderes til tjeneste i Sivilforsvaret skal melde fra om fast eller midlertidig flytting i eller utenfor Norge og om utenlandsopphold på over to måneder.

Departementet kan fastlegge det nærmere innholdet i opplysningsplikten og meldeplikten i forskrift, og kan herunder gi bestemmelser om hvem det kan innhentes opplysninger fra, hvilke opplysninger som kan innhentes, i hvilken form opplysningene skal gis og hvilke skriftlige bekreftelser som kan kreves.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a Vandelsvurdering

Sivilforsvarets myndigheter skal kreve vandelsvurdering etter politiregisterloven § 45 av personer som vurderes til tjeneste i Sivilforsvaret, med mindre vandelsvurdering er foretatt etter forsvarsloven § 59. Slik vandelsvurdering kan også kreves av tjenestepliktige, dersom det er nødvendig for å vurdere om de er skikket til en bestemt tjeneste i Sivilforsvaret.

Vandelsvurderingen skal inkludere verserende saker, jf. politiregisterloven § 41 nr. 2.

Departementet kan gi forskrift om rett til å kreve vandelsvurdering etter denne bestemmelsen.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Rekrutteringsmøte og pålegg om tjenesteplikt i Sivilforsvaret

Sivilforsvarets myndigheter kan pålegge personer mellom 18 og 55 år som oppholder seg i Norge, tjenesteplikt i Sivilforsvaret. Ved avgjørelsen av om en person skal pålegges tjenesteplikt, skal det særlig tas hensyn til Sivilforsvarets behov, innhentede opplysninger, vurderinger av helsetilstand og prøver og samtaler.

Personer som antas å være egnede til tjeneste, kan innkalles til rekrutteringsmøte. De som blir innkalt, plikter å

møte. De som søker om det, kan få utsatt møteplikten når det foreligger vektige velferdsgrunner.

De som blir innkalt til rekrutteringsmøte plikter å gjennomgå legeundersøkelser og andre prøver som er nødvendige for å vurdere om de kan gjøre tjeneste i Sivilforsvaret. Det samme gjelder for de som innkalles til tjeneste, og de som er i tjeneste.

Departementet kan gi forskrift om innkalling til og gjennomføring av rekrutteringsmøte, godtgjøring for å møte, undersøkelser og prøver og vurderingen av helsetilstanden.

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a Behandling av personopplysninger

Sivilforsvarets myndigheter kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter denne loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger etter denne loven, herunder om formålet med behandlingen, krav til behandlingen, behandlingsansvar, innhenting av personopplysninger, hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

§ 9 skal lyde:

§ 9 Innkalling til og gjennomføring av tjeneste

Tjenestepliktige innkalles til tjeneste i samsvar med Sivilforsvarets behov. Innkallingen skal inneholde informasjon om oppmøtetidspunkt, tjenestested og tjenestens lengde.

De som blir innkalt plikter å møte på kurs, øvelser og innsatser og å rette seg etter ordrer og instruksjoner for tjenesten. Den tjenestepliktige kan ikke forlate tjenesten uten tilatelse.

Tjenestepliktige kan pålegges å gjøre tjeneste som befal eller instruktør.

Vernepliktige kan ikke kalles inn til eller beholdes i tjeneste i Sivilforsvaret dersom dette hindrer utførelse av militær tjenesteplikt.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av sivilforsvarstjenesten, blant annet om innkalling til kurs, øvelser og innsatser, og om godtgjøring for slik tjeneste. Departementet kan gi forskrift om fritak fra tjeneste, blant annet om midlertidig fritak når samfunnsinteresser eller vektige velferdsgrunner krever det, og om midlertidig fritak for ansatte i virksomheter som ivaretar eller understøtter kritiske samfunnsfunksjoner.

Ny § 9 a skal lyde:

§ 9 a Tjenestetidens lengde

Tjenestepliktige kan bli pålagt inntil 19 måneders ordinær tjeneste i Sivilforsvaret.

Stortinget bestemmer hvor lang tjenestetiden skal være for de ulike tjenestestillingene, herunder tjenestetiden ved utdanning til befallsstillinger og ved annen spesialopplæring og til ekstraordinære øvelser.

I beredskapssituasjoner kan departementet pålegge tjenestepliktige å gjøre tjeneste så lenge det anses nødvendig. Med beredskapssituasjoner menes uønskede hendelser i freds- og krigstid hvor det kreves større innsats av mannskapene enn det som kan oppnås innenfor den ordinære tjenestetiden.

Ny § 9 b skal lyde:

§ 9 b *Forbud mot å bruke berusende eller bedøvende midler og testing av ruspåvirkning*

Tjenestepliktige skal ikke bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler under tjenesten. De skal heller ikke møte til tjeneste påvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler.

Reglene i vegtrafikkloven § 22 andre og tredje ledd får tilsvarende anvendelse for vurderingen av om den tjenestepliktige anses påvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler etter første ledd.

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om en tjenestepliktig er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel dersom det er grunn til å tro at bestemmelsene i første ledd er overtrådt eller den tjenestepliktige med eller uten skyld er innblandet i en ulykke eller alvorlig hendelse. Alkotest (foreløpig blåseprøve) kan også tas av utvalgt befal i Sivilforsvaret.

Dersom testresultatet eller andre forhold gir grunn til å tro at bestemmelsene i første ledd er overtrådt, kan politiet foreta særskilt undersøkelse av om det forekommer tegn og symptomer på ruspåvirkning, og fremstille den tjenestepliktige for utåndingsprøve, blodprøve, spyttprøve og klinisk legeundersøkelse for å søke å fastslå påvirkningen. Slik fremstilling skal i alminnelighet finne sted når den tjenestepliktige nekter å medvirke til alkotest eller foreløpig test av om den tjenestepliktige er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel. Utåndingsprøve kan tas av politiet. Blodprøve og spyttprøve kan bare tas av lege, sykepleier, helsesekretær eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse kan foretas når det er mistanke om påvirkning av andre midler enn alkohol eller andre særlige grunner taler for det.

Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet i forbudet mot bruk av berusende eller bedøvende midler og om unntak fra dette forbudet. Departementet kan i forskrift bestemme at den tjenestepliktige ikke skal bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler i fritiden i forbindelse med kurs, øvelser og innsats både på og utenfor Sivilforsvarets områder.

Ny § 9 c skal lyde:

§ 9 c *Engangserstatning ved dødsfall og medisinsk invaliditet*

Tjenestepliktige som under tjenesten blir påført skade eller sykdom som medfører minimum 2 prosent medisinsk invaliditet har rett til engangserstatning. Dersom sykdommen ikke har sammenheng med tjenesten, inntrer retten til erstatning likevel først ved minimum 15 prosent medisinsk invaliditet.

Ved dødsfall under tjenesten har de etterlatte krav på engangserstatning.

Departementet kan gi forskrift om når sykdom eller skade skal anses påført under tjenesten og om hvordan erstatningen som nevnt i første og andre ledd skal utmåles og utbetales.

§ 12 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om krav til rom og kommunal grunn til bruk for innsats, utdannings- og øvingsformål, og om utgiftsfordeling mellom kommunene. Departementet kan gi forskrift om andre oppgaver til kommunen som er nødvendige for å gjennomføre tiltak etter denne loven.

Nytt kapittel V A skal lyde:

Kapittel V A. Behandling av opplysninger som følge av uønskede hendelser

§ 15 a *Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap sin adgang til å behandle opplysninger*

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan innhente, foreta vurderinger, analyser og sammenstillinger av og på annen måte behandle personopplysninger og andre opplysninger, når dette er nødvendig for å forebygge og redusere konsekvensene av uønskede hendelser, herunder for å understøtte kommunenes arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser etter § 14.

Etter pålegg fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap plikter forsikringsselskaper og organer som administrerer offentlige forsikringsordninger uten hinder av taushetsplikt å gi Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap personopplysninger og andre opplysninger om skader og skadeoppgjør som følge av uønskede hendelser. Opplysningsplikten gjelder bare opplysninger som er nødvendige for formålet angitt i første ledd.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan tilgjengeliggjøre opplysninger innhentet etter andre ledd for andre offentlige organer uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, når dette er nødvendig for formålet angitt i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om innhenting, tilgjengeliggjøring og annen behandling av opplysninger etter bestemmelsen her. Det kan blant annet gis forskrift om

hvilke personopplysninger og andre opplysninger som kan kreves fra forsikringselskaper og organer som administrerer offentlige forsikringsordninger, hvilke personopplysninger som kan behandles, formålet med behandlingen, hvordan personopplysninger og andre opplysninger skal utleveres og behandles og hvilke offentlige organer som kan få tilgang til personopplysninger og andre opplysninger.

Overskriften i § 18 skal lyde:

§ 18 Allmenhetens bistand ved evakuering i krig eller når krig truer

Overskriften i § 19 skal lyde:

§ 19 Forskrifter om evakuering i krig eller når krig truer

§ 36 skal lyde:

§ 36 Overtredelsesgebyr

Sivilforsvarets myndigheter eller tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til fysiske personer og foretak som

- a) overtrer §§ 6 første ledd, 7 første, andre eller fjerde ledd, 8 andre eller tredje ledd, 9 andre ledd, 9 b første ledd, 16 andre ledd, 20 andre ledd, 21 første ledd, 24 b, 24 c første ledd, 24 d tredje ledd eller 32 første ledd
- b) overtrer forskrift gitt i medhold av §§ 7, 8, 9, 9 b, 16, 20, 21 eller 25 når det i forskriften er fastsatt at overtredelsen kan medføre overtredelsesgebyr
- c) ikke retter seg etter vedtak gitt i medhold av §§ 7 tredje ledd, 9 tredje ledd, 16 tredje ledd, 20 fjerde eller femte ledd, 25 første eller fjerde ledd, 26 første eller andre ledd eller 31 første ledd.

Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser.

Departementet kan gi forskrift om ileggelse av overtredelsesgebyr, herunder om hvilke hensyn det kan eller skal legges vekt på ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og om utmåling av overtredelsesgebyr. Departementet kan også gi forskrift om betaling av overtredelsesgebyr, herunder om renter og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes etter 2 år. Fristen regnes fra tidspunktet da overtredelsen fant sted. Fristen avbrytes ved at departementet gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om foreldelse i forskrift, herunder fravike bestemmelsene om foreldelsesfrist og fristavbrudd for særlige typer overtredelser.

§ 37 skal lyde:

§ 37 Straff

Med bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) bryter opplysnings- eller meldeplikten etter § 7
- b) ikke møter til rekrutteringsmøte etter § 8 andre ledd

- c) ikke møter til tjeneste eller forlater tjenesten uten tillatelse etter § 9 andre ledd.

Med bot straffes den som forsettlig unndrar seg undersøkelser eller prøver etter § 8 tredje ledd.

Medvirkning straffes ikke etter første og andre ledd.

Med bot eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som forsettlig

- a) bryter bistandsplikten etter § 5 første ledd
- b) ikke etterkommer pålegg om å bistå myndighetene ved evakuering etter § 18 første ledd første punktum
- c) ikke bygger, utstyret eller innreder private tilfluktsrom i samsvar med § 20 andre ledd
- d) ikke ivaretar plikter om tilfluktsromtjeneste i private tilfluktsrom etter § 22 andre ledd
- e) ikke etterkommer pålegg om rekvisisjon etter § 25 første eller fjerde ledd
- f) ikke etterkommer pålegg om forberedende tiltak med sikte på rekvisisjon etter § 26 første og andre ledd.

Med fengsel inntil 2 år straffes den som med hensikt unndrar seg tjenesten i Sivilforsvaret ved å

- a) bryte opplysnings- eller meldeplikten etter § 7
- b) ikke møte til rekrutteringsmøte etter § 8 andre ledd
- c) unndra seg undersøkelser eller prøver etter § 8 tredje ledd
- d) ikke møte til tjeneste eller forlate tjenesten uten tillatelse etter § 9 andre ledd.

I forskrift gitt med hjemmel i §§ 7, 8, 9, 20, 22, 25 og 26 kan det fastsettes at brudd på angitte bestemmelser i forskriften kan straffes.

§ 38 første og andre ledd skal lyde:

Med mindre departementet bestemmer noe annet i forskrift gjelder forvaltningsloven kapittel IV–VI ikke for saker om tjenesteplikten og tjenestens utførelse etter kapittel III. Forvaltningsloven kapittel IV–VI gjelder likevel for pålegg om tjenesteplikt etter § 8 første ledd og pålegg om å tjenestegjøre som befal eller instruktør etter § 9 tredje ledd.

I andre saker enn de som er nevnt i første ledd kan forhåndsvarsel til sakens parter unnlates dersom antallet parter i saken er stort, et stort antall saker behandles under ett, eller forhåndsvarsel kan medføre at saken forsinnes på en uheldig måte. Tilsvarende gjelder dersom forhåndsvarsel av hensyn til partene ikke er påkrevet.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over I § 12 fjerde ledd.

Senterpartiet og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 76 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.44)

Presidenten: Det voterer over resten av I samt II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen, bruk av pust- og bevegelsessensor i fengselsceller mv.) (Innst. 215 L (2020–2021), jf. Prop. 143 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Maria Aasen-Svensrud på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Frida Melvær på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Frida Melvær på vegne av Høyre
- forslag nr. 6, fra Petter Eide på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å innføre spyttmaske, med tilhørende bruk av håndjern og/eller bodycuff, i kriminalomsorgen.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.41)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre.

Forslag nr. 4 lyder:

«I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endring:

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller § 52 c første ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven § 39 annet ledd, treffes vedtak om fullbyrning av kriminalomsorgen.

II

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Kriminalomsorgens faglige og administrative ledelse*

Kriminalomsorgen består av myndighetsnivåene Kriminalomsorgsdirektoratet og lokalt nivå. Kriminalomsorgsdirektoratet har ansvaret for den faglige og administrative ledelsen av kriminalomsorgen. Direktøren for Kriminalomsorgsdirektoratet utnevnes av Kongen.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Myndighet til å treffe avgjørelser*

Avgjørelser etter denne loven treffes av lokalt nivå. I saker der domfelte er under 18 år, skal det sendes kopi av alle avgjørelser truffet av lokalt nivå til Kriminalomsorgsdirektoratet.

§ 7 bokstav g skal lyde:

g) *Kriminalomsorgsdirektoratet kan, selv om fristene i forvaltningsloven § 35 tredje ledd er overskredet, av eget tiltak omgjøre et vedtak som er fattet av underordnet instans til skade for domfelte eller innsatte hvis særlige grunner tilsier det.*

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Opplysningene skal gis uten ugrunnet opphold. *Kriminalomsorgsdirektoratet avgjør hvem som har myndighet til å innhente og motta opplysninger som er nevnt ovenfor.*

§ 29 tredje ledd fjerde punktum oppheves.

§ 37 femte ledd første til niende punktum skal lyde:

Dersom hel utelukkelse fra fellesskapet overstiger 14 dager, skal Kriminalomsorgsdirektoratet ta stilling til om den innsatte fortsatt skal utelukkes. Det samme gjelder for hver nye 14. dag. Kriminalomsorgsdirektoratets beslutning etter første og annet punktum er ikke gjenstand for klage, men første og annet punktum reduserer ikke den innsattes adgang til å påklage beslutninger truffet av lokalt nivå.

Utelukkelse etter første ledd bokstavene a til e kan bare strekke seg utover ett år dersom innsatte selv ønsker det. Beslutning om utelukkelse av person under 18 år skal omgående meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet. Kriminalomsorgen skal fortløpende vurdere om det er grunnlag for å opprettholde tiltaket. Dersom utelukkelsen overstiger 3 dager, skal kriminalomsorgen beslutte om den innsatte fortsatt skal utelukkelse, og sende melding til Kriminalomsorgsdirektoratet. Dersom utelukkelsen overstiger 5 dager, skal det sendes ny melding til Kriminalomsorgsdirektoratet. Ny melding sendes deretter Kriminalomsorgsdirektoratet med 7 dagers mellomrom.

§ 37 sjette ledd første punktum skal lyde:

Dersom delvis utelukkelse fra fellesskapet overstiger 30 dager, skal tiltaket meldes til *Kriminalomsorgsdirektoratet*.

§ 37 åttende ledd tredje punktum skal lyde:

Kriminalomsorgen kan forlenge utelukkelsen med inntil 3 døgn dersom særlige grunner gjør det påkrevet.

§ 37 tiende ledd tredje til femte punktum skal lyde:

Beslutning om utelukkelse av person under 18 år skal omgående meldes til *Kriminalomsorgsdirektoratet*. Slik utelukkelse kan opprettholdes i inntil 2 døgn. *Lokalt nivå* kan forlenge utelukkelsen med inntil 2 døgn dersom særlige grunner gjør det påkrevet.

§ 38 femte og sjette ledd skal lyde:

Bruk av sikkerhetsseng skal vurderes fortløpende, og kriminalomsorgen skal beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter hvert påløpt døgn. Tiltaket skal meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet når bruk av sikkerhetsseng overstiger 24 timer. For innsatte under 18 år skal bruk av sikkerhetsseng omgående meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet.

Bruk av sikkerhetscelle skal vurderes fortløpende, og kriminalomsorgen skal beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter hvert tredje påløpte døgn. Tiltaket skal meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet når bruk av sikkerhetscelle overstiger 3 døgn. For innsatte under 18 år skal bruk av sikkerhetscelle som overstiger 24 timer meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet. Ved bruk av sikkerhetscelle overfor innsatte under 18 år skal kriminalomsorgen beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter 24 timer.

§ 44 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan *kriminalomsorgen* bringe saken inn for tingretten

med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen.

§ 44 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Dersom *kriminalomsorgen* bringer saken inn for tingretten etter annet ledd, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

§ 58 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør *kriminalomsorgen* bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 58 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Når *kriminalomsorgen* beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

III

I lov 20. juni 2014 nr. 49 om lov om konfliktrådsbehandling gjøres følgende endringer:

§ 31 tredje ledd skal lyde:

Hvis domfelte etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, innkalle til et nytt ungdomsstormøte, eller overføre saken til *kriminalomsorgen* med innstilling om at saken bringes inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 c. Når ungdomskoordinatoren har overført saken til *kriminalomsorgen* med innstilling om å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et lovforslag for Stortinget knyttet til Sivilombudsmannens særskilte melding til Stortinget om isolasjon i norske fengsler, innen utgangen av Stortingets sesjon 2022. Herunder skal det gjøres en helhetlig vurdering av straffegjennomføringsloven § 37 med sikte på å redusere bruken av isolasjon.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 57 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.59)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at plikten til å utrede faren for liv og helse ved bruk av spytt-hette i kriminalomsorgen ivaretas før forslaget legges frem for Stortinget.»

Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 46 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.18)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at spytt-hette ikke skal brukes på barn.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.36)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffegjennomføringsloven § 38 nytt annet ledd skal lyde:

Håndjern, transportjern, bodycuff, spyttbeskytter og tilsvarende tvangsmidler som er godkjent av Kriminalomsorgsdirektoratet, kan benyttes for å avverge andre fysiske angrep på person, når angrepet vil være egnet til å skape frykt, smerte eller annet betydelig ubehag. Spyttbeskytter kan bare benyttes under tilsyn.

§ 38 nåværende annet til femte ledd blir nytt tredje til sjette ledd.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble bifalt med 45 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen, bruk av pust- og beve-gelsessensor i fengselsceller mv.)

I

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 14 sjette ledd skal lyde:

Domfelte kan midlertidig overføres til annet fengsel i forbindelse med rettsmøte. *Kortvarig overføring kan også skje i påvente av transport ut av landet. Overføring kan i begge tilfeller skje til fengsel med høyere sikkerhetsnivå.* I særlige unntakstilfeller kan overføring i forbindelse med rettsmøte også skje fra fengsel til politiarrest. Oppholdet i politiarrest *eller i fengsel nær utreisested,* skal være så kort som mulig.

§ 27 femte ledd skal lyde:

Før kriminalomsorgen gir tillatelse til besøk til innsatte, kan det på forhånd *kreves utlevert opplysninger fra politiet om den besøkende. Slike opplysninger kan utleveres for å avverge og forebygge kriminalitet og for å ivareta sikkerheten i fengselet, jf. politiregisterloven §§ 27 og 30.*

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a *Varsling om fare for liv og helse*

Kriminalomsorgen kan installere teknisk utstyr på innsattes rom som varsler dersom pust og bevegelse avviker fra det normale, for å avverge fare for liv og helse.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Maria Aasen-Svensrud, Arild Grande og Lene Vågslid om vask og renhold i kriminalomsorgen (Innst. 209 S (2020–2021), jf. Dokument 8:134 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen etablere vask og renhold som egen avdeling tilknyttet enhetene i kriminalomsorgen.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.49)

Votering i sak nr. 10, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen, Petter Eide, Nicholas Wilkinson, Katrine Boel Gregussen og Mona Fagerås om å utvide barneomsorgsattesten (Innst. 210 S (2020–2021), jf. Dokument 8:136 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Petter Eide satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å utvide ordningen med barneomsorgsattest, slik at straffedom etter straffeloven §§ 271, 272 og 273 om kroppskrenkelse, grov kroppskrenkelse og kroppsskade gir anmerkning i politiattesten.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av barneomsorgsattesten og komme tilbake til Stortinget med forslag om eventuelle endringer.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.10.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å gjeninnføre en fornyelsesordning for barneomsorgsattest.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.42)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av barneomsorgsattestordningen, som også innbefatter en utredning av digitale forenklingsmuligheter, en vurdering av muligheten for informasjonsdeling av gjeldende lovbrudd i andre land og en vurdering av om straffeloven § 272 og § 273 skal være en del av politiattesten.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til II.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.04)

Votering i sak nr. 11, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Peter Frølich, Lene Vågslid, Jenny Klinge, Petter Eide, Geir Sigbjørn Toskedal og Solveig Schytz om endringer i straffelovens regler om tvangsinnngåelse av religiøse ekteskap (Innst. 207 L (2020–2021), jf. Dokument 8:94 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff

I

§ 196 første ledd c) skal lyde:

c) sikkerhetsloven § 7-5, jf. § 11-4 fjerde ledd.

II

§ 253 første ledd skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen

a) til å inngå ekteskap

b) inn i en ekteskapslignende forbindelse. I vurderingen av om det foreligger en ekteskapslignende forbindelse skal det legges vekt på om forbindelsen er varig, oppleves som bindende og etablerer rettigheter og plikter mellom partene av rettslig, religiøs, sosial eller kulturell karakter.

III

Endring under I trer i kraft straks.

Endring under II gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 12, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om oppfølging og kontroll av regjeringens arbeid med kartlegging av pengestrømmer i offentlig finansierte velferdstjenester (Innst. 225 S (2020–2021), jf. Dokument 8:11 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Geir Adelsten Iversen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet,

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at anmodningsvedtak nr. 182 av 12. desember 2017, jf. Innst. 43 S (2017–2018) og Dokument 8:19 S (2017–2018), følges opp i tråd med Stortingets opprinnelige vedtak.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:11 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om oppfølging og kontroll av regjeringens arbeid med kartlegging av pengestrømmer i offentlig finansierte velferdstjenester – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 46 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.22)

Votering i sak nr. 13, debattert 16. februar 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Emilie Enger Mehl, Kjersti Toppe og Åslaug Sem-Jacobsen om bedre merking av matvarer (Innst. 226 S (2020–2021), jf. Dokument 8:14 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Nils Kristen Sandtrøen satt fram i alt fem forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om forbud mot å selge importerte produkter av kjøtt, melk, frukt og grønt i samme type emballasje som norske produkter.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om krav til merking av antibiotikaforbruk under produksjon av kjøtt- og melkeprodukter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om opprinnelsesmerking på bearbejdede produkter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til hvordan merkingen kan bedres i restaurant- og storhusholdningsmarkedet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til merkeordning for mat og drikke innen dagligvarehandelen som tilsvarende den forbrukervennlige og tydelige opprinnelsesmerkingen som har vært brukt hos Vinmonopolet.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:14 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Emilie Enger Mehl, Kjersti Toppe og Åslaug Sem-Jacobsen om bedre merking av matvarer – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.11)

Presidenten: Stortinget voterer så over sakene nr. 1–3 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 18. februar 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: permittering, dagpenger, særordning for lærlinger, kompensasjonstiltak for selvstendig næringsdrivende og frilansere) (Innst. 232 S (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021) S-delen, Prop. 75 S (2020–2021) og Prop. 79 S (2020–2021) kap. 605, 634, 2541, 2650 og 2651)

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 32 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–12, fra Elise Bjørnebekk-Waagen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 13 og 14, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslagene nr. 16–18, fra Erlend Wiborg på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 15, 19 og 20, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 21, fra Heidi Nordby Lunde på vegne av Høyre
 - forslagene nr. 22–32, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- Ved en inkurie er Senterpartiet i innstillingen oppført som forslagsstiller til forslag nr. 15.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A)(fra salen): Arbeiderpartiet skal stemme subsidiært for forslag nr. 18.

Presidenten: Det skal Arbeiderpartiet få lov til.

Det voteres over forslagene nr. 22–25, 28, 30 og 32, fra Rødt.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre full lønnskompensasjon (inntil 6 G) i minimum 20 dager for nye permitteringer fram til 1. oktober.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre feriepenger på dagpenger, uten krav om minst 8 ukers ledighet, med virkning fra og med 1. januar 2020 slik at dagpenger opptjent i 2020 gir rett til feriepenger i 2021.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 pst. av dagpengegrunnlag opp til 4,5 G, til 31. desember 2021.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke kompensasjonsgraden i stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere til 80 pst. med varighet til 1. oktober.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etterbetale ytelsen mottakere av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker som får gjenopptatt ytelsen fra 1. mars 2021 skulle ha hatt utbetalt for månedene november 2020-februar 2021.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etterbetale ytelsen mottakere av arbeidsavklaringspenger etter § 11-12 skulle ha hatt utbetalt for månedene november 2020-februar 2021 ved gjenopptak av ytelsen fra 1. mars 2021.»

Forslag nr. 32 lyder: «I statsbudsjettet for 2021 blir bevilget under følgende kapitler: • Kap. Post

Formål Kroner 2541 Dagpenger 70 Dagpenger, overslagsbevilgning, økes med ... 9 535 000 000 fra kr 19 087 000 000 til kr 28 622 000 000 2543 Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger 70 Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, overslagsbevilgning, økes med ... 560 000 000 fra kr 266 000 000 til kr 826 000 000 71 Stønad til lærlinger, overslagsbevilgning, økes med ... 8 000 000 fra kr 24 000 000 til kr 32 000 000 2651 Arbeidsavklaringspenger 70 Arbeidsavklaringspenger, overslagsbevilgning, økes med ... 425 000 000 fra kr 31 380 000 000 til kr 31 805 000 000»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 86 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.40)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 27 og 29, fra Rødt.

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide forlengelsen av maksimal stønadsperiode for mottakere av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker (§ 11-17) fram til 1. oktober.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi mottakere av arbeidsavklaringspenger etter § 11-12 som mistet ytelsen fra 1. november 2020 rett til å søke om gjenopptak av ytelsen fra 1. mars med varighet fram til 1. oktober.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 84 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.58)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 26 og 31, fra Rødt.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge ordningen med inntektssikring for lærlinger (også for nye tilfeller) frem til 1. oktober 2021, med full kompensasjonsgrad for inntekt opp til 3 G.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det blir beregnet og utbetalt en etterbetaling til alle personer som siden 20. mars 2020 og fram til 1. februar 2021 har mottatt dagpenger basert på ordinær sats på tross av at ytelsen i samme periode har vært forhøyet for nye mottakere.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 20, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke satsen i kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere til 80 pst. opp til 4 G og deretter 60 pst.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.33)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen minimum halvere kravet til inntekt for å kunne motta kompensasjon som selvstendige og frilansere.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.49)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer i arbeidsmiljøloven § 14-2 (4) for å sikre midlertidig utvidelse av fortrinnsbestemmelsen med 12 måneder for å styrke stillingsvernet for ansatte som har fått avvirket sitt arbeidsforhold med begrunnelse i pandemiens virkninger.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Arbeiderpartiet skal stemme subsidiært for forslaget.

Solfrid Lerbrekk (SV) (fra salen): SV skal også stemme subsidiært for.

Presidenten: Da har også SV varslet at de skal stemme subsidiært for forslaget.

«I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2541		Dagpenger	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 19 087 000 000 til kr 21 606 000 000	2 519 000 000

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 16, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering for perioden fra 1. januar 2021 og frem til Stortingets vedtak om endring legges 8 dagers lønnskost i arbeidsgiverperiode I som egen kostnadskomponent i den generelle kompensasjonsordningen, og refunderes iht. de regler som gjelder for denne ordningen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 70 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti.

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 pst. av dagpengegrunnlag opp til 4 G, til 1. oktober 2021.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.34)

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble bifalt med 47 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.22)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart utvide arbeidsgiverperiode II (30 uker) fra 1. juni 2021 til 1. juli 2021.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.51)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 13, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart endre arbeidsgiverperiode I fra 10 dager til 5 dager pluss 5 dager med lønnskompensasjon til arbeidstakere frem til 1. oktober 2021 eller så lenge pandemien varer.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–7 og 9–12, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke satsen til 70 pst. i kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart forlenge perioden for mottak av arbeidsavklaringspenger

som arbeidssøker så lenge krisen varer, nå frem til 1. oktober 2021.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at mottakere av den tidsavgrensede ytelsen arbeidsavklaringspenger får forlenget perioden sin, slik at manglende avklaring i forbindelse med covid-19-pandemien ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakerne.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre ferietillegget på dagpenger med virkning fra og med 1. januar 2020, slik at dagpenger opptjent i 2020 gir rett til ferietillegg i 2021 etter reglene som gjaldt før 2015.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke Arbeidstilsynet slik at de kan øke sin aktivitet med tilsyn på arbeidsplasser.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart implementere de nødvendige forskriftsendringer for å sikre at personer som i perioden siden den 30. oktober 2020 har mistet dagpenger eller arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker, på grunnlag av at de overskred maksimal mottaksperiode eller fordi de ikke oppfylte minstekravene til tidligere inntekt eller redusert arbeidstid, får gjenoppta ytelsene fra og med det tidspunktet de mistet dem. Eventuelle andre stønader eller inntekter de som gjenopptar ytelsene har hatt i perioden siden 30. oktober 2020, skal kunne trekkes fra ytelsene som mottas.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre at yrkesskedeforskriften 220 § 1 bokstav h punkt 2 skal gjelde likt for alle yrkesgrupper som er definert til å inneha samfunnskritisk arbeid, og som jevnlig utsettes for smittefare på jobb.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen midlertidig utvide fortrinnsbestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 14-2 (4) med 12 måneder for å styrke stillingsvernet for ansatte.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at grensependlere som nå ikke kan reise inn i landet for å jobbe på grunn av stengte grenser, blir omfattet av ordninger som sikrer økonomisk kompensasjon.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at også mottakere av arbeidsavklaringspenger AAP som ikke er

avklart mot arbeid og arbeidssøkere, får rett på forlengelse av stønadsperiode.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at permitterte ikke ilegges forlenget ventetid på grunnlag av at de har byttet jobb mens de var permitterte under covid-19-pandemien.»

Fremskrittspartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 54 stemmer for forslaget og 32 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.52.)

Presidenten: Da flere stemmer ikke har blitt registrert, tar vi voteringen over forslag nr. 8 på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 57 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart redusere krav til tapt arbeidstid for å motta dagpenger under permittering til 40 pst. frem til 1. oktober 2021.»

De øvrige partiene har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 21, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette arbeidsgiverperiode II til 1. juni 2021.»

Samtlige partier har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
605		Arbeids- og velferdsetaten	
	1	Driftsutgifter, økes med fra kr 12 648 668 000 til kr 13 014 668 000	366 000 000
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	1	Driftsutgifter, økes med fra kr 309 450 000 til kr 469 450 000	160 000 000
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 7 956 475 000 til kr 8 236 475 000	280 000 000
2650		Sykepenges	
	70	Sykepenges for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 40 565 000 000 til kr 41 185 000 000	620 000 000
	71	Sykepenges for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 1 575 000 000 til kr 1 615 000 000	40 000 000
2651		Arbeidsavklaringspenges	
	70	Arbeidsavklaringspenges, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 31 380 000 000 til kr 31 510 000 000	130 000 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2541		Dagpenges	
	70	Dagpenges, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 19 087 000 000 til kr 23 182 000 000	4 095 000 000
2543		Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger	
	70	Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 266 000 000 til kr 686 000 000	420 000 000
	71	Stønad til lærlinger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 24 000 000 til kr 30 000 000	6 000 000

III

Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljø-

loven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å oppheve ventetid på tre dager for å motta dagpenges til 1. oktober 2021.

IV

Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre endringer i forskrift for å utvide permitteringsperioden til 1. oktober 2021.

V

Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 pst. av dagpengegrunnlag opp til 3 G, til 1. oktober 2021.

VI

Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge maksimal periode for mottak av dagpenger til 1. oktober 2021, også for de tilfeller som gikk ut over maksimal periode fra 1. november 2020 til datoen endringen er implementert.

VII

Stortinget ber regjeringen umiddelbart gjøre nødvendige endringer i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, for å forlenge ordningen med inntektssikring for lærlinger (også for nye tilfeller) frem til 1. oktober 2021.

VIII

Stortinget ber regjeringen umiddelbart forlenge ordningen med lavere inntektsvilkår for å motta dagpenger (0,75 G de siste 12 månedene eller 2,25 G de siste 36 månedene) for nye tilfeller så lenge krisen varer, nå til 1. oktober 2021.

IX

Stortinget ber regjeringen endre dagpengeregulering slik at personer som fikk innvilget dagpenger før 20. mars 2020, fra 1. februar 2021 får økte satser lik den midlertidig forhøyede dagpengesatsen.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.09)

Videre var innstilt:

X

Stortinget ber regjeringen innføre en midlertidig rett til feriepenger for dagpenger mottatt i 2020 og 2021 for utbetaling henholdsvis sommeren 2021 og 2022. Dette vil gjelde for de som ikke har rett til fortsatt å motta dagpenger og samtidig ta ut ferie.

Presidenten: Bak innstillingen står regjeringspartiene og Fremskrittspartiet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2, debattert 18. februar 2021

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i midlertidig lov om kompensasjonssystem for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19 (Innst. 231 L (2020–2021), jf. Prop. 72 LS (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 2, fra Erlend Wiborg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Erlend Wiborg på vegne av arbeids- og sosialkomiteen

Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering skal ny § 3 b lyde:

§ 3 b *Særlige bestemmelser om tiden for lønnsplikt under permittering i en midlertidig periode til og med 1. oktober 2021*

I en periode frem til og med 1. oktober 2021 er arbeidsgiverperiode I to dager.

II

Loven trer i kraft straks.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 70 stemmer mot forslaget og 17 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.01)

Presidenten: Siden en del stemmer er blitt feil registrert, tar vi voteringen over forslag nr. 2 om igjen.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra arbeids- og sosialkomiteen. Forslaget lyder:

«Forslag til vedtak om

Midlertidig lov om kompensasjonstjeneste for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19

§ 1. Virkeområde

Loven gir bestemmelser om rett til kompensasjonstjeneste for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet personinntekt som følge av utbrudd av covid-19.

Inntektstap som utløser rett til andre ytelser til livsopphold, gir ikke rett til kompensasjonstjeneste. Kompensasjonstjenesten kan gis til næringsdrivende og frilansere som har hatt en nærings- eller frilansvirksomhet i Norge som var startet opp og aktiv før 1. mars 2020.

Loven får også anvendelse for personer på Svalbard som er medlemmer av folketrygden i henhold til folketrygdloven § 2-3.

§ 2. Vilkår for ytelse

Selvstendig næringsdrivende og frilansere med personinntekt fra næring eller oppdrag på over 0,75 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), i aldersgruppen 18–67 år, som etter 12. mars 2020 har mistet hele eller deler av denne inntekten som følge av utbrudd av covid-19, kan søke om kompensasjonstjeneste etter denne loven.

Kompensasjonstjenesten ytes ikke til selvstendig næringsdrivende og frilansere som i den måneden det søkes ytelse for, har arbeidsinntekt, inkludert rett til trygdeytelser som erstatter bortfalt arbeidsinntekt, på til sammen 6 G eller høyere.

§ 3. Grunnlag for beregning og ytelsens størrelse

Grunnlaget er den inntekten kompensasjonstjenesten regnes ut etter. Grunnlaget beregnes som et årlig beløp.

Grunnlaget for selvstendig næringsdrivende fastsettes med utgangspunkt i pensjonsgivende årssinntekt fra næring fra 2019. For selskaper som har startet opp etter 1. januar 2020 inngår inntekter fra næring fra januar og februar 2020 i grunnlaget.

Grunnlaget for frilansere fastsettes med utgangspunkt i den gjennomsnittlige inntekten som frilanseren har hatt i oppdrag og som er rapportert

til a-ordningen de siste 12 månedene før mars 2020. For frilansere som startet virksomheten mellom 1. mars 2019 og 1. mars 2020, legges hele driftsperioden til grunn.

Maksimalt grunnlag er 6 G. Arbeidsinntekt, inkludert inntekt som ligger til grunn for trygdeytelser som erstatter bortfalt arbeidsinntekt, trekkes fra grensen på 6 G. Det samme gjelder for frilans- eller næringsinntekt det ikke er søkt kompensasjonstjeneste for. Det gis ikke kompensasjon på et grunnlag større enn differansen mellom 6 G og summen av de nevnte inntektene.

Kompensasjonstjenesten gis med 60 prosent av grunnlaget begrenset oppad til 6 G. Ytelsen gis for fem dager per uke, og dagsatsen er den årlige ytelsen delt på 260.

§ 4. Avkorting mot inntekt

Inntekter som selvstendig næringsdrivende og frilansere i stønadperioden kommer til fradrag i ytelsen med 60 prosent.

§ 5. Utbetalingsterminer

Ytelsen gis per dag, og den utbetales etterkuddsvis for den kalendermåneden det er søkt for.

§ 6. Stønadperiode

Ytelsen gis fra og med dag 17 etter dokumentert inntektsbortfall. Ved innvilgning av nye perioder innvilges ytelsen fra første dag.

Ytelsen kan gis for den perioden loven gjelder.

§ 7. Fremsetting av krav

Krav om ytelse etter denne loven skal settes frem for Arbeids- og velferdsetaten på den måten Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan fastsette en frist for når krav om ytelse senest må være satt frem.

§ 8. Saksbehandling

Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i loven her.

Saksbehandlingsreglene i folketrygdloven §§ 21-3, 21-4, 21-4 a, 21-4 b, 21-4 c, 21-4 d, 21-6 og 21-7 gjelder så langt de passer for saker etter denne loven.

Ved krav om tilbakebetaling av feilutbetalte ytelser gjelder folketrygdloven § 22-15 tilsvarende.

§ 9. Klage

Vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Klage settes frem skriftlig eller muntlig for den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Fristen for klage er seks uker.

§ 10. *Behandling av personopplysninger og automatisert saksbehandling*

Arbeids- og velferdsetaten kan behandle personopplysninger, inkludert personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9, når dette er nødvendig for å behandle saker etter denne loven eller gi informasjon om kompensasjonssystemet til aktuelle søkere.

Avgjørelser etter denne loven kan treffes automatisk. Etaten skal fastsette retningslinjer for automatiserte avgjørelser, inkludert krav til jevnlig kontroll for å begrense faren for feil. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjørelsen.

§ 11. *Opplysninger til bruk ved utredning og produksjon av statistikk*

Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene om kompensasjonssystemet i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 annet ledd.

§ 12. *Forskrifter*

Departementet kan gi forskrifter til utfylling av bestemmelsene i denne loven. Departementet kan i forskrift fastsette en lavere kompensasjonsgrad enn det som følger av § 3 femte ledd.

§ 13. *Ikrafttredelse og opphevelse*

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 1. oktober 2021.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra arbeids- og sosialkomiteen ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 18. februar 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen (Innst. 211 S (2020–2021), jf. Dokument 8:146 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 3–6, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslagene nr. 3–6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste blir gratis.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et program med tilbud om grunnvaksine for alle voksne som ikke har fått alle vaksinene i barnevaksinasjonsprogrammet. Programmet må inneholde en plan for innkalling og sikre at vaksineringen og vaksinene blir gratis.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå igjennom vaksiner som er innført i barnevaksinasjonsprogrammet i løpet av de senere årene, som for eksempel pneumokokkvaksinen, og fremme forslag om et program med oppfriskningsdose mot pneumokokker. Vaksineringen og vaksinen skal være gratis. Alle som trenger en oppfriskningsdose, skal få en innkalling. De som ikke har fått pneumokokkvaksinen, skal få et tilbud om å få både vaksineringen og vaksinen gratis.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et differensiert influensavaksinasjonsprogram med høydoseinfluensavaksine for eldre på sykehjem og andre grupper som regjeringen får fullmakt til å bestemme.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om egenandel for voksendvaksinasjonsprogrammet kan inngå i blåreseptordningen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om gradvis innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne basert på Folkehelseinstituttets anbefalinger om prioriterte vaksiner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 44 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan et voksendvaksinasjonsprogram kan gjennomføres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.24.01)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å etablere en automatisk informasjonsordning til innbyggere om når det er behov for påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste. Denne tjenesten kan organiseres som en del av helsenorge.no og også innebære mulighet for å avregistrere seg fra en slik ordning.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 12 [14:24:14]

Referat

1. (258) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Per Olaf Lundteigen, Kjersti Toppe og Trygve Slagsvold Vedum om at rusavhengige ikke skal straffefølges (Dokument 8:111 S (2020–2021))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
2. (259) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Solveig Horne, Terje Halleland og Roy Steffensen om tilslutning til forskuttering av prosjektet E39 Hove–Osli (Dokument 8:112 S (2020–2021))
3. (260) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øystein Langholm Hansen, Kirsti Leirtrø og Torstein Tvedt Solberg om å legge til rette for forskuttering av utbyggingen av E39 Hove–Osli (Dokument 8:113 S (2020–2021))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 5 [14:25:00]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tore Hagebakken, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om å stoppe privatisering og forhindre en todelt helsetjeneste (Innst. 213 S (2020–2021), jf. Dokument 8:154 S (2019–2020))

Presidenten: Vi går tilbake til behandlingen av sak nr. 5, der vi var midt i et replikkordskifte. Neste replikant er Nicholas Wilkinson.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:25:21]: Jeg er bekymret for økonomien på sykehusene. Fritt behandlingsvalg blir betalt av sykehusene. Pengene går fra offentlige sykehus.

Jeg forstår at høyrepartiene er for denne ordningen. Hvis vi skal ha denne ordningen: Vil regjeringen vurdere at betalingen kommer fra staten, ikke fra offentlige sykehus? Som jeg sa: Jeg er bekymret over økonomien på sykehusene. Vil regjeringen vurdere at staten betaler fritt behandlingsvalg, slik at pengene ikke skal bli kuttet i vårt offentlige helsevesen, som nesten alle bruker?

Statsråd Bent Høie [14:26:16]: Det er staten som betaler for fritt behandlingsvalg. Hver helseregion i Norge får penger for å sørge for helsetjenesten til sine innbyggere. Det er måten den norske stat betaler for spesialisthelsetjenesten i Norge på.

Når innbyggerne velger fritt behandlingsvalg, er det selvfølgelig den helseregionen vedkommende kommer fra, som har ansvar for å betale for det, på samme måte som de har ansvar for å betale hvis de velger å reise til et offentlig sykehus i en annen region.

Hvis representanten ikke er for at disse pasientene skal vente i det uendelige og ha rett til behandling – for det har de jo, dette er pasienter som har rett til behandling – er alternativet å behandle disse i offentlige sykehus. Der er prisen for den samme behandlingen høyere. Med SVs politikk ville det blitt mindre behandling og lengre ventetid.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke tegnet seg på talerlisten, og debatten i sak nr. 5 er avsluttet.

Sak nr. 6 [14:27:19]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe, Geir Adelsten Iversen, Marit Knutsdatter Strand, Åslaug Sem-Jacobsen, Per Olaf Lundteigen og Sandra Borch om tiltak for å sikre trygge fødsels- og barseltenester og jordmorberedskap i heile landet (Innst. 217 S (2020–2021), jf. Dokument 8:7 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter

innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:28:05] (ordfører for saken): Vi hadde en høring med fem organisasjoner: Fagforbundet, Sex og samfunn, Jordmorforbundet, Den norske jordmorforening og Bunadsgeriljaen – takk for god informasjon som har bedret saken.

Stortinget vedtok at fødeavdelingen i Kristiansund skulle bestå. Helseministeren har ansvaret for alle sykehusene i landet. Det er regjeringens ansvar å følge opp vedtak. De har ikke gjort jobben sin. De har ikke prioritert fødetilbud, og spesielt fødetilbudet i Kristiansund.

SV, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer to forslag til vedtak: for det første at regjeringen skal følge opp vedtak nr. 574 for 2019–2020, om å sikre drift av fødeavdelingen i Kristiansund, og for det andre at regjeringen snarest skal tilføre de nødvendige faglige og økonomiske ressursene til å sikre forsvarlig drift av fødeavdelingen i Kristiansund. For SV er det viktig at det ikke skal ramme fødetilbudet i Molde.

Riksrevisjonens rapport peker på at de regionale helseforetakene ikke gjør nok for å sikre rekruttering og for å beholde sykepleiere, spesialiserte sykepleiere og jordmødre. Jeg og SV fremmer, sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, forslag om økt bemanning for å sikre trygghet, kvalitet og én-til-én-omsorg for kvinner i aktiv fødsel, opptrapping i kommunene, praksisplasser for jordmødre og langsiktige planer for å rekruttere, beholde og utdanne flere jordmødre.

Vanligvis er det to voksne når det er et barn som kommer til verden. Det er viktig for barna og mødrene at partneren kan være med. Vi foreslår – sammen med Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og Senterpartiet; vi har jobbet sammen med et godt forslag – at det skal legges til rette for at partneren kan være med.

Vi mener at innsatsstyrt finansiering ikke må bli brukt for fødetilbudet. God bemanning som kan hindre komplikasjoner, taper kampen om ressursene når vi har en ISF-ordning, siden komplikasjoner gir økt utbetaling. Vi mener at vi trenger en ny finansieringsordning, som vi foreslår.

Jeg fremmer alle forslag i innstillingen som SV er med på.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tuva Moflag (A) [14:31:24]: Det er ikke første gang vi diskuterer fødetilbudet i denne salen, og det kommer definitivt ikke til å bli den siste heller. Fødetilbudet er en helt sentral del av helsetilbudet til norske kvinner og

familier. Vårt mål er at norske kvinner skal ha et fødetilbud i verdensklasse, og at det skal være trygt og godt å komme til verden i Norge. Vi må forsvare fødetilbudet hver dag. Til syvende og sist handler et fødetilbud i verdensklasse om kvalitet, men det er mange dimensjoner som spiller inn, når det gjelder både kvalitet målt etter objektive kriterier og opplevd kvalitet. Den faktiske kvaliteten handler om summen av dette.

Det fremmes mange gode og viktige forslag i denne saken, og jeg anbefaler de forslagene Arbeiderpartiet er en del av. Jeg går ikke inn i hvert enkelt av dem, men vil trekke fram to temaer jeg mener er særlig relevant i dagens debatt. Punkt én: Kvalitet handler om mer enn avstand til fødetilbudet. Punkt to: Kvalitet handler om mer enn de ansatte som jobber der.

Jeg starter med avstand. En fødeavdeling må være både nær nok og god nok. Det handler om at vi må få tak i nok kvalifisert personell ved alle institusjonene, noe som har vært en utfordring over flere år. En fødeavdeling skal ha både jordmor, gynekolog og anestesilege, i tillegg selvfølgelig til barnepleiere og annet personell. Vi må fylle på med nye folk når dagens personell går av med pensjon. Å fylle disse rollene med personell i pensjonsalder er verken en varig eller bærekraftig løsning.

Jeg vil understreke at Arbeiderpartiet aldri vil kompromisere på kvaliteten ved landets fødeavdelinger. Det skal være kvalitet og ikke økonomi som avgjør hvordan vi innretter tilbudet. Kvinner på Nordmøre skal få et nytt fødetilbud på Hjelset når det nye fellessykehuset står klart. Inntil da har Stortinget lovet dem at fødeavdelingen i både Kristiansund og Molde skal være i drift. Her har ikke regjeringen levert, og det er ikke godt nok. Kvalitet handler også om forutsigbarhet, for både de ansatte og de fødende kvinnene.

Så til debatten som har rast de siste ukene. For mange kvinner vil opplevelsen av trygghet, forutsigbarhet og derved kvalitet henge sammen med muligheten for å ha med seg partner eller en annen ledsager under fødselen. Derfor handler kvalitet om mer enn de dyktige ansatte som jobber på avdelingene. Under pandemien har mange kvinner følt på usikkerhet og utrygghet fordi de ikke kjenner til hvilke rammer som vil være rundt fødselen. Nå har over 40 000 skrevet under på et krav om at partner må få være med på fødsel og barsel. I Danmark har de løst dette med et hurtigtestregime av den fødende og hennes ledsager. Dette må vi kunne få på plass raskt i Norge også. Jeg vil komme tilbake til det løse forslaget når vi vet hvordan det blir seende ut til slutt.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Mari Holm Lønseth (H) [14:34:38]: Alle kvinner og barn skal få en god fødselsomsorg helt uavhengig av hvor de bor i landet vårt. Heldigvis har vi det i Norge. Norge er blant verdens tryggeste land å føde i. De fødende er mer fornøyd enn tidligere, og færre blir skadet under fødsel.

At vi er blant verdens tryggeste land å føde i, skal vi ta vare på. Da må vi fortsette arbeidet med å styrke fødetilbudet, noe denne regjeringen allerede er godt i gang med. La meg nevne noen få eksempler:

Kravet til jordmorkompetanse i kommunene er gjeninnført. Det er viktig for å sikre at alle kvinner får god oppfølging tidlig i svangerskapet. Tidlig oppfølging hjelper til med å avdekke risikosvangerskap, men gir også god støtte. Dette kravet har ført til at antallet jordmorårsverk i kommunene har økt med om lag 60 pst. siden 2015.

Det har også vært viktig for regjeringen å bedre fødselsomsorgen i sykehusene. I 2019 nedsatte helse- og omsorgsministeren et hurtigarbeidende utvalg, sammen med bl.a. Jordmorforeningen, for å se på endringer i fødselsomsorgen og konsekvenser for bemannings- og finansieringssystemer. De anbefalingene som utvalget har kommet med, er helseforetakene godt i gang med å følge opp i sine utviklingsplaner.

Helsedirektoratet er også godt i gang med å gå igjennom og revidere veilederen «Et trygt fødetilbud».

For å oppsummere må jeg bare si at flere av de forslagene som Senterpartiet fremmer i dag, sammen med andre fra opposisjonen, allerede er godt ivarett i det arbeidet som regjeringen har jobbet systematisk med i sju år, bl.a. langsiktige planer for å rekruttere i helseforetakene og en opptrapping av jordmorkompetanse i kommunene.

Etter at dette representantforslaget ble fremmet, har det kommet spørsmål knyttet til fødetilbudet i Kristiansund. Til det vil jeg kommentere at Helse Midt-Norge har et selvstendig ansvar for å vurdere om fødetilbudet er forsvarlig. Jeg registrerer at det har vært utfordringer i helseforetaket med å rekruttere fagpersonell, særlig gynekologer. Helseforetaket mener det ikke ville ha vært forsvarlig å ha fødeavdelingen åpen. Det må fortsatt jobbes med å få på plass nok personell til å drifte den.

Jeg vil avslutningsvis si at det skal være trygt å føde også under en pandemi. I mai i fjor kom det veiledere fra Helsedirektoratet om muligheten til å være sammen med partneren under fødsel også under pandemien.

Jeg vil også si at mye av intensjonen i Fremskrittspartiets løse forslag om hurtigtesting er noe man kunne ha sett nærmere på. Jeg forstår at det også vil være aktuelt å komme med en endring i det løse forslaget som er

fremmet, noe regjeringspartiene også vil være innstilt på å støtte.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:37:55]: Gravide kvinner trenger trygghet i svangerskapet – trygghet for at det finnes et godt fødetilbud til dem, trygghet for at svangerskapet blir fulgt godt opp, og veiledning gjennom prosessen.

Jeg vil si i dag at jeg er skuffet over at helseministeren har tillatt nedleggelse av fødeavdelingen i Kristiansund. Det er egentlig ikke til å tro. I fjor var jeg på besøk i Molde og Kristiansund for å se på sykehuset og helsetilbudet der. Bygging av nytt sykehus for Nordmøre og Romsdal har vært en lang prosess, og mange så fram til å få et nytt sykehus. Jeg registrerer at kontrakten er terminert, og at 600 mill. kr som er brukt til planlegging, ikke ser ut til å lede befolkningen nærmere et nytt sykehus. Det er en svært spesiell sak i seg selv og fortjener mer oppmerksomhet i tiden framover.

Men jeg har aldri forstått den voldsomme iveren regjeringen og Arbeiderpartiet har for å legge ned fødeavdelingen i Kristiansund. Det er besluttet at etter at SNR, Sjukehuset Nordmøre og Romsdal, står ferdig, skal det fortsatt være en klinikk i Kristiansund. Det er både grunnlag og behov for en fortsatt fødeavdeling i Kristiansund, selv etter at SNR står ferdig, når enn det blir.

Fremskrittspartiet, Senterpartiet og SV har hele tiden vært enige om at fødeavdelingen i Kristiansund skal bevares – punktum! Det er viktig for å sikre trygghet for de fødende, ikke bare i Kristiansund, men i omkringliggende kommuner som har lang reisevei. I debatten i fjor nektet Arbeiderpartiet å være med på å sikre tryggheten for disse tjenestene, og det ble et kompromissvedtak om at fødeavdelingen i Kristiansund skal bevares fram til SNR står ferdig. SNR er på ingen måte ferdig. Det er en flatsprengt tomt, men det finnes ikke engang en kontrakt for utbygging som pågår.

Så velger Helse Møre og Romsdal å legge ned fødeavdelingen i Kristiansund – helt stikk i strid med Stortingets vedtak, og helseministeren godtar det. Det holder ikke. Nå skylder helseministeren på at det ikke er faglig forsvarlig å opprettholde fødeavdelingen, og det kan godt hende, men da må man gå tilbake og se på hva som er gjort for å sikre et faglig forsvarlig tilbud, og gjøre noe med det.

Jeg skjønner godt at det er vanskelig å rekruttere helsepersonell til et sykehus som er kronisk nedleggingsstruet. Her må også Arbeiderpartiet ta litt ansvar. Når Arbeiderpartiet stemmer imot Fremskrittspartiets forslag om å videreføre fødeavdelingen i Kristiansund, også etter at SNR står ferdig, når Arbeiderpartiet sikrer flertall med regjeringen for å love å legge ned fødeavdelingen om få år, har de bidratt til den usikkerheten.

Fremskrittspartiet fremmer derfor på nytt forslag om å sikre at en fullverdig fødeavdeling i Kristiansund blir en del av den framtidige sykehusstrukturen i Møre og Romsdal. Arbeiderpartiet får på nytt mulighet til å støtte dette forslaget. Jeg ser for øvrig fram til å få en grundig forklaring fra helseministeren for hvorfor fødeavdelingen i Kristiansund nå er lagt ned, og hva han har gjort for å unngå det, hvordan han har tenkt å følge opp flertallsvedtaket fra Stortinget i fjor, og hvordan han har tenkt å følge opp flertallsvedtaket i dag.

Fremskrittspartiet har også sett med stor bekymring på gravide kvinner som ikke får lov til å ha med seg partneren på svangerskapsoppfølging og fødsel. Vi har sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti fremmet et løst forslag i saken og vil komme tilbake til det i et nytt innlegg.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [14:41:11]: Helsedirektoratet publiserte i mars 2020 ein rapport om fødetilbudet, om finansiering og bemanning. Rapporten viste alvorlege funn både for sjukehus, kommunar og følgjeteneste. Kompetanse- og ressursbehova i fødsels- og barselomsorga er no dokumenterte. Rapporten hadde ei rekkje anbefalingar, og no handlar det altså om å følgja opp. Det har vore ein lang kamp for å få helseministeren til å leggja fram ein slik rapport. Utan at tydelege fagorganisasjonar i ei årrekkje har ropt varsku om knapp bemanning, korte liggjetider og manglande følgjeteneste, og utan fødande kvinner og familiar som har stått fram, hadde vi nok ikkje fått ein slik gjennomgang.

Dessverre erfarer vi at det i dag er manglande politisk vilje frå regjeringspartia til å ta på alvor situasjonen i fødsels- og barselomsorga i Noreg. I sju år har vi høyrte skryting om at norsk fødselsomsorg er best i verda, og at det er trygt å føda i Noreg. Sjølv sagt er det det. Men kampen handlar om å sikra at det skal verta slik i framtida òg.

Tilsette har strekt seg langt. Fødande har akseptert mykje. Barseltilbudet er særleg skadelidande. Regjeringa og helseministeren hadde gjort lurt i å høyra på opposisjonen og forslaga våre om bemanningssituasjon, utdanning, følgjeteneste og liggjetid på fødeavdelingar. Men regjeringa har ikkje lytta. Føretaka har fått køyra effektiviseringsløpet sitt, men no må det vera nok.

Da kvalitetskrava til fødselsomsorga kom i 2010, vart det sett ein fagleg anbefaling om at kvinner skulle ha jordmor hos seg i aktiv fase av fødselen. Kvifor har ikkje regjeringa sikra og bemanna opp fødeavdelingane, slik at dette faktisk kunne skje? Jordmorforeiningas undersøking har vist at 200 jordmødrer ved dei

største kvinneklinikkane no vurderer å slutta på grunn av høgt arbeidspress.

Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV er i denne innstillinga einige om ni forslag, som ikkje får fleirtal. Men forslaga er viktige, for dei signaliserer ei anna retning – ei fødsel- og barselomsorg som tar behova til fødande kvinner på alvor: auka bemanning som ei akutteneste, sikra ein-til-ein-omsorg i aktiv fødsel, opptrapping av jordmorkompetansen i kommunane, heile og faste stillingar, auke i utdanningskapasitet og praksisplassar, langsiktige rekrutteringsplanar i alle helseføretaka, lovfesta plikta helseføretaka har til å tilby følgjeteneste, gå bort frå innsatsstyrt finansiering og over til ein ny finansieringsmodell som premierer kvalitet, og gi alle barselkvinner rett til å verte på barselavdeling den tida det normalt tar å etablere amming. Tidleg utskrivning skal vera kvinna sitt eige val. Vi vil ha eit nært og desentralisert fødetilbod.

Med det tar eg opp Senterpartiets forslag og forslaget vi har saman med Arbeidarpartiet og SV, og eg teiknar meg til eit nytt innlegg angående Kristiansund og fødeavdelinga der.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp de forslag hun selv refererte til.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:44:28] (komiteens leder): I Norge har vi god fødselsomsorg, men vi skal alltid jobbe for å forbedre den, og nettopp for å forbedre den har det vært nedsatt et hurtigarbeidende utvalg som sammen med Jordmorforbundet og Den norske jordmorforening ser på endringer i fødselsomsorgen og konsekvenser for bemanning, seleksjonskriterier og finansieringssystemet.

I Norge har vi gode retningslinjer og rammeverk for tjenesten som skal tilbys befolkningen, men disse skal vi også alltid jobbe for å forbedre.

Å bli foreldre er det største i livet og det mest omveltende man opplever. Å føle seg trygg i dette er helt nødvendig for en god opplevelse, og en viktig bidragsyter for å føle seg trygg er kompetente fagfolk. Det må vi ha for å være sikre på at nybakte foreldre og nyfødte barn ivaretas på en god måte ved starten av livet.

Men kompetente fagfolk er som kjent ikke noe som bare dukker opp ut av det blå. Det må tilrettelegges for utdanning, praksisplassene må være tilgjengelige, og arbeidsplassene må være attraktive overalt. Både i Oslo og i Kristiansund er det viktig at trygge tjenester er i fokus, og at tjenestene sikrer nok personell til at pasientsikkerheten er ivaretatt. Jeg er glad for at det pågår et arbeid med å se på en minstenorm for bemanning og krav til kompetanse, slik at disse viktige tilbudene er trygge for dem som skal bruke dem. Med den modellen

vi har i dag, er det helseforetakene som gjør disse vurderingene.

Gjennom å utdanne flere jordmødre, gjennomgå og følge opp fagmiljøenes anbefalinger og skape attraktive arbeidsplasser i hele landet skal vi sikre et trygt og forsvarlig fødetilbud til hele Norges befolkning, helt uavhengig av hvor de bor.

Bjørnar Moxnes (R) [14:46:47]: Regjeringen bør ha tre viktige lytteposter når det gjelder fødsels- og barselomsorg. Det er de ansatte på sykehusene, Bunadsgeriljaen og barseloppåret.

Gravide kvinner har fått stadig lengre vei til fødetilbud fordi helseforetakene, med skiftende regjeringers velsignelse, har lagt ned fødeavdelinger og fødestuer på lokalsykehus. Det er ikke så rart at planene for nedleggelse av fødeavdelinger skaper store protester. Det er nemlig dobbelt så høy risiko for livstruende komplikasjoner når det er over én times reisevei til føden. En nedleggelse av fødeavdelingen i Kristiansund vil gi kvinner i Aure, Halså og Smøla en reisevei på opptil tre timer. Dette er å planlegge for økt risiko. Det vi trenger, er et desentralisert fødetilbud med både nok kapasitet og bemanning i hele landet vårt. Rødt er krystallklare: Vi støtter og ønsker å opprettholde og sikre en fullverdig fødeavdeling i Kristiansund. Det minste regjeringen nå kan gjøre, er å følge Stortingets vedtak og sørge for at fødeavdelingen ikke holder stengt nå. Her må stortingsflertallet og regjeringen lytte til Bunadsgeriljaen.

Det er sånn, som i andre kvinnelederte yrker, at de ansatte på fødeavdelingene opplever et stort arbeidspress, for dårlig grunnbemanning og mye ufriwillig deltid. Kun hver fjerde jordmor får tilbud om full stilling etter endt utdanning, selv om 67 pst. av dem ønsker å jobbe heltid. Markedsstyringen av sykehusdriften undergraver fagmiljøene og arbeidsvilkårene og reduserer pasientsikkerheten. Her må Stortinget lytte til de ansatte.

Når flere kvinner får lengre reisevei til fødetilbudet, er følgetjenesten et minimum av tilbudet som må være på plass. Dagens krav til følgetjeneste må følges opp. Rødt er for en forbedring slik at grensen for følgetjeneste blir én time.

Barselomsorgen var nedprioritert før pandemien, og det har vært enda mer krevende nå for kvinner som føder. I stedet for at alle som trenger det, får den hjelp og støtte de har krav på, har flere vært nødt til å betale privat for å dekke opp for manglende tilbud. Ikke alle har den muligheten. Det offentlige må sikre kontinuitet i svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg.

Rødt står sammen med Bunadsgeriljaen, de ansatte, fagbevegelsen og barseloppåret. Vi går inn for

en styrking av fødetilbud og barselomsorg og ikke den svekkelsen som vi nå ser.

Statsråd Bent Høie [14:50:06]: Vi har en god fødselsomsorg, og den skal vi ta vare på og forbedre. I representantforslaget er det fremmet en rekke forslag for å sikre trygge fødsels- og barseltjenester og jordmorberedskap i heile landet. Jeg mener at de fleste av disse tiltakene er godt ivaretatt gjennom Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023, gjennom veiledere og nasjonale faglige retningslinjer, oppdrag til helseregionene og Helsedirektoratet og øremerking av tilskudd til jordmorårsverk i kommunene.

Jeg er opptatt av at vi har arbeidsforhold på fødeinstitusjonene som legger et godt grunnlag for å rekruttere og beholde leger, jordmødre og andre personellgrupper. I fjor mottok jeg Helsedirektoratets rapport om fødselsomsorgen. Den understreker at Norge er et av verdens tryggeste land å føde i, men at det er en økt andel risikopasienter blant de fødende. Det stiller nye krav til kompetanse og ressurser ved fødeinstitusjonene, og jeg har fulgt dette opp med oppdrag til helseregionene og Helsedirektoratet. At vi har fulgt opp midt i koronapandemien, viser også at dette er noe vi tydelig prioriterer.

Det er trygt å føde i Norge. Likevel er jeg enig i at det ikke minst er behov for flere jordmødre i kommunene. Gjennom tilskuddet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten har antall jordmødre i kommunene økt betraktelig. For 2021 har vi øremerket 60 mill. kr i tilskudd til dette. Fra 2018 gjeninnførte regjeringen lovkravet om jordmorkompetanse i kommunene, som den rødgrønne regjeringen hadde fjernet.

Med tettere oppfølging av gravide kan vi fange opp flere svangerskap med komplikasjoner og svangerskap der det er risiko for at fødselen vil skje fort og uventet. Det er også en av grunnene til at vi satser målrettet for å øke antall jordmødre i kommunene. Slik sikrer vi også kvinner med lang vei til fødestedet bedre, med følge av jordmor.

Jeg merker meg at komiteen har et forslag, som et flertall står bak, om fødetilbudet i Nordmøre og Romsdal. Helseforetaket Helse Møre og Romsdal har nylig besluttet at de av hensyn til forsvarlighet ser behov for midlertidig å samle fødetilbudet i Nordmøre og Romsdal til sykehuset i Molde. Stortingets tidligere vedtak om fødeavdelingen ved sykehuset i Kristiansund er fulgt opp i foretaksmøte med Helse Midt-Norge 10. juni i fjor. Samtidig må, som jeg også har understreket flere ganger til Stortinget, kravet til forsvarlighet i tjenestetilbudet ivaretas. Dette er et lovpålagt krav, og ansvaret tilligger ledelsen i sykehuset. Jeg har merket meg det

som sannsynligvis blir Stortingets vedtak, og vil selvfølgelig følge det opp.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [14:53:07]: Det har vært et stort engasjement de siste dagene og ukene knyttet til gravide under pandemien og behovet for trygghet og forutsigbarhet for at man kan ha med seg en partner eller annen ledsager under fødselen. Nå var jo helseministeren på TV 2 i går og ga positive signaler, så jeg lurte på om helseministeren kunne si noe om disse to løse forslagene som nå ligger på bordet, og muligheten for faktisk å kunne ta i bruk hurtigtester for å sikre at partner eller annen ledsager får være med på fødsel og barsel, eller om det er andre løsninger som også kan være mulige. Det viktigste for oss – vi står jo bak et løst forslag – er at man får ha med seg den tryggheten man trenger, og at smittevernet ivaretas, enten det er med hurtigtest eller en annen metode.

Statsråd Bent Høie [14:54:05]: Først vil jeg understreke at jeg ikke svarte dette på TV 2 først, men i Stortinget, i spørretimen, på et spørsmål fra Fremskrittspartiet. Der sa jeg også at vi har gitt et oppdrag til Helsedirektoratet som innebærer både å kunne gi vurdering til sykehusene om bruk av hurtigtest – for å sikre det som jeg er helt enig i, nemlig at det er en stor fordel om partneren kan være til stede mest mulig, både i forbindelse med fødselen og under svangerskapskontrollene – og i tillegg se på bruk av vaksine hos dem som jobber på fødeavdelinger. For noen steder ser vi jo at det har vært veldig strenge besøksregler, selv om det ikke nødvendigvis har vært høy smitte i det lokalsamfunnet, men da er det ofte begrunnet i at den fødeavdelingen, f.eks., er veldig sårbar fordi det er lang reisevei til neste fødeavdeling hvis det kommer smitte inn. Og i en sånn situasjon mener jeg at f.eks. det å prioritere vaksine for de ansatte ved den fødeavdelingen vil kunne være en måte å løse utfordringen på.

Tuva Moflag (A) [14:55:07]: Da har vi fått klarhet i at det er mer enn hurtigtester som kan være del av et slikt regime, som sikrer den tryggheten ved fødeavdelingene.

Jeg har lyst til å ta tak i noe helt annet knyttet til saken som vi diskuterer i dag, og det handler om bemanning ved fødeavdelingene. Selv bor jeg i Akershus, og fødeavdelingen ved Ahus er jo en av de fødeavdelingene som har rapportert om størst press, og over halvparten av jordmødrene har sagt at de vurderer å slutte på grunn av det høye arbeidspresset. Samtidig peker også Jordmorforbundet på at de ikke opplever noen endring i praksis knyttet til reell bemanning på

fødeavdelingene, til tross for at det har vært gitt et oppdrag knyttet til det.

Kan statsråden gi en oppdatert status på hvor vi står? Når kan jordmødrene – og ikke minst de fødende – forvente at arbeidspresset blir lavere, at bemanningen blir høyere?

Statsråd Bent Høie [14:56:05]: Jeg forventer at sykehusene følger opp det oppdraget de har fått av meg på dette området, som er et resultat av den arbeidsgruppen som vi har hatt.

Det er kanskje spesielt ved noen av de større fødeavdelingene dette har vært – og er – et problem. For noe av det som har skjedd, er at selv om antall fødsler i Norge dessverre ikke har økt betydelig – og dermed skulle en kanskje tro at forholdene var uendret på fødeavdelingene – ser vi at en større del av de fødende er i risikogrupper og krever tettere oppfølging, både i forkant og under og etter fødsel. Dette har økt presset på ikke minst de store fødeavdelingene, som også denne typen fødende blir selektert til, og derfor er det viktig at det skjer en forbedring i bemanningssituasjonen der.

Dette er gitt nå som et oppdrag, og jeg forventer at helseregionene rapporterer dette i tilbakemeldinger, og jeg vil følge det opp videre.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:57:14]: Våren 2020 diskuterte vi fødeavdelingsstruktur i Møre og Romsdal, og Stortinget slo fast at vi ønsket å videreføre fødeavdelingen i Kristiansund etter at Sykehuset Nordmøre og Romsdal, SNR, sto ferdig. I den anledning valgte helseministeren, og også direktøren ved helseforetaket, å presisere at det vedtaket ikke trumfete faglig forsvarlighet, noe som på mange måter indikerte at både helseministeren og direktøren selv hadde en idé om at det kunne komme et tidspunkt da fødeavdelingen måtte legges ned av hensyn til faglig forsvarlighet. Jeg registrerer at avdelingen er lagt ned og planlagt gjenåpnet senere. Hvilke tiltak er det helseministeren og direktøren gjør nå for å sikre faglig forsvarlighet ved gjenoppbygging, som man ikke kunne hatt på plass allerede i mai 2020?

Statsråd Bent Høie [14:58:03]: Dette ble det begynt å jobbe med – eller man hadde for så vidt begynt å jobbe med det før – etter det oppdraget som jeg ga etter Stortingets vedtak, og Helse Møre og Romsdal har jobbet iherdig med å rekruttere fagfolk. Det har de lyktes med, og det er jeg veldig glad for, men utfordringen er at selv om de har klart å få fagfolk, har det også vært en del fagfolk som har sluttet og f.eks. gått av med pensjon i samme periode. De har også strukket seg langt for å oppfylle Stortingets vedtak ved bl.a. å la fødeavdelingene skifte mellom Molde og Kristiansund, men til slutt

kom man i en situasjon der man lokalt vurderte at dette var ikke lenger forsvarlig. Det var etter et nært samarbeid med de ansatte og de tillitsvalgte. Det er en avgjørelse og et ansvar som ligger hos den lokale ledelsen. Jeg opplever at de ennå jobber iherdig med å følge opp det som er oppdraget fra meg, nemlig å ha et fødetilbud i Kristiansund fram til det nye sykehuset står ferdig.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:59:12]: I 2015 var det en sak i kontrollkomiteen her på Stortinget angående brudd på helseforetaksloven i samband med bygging av nytt sykehus på Nordmøre. Jeg var saksordfører og lærte hvordan systemet fungerer i praksis, gjennom en presis dokumentasjon. Det var et skille mellom den formelle beslutningen i helseforetaket og den reelle beslutningen i departementet. Når statsråden ikke fikk det som han ville, ba statsråden den gang styreleder Styve Holte i Helse Midt-Norge om å avsette administrerende direktør i Helse Midt-Norge. Det var et brudd på loven, og det ble bevist fordi Styve Holte sa fra offentlig. Det er enestående. Hun ble raskt erstattet med en annen.

Nå gjelder det nedleggelsen av fødetilbudet i Kristiansund. Formelt er det administrerende direktør i foretaket som har tatt beslutningen. Reelt er den tatt av statsråden, slik det praktiseres etter helseforetaksloven i dag. Jeg ber om statsrådets kommentar.

Statsråd Bent Høie [15:00:13]: Jeg finner nesten ingenting av det representanten sa, riktig, så det er min kommentar.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:00:28]: Vi vet at vi får flertall for at regjeringen skal følge opp vedtaket om å ha fødeavdeling i Kristiansund, og at de skal få nødvendige faglige og økonomiske ressurser. Det er viktig for SV også å se på Molde sykehus. Jeg vil gjerne ha en bekræftelse fra regjeringen – og jeg håper at regjeringen følger opp vedtaket – om at det ikke vil ramme Molde sykehus og fødeavdelingen i Molde.

Statsråd Bent Høie [15:01:06]: Det er et utrolig viktig perspektiv representanten tar opp. Jeg vil ta det med meg i det foretaksmøtet som jeg selvfølgelig må ha med Helse Midt-Norge hvis Stortinget gjør dette vedtaket i dag, og presisere at det er viktig å sørge for at man ikke risikerer at det ikke er et faglig forsvarlig tilbud i Nordmøre- og Romsdal-regionen. Det er noe av det som hadde vært min bekymring hvis oppfølgingen av Stortingets vedtak hadde ført til at man la et så stort press på å gjenåpne i Kristiansund, at man hadde risikert at det kunne rakne faglig i både Molde og Kristiansund, at hele Nordmøre og Romsdal hadde blitt stående uten et godt fødetilbud. Det er et veldig viktig perspektiv repre-

sentanten tar opp, som jeg kommer til å følge opp i det foretaksmøtet som jeg kommer til ha, hvis Stortinget vedtar dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Jon Georg Dale (FrP) [15:02:08]: For veldig mange av innbyggjarane på Nordmøre står tilliten til Stortinget på spel i desse sakene, for Stortinget er ikkje ei rådgjevande, men ei lovgjevande og løyvande myndigheit. Vi har gjennom nasjonal helse- og sjukehusplan og gjennom føringar frå Stortinget lagt rammene for kva slags helsetilbod innbyggjarane våre skal ha rundt om i heile landet. Det er ikkje rådgjevande, det er tydelege føringar, og med dei føringane følgjer også budsjett og finansiering slik at sjukehusa kan gje eit tenleg helsetilbod uansett kvar ein bur.

Når helseføretaket då i strid med stortingsvedtaket legg ned fødetilbodet i Kristiansund, aukar det både bekymringa og usikkerheita for mange fødande og deira familiar på Nordmøre, men det bidreg også til at det vert sett store spørsmålsteikn ved legitimiteten til avgjerder tekne på dette huset. Det er ein situasjon vi ikkje kan ha, det er ein situasjon som ikkje tener nokon, og det er ein situasjon vi må rydde opp i. Det er ikkje rart at det er krevjande å rekruttere personell til eit sjukehus som fleirtalet i denne salen ikkje vil seie skal ha eit fornuftig helsetilbod til dei fødande i Kristiansund, også etter at ein har bygd nytt felles sjukehus. Den situasjonen innbyggjarane i Møre og Romsdal no er i, er at ein for n-te gong – for n-te gong – utset planane om bygging av nytt sjukehus, og i mellomtida stengjer ein eit fungerande fødetilbod for innbyggjarane på Nordmøre.

Dette er ikkje til å tole, og det må takast grep for å rydde opp. Det er i ytste konsekvens regjeringa sitt ansvar å sørge for dette, og eg synest for så vidt det er positivt at helseministeren seier han vil følgje opp det i etterkant av dei vedtaka som kjem i dag. Men Arbeidarpartiet bidreg gjennom sine disposisjonar i dag til å halde grunnlaget for den usikkerheita oppe, akkurat som dei gjorde det sist denne saka var til behandling. Då sa vi herifrå at vi kom til å ende i denne situasjonen fordi ein ikkje sikra eit langsiktig tilbod til innbyggjarane i Kristiansund. Nok ein gong sviktar Arbeidarpartiet når innbyggjarane på Nordmøre hadde trengt dei som mest. Men det betyr ikkje at vi andre kan gje opp kampen for eit godt og fungerande fødetilbod i Kristiansund, og eg håpar difor at våre forslag får tilslutning i dag.

Ingvild Kjerkol (A) [15:05:27]: For fødande kvinner på Nordmøre trodde man at fødeavdelingen var sikret gjennom et vedtak i Stortinget i fjor. I dag, to uker etter

at fødeavdelingen ble stengt, vet vi at man ikke har lykkes i å skaffe nok fagfolk til å opprettholde tilbudet. For Arbeiderpartiet er det viktig å gjenta Stortingets vilje: Det er regjeringens ansvar å sikre et tilbud der Stortinget har vedtatt at det skal være et tilbud, og vi holder helseministeren ansvarlig for at fødeavdelingen er blitt stengt.

Også vi i Arbeiderpartiet vet at en fødeavdeling må ha fagfolk, og vi vil ikke overprøve det faglige ansvaret som dedikerte fagfolk tar på seg lokalt. Det siste året har ansatte ved føden, både i Kristiansund og i Molde, strukket seg langt for å gi et faglig forsvarlig tilbud til fødende kvinner på Nordmøre og i Romsdal. Ansatte har arbeidet komprimert, med høyt uketimetall, under perioden med alternerende drift, og dette har selvfølgelig ført til stor belastning for ansatte. Jeg vil rose de ansatte, både i Kristiansund og i Molde, for å ha stått i denne krevende situasjonen over lang, lang tid. Innsatsen må nå settes inn på å beholde de fagfolkene man har i regionen, og så må man rekruttere for det man har behov for i et samlet føde-/gyn-tilbud på Nordmøre og i Romsdal.

Det er mangel på gynekologer, men det er også mangel på jordmødre. Ifølge Sykepleierforbundet er det 250 ledige jordmorstillinger i Norge i dag. Riksrevisjonen feller en tydelig dom over regjeringens innsats for å utdanne flere spesialsykepleiere. Kandidatmålene regjeringen selv har satt seg, er ikke nådd, selv ikke i de årene representanten Dale, som hadde ordet før meg, satt i regjering. Nå må det sikres fagfolk. Det nye sykehuset trenger fagfolk, og vi trenger et godt, samlet fagtilbud for den aktiviteten som skal være både på nytt sykehus og i Kristiansund, også i framtiden. Det skal være gynekologer i Kristiansund også i framtiden, det skal være et dagtilbud der, og det handler om å få dette på plass.

Jeg vil advare mot å bruke pisk på det fagmiljøet som nå sitter igjen i Molde. Det vil være en kortsiktig strategi. Jeg ser at flere partier tar til orde for å beordre ansatte fra Molde til Kristiansund. Det er jeg bekymret for kan føre til en kollaps av hele fagmiljøet. Og hvor er vi da? Nye runder i Stortinget og kjeft på helseministeren vil ikke hjelpe de fødende på Nordmøre.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:08:44]: Den formelle beslutningen om nedleggelse av fødeavdelingen i Kristiansund er tatt av administrerende direktør Bakke i Helse Møre og Romsdal helseforetak. Den reelle beslutningen er sjølsagt tatt av statsråd Høie. Slik vet vi at helseforetaksloven praktiseres i konfliktfylte saker. Hvorfor er det sånn? Sjukehusene er eid og styrt av statsråden på vegne av staten. Styret i det regionale helseforetaket utnevnes av statsråden, og det regionale helseforetaket utnevner styremedlemmer i helseforeta-

ket. Helsestatsråden får sine fullmakter fra et flertall på Stortinget.

Flertallet på Stortinget har gjort vedtak om at fødeavdelingen i Kristiansund består inntil fødeavdelingen i det nye sjukehuset på Hjelset er i drift. Hvordan kunne det da skje at administrerende direktør går ut mot Stortingets vedtak og legger ned fødeavdelingen fra 8. februar? Kjente ikke administrerende direktør til Stortingets vedtak? Sjølsagt gjorde han det. Visste ikke styret at han hadde gjort det? Sjølsagt gjorde de det. Likevel skjedde det. Det er bare ett svar: Overordnet myndighet måtte derfor gå god for, gi tillatelse til, at Stortingets vedtak ble brutt. Statsråden aksepterte nedleggelsen. Påskuddet var at det ikke var forsvarlig å opprettholde fødetilbudet, og statsråden trodde antakelig at Stortinget ville gi ham ryggdekning for et annet vedtak enn det Stortinget har gjort. Bunadsgeriljaens arbeid, som sammen med andre gode krefter har vært så sterkt, har ført til at statsråden nå ikke har flertall på Stortinget, slik han heller ikke hadde sist gang.

Jeg har vært borti dette tidligere. Fødeavdelingen på Kongsberg ble akutt nedstengt etter en hendelse. Foretaket Vestre Viken hadde ikke gjort jobben sin. Etter politisk press kom den opp igjen, sjølsagt fordi Vestre Viken måtte tilføre foretakets avdeling på Kongsberg nødvendige ressurser. Det ble et trygt tilbud, og det lever i beste velgående. Det er et trygt, godt, anerkjent tilbud i dag.

Jeg er veldig glad for dagens flertallsinnstilling om fødeavdeling i Kristiansund. Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV instruerer Helse Midt om å sikre drift av fødeavdelingen i Kristiansund, altså ikke stenge ned midlertidig. Når det er gjort, må den raskest mulig opp. Videre må Helse Møre og Romsdal HF tilføres nødvendige faglige og økonomiske ressurser for å sikre forsvarlig drift av fødeavdelingen i Kristiansund og informere Stortinget på egnet måte. Til det vil jeg legge til én ting: Dette må ikke gå ut over fødetilbudet i Molde. Det skal ikke gå ut over fødetilbudet i Molde. Foretaket har hatt god tid på seg til å følge opp Stortingets vedtak. De har ikke gjort det, og nå må statsråden påse at det skjer. En må bruke de samlede ressursene som Helse-Norge har for å realisere Stortingets vedtak.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:11:58]: Det er en pandemi, og vi vet at det er krevende, men jeg blir altså oppriktig trist av å se tusenvis av kvinner nå bli frarøvet muligheten til å ha med sin partner på disse viktige og store opplevelsene man har når man er gravid. Jeg tror aldri jeg hadde godtatt en beskjed fra sykehuset om at min mann ikke fikk lov til å være med på fødselen før helt på slutten, men måtte sitte på en parkeringsplass og

vente til fødselen var såpass langt i gang at han kunne få lov til å være med. Jeg hadde aldri akseptert det.

Far er en like viktig person i barnets liv som det mor er. Det å bringe et barn til verden er en stor opplevelse. Det at smitteverntiltak tolkes så strengt at personer blir frarøvet muligheten til å være med på alt fra tidlig ultralyd til å høre barnets hjerte banke for første gang, være sammen med sin kjære under fødselen og knytte bånd til barnet sitt helt fra begynnelsen av, kan ikke rettes opp i framtiden. Å miste den muligheten vil være et tap for livet.

Fremskrittspartiet mener at de gravide og deres partner må få lov til å oppleve dette sammen. Jeg blir opprørt over at smittevernfaglige vurderinger gjør hverdagen, fødselen og svangerskapet så vanskelig for mange gravide og deres partnere nå. Fremskrittspartiet aksepterer ikke det, og derfor har vi hatt dialog med regjeringspartiene de siste ukene for å se om vi kan endre på det. Vi ser bevegelse, og det er jeg glad for.

En av løsningene som har kommet opp i dagen, er dette med hurtigtest. Med mulighet til å teste både mor og far med en hurtigtest for korona, vet man også om de er smittet eller ikke, og det vil øke muligheten for far til å få være med i svangerskapsomsorgen. Dersom en av partene har en positiv koronatest, gir det også mulighet til å sette inn andre tiltak, f.eks. prioritere vaksinerende jordmødre eller andre.

Det viktigste for oss er ikke formuleringen av et vedtak, men at dette blir ryddet opp i og sett på, sånn at gravide kvinner der ute kan være trygge på at de også får lov til å ha med sin partner i den viktigste delen av deres samliv, og at begge to får mulighet til å knytte bånd til sine barn.

Vi har hatt en dialog med regjeringspartiene knyttet til vårt løse forslag, forslag nr. 13, og jeg laget en omformulering av det som er sendt inn på egnet måte, så det skal ligge klart på. Men jeg leser det opp:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hurtigtester kan brukes på sykehusene slik at det legges bedre til rette for at partneren får være med på svangerskapsoppfølgingen og i fødsels- og barseltiden.»

Dette er ikke et ekskluderende tiltak, andre tiltak må selvsagt også avgjøres, men vi mener at hurtigtester bør gjøre det enklere for partner å være med på fødsel, og det betyr mye for tusenvis av gravide kvinner og deres kjæreste.

Presidenten: Da har representanten redegjort for endringen i Fremskrittspartiets forslag.

Kjersti Toppe (Sp) [15:15:00]: Den 8. februar stengte dørene til fødeavdelinga i Kristiansund, trass i at Stortinget i Nasjonal helse- og sjukehusplan i fjor gjorde vedtak om at fødeavdelinga i Kristiansund skulle be-

stå inntil det nye fellessjuekehuset var i drift. Dei fødande på Smøla får no tre timars reiseveg. Senterpartiet meiner at fødeavdelinga i Kristiansund skal vera ein del av det framtidige tilbodet, og vi ønskjer ikkje å vera med på eit forslag om å leggja ned fødeavdelinga på sikt, slik fleirtalet vil. Det alvorlege er at stenginga av fødeavdelinga i Kristiansund i februar vart gjort utan at det eingong var styrebehandla, det var eit administrativt vedtak. At ein administrerande direktør kan ignorera eit vedtak gjort av folkevalde i nasjonalforsamlinga i Noreg, viser helseføretaksmodellen sitt sanne ansikt.

Argumentasjonen bak nedstenginga no var rekrutteringssvikt, men dette var helseføretaket varsla om. Helseføretaket sin ROS-analyse for interimfasen for bygging av nytt felles sjukehus slo fast at ein viktig premis for å bevare fagmiljø og kompetanse i det nye sjukehuset var å styrkja samarbeidet mellom Kristiansund og Molde med det for auge å byggja opp funksjonar som skal vidareførast i det nye sjukehuset – ikkje leggja ned avdelingar som likevel skal bemannast opp i nytt sjukehus. I ROS-analysen vart det åtvara mot risikoen for alvorleg rekrutteringssvikt dersom ein ikkje aktivt gjorde grep.

Og det er det som har skjedd. Helseføretaket gjorde det stikk motsette av det som var anbefalt i ROS-analysen. Helseføretaket har i år jobba mot målet om å leggja ned fødeavdelinga i Kristiansund, det er sanninga, og i god tid før det nye sjukehuset skulle stå ferdig.

Føretaket gjorde eit vedtak i styremøtet i mars 2019 om å leggja ned fødeavdelinga. Dette vart omgjort i eit styremøte ein månad etterpå, men avgjerda om å ikkje leggja ned skulle vara på ubestemt tid. Dette er ein god resept på rekrutteringssvikt. Ønskjer ein rekrutteringssvikt, så vedta klart og tydeleg at denne avdelinga skal leggjast ned så fort som mogleg. Ein rekrutterer som ein fortener.

Helseføretaka har skapt ei stor usikkerheit, som sjølv sagt har vore øydeleggjande for rekrutteringa. Det verste er den skiftande argumentasjonen som er brukt frå føretaket si side. Først brukte ein økonomi som argument. Ein skulle spara pengar. Så vart kvalitet brukt som argument. Det førte til mistillit mot fagdirektøren frå fagmiljøet i Kristiansund fordi det var feil. No er argumentet rekruttering. Administrerande direktør har i media innrømt at det historisk sett ikkje er gjort nok for å sikra rekruttering. Den same innrøminga burde helseministeren ha gjort i dag. No er det hans jobb å sørgja for at Stortingets vedtak vert implementert. Dette må vi faktisk få til. Noko anna kan vi ikkje akseptera.

Tuva Moflag (A) [15:18:21]: Det vi er vitne til her i dag, er et Fremskrittsparti som forsøker å ri to hester

samtidig. Det er faktisk ikke denne regjeringen som har bestemt at det nye fellessjuekehuset skal ligge på Hjelset. Det ble bestemt av Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen den gangen det var en ren Høyre–Fremskrittsparti-regjering. At representantene fra Fremskrittspartiet forsøker å leke Flasketuten peker på med Arbeiderpartiet her i dag, fritar dem ikke fra ansvaret for de beslutningene de tok da de selv satt i regjering.

Når det gjelder forslaget om at far, partner eller annen ledsager skal få være med på fødselen, slik mange har uttrykt er viktig i denne sal i dag, vil jeg først og fremst fra min side takke representanten Kjersti Toppe for å ha tatt initiativ til å samle opposisjonen rundt et felles forslag.

Nå er det slik at Fremskrittspartiet heller har valgt å fremme et annet forslag og nå har justert det i samråd med regjeringspartiene. Arbeiderpartiet vil støtte det forslaget subsidiært, men primært stemme for det løse forslaget som vi selv står bak.

Jeg tror at norske kvinner nå forventer at vi finner løsninger i fellesskap, at vi sammen bidrar til den forutsigbarheten og tryggheten de trenger. Det er mange som har hatt lyst til å være forslagets både mor, far og fødselshjelper her i dag, men dette handler ikke om oss, dette handler om de gravide kvinnene, og når vi har fått fattet det vedtaket som får et flertall bak seg, gir det en tryggere, bedre og mer forutsigbar graviditet og fødsel for disse kvinnene og familiene.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:20:34]: Jeg vil bare si takk for samarbeidet i komiteen. Det er litt rart, for jeg har ikke barn, men jeg har snakket og jobbet med flere, og det er flere i komiteen som har barn. Det er så viktig at alle har trygghet for å få god barselhjelp i Norge, og at også partneren kan være med, noe vi får flertall for.

Vi snakker veldig mye om hvilke steder fødeavdelingen skal være på. Da er det veldig viktig for SV å si veldig tydelig: Det er ikke bare stedet som er viktig; det er folkene som lager et godt fødetilbud. Vi trenger flere jordmødre. Vi trenger flere sykepleiere. Og mange av dem har bare deltidsstillinger eller vikarstillinger. Vi trenger hele og faste stillinger for å få et enda bedre fødetilbud i Norge.

SV vil selvfølgelig stemme for forslaget vi har fremmet sammen med Senterpartiet og Arbeiderpartiet, om at partneren kan være med, og vi vil stemme sekundært for Fremskrittsparti-forslaget. Det var et litt rart forslag om bare hurtigst, men det var et godt svar fra helseministeren på Arbeiderpartiets spørsmål i replikkordskiftet. Da kan vi stemme for det fordi helseministeren har sagt at det vil være flere andre tiltak for å få det på plass, at det skal være bra og følge smittevernradene.

Det er litt trist, for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har prøvd å samarbeide med Fremskrittspartiet, sendt melding og e-post, men de prøver å bare ikke svare. Det er litt barnslig på Stortinget. Jeg håper at vi alle sammen, alle partiene, kan jobbe sammen for å få gode forslag for personer som trenger hjelp, når vi skal fatte vedtak på Stortinget.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «barnslig» ikke er å regne som et godt parlamentarisk uttrykk og ber representanten ta det ad notam.

Mari Holm Lønseth (H) [15:23:16]: Jeg vil berømme mange av dem som har jobbet på sykehus og i helsetjenesten det siste året, og som har strukket seg veldig langt for å sørge for at man kan være sammen i kritiske faser av livet, enten det gjelder fødsel eller annet. Det er viktig å huske på at man har gjort en god jobb. Jeg synes også man egentlig har vært ganske tydelig gjennom pandemien fra helseministerens og Helsedirektoratets side og kommet med veiledere som skal sikre at man er sammen nettopp under fødsel.

Jeg synes forslaget representanten Åshild Bruun-Gundersen refererte, om å finne gode løsninger for f.eks. å ta i bruk hurtigtester, er et godt forslag, så jeg vil bare understreke at vi støtter det fra regjeringspartiens side.

Presidenten: Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [15:24:14]: Det er ingen grunn i verda til at ein skal oppleve for stor rekrutteringssvikt til å kunna oppretthalda fødeavdelinga i Kristiansund. Dette er ei skapt rekrutteringskrise. Det positive er at det no er utlyst utdanningsstipend for jordmødrer. Det kan vi lesa om i media. Sist gong det skjedde for Kristiansund, var i 2012. Ein kan tenkja over kva dette egentleg seier. Det er ikkje rart at vi står der med rekrutteringssvikt for jordmødrer når det ikkje er gjort meir for å rekruttera. Det har ikkje vore utlyst utdanningsstipend for jordmødrer i Kristiansund sidan 2012.

Vi forventar no at statsråden tar på alvor dei vedtaka som Stortinget gjer, og ikkje gjer som førre gong og lar det gå nesten eitt år før han etterspør korleis vedtaket har vorte følgt opp.

Når det gjeld det lause forslaget om partnar til stades, kjem vi òg til å stemma subsidiært for Framstegspartiet sitt forslag.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:25:27]: Ja, Fremskrittspartiet er for bygging av SNR. I sum vil det gi bedre tjenester av det tilbudet som kan samordnes, og det har også vært et sterkt lokalt ønske. Fødeavdeling er ikke en av de tjenestene som bør samordnes i SNR, men videreføres de to stedene det allerede er, i Molde og Kristiansund. Arbeiderpartiet er overbevist om at fødeavdelingene må samordnes i SNR. Det er den politiske forskjellen her. De rir to hester.

Når det gjelder det løse forslaget, skal jeg være enig i at hvis vi hadde fått anledning til å ta en grundig komitébehandling av denne problemstillingen, hadde dette vært enklere. Vi i Fremskrittspartiet sendte inn et spørsmål til spørretimen i forrige uke. Debatten og replikkordskiftet med helseminister Bent Høie i går avgjorde vårt utfall av det spørsmålet. Det er ingen politisk uenighet her. Heldigvis ser det ut til at alle er enige om at kvinner skal få muligheten til å ha med sin partner når de er i fødsel og i svangerskapsomsorgen. I motsetning til SV synes jeg ikke det er trist, men det er veldig oppløftende at vi er enige om det. Det er ikke formuleringen i vedtak her som vil avgjøre, men helseministerens oppfatning av hva man i debatten har ønsket seg.

Emilie Enger Mehl (Sp) [15:26:51]: Det er veldig mange kommende foreldre som har vært i en vanskelig situasjon det siste året – mødre som har vært veldig redde og usikre fordi de skal føde og ikke vet hvor mye støtte de kan få fra partneren sin, og fedre som ikke har fått oppleve det største i livet, å bli far og få være der for den fødende.

Egentlig vil jeg starte med å si tusen takk til alle dem som har engasjert seg i denne saken. Det har vært mange stemmer som har presset hardt på for å få til den endring som vi ser nå. Den politiske situasjonen i denne saken er ganske annerledes i dag enn den var for en uke siden. Det er takket være de som har stått fram i mediene, de som har sørget for at det er blitt debatt om dette, jeg opplever at regjeringspartiene nå endelig kommer etter og sier at ja, det er viktig at vi sørger for å få far eller medmor inn på fødeavdelingen, og at man skal strekke seg lenger for å stille nødvendige virkemidler til rådighet, f.eks. hurtigtester, som har blitt nevnt. Jeg forventer at man gjør alt man kan, enten det dreier seg om å vaksinere personalet på fødeavdelingen eller tilby hurtigtester, slik at ingen skal måtte føde alene, være på barsel unødvendig alene eller gå igjennom annen type oppfølging i svangerskapet alene.

Jeg og Senterpartiet har vært redde for at den utfordrende situasjonen som disse familiene har stått i, ville føre til andre problemer for samfunnet og for individet. Her om dagen fikk vi en bekreftelse på det, da vi fikk tall som viste en markant økning i psykiske helse-

plager hos unge kvinner og hos fødende under pandemien. Vi kan ikke ha smitteverntiltak som både er uforståelige for folk og tilsynelatende bidrar lite til å begrense koronasmitten, og som samtidig fører til at vi får økte psykiske helseplager i denne sårbare gruppen. Det er vi nødt til å ta på alvor.

For Senterpartiet spiller det ingen rolle hvilket forslag som får flertall, så lenge det er et forslag som gjør en forskjell, og vi kommer derfor til å stille oss bak det forslaget som Fremskrittspartiet nå fremmer, subsidiært, i tillegg til selvfølgelig å stemme for vårt eget.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:29:43]: Jeg måtte bare forklare, for Åshild Bruun-Gundersen trodde jeg var trist for at vi får til et flertall. Jeg er veldig glad for at vi får til et flertall, men for meg er det litt trist at folk ikke svarer på meldinger og e-poster. Det er litt vanskelig å jobbe på Stortinget. Så det er bare et råd om at man kanskje også kan samarbeide med andre partier for å få en bedre politikk for folk i Norge.

Jeg er veldig stolt over at jeg er saksordfører for denne saken. Vi vet at nå får vi flertall for at partneren kan være med når kvinnen skal føde. Det kan være en mann, men også medmor, som er viktig.

Det er flertall for at vi skal verne Kristiansund og ha fødeavdeling der. Jeg er veldig glad for at helseministeren svarte godt på spørsmålet mitt om at Molde og fødeavdelingen i Molde ikke skal bli rammet av dette forslaget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:31:07]: Sjukehusstriden på Nordmøre er en alvorlig sak, men i enhver alvorlig sak er det også mye positivt. Hva er det som er positivt i denne saken? Jo, det er at når saken blir så tydelig, når systemet og hvordan det virker, blir så tydelig, vil det føre til at flere mennesker engasjerer seg, at flere mennesker setter seg inn i hva i all verden det er som skjer. Dermed er det en veldig sterk folkeopplysning i det som skjer her. Det blir en veldig allmenn kunnskap om hvordan helseforetaksloven fungerer. Det blir nærmest folkeei i området rundt Kristiansund og på Nordmøre. Folk flest forstår at det som blir sagt, og det som blir gjort, er to forskjellige ting, en forstår at det er noe galt. Dermed blir det en diskusjon omkring to ting, nemlig om hvordan en skal organisere makt i sjukehusene, og om hvordan en skal finansiere investeringer i sjukehusene.

I dag er det sånn at makta i sjukehusene sjølsagt er knyttet til styrene, og styrene er ikke valgt av folk, styrene er utnevnt av statsråden, og de representerer statsråden. Hvis man ikke representerer statsråden, har man ikke noe i styret å gjøre, og dermed blir man skiftet ut. Folkeviljen, som skulle vært representert i styrene, kommer ikke til, og dermed blir det demonstrasjoner.

Derfor stiger støtten til Senterpartiets forslag om at styrene i helseforetakene må velges av og blant folkevalgte, som må stå til ansvar for sine handlinger ved valg. Tilsvarende ved finansiering: I dag har vi et system hvor store investeringer tas av driftsbudsjettet til sjukehusene. Sånn har vi det ikke på andre områder. Det fører til at ved enhver stor investering øker kostnadene for sjukehusene, og dermed må det andre tilbudet reduseres.

Vi er nødt til å få en nasjonal helse- og sjukehusplan hvor en avklarer den store funksjonsfordelingen og de store investeringene, og der investeringene tas som en separat post, og ikke på bekostning av driftsbudsjettet.

Det er en glede at enhver sånn strid har noe positivt ved seg. Man får en folkeopplysning, og det vil bli en diskusjon om helseforetakslovens framtid. Senterpartiet er i spissen der, sammen med andre allierte, og det er jeg veldig glad for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [15:34:19]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen og Bengt Rune Strifeldt om å styrke rettighetene til pasientene og forenkle regelverket for pasientreiser (Innst. 218 S (2020–2021), jf. Dokument 8:13 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Hege Haukeland Liadal (A) [15:35:07] (ordfører for saken): Jeg vil først takke komiteen for et godt samarbeid i saken.

Pasientreiser er et område mange blir berørt av, og det har vært godt engasjement i saken fra både enkeltpersoner som vil fortelle sin historie, og fra organisasjoner som tar kontakt.

Det er liten tvil om at alle i utgangspunktet vil pasientens beste, men at det er store muligheter, f.eks. i digitalisering av tjenesten, som vil lette arbeidet med logistikk og gjennomføring både for pasient og – ikke

minst – for de ansatte som jobber med dette området av helsetjenesten.

Statsråden opplyser i saken at Helsedirektoratet er gitt ansvaret for å gjennomgå regelverk og se på mulige endringer, noe et flertall i komiteen påpeker er viktig at prioriteres og settes fart på. Flertallet i komiteen viser videre til at det er for mange enkeltepisoder som viser hvor vanskelig det er for pasientene å få dekket reelle utgifter, og at det oppleves som svært tyngende på toppen av sykdommen.

For Arbeiderpartiet er det viktig at dette arbeidet med å gjøre pasientreiser enklere å gjennomføre samt å få utgiftsdekket, må prioriteres. Dette har vi gjentatte ganger fremmet forslag om, og ikke minst for ansatte som utfører arbeidet med selve gjennomføringen og bestillingen av pasientreiser.

Helt til slutt: Jeg registrerer at regjeringspartiene i sine merknader i dag skriver at pasientene enten kan forholde seg til at det er helseforetaket som bestiller reiser, eller at pasienten selv bestiller og så får det dekket. Dette er en praksis som nok ikke ute i landet oppleves på denne måten for den enkelte pasient. Den valgmuligheten er nok ikke informert godt nok om. Det viser eksemplene til dem som har tatt kontakt med oss i denne saken.

Mats A. Kirkebirkeland (H) [15:37:54]: Høyre er enig med forslagsstillerne i at pasientreiseordningen bør ha et smidig og oversiktlig regelverk. Dette er ikke bare viktig for den enkelte pasient, men også for dem som jobber med å rekvirere de ulike reisene i forbindelse med behandling. Vi har også forståelse for den utålmodigheten som flertallet ytrer i saken, om at man må få til gode, pasientvennlige ordninger, uavhengig av om pasienten har lang eller kort reisevei til behandling. Pasientreiser er en viktig del av pasientens helsetjeneste, og det er viktig at pasientreiseordningen ivaretar pasienten på en akseptabel og god måte.

For øvrig vil vi påpeke at forslagene som stortingsrepresentantene Bruun-Gundersen og Strifeldt fremmer her i dag, er de samme som ligger til grunn for de utredningene som nylig er foretatt av Helsedirektoratet og de regionale helseforetakene, og som nå følges opp av regjeringen. Vi anser det derfor ikke som nødvendig å gå i gang med en ny utredning med utgangspunkt i de foreslåtte endringene i regelverket.

Videre vil vi påpeke at forslag om endringer i takster er en budsjettsak, noe som innebærer at de også bør behandles som en budsjettsak og ikke gjennom et representantforslag. Høyre er enig i forslagsstillernes mening om at det kan være behov for å endre regelverket og gi oppdrag til de regionale helseforetakene.

Som det kommer klart fram i brev fra statsråd Bent Høie, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget om dette på egnet måte, men som vi har påpekt i komitébehandlingen, anser vi tidsfristen, altså snarest mulig og innen 1. april, som flertallet nå går inn for, som noe kort. Jeg er av den oppfatning at statsråden i sitt innlegg vil opplyse nærmere om når regjeringen tenker å legge endringer av regelverket om pasientreiser ut på høring mv.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:40:08]: Jeg kommer fra en landsdel med store avstander, hvor det for mange kreves en hel del logistikk for en enkel undersøkelse på et sykehus. Pasientreiser er en viktig del av pasientens helsetjeneste, og det er viktig at pasientreiseordningen ivaretar pasienten på en akseptabel og god måte.

I dag er det sånn at pasientreiser må registreres på papir eller på en digital plattform for at man skal kunne få refundert utgifter i forbindelse med reiser. Mange opplever dette som tidkrevende og har vansker med å forstå hva slags rettigheter de har, og hva slags utgifter som vil bli dekket.

Avdelingslederen for Pasientreiser ved Finnmarks-sykehuset har i 2018 forklart at i henhold til regelverket skal det billigste rutealternativet velges. Det gjelder uavhengig av hvor lang tid det vil ta. Det medfører at en pasient fra Kautokeino starter kl. 05.00 om morgenen og er hjemme kl. 01.00 om natten.

NRK har tidligere avslørt eksempler på at pasienter og deres pårørende har hatt uforholdsmessig lang reise for å få en undersøkelse på et sykehus, kun med bakgrunn i at det var billigste reisevei. Et mor og hennes barn ble sendt med både fly og buss i ni timer, og de var avhengig av to overnattinger for et dagsbesøk hos helsetjenesten.

Et annet eksempel viser at en annen mor og hennes datter måtte reise totalt 17 timer for en 15 minutters undersøkelse. Det mener Fremskrittspartiet er uhørt, og det viser at man ikke har forståelse for de avstandene det er nord i landet vårt.

Hele sju ganger i 2018 førte pasienttransporten til at pasientens helsetilstand ble forverret. Min magesfølelse og frykt er at det dessverre bare er toppen av et isfjell. Dødsfall kan måles, men tap av livskvalitet og forringelse av livskvalitet som følge av denne uverdige behandlingen kan dessverre ikke måles eller dokumenteres.

Jeg er utålmodig. Nytt regelverk for pasientreiser ble utarbeidet og iverksatt i 2016. I 2019 ba Stortinget regjeringen starte evalueringsprosessen for pasientreiseforskriften i løpet av august 2019. Jeg registrerer at det arbeidet fortsatt pågår, ett og et halvt år etterpå. Derfor ønsker Fremskrittspartiet fortgang i dette arbeidet, slik

at man får en pasientreiseforskrift som er til fordel for pasienten.

Med dette tar jeg opp det forslaget som Framskrittspartiet står bak.

Presidenten: Representanten Bengt Rune Strifeldt har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [15:43:17]: Vi har eit godt utvikla helsevesen i Noreg. Vi har tilgang til kompliserte og dyre behandlingsmetodar som forlengjer liv, men av og til sviktar dette helsevesenet på det mest banale, og det er det denne saka handlar om.

Når alvorleg sjuke pasientar kvir seg meir til transporten enn til undersøkingar og behandlingar, viser det at det er noko som er gale. Pasientreiseordninga i helse-tenesta er møtt med enorm kritikk, stort sett frå heile landet. Det handlar om fleire forhold. For det første handlar det om at systemet for innsending av reise-rekningar framleis er lite brukarvennleg. Mange som har rett til å få dekt reisa, lar enkelt og greitt vera å senda inn krav fordi det vert for komplisert.

For det andre handlar det om sjølve tilbodet. Lange ventetider og uføreseielegheit i tilbodet gjer at pasient-reisene vert ei ekstra belastning for sjuke pasientar. I store byar handlar det om at drosjetilbodet er for dårleg. Det er timevis å venta, og ein vert gjerne sett i drosje med fleire andre, slik at heimreisa kan verta to eller tre gonger som lang som ho egentleg burde vera. I nord er det eit problem med at ein vel den billigaste flybilletten, slik at ein kan sitja timevis å venta på flyplassen. Det er mange enkelthistorier som viser at folk er bekymra fordi dei er utrygge for at denne delen av behandlinga ikkje er god nok.

Senterpartiet fekk fleirtal for ein gjennomgang av pasientreiseordninga, og vi har venta i ein del år på at regjeringa skulle fremja ei sak om forbetringar. Det gjeld forbetringar i pasientreiseforskrifta, men det gjeld også ein gjennomgang av anbodspraksisen til helseføretaka og varetakinga av eit forsvarleg pasienttilbod. Det har kome skuldingar om at helseføretaka driv ein anbodspraksis på dette området som fører til sosial dumping.

Det er også eit problem at iallfall i Helse Bergen og i mitt område har helseføretaket rett og slett latt vera å inngå avtale med taxiselskap, slik at pasientar må leggja ut for reisa sjølve. Poenget er at det er ein del pasientar som faktisk ikkje har råd til det. Vi har no fått fleirtal for eit forslag i innstillinga om at alle føretak må ha ein avtale med taxiselskapa, slik at ansvaret for pasienttransport og betaling for det ikkje vert lempa over på dei sjuke pasientane.

Eg har ingen forslag å ta opp, men eg vil seia at Senterpartiet støttar forslag nr. 2, frå SV, i innstillinga.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:46:40]: De som trenger pasienttransport, trenger reisen til rehabiliterings-timer, trening for habilitering og rehabilitering eller livsviktige møter med helsepersonell. Dagens ordning har ikke fungert godt nok. Ved anbud er det vanlig at pris vinner over kvalitet. Vi i SV mener at kvalitet skal være viktigst.

Jeg har lest om og snakket med flere som har fått dårlig kvalitet. Amir, som er styremedlem i Norges Handikapforbunds Ungdom, taper nødvendig treningstid på grunn av forsinkede sjåførere, og Sissel på 87 år, som hadde drosjerekvisisjon, ble bedt om å ta buss. Det er bare SV som foreslår at hvis det skal være anbud, skal det være konkurranse om kvalitet – ikke pris.

Vi har et stort problem vi kan fikse i dag. De som trenger helsehjelp, får pasienttransport til og fra institusjonen. Det er viktig for at alle, også de som ikke har penger, kan få den helsehjelpen de trenger.

Vi har et urettferdig system nå fordi når institusjonen helt eller delvis holder stengt i helg, høytid eller ferie, må pasienten betale. Jeg har snakket med Wiggo. Han trengte helsehjelp og har ikke så mye ressurser. Han fikk helsehjelp på en institusjon, men i helgene måtte han reise hjem siden institusjonen var stengt da. Selvfølgelig søkte han om å få pasientreise, men han fikk nei. Han måtte betale fra egen lomme.

Når folk blir tvunget til å reise, må Pasientreiser betale. Jeg håper partiene vil stemme for dette forslaget, slik at vi kan rydde opp i reglene.

Jeg fremmer forslagene nr. 2 og 3, fra SV.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Bent Høie [15:49:43]: Pasientens reise er en viktig del av pasientens helsetjeneste, noe også komiteens flertall peker på. Alle er enige om at regelverket bør være enkelt å forstå for pasientene og enkelt å forvalte for pasientreisekontorene.

Vi jobber nå med å følge opp Stortingets anmodningsvedtak fra 2018 om å evaluere pasientreisereguleringen og en gjennomgang av organiseringen av pasientreiseområdet. Evalueringen viser flere forbedringspunkter. Det gjelder både å gjøre regelverket lettere å forstå og forenklinger som vil bidra til automatiserte prosesser.

Et enklere regelverk med automatiserte prosesser har imidlertid noen utfordringer. Det krever et enkelt regelverk uten rom for skjønn. Dette kan igjen bidra til uheldige konsekvenser i enkeltsaker. Vi bor i et langstrakt land der mange har lang reisevei til helsetjenesten, og mange er avhengige av bil, ferge eller fly for å komme til og fra behandling. Flere er også avhengige av drosje eller annen tilrettelagt transport.

Mange pasienter kan tåle samkjøring, og mange kan tåle å komme fram tidligere enn den oppsatte timen og vente litt før de skal reise hjem, men det er også noen pasienter som har en helsesituasjon som gjør at de ikke kan reise sammen med andre, og for noen er det av helsemessige årsaker viktig at reisen til og fra behandling går så raskt som mulig.

De økonomiske konsekvensene er også en del av det store bildet. Å forenkle regelverket for mye kan innebære store økonomiske konsekvenser for helse-regionene dersom pasientenes rettigheter ikke skal svekkes. Som dere forstår, er jeg opptatt av det samme som komiteen, men vi må finne den riktige balansen mellom et enkelt regelverk og skjønnsmessig bestemmelse og ta høyde for alle de forholdene jeg har nevnt. Det er dette vi nå jobber med.

Jeg tar sikte på å sende forslag til endringer i pasientreiseforskriften på høring før sommeren. I revidert nasjonalbudsjett kommer jeg tilbake til Stortinget med en redegjørelse om oppfølgingen av anmodningsvedtaket fra 2018. Når det gjelder forslaget om å presisere helseregionens plikt til å yte pasienttransport, er det ingen sånn plikt i dagens regelverk. Helseforetaket kan oppfylle ansvaret sitt enten ved at pasienten får tilbud om transport som foretaket har organisert og finansiert, eller ved at man overlater til pasienten å ordne reisen selv og få refundert utgiftene i etterkant.

Vi er godt i gang med arbeidet med pasientreiserregelverket, der målet er en bedre pasientreiseordning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:52:24]: Jeg regner med at statsråden er godt kjent med avstanden fra Kautokeino når man skal til behandling på sykehuset UNN. Da har man først en busstur på 13 mil til Alta, man starter kl. 04.30 fra Kautokeino og får fly om morgenen til Tromsø. Når man da har vært inne til sin 15 minutters behandling, må man vente til siste fly, kl. 22.35, før man får lov til å fly tilbake, for det er noen hundre kroner billigere enn de flyene som går om ettermiddagen.

Pandemien har faktisk slått positivt ut for pasientene i Kautokeino og Alta-regionen, for nå har Norwegian innstilt flyet kl. 22.35, så de får lov til å reise med Widerøe. Kan statsråden love at reisetid også kan legges til grunn, slik at man slipper denne unødige ventingen?

Statsråd Bent Høie [15:53:28]: Det er også blant de forholdene vi ser på, som jeg sa i mitt svar. Vi må selvfølgelig også ivareta hensynet til tiden det tar for pasientene, og så må det oppveies mot økonomi. Det er nettopp der det er vanskelig, fordi vi må prøve å finne et regelverk som er enkelt og lett å administrere, samtidig som det gir rom for å ha gode løsninger og holde det

innenfor noen rammer. Det er dette som er den vanskelige balansen vi prøver å finne ut av.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:54:02]: Det skal legges til grunn rimeligste reisemetode, og som oftest er det buss som er den rimeligste reisemetoden. Jeg har en svigerbror som har vært gjennom en kreftbehandling, og det går framover med ham. Når han reiser til behandling i Tromsø på UNN, får han dekket bussbillett fra hjemstedet til flyplassen. Det som er utfordringen, er at det går ikke buss. Det går ikke buss på den strekningen. Kan man forvente at man får en bedre løsning på det, at det er den reelle transportmetoden som kan benyttes når man skal til pasientbehandling?

Statsråd Bent Høie [15:54:46]: Det blir iallfall en veldig dyr buss hvis det ikke går buss. Men der er nok representanten inne på at vi har jo også noen forenklinger i systemet, rett og slett fordi vi på noen områder har noen tillitsbaserte utbetalinger, som er enkelt, og der det er laget noen satser for kilometer uavhengig av om en kjører selv, tar taxi eller tar buss. Det kan være det som har slått inn i dette tilfellet, men jeg har ikke mulighet til å gå konkret inn på en enkeltreise.

Kjersti Toppe (Sp) [15:55:35]: Statsråden sa i sitt innlegg angående vedtak II, om dei regionale helseforetaka si plikt til å yta pasienttransport og påleggja helseforetak å ha avtale med taxiselskap, at det ikkje var ei slik plikt. Det har vi diskutert før, men i spesialisthelsetenestelova § 2-1 a står det:

«Det regionale helseforetaket skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i eller utenfor institusjon (...) herunder transport til undersøkelse eller behandling i helse- og omsorgstjenesten».

Så står det i tillegg:

«Tjenester som nevnt i første ledd», som eg las opp, «kan ytes av de regionale helseforetakene selv, eller ved at de inngår avtale med andre tjenesteytere.»

Poenget er at ein verken yter det sjølv eller inngår avtale, og det er det Stortinget no presiserer må skje.

Statsråd Bent Høie [15:56:37]: Helseforetakene kan oppfylle sitt ansvar enten ved at pasienten får et tilbud om transport som foretaket har organisert og finansiert, eller at det overlates til pasientene å ordne reisen selv og få refundert utgiftene i etterkant.

Kjersti Toppe (Sp) [15:56:57]: Eg synest det er spesielt når det står eksplisitt i lova, spesifikt i Lov om spesialisthelsetjenesten, at «tjenester» – altså her transport til undersøkelse eller behandling – «nevnt i første ledd kan

ytes av de regionale helseforetakene selv, eller ved at de inngår avtale med andre tjenesteytere», at statsråden står her og seier at dette ikkje gjeld, at dette kan helseføretaka innfri ved at pasienten sjølv ordnar med transport og ordnar med ein eigen avtale, og at helseføretaka ikkje har noko ansvar for, som det står i lova, å yta transport sjølv eller ved å inngå avtale.

Eg lurar på om statsråden har tenkt å følgja opp vedtak II, om at ein skal ha avtale med taxiselskap. Eg er veldig ueinig i den lovforklaringa statsråden har, og meiner at dette er ei plikt, og eg forventar at ein tar tak i vedtak II og følgjer det opp.

Statsråd Bent Høie [15:58:01]: Jeg vil selvfølgelig følge opp vedtak II og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med oppfølging av det vedtaket.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:58:16]: Helseministeren snakket ikke om permisjon, og da må jeg lese høyt hva som gjelder permisjonsreiser. Får man permisjon fra behandling, må man betale reisen selv. Det er helt ok at folk betaler dette når de bestemmer det selv, men det står også at permisjonsreiser heller ikke dekkes «når institusjonen helt eller delvis holder stengt i helg, høytid eller ferie.» Dette er tvunget permisjon som syke folk må betale fra egen lomme.

Mener statsråden at tvunget permisjon bør bli betalt av pasienten, og at det er rettferdig?

Statsråd Bent Høie [15:59:09]: Det er mange deler av regelverket knyttet til hvilke utgifter en får dekket, der en alltid kan diskutere om en burde dekket mer eller mindre. Det er en del av den gjennomgangen vi har, men til slutt er det en prioritering som gjøres her i denne salen.

Det er ikke sånn at noen sitter og finner på ting for å være vonde mot pasientene, det er laget et regelverk, og det handler også om prioritering og hva vi vil bruke helsekronene til.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:59:48]: Om man mangler tema å snakke om, kan man bare nevne ordet «pasientreiser» i nord. Da vil de fleste ha en historie å fortelle. Jeg kan bare tilføye at jeg fortsatt har til gode å høre om noen som har hatt gode opplevelser eller er fornøyd med Pasientreiser.

Som jeg nevnte, har pandemien faktisk slått positivt ut for en del av pasientene i nord, ved at de slipper å være borte et døgn for en 15 minutters konsultasjon.

Pasientreiser oppleves som ekstremt lite brukervennlig og fleksibelt. Som jeg var inne på i replikkord-

skiftet: Pasientreiser dekker bussbillett, selv om det ikke går buss. Man bør få tilbud om transport som er tilgjengelig, og dekkes etter det.

Som jeg nevnte, har jeg en svigerbror som nylig har vært igjennom en behandling ved UNN, med kreft. Han reiser om morgenen til Tromsø, har fire-fem konsultasjoner og behandlinger der og kommer seg hjem om ettermiddagen. Det de opplever når de sender reiseregning, er å få avslag i første omgang. De anker på avslaget uten å tilføye nye opplysninger, og får medhold og får betalt. Men det er en ting som han ikke får dekket, det er kost. Det må han gå en ekstra runde på før han får.

Det virker som om Pasientreiser i stor grad prøver å trette ut folk. Heldigvis er dette ressurssterke folk som tør å ta de byråkratiske kampene mot et system som ikke fungerer. Det er verre med dem som kanskje ikke har ressurser og muligheter til å ta de kampene. Det er jo en betydelig besparelse for samfunnet at mange ikke får betalt, ikke får dekket de reisekostnadene som de har krav på. Men det er ikke riktig. Det er samfunnsøkonomisk helt bak mål. Det er også samfunnsøkonomisk helt bak mål fordi hele arbeidsdager går til spille på grunn av helseøkonomenes kortsiktige nesetippsyn, ved at man faktisk må bruke hele arbeidsdager og i enkelte tilfeller to arbeidsdager for at man skal bruke rimeligste reisemåte.

Representanten fra Høyre nevnte muligheten til å bestille selv og deretter få det dekket. Med de utfordringene som er med å få dekket ting fra Pasientreiser, tror jeg at han har vært lite i kontakt med Pasientreiser for å få dekket sine kostnader der.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Hege Haukeland Liadal (A) [16:03:15]: Jeg vil bare opplyse om at Arbeiderpartiet støtter SVs forslag nr. 2 i saken. Grunnen til at det har vært litt uklart om vi fra avgivelsen i sin tid skulle være med i det forslaget, er at det er ulik praksis i situasjoner når pasienter blir skrevet ut når institusjoner stenger – så hvis det også er noe som kan bli omfattet av den evalueringen som gjennomføres. Vi gir i hvert fall støtte til SVs forslag i dag.

Nicholas Wilkinson (SV) [16:04:11]: Vi har hørt mye fra Fremskrittspartiets Strifeldt om pasientreiser. Men nå kan Fremskrittspartiet endre politikken, for nå har vi hørt fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet at de vil støtte SVs forslag. Vi vet at når institusjonene stenger i helgene og høytidene, f.eks. fordi det er jul, må syke pasienter betale fra egen lomme for å komme tilbake til hjemstedet, og de må betale reisen tilbake til institusjonen etter at juleferien er over. Vi kan få flertall hvis

Fremskrittspartiet ikke bare snakker, men stemmer for forslag som kan hjelpe pasienter.

Jeg håper at Fremskrittspartiet er litt enig med SV i at det er urettferdig at pasienter skal betale reisen når det er tvungen permisjon, at syke pasienter da skal betale av egen lomme, for vi vet at mange av disse syke pasientene ikke har mye penger. Jeg er redd for at noen velger å ikke bruke helsehjelpen de trenger, fordi de vet at de må betale reisen selv. Mange institusjoner ligger ikke i sentrum av Oslo, Bergen eller Trondheim, så det koster mye penger.

Nå er det Fremskrittspartiets ansvar. Hvis Fremskrittspartiet stemmer for forslaget, får vi flertall for at ingen syke pasienter skal betale reisen fram og tilbake når institusjonen stenger i høytider eller helger. Det er tvungen permisjon. Det er Fremskrittspartiets ansvar å stemme for eller imot, og da kan pasientene vite hva Fremskrittspartiet mener og stemmer – ikke bare høre de fine ordene Fremskrittspartiet sier fra denne talerstolen.

Kjersti Toppe (Sp) [16:06:43]: Pasientreiseordningssaka har tatt altfor lang tid. I opposisjonen har vi tatt opp dette mange ganger, for det har vore ei stor sak ute. Det er jo slik no at det er altfor mange som kvir seg for å ta i bruk pasientreiseordninga. Viss ein har ein skrøpeleg forelder eller annan slektning, er det jo mange som ikkje lèt dei reisa med pasientreiseordninga fordi det vert for usikkert. Anten klarer ein å køyra dei sjølv, elles så lèt ein faktisk vera å reisa til timer. Det er det òg ein del som fortel om. Ein del bruker TT-kortet sitt, sjølv om eg ikkje veit om det eigentleg er lov til slike ting.

Dette er situasjonen ute, og det er altså så fortvilande å høyra slike historier år etter år, og at ingenting vert betre. Vi har no hatt så mange erfaringar med anbod på pasientreiser og drosjer i helseføretaka, og kvar gong vert ein forferda, kvar gong vert det ei enorm belastning for sjuke pasientar. Vi veit ikkje alle konsekvensane av dette, men det fortset – anbodspraksisen til helseføretaka berre fortset, og dei får endatil forlengt kontraktane sine, sjølv om det vert enormt mange fleire klager.

Vi har mange eksempel frå mitt heimfylke, Helse Bergen, som har det slik det har vore i Oslo, Voss distriktskommune, som har hatt eit godt, stabilt tilbod med Voss taxi i alle år – kjenner pasientane sine, og er trygge på dei. Så kom eit nytt anbod og eit framand taxiselskap, som da dei fekk kontrakten, ikkje hadde ein einaste bil eller sjåfør, men dei tar i bruk underleverandørar. Det var enormt mange klager og heilt utrulege historier om kva ein måtte oppleve.

Vi kan ikkje ha det sånn i helsevesenet. Dette er jo ikkje snakk om kven som helst av pasientane; det er snakk om pasientar som har rett til transport fordi dei er sjuke. Da kan ein ikkje ha eit så utrygt tilbod. Anbodspraksisen i helseføretaka må ein gå gjennom. No høyrer eg at statsråden seier at dette skal koma i revidert. Eg har opplevd at det har vore ei trening av dette, for ein har ikkje eigentleg vilja gå inn og sjå på anbodspraksisen. Men det må ein gjera viss ein set pasientane først. Eg likar ikkje å bruka uttrykket «pasientens helsetjeneste», men eg skal bruka det i denne anledninga: Pasientens helseteneste fortener ikkje ei pasientordning sånn som ho er i dag, og no må det verta fortgang for å få ei trygg pasientreiseordning i heile landet.

Presidenten: Flere har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [16:09:46]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om å kutte i kvotene for tollfri import av jordbruksvarer fra EU etter brexit (Innst. 229 S (2020–2021), jf. Dokument 8:66 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det innenfor den fordelte taletid bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Steinar Reiten (KrF) [16:10:51] (ordfører for saken): Behandlingen av representantforslag 8:66 S fra Senterpartiet i næringskomiteen viser at det fremdeles er et bunnsolid og bredt flertall på Stortinget for å videreføre hovedlinjene i norsk landbrukspolitikk, slik de også er nedfelt i Granavolden-plattformen.

Det viktigste grepet for å sikre inntektsgrunnlaget for norske bønder, en variert bruksstruktur og landbruk i hele landet er å opprettholde et velfungerende importvern for norske landbruksprodukter. Det sentrale spørsmålet i denne saken har vært hvor langt norske myndigheter kan og skal gå i å kreve ytterligere reduksjon i tollfrie importkvoter av landbruksprodukter fra EU i forbindelse med brexit. Forslagsstillerne vil be regjeringen om å gå i forhandlinger med EU med mål om å redusere tollfrie kvoter for import av landbruksvarer fra EU til Norge som følge av brexit. De ønsker også å be regjeringen om å avvise nye forhandlinger

som tar sikte på videre liberalisering av handelen med landbruksprodukter etter artikkel 19 eller andre bestemmelser i EØS-avtalen.

Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet mener i likhet med forslagsstillerne at et velfungerende importvern er avgjørende viktig for å opprettholde et livskraftig norsk landbruk. Likevel vil disse partiene påpeke at det verken i selve artikkel 19 i EØS-avtalen eller i den konkrete avtalen som ble inngått som følge av forrige artikkel 19-runde, finnes hjemmel for å redusere tildelte kvoter hvis ett eller flere medlemsland forlater unionen. Det er altså ikke mulig for norske myndigheter å justere kvotene uten at dette skjer gjennom artikkel 19-forhandlingene. Dersom Norge ber om konsultasjoner om størrelsen på importkvotene til Norge, vil det fra motparten, EU, fort bli utvidet til ordinære forhandlinger i samsvar med ordlyden i artikkel 19 om toårige gjennomganger med sikte på ytterligere liberalisering.

Jeg vil i den forbindelse gjøre oppmerksom på at regjeringspartiene ved en inkurie ikke står inne i Arbeiderpartiets særmerknad på side 2 i komitéinnstillingen med følgende ordlyd:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at forslagsstillerne foreslår at Norge skal avvise nye forhandlinger under artikkel 19. Disse medlemmer viser til at Norge etter artikkel 19 er forpliktet til å gjennomgå handelen med landbruksvarer hvert annet år, og disse medlemmer mener en slik gjennomgang må danne grunnlaget for hvordan man vurderer behovet for forhandlinger.»

Dette er en viktig presisering, som regjeringspartiene fullt ut slutter seg til. Norge er gjennom artikkel 19 i EØS-avtalen forpliktet til en gjennomgang av handelen med landbruksvarer annet hvert år, men den norske regjeringen står da fritt til å meddele EU at en ikke ser behov for forhandling om endringer av gjeldende bestemmelser om tollfrie kvoter.

Et bredt flertall, bestående av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, understreker viktigheten av at Norge opptrer som en ansvarlig og forutsigbar avtalepartner overfor EU. Krav fra Norge om reforhandling av tollfrie kvoter som ikke er hjemlet i avtalegrunnlaget, vil kunne trigge motkrav fra EU om en full artikkel 19-runde. Da er det ikke så enkelt som at Norge kan legge sine krav på bordet og forvente at motparten, som representerer neste 450 millioner innbyggere, faller til fote og innfrir kravene.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [16:13:57]: Saksordføreren har redegjort godt for de merknadene og standpunktene som også Arbeiderpartiet har og står inne i i denne innstillingen. Som saksordføreren har sagt, er

det et stort, overveldende flertall på Stortinget – det eneste unntaket er Fremskrittspartiet – som slår fast at vi skal ha et velfungerende importvern som en bærebjelke i den norske landbrukspolitikken. Avvikling av det vil selvfølgelig gå betydelig ut over både primærprodusenter og mange viktige arbeidsplasser i næringsmiddelindustrien.

Som saksordføreren riktig har påpekt, har det fra Arbeiderpartiets side vært viktig å få fram at det er en gjennomgang av handelen annet hvert år, men det er opp til regjeringen å vurdere om det er behov for forhandlinger. Det er ingen automatikk, men det er det som er grunnlaget i artikkel 19.

Videre vil jeg påpeke at det også kan gjøres forbedringer innenfor importvernet, det så vi f.eks. under den rød-grønne tiden, da man gikk fra krone- til prosenttoll, som danner grunnlaget for viktige inntekter innen melkeproduksjonen i dag. Det er også noe Arbeiderpartiet ser på, og som ligger inne i vårt utkast til partiprogram – om det er mulig å utnytte mekanismen med å bruke prosenttoll der vi har glede av det.

Med dette er Arbeiderpartiets standpunkt i denne saken grundig redegjort for, både av saksordføreren og med dette innlegget. Vi kommer fortsatt til å kjempe for den balanserte interessen i å ivareta norske landbruksprodukter, og vi håper regjeringen følger opp den merknaden som sier at landbruket i størst mulig grad må skjermes i kommende forhandlinger, som regjeringspartiene også er en del av.

Guro Angell Gimse (H) [16:16:10]: Det kunne ha vært logikk i Senterpartiets forslag om at når et land trer ut av EU, får vi tilgang til et mindre marked gjennom avtalene, og at de britiske kvotene for tollfri import av jordbruksvarer burde gå i fratrekk. Men det hadde betinget to ting: Det ene er at andelen av importen fra Storbritannia hadde vært så stor at det var naturlig. Det andre er at vi hadde en avtale liggende der den ene parten ensidig kunne gå fra deler av avtalen. Ingen av disse to betingelsene er til stede.

Avtalen som vi har inngått med EU, tar ikke høyde for brexit. Så er det sann at skiftende regjeringers erfaringer de siste tiårene er at EU ønsker økt markedsadgang til Norge for landbruksvarer. På bakgrunn av det har det liten hensikt å kreve reforhandlinger av eksisterende avtaler med EU om handel på bakgrunn av brexit. Vi må huske at handelen med landbruksvarer mellom Storbritannia og Norge har vært beskjeden. Importen fra Storbritannia utgjorde 2,6 mrd. kr i 2018, og total import fra EU var på 45 mrd. kr. Importen fra Storbritannia utgjorde altså 4 pst. av den samlede handelen i EU.

Regjeringen ivaretar interessen til norsk jordbruk gjennom velfungerende importvern, bilaterale og multilaterale forhandlinger om handel. I de kommende forhandlingene med EU etter artikkel 19 vil regjeringen vektlegge at britene ikke lenger er en del av det indre markedet. Norsk landbruk blir godt og offensivt ivare tatt innenfor de rammene vi har.

Geir Pollestad (Sp) [16:18:27] (leiar i komiteen): I debattar om marknadstilgang, frihandel, forhandlingar mellom Noreg og EU er det verkeleg nokon i denne salen – dessverre eit stort fleirtal – som trur at lua-i-handa strategien er den beste. Me har jo greidd å skjerpa tollvernet ein gong dei seinare åra. Det var i 2013, då Senterpartiet hadde landbruksministeren og me skjerpa ostetollen. Det var vilt opprør blant høgrepertia i denne salen. Dei skulle endra dette før dei hadde hengt av seg frakken, når dei kom i regjering. Dei går framleis med frakk – fordi Stortinget tok ansvar. Det var mykje støy, men me vågde, og me stod på det. Me hadde jo rett til å gjera det, og det har ikkje fått andre konsekvensar for oss enn at dei jordbruksoppgjera ein hadde i åra etter det, ikkje ville vore moglege om det ikkje var for det politiske grepet som vart gjort i 2013.

Balanse vart det sagt i eit innlegg her, og det er det dette handlar om. Når me får tilgang til EUs marknad, er det me betalar for det, grovt sett to ting: Me betalar i form av EØS-midlar, og me betalar i kraft av å gje EU tollfrie kvotar inn til Noreg på landbruksprodukt. Så det er jo marknadstilgangen me betalar for, og derfor vert det heilt feil når Høgre påstår at kor stor andel av handelen som går mellom Noreg og Storbritannia, påverkar denne saka. Det som påverkar denne saka, er at me får tilgang til ein marknad som har 70 millionar færre innbyggjarar, og så seier ein: Ja, men me skal framleis betala det same. Det er Senterpartiet ueinig i. Me meiner at då skal me betala mindre. Det vert ei skeivheit i styrkeforholdet mellom Noreg og EU. Det må få konsekvensar, og det er det forslaget vårt i denne saka handlar om.

Så har eg lyst til å gje litt ros til landbruksministeren, og det er for den siste setninga i brevet me har fått, der det står:

«Stortinget kan være trygg på at regjeringen vil fortsette å legge vekt på norsk landbruks beskyttelsesbehov i alle fremtidige forhandlinger, uavhengig av hvem motparten er.»

Ja, det er eg heilt einig i. Men det står jo i ganske sterk kontrast til det enkelte Høgre-representantar no reiser rundt med, særleg i Nord-Noreg, der dei seier at no skal me prioritera fisken framfor landbruket. Så ein sel ut to bodskap frå regjeringspartia. Eg heiar på at ein skal akseptera at Noreg har offensive og defensive interesser,

men det er heller ikkje sånn at lua i handa er ein god strategi. Me må ha ei tøff tilnærming for å vareta norske interesser.

Så vil eg ta opp dei to forslaga som Senterpartiet står saman med SV om.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [16:21:50]: Tollvernet er en helt grunnleggende forutsetning for å kunne opprettholde et landbruk i hele landet. Derfor var det viktig for Kristelig Folkeparti å få inn i Granavolden-plattformen at et velfungerende importvern er en av bærebjelkene for regjeringens landbrukspolitikk. Det har vi også vist i praksis. Vi har forhandlet om en frihandelsavtale med Mercosur-landene, som er noen av verdens største eksportører på storfekjøtt, uten å gi et eneste tonn økt importkvote på storfekjøtt.

Det at Storbritannia forlater EU, endrer ikke handelsavtalene Norge har gjort med

EU, verken på landbruk eller på andre områder. Avtalene er inngått med EU, ikke med EUs enkeltmedlemmer. Verken EØS-avtalens artikkel 19 eller brevvekslingsavtalene våre med EU gir formelt grunnlag for å kreve reforhandlinger av avtalene med begrunnelse i at et land har gått ut av unionen.

Det virker som om forslagsstillerne forventer at EU uten videre vil akseptere å redusere importkvoter uten å stille motkrav for å gi slike innrømmelser. Senterpartiet har tilstrekkelig regjeringserfaring til å vite bedre. Det er grunn til å minne om at denne regjeringen har gitt langt mindre innrømmelser i artikkel 19 for ost og kjøtt til EU enn det Senterpartiet gjorde da de sist hadde landbruksministeren. Ost er den desidert mest sensitive av de fem landbruksproduktene der det faktisk har vært handel med Storbritannia. I den midlertidige handelsavtalen mellom Norge og Storbritannia har regjeringen utnyttet et handlingsrom i WTO-regelverket for å splitte ostekvoten til EU mellom EU og Storbritannia. Vi har tatt 299 tonn ost fra WTO-kvoten til EU istedenfor å gi det samme volumet til Storbritannia. Dette har EU akseptert.

Til slutt vil jeg gi honnør til Arbeiderpartiet, som viser en ansvarlighet i denne saken. En svekkelse av importvernet, f.eks. gjennom krevende artikkel 19-forhandlinger med EU, vil kunne føre til en reduksjon av norsk matproduksjon, både i primærjordbruket og i næringsmiddelindustrien, som også representanten fra Arbeiderpartiet sa her. Dette vil til slutt gå ut over selskaping, bosetting og ikke minst aktivitet i distriktene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Geir Pollestad (Sp) [16:24:57]: Når det gjeld artikkel 19-forhandlingane, har ein inngått avtaler etter dei i 2003, 2012 og 2018, og det vert framstilt som at ja, men ein gav mindre enn det ein gjorde før. Men det kjem jo på toppen, så dette har bygd seg gradvis oppover.

Fleirtalet i komiteen har understreka viktigeita av at ein skal vurdera behovet for nye forhandlingar kvart anna år. Då er mitt spørsmål: Gjorde ein den vurderinga i 2020, eller er det slik at ein berre har sete i ro og avventa dette?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [16:25:38]: En har gjort den vurderingen i 2020 og tenkt, ut fra det som ligger nå, at vi ikke måtte gi mer i en forhandling med EU. En har funnet ut at det har vært best for landet vårt og for jordbruket vårt at det ligger på det planet det ligger nå, nettopp for å ivareta landbruket. For å åpne en dette ballet uten videre, kan en få en reduksjon av det som vi har hatt til nå, i et tilbud fra EU, for de er jo interessert i ikke å gi ting gratis til Norge. De skal også ha noe tilbake igjen.

Geir Pollestad (Sp) [16:26:19]: Ja, og då vil eg følgja opp det same temaet: I 2020, kom det eit krav frå EU om eit ønske om forhandlingar?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [16:26:29]: Ja, og da er det slik at vi har vært opptatt av å ivareta det som var. For det som var et krav, var at en også ønsket større tilgang til det norske markedet enn det en har i dag, og for å verne det norske landbruket lot en være å ta de forhandlingene.

Geir Pollestad (Sp) [16:26:46]: Eit nytt tema, og det går på forholdet mellom fisk og landbruksprodukt. Eg er, som eg sa i innlegget mitt, einig i det som statsråden her skriv i det siste avsnittet. Det er veldig bra, og det er jo ikkje noko uvanleg at eit land har både offensive og defensive interesser i denne typen forhandlingar. Men så har me jo òg sett at ein del Høgre-representantar har vore ute i fiskerimiljø og i Nord-Noreg og sagt at no er det på tide å setja fisk framfor landbruk. Då lurar eg på om landbruksministeren kan gjera greie for kva som er regjeringa sitt syn på dette. Meiner regjeringa at det no er på tide å setja fisk framfor landbruk?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [16:27:32]: I Granavolden står det tydelig at vi er opptatt av å ivareta et landbruk over hele landet. Vi er opptatt av å ivareta importvernet, vi er opptatt av å ivareta tollvernet. Det betyr at denne regjeringen er opptatt av å ivareta norsk landbruk og ikke la det gå på bekostning av noe annet, eller motsatt.

Presidenten: Da er replikkordskiftet ferdig.

De talerne som heretter får ordet, har også en tale-tid på inntil 3 minutter.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [16:28:15]: I forslaget fra Senterpartiet sies det:

«1. Stortinget ber regjeringen gå i forhandlinger med EU med mål om å redusere tollfrie kvoter for import av landbruksvarer fra EU til Norge etter brexit.

2. Stortinget ber regjeringen avvise nye forhandlinger som tar sikte på videre liberalisering av handelen med landbruksprodukter etter artikkel 19 eller andre bestemmelser i EØS-avtalen.»

Bakgrunnen er altså at brexit har kommet og vi har mistet et marked på 70 millioner mennesker. Komiteens flertall, medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til statsrådets brev til komiteen datert 17. desember 2020, der det slås fast at Storbritannias uttreden av EU ikke endrer de avtaler som Norge har inngått med EU når det gjelder handel med landbruksvarer, herunder avtaler inngått etter EØS-avtalens artikkel 19. Dette er avtaler som er vedtatt av Stortinget. Disse partier viser til at det verken i selve artikkel 19 i EØS-avtalen eller i den konkrete avtalen som ble inngått som følge av forrige artikkel 19-runde, finnes hjemmel for å redusere tildelte kvoter hvis ett eller flere medlemsland forlater unionen.

Dette er jo ganske fantastisk. Her mister vi et marked på 70 millioner mennesker, men skal samtidig opprettholde de avtaler vi har med EU? Hva slags avtaler er dette? Det er ikke noen god «deal» for Norge.

Videre sier vi:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, understreker betydningen av et sterkt og reelt tollvern for å kunne sikre norsk landbruk over hele landet.»

Fremskrittspartiet viser til at partiet «på sikt vil arbeide for å fjerne tollvernet på landbruksvarer og andre handelsbarrierer». Fremskrittspartiet mener at tollvernet gir høye priser for forbrukerne – et syn som fører til dårligere kår for norske matprodusenter.

Når Storbritannia går ut av EU, reduseres det markedet som EØS-avtalen gir oss tilgang til, med om lag 70 millioner mennesker, og man har ikke noen ventil i avtalen som gjør det mulig å redusere tildelte kvoter. Det virker på meg som at dette er en dårlig avtale som Norge har med EU.

Steinar Reiten (KrF) [16:31:17]: Jeg vil bare knytte noen merknader til innlegget fra representanten Pollestad. Han sa at det er ingen grunn til å møte EU med lua i hånden. Det har han selvsagt helt rett i, og det har denne regjeringen heller ikke gjort. Statsråden redegjorde

nettopp for at Norge gjorde det klart for EU at i 2020 ville det ikke bli noen ny artikkel 19-runde.

Det er interessant med historien. Representanten Pollestad minnet oss om historikken rundt innføringen av prosenttoll istedenfor kronetoll. Det var våren 2013, og jeg hadde gleden av å møte på Stortinget som vararepresentant, og den gangen støttet Kristelig Folkeparti den daværende regjeringen i den omleggingen som skjedde. Så kom det et regjeringsskifte, og de påfølgende seks årene utgjorde Kristelig Folkeparti en del av det såkalte jordbruksflertallet på Stortinget og sørget derfor for at hovedlinjene i landbrukspolitikken ble liggende fast helt til vi gikk inn i regjeringen og overtok ansvaret for landbrukspolitikken. Men en del av historien er jo at den rød-grønne regjeringen også kjørte en artikkel 19-runde i 2012, der en innvilget EU en økning i den tollfrie kvoten på ost på 2 700 tonn mot 1 200 tonn i 2018-runden. Kombinert med et særdeles dårlig jordbruksoppgjør i 2012 førte det til at Senterpartiet måtte gå fra bordet, med en landbruksnæring som slett ikke kan sies å ha vært spesielt godt fornøyd med det som skjedde i den siste delen av regjeringsperioden til de rød-grønne.

Vi merker oss også at det er Senterpartiet og SV som fremmer mindretallsforslagene i saken. Her skinner det klart gjennom mellom linjene at den kritiske holdningen til både EU og EØS er en underliggende faktor når en velger å kjøre en sak som denne. Da tror jeg det kan være betimelig for Senterpartiet og SV å merke seg at på samme måte som det var et landbruksflertall i Stortinget, er det også et tydelig EØS-flertall i Stortinget, både i denne perioden og i neste.

Jeg vil også berømme Arbeiderpartiet for å innta en ansvarlig holdning i det spørsmålet og berømme Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, for at han så forbillig klarte å sette skapet på plass når det gjelder å signalisere hva Arbeiderpartiet står for i forholdet til EØS.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [16:34:24]: Jeg har et behov for å oppklare replikkunden med Geir Pollestad, hvor det var et spørsmål om at EU hadde tatt et initiativ for artikkel 19-forhandlinger og forhandlinger med EU og initiativ eller krav. Dette måtte jeg faktisk forhøre meg om etter at jeg hadde satt meg, for jeg lurte på om det var noe jeg hadde glemt. Helt riktig – det var noe jeg hadde glemt. Det var ingen krav fra EU i 2020, men det var et krav tidligere, iallfall da representanten satt i regjering fra 2012. Det ble ikke gjort, men jeg har nå fått beskjed om at det ikke var noen krav fra dem i 2020.

Geir Pollestad (Sp) [16:35:16]: Eg har nokre korte kommentarar til saksordføraren sitt innlegg og til forståinga av dette. Når ein høyrer at ein snakkar om kor

mange tusen tonn og ulikt som vart løyva, er det verdt å merka seg, når ein seier at det i 2012-avtalen vart gjeve 2 700 tonn og i 2018-avtalen 1 200 tonn, at dette er årlege storleikar, så det rette er då at ein i sum av 2018 og 2012 gav 3 900 tonn.

Det til sides: Det som er ei bekymring, er at importen av matvarer til Noreg er aukande. Det gjeld ikkje berre blant dei tinga som er omfatta av artikkel 19, men òg importen elles. Oppmodinga om å eta norsk ligg i alle fall fast, og den trur eg at representanten Reiten og eg er veldig einige om.

Når det gjeld forståinga av kva som skjedde i den raud-grønne perioden, har eg registrert at veldig mange – kanskje særleg i Kristeleg Folkeparti – er veldig opptekne av å snakka om den perioden. Eg har ikkje noko behov for å unngå det, men eg har litt vanskeleg for å sjå kva godt kan koma ut av det, for me i Senterpartiet er meir opptekne av å kikka på framtida.

Men når ein fyrst tok oss tilbake til dette, vil eg seia at våren 2013 var prega av at noverande partileiar, dåverande landbruksminister, Trygve Slagsvold Vedum, la fram eit godt jordbruksoppgjør. Det var faktisk eit så godt jordbruksoppgjør at eg trur Steinar Reiten, som då var inne som vararepresentant i næringskomiteen, var den einaste som var furten og syntest dette var dårleg. Han klarte ikkje fylla Eidsvolls plass med sinte bønder som protesterte mot Slagsvold Vedum.

Så er det det å seia at det var mange ting i den raud-grønne regjeringa som kunne ha vore betre. Me har lært, og me er klare til neste runde.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [16:37:30]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i motorferdselloven (båter med elmotor på små vann mv.) (Innst. 220 L (2020–2021), jf. Prop. 20 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil syv replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Sandra Borch (Sp) [16:38:25] (ordfører for saken): Jeg må først få takke komiteen for samarbeidet i saken.

I dag behandler vi en sak som foreslår at forbudet mot motorfartøy på vann under 2 km² i motorferdselloven endres sånn at kommunene kan tillate ferdsel med båt med elmotor.

Grunnlaget for saken er et representantforslag fra Senterpartiet som ble fremmet for tre år siden. Da ble regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendring for å åpne for bruk av elektriske båtmotorer på små vann. Så jeg må si at jeg synes det har tatt statsråden ganske så lang tid å komme tilbake til Stortinget med en sak. Denne saken fremmet som sagt Senterpartiet i Stortinget for tre år siden, og det må jo være lov å spørre hvorfor det har tatt hele tre år for regjeringen å vurdere hvordan man skal formulere en lovtekst sånn at folk skal få lov til å putte rundt på et lite vann med elmotor på båten sin.

Så vil jeg også si at det er kommet veldig mange høringsinnspill til departementet, og et stort flertall av dem støtter dette forslaget. Ja, til og med Enebakk SV har støttet forslaget. De skriver bl.a. i høringsinnspillet:

«Vi anser forslaget for å ha stor betydning for friluftslivet, som kan gi folk med vanskeligheter muligheter for å komme seg ut på vannet og oppleve båttur og fritidsfiske.»

Så det blir jo spennende å høre hva SV i denne salen har å si om dette forslaget i dag.

Det Senterpartiet er kritisk til i forslaget, er at oppsynsmyndighetene skal gis adgang til kontroll og ilegelse av overtredelsesgebyrer.

Til tross for at dette har tatt veldig lang tid, er det bra at saken nå kommer opp, for bruk av elmotor på små vann burde være like selvfølgelig som at det er lov å sykle rundt det samme vannet. Båt med elmotor er et lite forstyrrende fartøy å bruke i naturen og lager sikkert mindre bråk enn om man bruker tunge årer for å ro rundt i den samme båten.

Til sist i dag vil jeg gratulere statsråden med at han nå ser ut til å få til et fornuftig og praktisk regelverk på dette området, selv om han ikke hadde trengt å bruke hele tre år på å skrive lovforslaget. Det håper jeg han også tar med seg når det gjelder andre forslag om motorferdsel, når det skal behandles, at det kan bli et fornuftig og praktisk regelverk rundt noe som burde vært en selvfølge i dag.

Liv Kari Eskeland (H) [16:41:33]: Basert på eit oppmodingsvedtak i Stortinget har regjeringa no levert ein godt gjennomarbeidd proposisjon. Der vert det foreslått at kommunane får høve til å opna for bruk av motorfartøy med elektrisk motor med inngangseffekt opptil 800 W på innsjøar som er mindre enn 2 km². Ved vurderinga skal kommunane leggja vekt på omsynet til vatnet som levestad for viltartar og fuglar og særleg leg-

gja vekt på omsynet til hekkeområde. Vidare er det klart at kommunane ikkje kan opna for motorferdsel som inneber vesentleg skade på fugleliv, og det vert òg foreslått enkelte mindre endringar i reglane i motorferdsellova om myndigheit og delegering.

I Høgre er me opptekne av at kommunane skal få utøva myndigheit i lokale forhold som vedkjem innbyggjarane deira. I denne saka vert myndigheita flytta nedover til det kommunale nivået, noko me er glade for å kunna gjera. Det har vore stort engasjement i høringsrundane, og kommunane har engasjert seg med gode og grundige uttalar. Det har òg naturorganisasjonane og andre partar dette vedkjem, gjort, og det har ført til nokre justeringar samanlikna med høringsframlegget som låg ute. Dette borgar for at det har vore gode og grundige prosessar i alle delar av saka som no har vorte belyst.

For veldig mange menneske her i landet vil ein slik proposisjon aldri påverka dagleglivet og opplevingane deira ute i naturen, men for dei det gjeld, er det bra at me no legg forholda til rette for lokale og gode vurderingar når det gjeld motorferdsel på innsjøar opptil 2 km², vel å merka med elektrisk motor, noko som tek vare på naturopplevingar og miljøomsyn, samstundes som det gjev tilgang til naturen.

Arne Nævra (SV) [16:43:33]: Vi har jo hatt debatt om denne saken tidligere i salen, og argumentene som blir uttalt begge veier, har vi hørt før. Jeg må likevel komme med noen tanker rundt dette forslaget.

Dette er jo ikke en kjempestor sak, og jeg legger merke til at representanten Borch henviser til et av våre tusener av lokallag når hun sier at Enebakk SV støtter dette. Det betyr vel at alle de andre kanskje er imot det. I alle fall er det nå engang slik at vi stadig tar små grep i naturen – små grep som til sammen gjør at naturen blir presset mer og mer. Vi er ikke flinke nok her i salen til å ha med oss FNs naturpanel hele veien. Det er slike små grep som gjør at vi stresser naturen mer og mer.

Som jeg nevnte i den debatten som var her i salen for en god stund siden, gjelder det ikke bare den eventuelle lille surringen, eller hva det ble sagt, fra motoren. Her er det flere elementer som kommer i tillegg. Det øker mobiliteten ganske betydelig. Ellers hadde man jo ikke hatt bruk for denne elmotoren. Vi kan tenke oss et vann som er 4 km langt – det kan det godt være – og 500 meter bredt. Da er det vel på rundt 2 km², så vidt min hoderegning tilsier. Veldig ofte er vannene slik i Norge, og det betyr at man ganske fort kommer fra én side til en annen, der det kanskje er en trane eller en storlom som hekker. De går på vannet med en eneste gang, og hvis man tilfeldigvis er litt for lenge der, noen sekunder på land, kanskje, i nærheten av den hekke-

plassen, så kommer de aldri igjen. De kommer aldri igjen! Trana – eller sangsvana hvis man er i Finnmark, f.eks. – forlater reiret. Så dette har litt alvorligere følger enn stortingsflertallet er klar over, og det er det jeg har lyst til å påpeke. Vi tar altså disse små grepene våre ganske jamt hele tida.

Jeg skal berømme departementet og statsråden for at man har satt grensen på 800 W. Det er i hvert fall noe som jeg synes rimer med anmodningsvedtaket. Jeg har forstått det slik at dette skal være litt til hjelp for folk som ikke kan ro. Da skal man ha en rofastighet, og da burde vel 800 W holde. Så ser jeg i framstillingen her og i høringen at det er noen som sier at tenk om det er motvind. Ja, det er da faktisk motvind hvis man ror også, så jeg synes det er en underlig innsigelse.

Jeg ser også hvilke krefter som jamt og trutt kommer med disse forslagene om motorisert ferdsel i utmark. Vi ser hvem dette kommer fra. Det kommer ofte fra Senterpartiet, det kommer ofte fra Fremskrittspartiet, og nå finner de hverandre ganske ofte her i salen.

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:47:03]: I dag har vi til handsaming eit forslag til endringar i motorferdsellova. Eg meiner at forslaget samla sett vil forbetre lova, og eg er glad for at eit fleirtal i komiteen støttar vårt forslag.

Det første forslaget i proposisjonen er at kommunar kan opne for bruk av båt med elmotor på opptil 800 W på vatn mindre enn 2 km². Eg merkar meg at SV og Miljøpartiet Dei Grøne går imot av omsyn til miljø, og det vart også grunngeve i innlegget til representanten Nævra no.

I høyringsrunden var det eit klart fleirtal som støtta forslaget. Det som vert dratt fram som argument for, og som mange meiner er positivt, er at det vil gjere friluftslivet meir tilgjengeleg for fleire, at det vil verte enklare å kome seg på fisketur eller båttur på mindre vatn.

Samla sett meiner eg at det vi legg fram, finn ein ok balanse mellom ulike omsyn. Den elektriske motoren kan berre ha liten effekt, så liten at det ikkje gjev større fart enn rofart. Det er også slik at når kommunen tek stilling til om ein skal opne for denne typen ferdsel, skal ein leggje vekt på vatnet sin funksjon som levestad for viltartar og fuglar. Særleg vekt skal kommunen leggje på omsynet til hekkeområde, og kommunen kan ikkje opne for motorferdsel som vil gje vesentleg skade på fugleliv.

Forslaget sikrar dermed etter mitt syn omsynet til natur. Dersom kommunen vurderer å gje løyve til slik ferdsel, må kommunen kartleggje dei forholda som er nemnde, med mindre kommunen allereie har den typen kunnskap.

Eit anna forslag i proposisjonen gjeld myndigheita til Statens naturoppsyn. Naturoppsynet kan i dag krevje at førar av snøscooter viser fram dokument som ein pliktar å ha med under køyringa. Naturoppsynet kan også gje førar av snøscooter gebyr dersom han bryt motorferdsellova eller naturoppsynslova. Forslaget i proposisjonen er at SNO skal kunne gjere dette også når det gjeld førarar av andre typar motorkøyretøy eller motorfartøy. Dette er jo prinsipp som allereie er gjennomførte i lova. Endringane som no vert føreslått, medfører berre at førarar av andre typar motorkøyretøy eller motorfartøy og førarar av snøscooter vert handsama på same måte.

I høyringa støttar eit klart fleirtal av høyringsinstansane det forslaget. Dei peikar på at det vil gjere det lettare for Statens naturoppsyn å føre ein effektiv kontroll med motorferdsel i utmark. Også politiet er positive til forslaget. Politidirektoratet viser til at politiet i dag i praksis berre kan drive denne typen kontroll i mindre grad, og dei er difor positive til å styrkje SNO si moglegheit til å føre kontroll med motorferdsel i utmark.

Det var det eg tenkte å seie – så får vi sjå om det vert nokre replikkar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Greni (Sp) [16:49:58]: Lovendringen vi vedtar i dag, er identisk med den som jeg, sammen med flere i Senterpartiet, forslø i 2017. Forslaget lå da an til å få flertall, helt fram til daværende statsråd Elvestuen overbeviste komiteen om at lovendringen var unødvendig. Dette skulle han ordne opp med en forskriftsendring

Jeg antydet i debatten den gangen at dette var en treneringsmanøver. På spørsmål fra meg i replikkvekslingen om når dette ville være på plass, var svaret at det skulle skje «uten ugrunnet opphold», men fra sommeren og høsten vi er inne i nå, må en belage seg på at det gamle regelverket gjelder. Dette var altså sommeren 2018.

Da er det åpenbare spørsmålet: Hvorfor i alle dager har det tatt tre år å få på plass denne endringen?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:50:55]: Eg har vore statsråd det siste året. Denne saka har vore på høyring, og vi har fått ei rekkje innspel. Det har kome mange ulike meiningar om korleis dette regelverket bør vere utforma. Korleis skal ein f.eks. sørge for at det vert teke tilstrekkeleg omsyn til fugl som hekkar? Bør kommunane berre gjere dette gjennom enkeltvedtak, eller skal ein også kunne ha generelle forskrifter? Kven skal ha myndigheit til å kontrollere? Dette er ikkje verdas største og mest kompliserte sak, men det har likevel vore ein del problemstillingar som vi har måtta sjå på og ta

omsyn til. No har forslaget vorte lagt fram for Stortinget, og eg oppfattar at det er medlemmane av komiteen fornøgdde med. Det ligg an til at Stortinget vedtek det, og det legg eg til grunn at Stortinget synest er fint.

Heidi Greni (Sp) [16:51:41]: Det er jeg også veldig godt fornøyd med.

Departementet sa jo den gangen at dette skulle ordnes med en forskriftsendring, at det var så enkelt at det ikke var nødvendig at det forslaget som lå an til å få flertall, skulle fremmes i salen. Hva slags avveininger gjorde de, da de ett år etterpå fant ut at det var helt umulig å få til med en forskriftsendring?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:52:04]: Det har vorte skissert litt ulike vegar til målet her. I dei vurderingane dåverande statsråd gjorde i departementet då ein fekk oppmodingsvedtaket til behandling, såg ein for seg litt ulike modellar ein kunne finne og velje. Den vi har valt med å gjere endring i sjølve lova, ikkje berre for å opne opp for det som Stortinget ønskte at ein skulle opne opp for, men også for å ha eit fornuftig regime for kven som skulle dele ut gebyr og kontrollere, som alle-reie var lovfesta, meiner eg tilseier at det er meir fornuftig å gjere det på denne måten. Det verkar det også som komiteen er fornøgd med, og det er bra.

Svein Harberg hadde her overtatt president-plassen.

Heidi Greni (Sp) [16:52:52]: Da dette ble sendt ut, la departementet opp til at det skulle være en søknadsbasert ordning der en nærmest skulle ha samme opplegget som når en kjører til hytta, at en skal få søke på person og få tillatelse for enkeltturer eller for et år. Det var kommunene kjempeskseptisk til, og mange argumenterte med at å få det i forskriftsform ville gjøre at naturhensynet ble mye bedre utredet. Deler statsråden det synet?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:53:28]: Ja, i og med at eg no har føreslått at ein kan velje å gjere dette med forskrift eller fatte enkeltvedtak, meiner eg at det ligg ein fleksibilitet for kommunane. Så oppfattar eg at det viktige for Stortinget er å gje kommunane noko meir sjølvstyre i denne typen spørsmål. Det er eigentleg det vi føreslår. Men det er mange i høyringsrunden som har meint at det å kunne gje generelle forskrifter vil vere enklare for kommunane ut frå lokale forhold. Så det vert opna for at ein kan gje forskrift eller fatte enkeltvedtak.

Arne Nævra (SV) [16:54:16]: Det er vel ikke uten grunn at – hva skal vi kalle det – naturens voktere, slik som organisasjoner som SABIMA, Norsk Ornitologisk Forening og flere, går imot dette forslaget. Deler statsrå-

den den oppfatningen at alle slike små forslag som dette – det er ikke et stort forslag, ikke et omfattende forslag, vi er enige om det – i seg sjøl øker presset, smått om senn, på norsk natur og norsk dyreliv?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:54:49]: Det kjem jo litt an på i kva grad, i kva omfang, denne heimelen vil verte teken i bruk. Det er jo allereie i dag moglegheiter til å gje enkeltløyve der det er godt grunngeve, f.eks. for at nokon må kunne kome seg til ei hytte, eller til eit hotell, dersom det er det einaste alternativet. Men no legg vi jo opp til at dersom kommunane ønskjer det, kan dei gje løyve til å bruke denne typen fartøy ut frå andre omsyn – friluftsliv, fiske osv.

Eg er einig med representanten i at når ein gjev moglegheiter til å ta naturen meir i bruk i sårbare område, medfører det i sum at presset på naturen kan auke. Difor er eg oppteken av at når ein opnar for den typen ting, skal ein gjere det på ein måte som legg vekt på natur. Det er difor vi også har teke inn at vekta på omsynet til hekkeområde skal liggje til grunn når kommunen gjer slike vedtak, og at ein ikkje kan gje rett til ferdslersom det vert vesentleg skade på fugleliv.

Arne Nævra (SV) [16:55:53]: Jeg takker for det svar-et. Jeg skjønner at vi deler til en viss grad den oppfatningen som jeg skisserte.

Det som også er et poeng her, er at vurderingen av fuglelivets sårbarhet og fuglebestander kan variere fra år til år. Hvis en kommune klassifiserer et vann som tillatt for denne typen fartøyer, med elektriske motorer, så kan det være ganske skadelig året etter. Det betyr at det kunne kanskje være en fornuftig ordning å vurdere dette fra sak til sak i stedet, av hensyn til det fuglelivet.

Det er det ene spørsmålet. Det andre er: Er det ikke slik at en slik tillatelse kan føre med seg andre tiltak som gir et press på naturen, med flere spørsmål omkring bygging av f.eks. naust fordi det er elektriske motorer involvert, slik at man også får et større utbyggingspress i disse områdene?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:56:51]: Det er iallfall slik at dette forslaget i seg sjølv ikkje vil innebere noka opning for, liberalisering for, eller ytterlegare moglegheiter knytte til plan- og bygningsloven, eller bygging av naust, som vart brukt som eit eksempel her. Om det f.eks. vil verte eit større press om dispensasjonar, kan ein sjølv sagt spekulere på, men eg håpar iallfall ikkje det.

Så tenkjer eg òg at det representanten peikar på, i ein gitt situasjon absolutt kan tilseie at ein kommune baserer seg på enkeltvedtak, enkeltløyve, i staden for på generelle forskrifter, men det vil jo måtte verte ei vurdering som kommunen gjer. Kommunar er forskjellige, og

det er også ulike små vatn og ulikt det livet som er der. Vi får seie det sånn at vi nå vel å gje kommunane noko meir tillit i desse spørsmåla, og eg håpar at dei viser seg den tilliten verdig.

Arne Nævra (SV) [16:57:45]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg skal ikke drøye dette lenger enn nødvendig, men har et siste spørsmål til statsråden, og det gjelder kontrollen av disse motorene. Det var jo noen som ønsket seg en større effekt – naturlig nok, det er alltid det – men jeg synes statsråden havnet på rett plass. Hvordan ser statsråden for seg at man kan få kontroll av størrelsen på og effekten av disse motorene? Ser han for seg at dette kan bli en effektiv kontroll, eller noe som kommer til å flyte ut, bokstavelig talt?

Statsråd Sveinung Rotevatn [16:58:21]: Når det gjeld det tekniske rundt kontrollar av båtmotorar, må eg innrømme at det er litt utanfor statsrådens kjernekompetanse. Men det er no likevel slik at myndigheita til å gjere det – og til å kontrollere at ein følgjer reglar og har eventuelle køyresetlar med seg og slike ting – vil no verte gjeve til Statens naturoppsyn. Det trur eg i seg sjølv er bra. For som politiet påpeika i sitt høyringsvar til oss, har dei veldig mange oppgåver dei skal ta seg av, og har veldig avgrensa moglegheiter til å kontrollere brot på denne typen lovverk. Men for Statens naturoppsyn, derimot, ligg det godt til rette for at dei kan føre ein effektiv kontroll og også på ein ubyråkratisk måte påleggje sanksjonar gjennom gebyr.

Eg er for så vidt glad for at dette har gjeve oss ei anledning til å gjere ei fornuftig justering i lova, slik at ein likebehandlar ulike motorfartøy og køyretøy, og at det er Statens naturoppsyn som får oppgåva å kontrollere at alle følgjer dei reglane som er fastsette, anten det er i forskrift eller enkeltvedtak, i den enkelte kommunen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Greni (Sp) [16:59:55]: Utgangspunktet for denne saken er at Holtålen kommune våren 2017 forskriftsfestet muligheten til å bruke elmotor på 20 navngitte vann på under 2 km². Dette ble opphevet av fylkesmannen i 2017 med begrunnelse at særlige grunner i motorferdselloven ikke var oppfylt. I samme vedtaket hadde de også et vedtak om at bensinmotor opptil 6 hk kunne brukes på vann over 2 km². Det var det ingen innvendinger mot. Dette var rimelig uforståelig for lokalpolitikkerne.

Samtidig var det nettopp fastslått at elsykkel skulle likestilles med sykkel til bruk i utmark. Man kunne altså sykle så mye man ville rundt vannene, men man kunne

overhodet ikke ha en liten elmotor på en båt på disse vannene. Dette framsto enormt ulogisk, og derfor fremmet vi denne lovendringen. Den fikk tilslutning i komiteen på Stortinget helt til daværende statsråd Elvestuen overbeviste komiteen om at det var tilstrekkelig med forskriftsendring. Forslaget ble derfor ikke fremmet.

I debatten antydte Elvestuen at det kanskje måtte lovendring til lell, og det gjorde at jeg uttrykte mistanke om at dette var et forsøk på trenering. I replikkvekslingen forsikret statsråden meg om at det skulle gjennomføres «uten ugrunnet opphold». Vi snakker nå om 2018.

Først to år etterpå kom det et lovforslag på høring. Der legges det opp til at alle må søke, det skal være personlig, tidsbegrenset løyve, samme opplegg som for scooter til egen hytte. Tilbakemeldingen fra kommunene var tydelig negativ på denne saksbehandlingsprosedyren. Regjeringen har heldigvis lyttet til innspillene, og vårt opprinnelige forslag om at kommunene kan forskriftsfeste muligheten, blir nå endelig vedtatt.

Dette er en liten sak i den store sammenhengen, men det er viktig for dem det gjelder. Det er et folkehelseiltak som gjør at flere kan komme seg ut, og at de som av ulike grunner ikke kan ro, også kan komme seg ut på vannet, noe bl.a. Enebakk SV påpekte i høringen. Det er mer i tråd med folks alminnelige rettsoppfatning at sykkel og båt blir likebehandlet, og det er en seier for lokaldemokratiet. Generelt er det altfor mye overprøving av lokaldemokratiet. Det må være en tydelig grense for hva statsforvalteren skal legge seg oppi. Elmotor på båt på små vann er langt utenfor den grensen.

Jeg forutsetter at kommunene umiddelbart informeres om denne endringen, slik at de som ønsker det, kan forskriftsfeste endringer i god tid før isen går på vannene.

Arne Nævra (SV) [17:03:08]: Det som representanten Greni sier, høres logisk ut – man kan altså sykle rundt et vann med elsykkelen sin, og så får man ikke lov til å bruke elmotor utpå vannet. For det første er det vel ikke akkurat alle skogsvann som kan sykles rundt med en elsykkel, det hører med til fåtallet – ytterst få man kan gjøre det rundt.

Så må jeg vel kunne si, hvis det er tillatt, at det kan hende at representanten – jeg skal ikke si at hun ikke har kunnskap – kanskje ikke har tenkt over at fuglelivet blir forstyrret på en helt annen måte fra vannveien enn fra landeveien, det er enorm forskjell. Veldig ofte er det langgrunt, det er våtmarker, det er siv, det er altså vegetasjon utover. Det er lang avstand fra der man kan sykle – hvis man i beste fall har en sykkelvei – og ut til der fuglelivet er. Kommer man vannveien derimot, er det full panikk for mange arter. Dette er rein biologisk kunnskap, så det å bruke noe som tilsynelatende høres

logisk ut – man kan selvfølgelig raljere litt med det, det høres sånn ut, men det er altså ikke slik fakta er. Jeg har vært i mange slike våtmarksområder, og jeg har sett forskjellen på å bevege seg på land, hvor man ikke kommer langt ut, og det bare å komme med en kano – det er stor forstyrrelse. Da skal jeg ikke ha en replikk etterpå som sier: Nå sa du kano, du sa ikke elmotor. Nei, men poenget er at med elmotor kommer man mye lenger bort, man får beveget seg mye lenger enn man gjør med en kano eller med en robåt i mange tilfeller. Det var bare det jeg hadde lyst til å si, nå skal jeg tie stille.

Heidi Greni (Sp) [17:05:06]: Det er godt mulig at jeg er tungnem, jeg har ikke noe papir som kan verken bevise eller motbevise det, men én ting er i alle fall sikkert: Den fuglen blir akkurat like mye forstyrret om jeg ror forbi med en robåt, eller om jeg farer forbi med en liten elmotor.

Jeg kjenner til disse 20 vannene som Holtålen hadde navngitt den gangen. Sånne skrekksenarioer om at det skal bygges naust og hytter og alt mulig rundt dem, er jo aldeles hinsides. Det er lokalkunnskapen som styrer dette nå, og lokalkunnskapen har selvsagt valgt ut de 20 vannene de mener dette er aktuelt for. 20 høres kanskje mye ut for folk i salen som ikke kjenner kommunen, men det er bare en brøkdel av vannene som er i kommunen.

Som representanten påpekte, er det også forstyrrelser av en kano, og det er slett ikke mer forstyrrelser av en båt med elmotor, sannsynligvis vil det være mye mindre forstyrrelser fra en båt med elmotor. Man slipper denne åreplaskingen.

Det er ikke slik at det ligger til rette for massevandring ut til disse vannene fordi en får lov til å ha en elmotor der. Jeg tror ikke noen av disse vannene er tilgjengelige fra bilvei. Det betyr altså at de som skal bruke dem, skal bære opp en båt, eventuelt søke om å få kjørt den dit på vinteren og ha den liggende. Det er ikke sånn at halve Trondheim vil komme til Holtålen for å kjøre elmotor rundt på disse små vannene. Så dette ser jeg som helt uproblematisk og er helt overbevist om at lokalpolitikkerne ivaretar naturhensynet når de velger ut disse vannene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [17:07:00]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stoppe NorthConnect endelig (Innst. 216 S (2020–2021), jf. Dokument 8:8 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Sandra Borch (Sp) [17:07:59] (ordfører for saken): Først må jeg få takke komiteen for godt samarbeid også i denne saken. Jeg regner med at de andre partiene vil redegjøre for sine standpunkt.

Jeg skal starte med et sitat: «Vi har alene stoppet det omsøkte prosjektet for godt». Den som sier det, er Arbeiderpartiets nestleder, Bjørnar Skjæran, i et intervju med FriFagbevegelse 12. mai i fjor. Med en så klar uttalelse av Arbeiderpartiets nestleder er det underlig at vi i dag nok en gang står i salen med en sak om å stoppe NorthConnect. Men kanskje er det ikke så rart når vi leser svaret fra statsråden til komiteen, hvor hun skriver at hun per dags dato ikke vil ta en avgjørelse i saken om kabel skal bygges eller ikke.

Saken i dag handler enkelt og greit om ja eller nei til NorthConnect. Den handler ikke om alle andre mulige og umulige forhold rundt en konsesjonssøknad. Regjeringen har allerede sagt at de ikke finner grunnlag for å gi konsesjon nå, fordi man først skal høste erfaring fra de to kablene som er under bygging. Imidlertid forhindrer ikke det at kabelen bygges når sånne erfaringer foreligger, selv om NVE, regjeringens faginstans, allerede har bekreftet at det å bygge kabelen vil føre til høyere strømpriser i Norge.

Kraftmarkedet har naturlig nok endret seg over tid, men til grunn har det alltid ligget et klart politisk premiss om at hensynet til norsk industri og norske familier skal ivaretas. Utenlandskabelen NorthConnect bryter med alle disse premissene hvis den blir bygd.

For Senterpartiet handler saken om at kraftpolitikken fortsatt skal tjene norske familier og norsk industri, og at lave kraftpriser og fornybar energi fortsatt skal være en av de fremste konkurransefordelene vår industri har. Kabelen vil, uavhengig av hvem som bygger den ut, og hvem som eier den, føre til økt eksport og dyrere strøm og sette mange tusen norske arbeidsplasser i fare. En sånn situasjon vil ikke Senterpartiet være med på – å sette norsk industri i en så stor fare.

Det er bra at Fremskrittspartiet har sluppet ut av det såkalte fengselet og nå støtter forslaget om å stoppe NorthConnect. Men det er også verdt å ta med seg at Fremskrittspartiet er skyld i at det i dag er knyttet stor usikkerhet til om kabelen vil bli bygd eller ikke.

Så vil jeg oppfordre Arbeiderpartiet til å begynne å være ærlig i denne saken, for det Arbeiderpartiets nestleder sier i media, stemmer ikke. Det beviser Arbeiderpartiet i dag når de ikke er med på å sikre flertall for å stoppe NorthConnect. Jeg kan ikke forstå at Arbeiderpartiet vil seg selv så vondt at man nok en gang går sammen med regjeringspartiene i denne saken.

Med det vil jeg ta opp det forslaget Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Sandra Borch har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [17:11:30]: Norge og resten av verden står foran en stor omstilling for å løse klimakrisen. Vi står i Norge også overfor en stor utfordring i at vi må skape nye arbeidsplasser til de mange tusen som i dag er sysselsatt i oljeselskapene.

Det å sikre tilgang til ren og fornybar kraft til etablering av nye industriarbeidsplasser i Norge er avgjørende, og det er en av hovedgrunnene til at SV i dag er med på forslaget om å stanse utbyggingen av NorthConnect. Det er allerede to kabler under bygging, og vi må få høstet erfaring med disse før vi bør ta opp igjen diskusjonen om nye utenlandskabler. Dette var også et stortingsflertall enig i for ikke veldig mange år siden.

Samtidig er det viktig å erkjenne at med det kraftsystemet vi har i Norge, som i stor grad er basert på vannkraft og naturens svingninger i mengde nedbør fra år til år, vil vi være avhengige av å ha kontakt også med utlandet gjennom de kablene som vi har i dag. Hvis vi ikke hadde hatt det, ville vi ha måttet bygge opp en mye større kraftproduksjon, med dertilhørende mye større naturinngrep enn det vi har gjort, for å sikre oss i år hvor det regner lite. Prisen på det ville sannsynligvis også vært høy for forbrukeren, ikke bare for naturen.

Men vi har i dag en stor utvekslingskapasitet med utlandet, og den blir om kort tid også enda større. Det som er viktig nå, er, som jeg sa innledningsvis, å prioritere at vi har nok kraft framover til å sikre skaping av nye arbeidsplasser også i Norge.

Bjørnar Moxnes (R) [17:14:31]: I dag har Arbeiderpartiet en siste sjans før valget til å vise at de stenger døra for NorthConnect. De kunne stått sammen med industrien, fagbevegelsen og venstresiden for å skrinlegge denne kablen en gang for alle, men går i stedet sammen med Høyre og holder døra på gløtt. Dermed blir konsesjonssøknaden fra NorthConnect liggende klar i skuffen i departementet, og så kan den neste olje- og energiministeren ta søknaden opp av skuffen og gi tommel opp til bygging av NorthConnect når han eller hun ønsker det.

NVEs tall viser at noen vinner, mens andre taper, på NorthConnect. Vinnerne er kraftselskapene. De tjener jo på at strømprisen øker, mens innbyggerne og industrien, alle vi som betaler for strømmen, taper. Det har vært kaldt i Norge lenge nå. Mange får trøbbel med å betale strømregningen sin. Hvis NorthConnect bygges, vil vi eksportere mer kraft og importere høyere strømpriser, og det er verken innbyggerne eller industrien i landet vårt tjent med.

Rødt vil at Norge skal være en kraftforedlende industrinasjon som eksporterer industriprodukter produsert på miljøvennlig vis i stedet for å sende stadig mer strøm ut av landet som en råvare. Det er den lave energikostnaden fra miljøvennlig, fornybar vannkraft som i over 100 år har vært et avgjørende fortrinn for industrien vår, men denne industrien havner i faresonen når markedet får påføre kalde Norge langt mot nord høyere energikostnader, og det skjer i økende grad for hver eneste nye strømkabel som kobler oss på EUs energimarked. Når strømprisen drives opp, som NorthConnect vil bidra til, må også industriens kraftkontrakter om noen år naturligvis baseres på et høyere prisnivå enn tidligere. Resultatet av å behandle norsk vannkraft som en ren eksportvare og ikke som en innsatsfaktor for egen verdiskaping kan derfor bli omfattende industridød. Det er derfor Rødt, som Fellesforbundet og LO, er imot NorthConnect.

Vi vet at denne industrien eksporterer for over 100 mrd. kr i året, skaper tusenvis av klimavennlige arbeidsplasser, er det industrielle grunnlaget for innovasjon og næringsutvikling i framtidsrettede bransjer og sikrer sysselsetting og bosetting langs kysten vår. Skal Norge fortsatt være en industrinasjon, eller skal vi selge ut kraften som en råvare til andre land? Det er kjernen i denne saken, og her burde svaret være særdeles enkelt, i alle fall hvis man er et arbeiderparti. Da må man si et klart og tydelig – og endelig – nei til NorthConnect.

Stefan Heggelund (H) [17:17:51]: Det fine med å gå opp på talerstolen rett etter representanten Bjørnar Moxnes er at man vet at revolusjonen ennå ikke er i gang. Man vet jo aldri når han er her oppe, om han kommer til å erklære at den blodige revolusjonen har begynt.

Det skjer store ting i norsk politikk i dag i andre partier, men det er ingenting jeg kan tenke meg som er så stort som at energi- og miljøkomiteen har en debatt vi har hatt utallige ganger tidligere. Det er ingen nye argumenter på noen av sidene i denne debatten. Det er ingenting ved saken som er nytt, det er ingenting ved saken som har forandret seg. Men Bjørnar Moxnes avslørte i sitt innlegg hvorfor han ønsket å ha denne saken. Det er et rent valgkampspill. Vi er nå i denne

salen som en del av et rent valgkamputspill fra Rødt mot Arbeiderpartiet. Det er den respekten det kommunistiske partiet har for institusjonen Stortinget.

Det som er litt annerledes denne gangen, er at når man leser merknadene, sitter man igjen som et enormt spørsmålstegn på grunn av det som står der. Senterpartiet erkjenner i merknadene at denne saken er behandlet mange ganger tidligere, men så skriver de at den er tatt opp på ulike måter. Det er helt feil. Det har vært lik måte hver gang, det er de samme argumentene igjen og igjen og igjen. Det er ikke noe nytt.

Så skriver Senterpartiet at det er heftet usikkerhet ved konsesjonssøknaden. Det er også helt feil. De klarer i samme setning å si at denne usikkerheten som har heftet ved konsesjonssøknaden, har noe å gjøre med Stortingets behandling av tredje energimarkedspakke, eller det som vi på folkemunne kaller for ACER, noe som er fullstendig galt. De to tingene har ingenting med hverandre å gjøre, og jeg må si at jeg er sjokkert over at et gammelt, tradisjonsrikt, seriøst, anstendig parti holder på på den måten og later som om to ting som overhodet ikke henger sammen, henger sammen. De gjør det til og med i merknader. Ingen leser merknader, men til og med der gjør de det. Det er helt utrolig.

Så er det bemerkelsesverdig at representanten Lars Haltbrekken fra Sosialistisk Venstreparti – ja, for la oss aldri glemme at fyren er hyggelig, men han er jo sosialist – (munterhet i salen) har en lang merknad der han egentlig skriver at det var feil å stemme mot ACER, EUs tredje energimarkedspakke.

Hvis vi ønsker en fornybar omstilling, må vi også gi fornybarnæringen stabile rammevilkår. Det er i hvert fall det vi mener at man skal gjøre.

Presidenten: Det er åpenbart at i hvert fall representanten Heggelund har lest merknadene.

Ketil Kjenseth (V) [17:21:19]: Det er kanskje en litt rituell debatt, dette, og ja, kanskje også med litt sosialistiske og kommunistiske initiativer. Kanskje handler det også litt om spøkelses, som ikke er så aktuelle i dag, for det er jo ingen som står klare med dykkerne og grave-maskinene og er rede til å begynne å bygge. Men det er nå så.

Jeg har lyst til å etterlyse noe annet, til dem som er så opptatt av NorthConnect-motstanden: Disse partiene som er så imot, er jo veldig for havvind, og den mulige NorthConnect-kabelen, som egentlig kanskje er et lite spøkelse, går jo tvers gjennom Utsira Nord, som er ett av de to områdene der vi åpner for å starte med havvindutbygging, så det er jo virkelig mulig her å se noen industrielle muligheter, når en både er for havvind og for industrien. Så har Storbritannia gått ut av EU, og det er egentlig et kinderegg i seg selv. Hvorfor

ikke orientere seg litt mot de mulighetene, i stedet for å skulle plages så veldig med at dette blir vanskelig for norsk industri.

Hydro er allerede en kjempestor eier i både vannkraft og vindkraft. De har femten års kontrakter – de er ett av veldig få selskaper som har så lange energikontrakter – og de satser på industriproduksjon i Norge. Det er også sånn at den vinden som eventuelt kan komme fra Skottland gjennom denne kabelen, kan blåse den andre veien, så det er ikke bare sånn at det er Norge som skal eksportere fra et vannmagasin.

I tillegg er dette også en sak med noen prinsipielle sider. Statnett skal, i tilfelle, eie kabelen, det er vi alle enige om. Men det som også er en realitet, er at vi har gitt mulighet for at andre aktører kan ta initiativ og eventuelt bygge, hvis det er viktig for dem, og hvis de ser en mulighet. Det mener jeg kanskje er den viktigste delen av dette, og så får vi bare vente og se når noen faktisk er klare til å gjennomføre dette, men akkurat i dag er det en veldig lite aktuell sak. Men det er bra at noen holder liv i spøkelses!

Ruth Grung (A) [17:24:06]: Vi ble tydelig invitert til å si hva vi mener, men jeg trodde vi var veldig tydelige på at vi er veldig fornøyd med den avtalen, at vi sikret flertall og fikk Statnett som eier, og at vi skulle høste erfaringer fra de to kablene. Den ene er vel ferdigbygd, så vidt jeg vet, og den andre skal starte.

Så vet vi faktisk ikke helt hvordan energimarkedet utvikler seg framover. Det er ganske stor usikkerhet, både knyttet til det nordiske markedet og til hva som skjer i Storbritannia og i Europa. Det å ha åpninger framover har vært viktig også for Arbeiderpartiet, men ikke minst det at vi sikret et så solid flertall for det som var viktig for oss, både sikkerhet for energi og også at det er staten som skal eie det. Når det gjelder de prisene som har vært nå, har jeg jo registrert at noen av de laveste prisene har vært på Sørlandet, kanskje fordi de har kabel og energi derfra, når det har vært så kaldt som det er nå.

Noen snakket i forrige debatt om at man var litt tungnem. Jeg trodde ikke mine kollegaer var det på samme måte, for jeg synes Arbeiderpartiet har vært veldig tydelig i denne saken. På Vestlandet har vi vært imot denne kabelen, og det er ulike syn på det internt i Arbeiderpartiet, men som sagt: Avtalen står ved lag, og den har vi tenkt å følge opp videre, for det er bra for landet at vi har et så bredt flertall for å sikre fornybar energi framover, og at vi får staten som eier. Jeg håper det er siste gang vi får opp denne debatten, men jeg skjønner at det blir viktig i valgkampen.

Statsråd Tina Bru [17:26:10]: Det er en litt tom sal her i dag, men det går jo an å trøste seg med at mange kanskje følger med på nett-tv. Samtidig tror jeg kanskje

vi konkurrerer med en pressekonferanse også, så jeg vet ikke. Men vi kan ha debatt, i hvert fall, og det er bra.

Saken vi i dag behandler, er godt opplyst, kan man si. Ikke mindre enn tre representantforslag om samme tema ble grundig behandlet så sent som i fjor, og ingen av forslagene fikk da flertall i Stortinget.

I slutten av mars i fjor orienterte jeg eierne av den planlagte kabelen NorthConnect om at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag etter energiloven for å fatte vedtak i konsesjonssaken. Grunnen til dette er at det norske og nordiske kraftsystemet gjennomgår store endringer, og disse endringene skjer raskt. Det bygges nå ut mye uregulerbar vindkraft i Norge, Norden og Europa, mens regulerbar fossilkraftproduksjon og kjernekraft fases ut. Før jul ble den nye kabelen til Tyskland, NordLink, satt i drift, og senere i år skal kabelen til Storbritannia idriftsettes. Disse endringene vil samlet sett gi store virkninger på det norske kraftsystemet, samtidig som det også skjer andre endringer i det norske kraftsystemet og i systemene som vi er knyttet til. I denne situasjonen er det vanskelig å vurdere om fordelene ved enda en kabel til utlandet, altså NorthConnect, vil oppveie ulempene. For det er først når det er høstet erfaringer fra virkningene på kraftsystemet av de nye forbindelsene til Tyskland og Storbritannia, at det vil foreligge et grunnlag for å fatte et vedtak i den konsesjonssaken.

I Norge har vi handlet kraft med nabolandene våre i mange tiår, og vi er en del av et tett integrert nordisk kraftsystem. Dette har vært til stor nytte for både norske produsenter og strømforbrukere. Kablene har bidratt til økte inntekter til både kraftprodusenter, kommuner og stat, og de har lagt til rette for import av kraft i perioder med lite tilsig i det norske vannkraftsystemet. I den kalde perioden som vi er inne i akkurat nå, erfarer vi at kraftprisene holdes lavere enn de ellers ville vært, som følge av import av strøm fra kontinentet.

Jeg er opptatt av fastlandsindustrien og dens vilkår. Vi må ta kraften i bruk i større omfang samtidig som vi sikrer at grunnlaget for investeringer i kraftforsyningen ikke blir svekket. Norsk kraftproduksjon er i all hovedsak eid av norske kommuner, fylkeskommuner og staten. Med andre ord: Krafthandel gir også penger i kassa til Kommune-Norge, og særlig distriktene. En god balanse mellom ny kraftproduksjon i Norge og nye overføringsforbindelser til utlandet gir oss et kraftsystem som på en god måte legger til rette for verdiskaping og sysselsetting i hele landet – og lavere strømpriser enn i de fleste andre land.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sandra Borch (Sp) [17:29:21]: En konsekvens av EUs energiunion vil trolig føre til flere utenlandskabler

og et felles strømmarked i Europa. Senterpartiet har allerede spurt statsråden i skriftlige spørsmål om dette tidligere, men statsråden nekter å svare. I dag vil jeg ha svar. Mener statsråden at et felles energimarked og en felles pris på strøm i Europa er en god idé?

Statsråd Tina Bru [17:29:52]: Norge deltar i EUs arbeid for å skape et mer velfungerende energimarked fordi det tjener oss. Men alle konsesjoner til produksjonsanlegg, strømmnett eller utenlandskabler gis av norske energimyndigheter. ACER påvirker ikke det. Vi er suverene der, og det mener jeg også vi har fått opplyst alle de utallige gangene vi har hatt denne debatten.

Det er heller ikke slik at målet er at Norge skal få høyere kraftpriser, men målet med arbeidet som skjer i EU, er at alle skal få rimeligere kraftpriser. Det er et gode for strømforbrukerne i EU, og jeg forstår at de har det målet. Men det er ikke slik at vi har den linjen i norsk politikk at vi skal søke å få de samme strømprisene som andre land i Europa har, som jevnt over er høyere enn hos oss. Tvert om kommer det aldri til å være samfunnsøkonomisk lønnsomt å bygge kabler som vil gi en slik effekt. Så det frykter jeg ikke.

Sandra Borch (Sp) [17:30:50]: ACER slår jo fast på sin egen hjemmeside at organisasjonens oppdrag er å fremme et fullt integrert energimarked i Europa. Jeg vil igjen spørre: Mener statsråden at det er et godt mål?

Statsråd Tina Bru [17:31:10]: Det er et godt mål at EU forsøker å få et velfungerende kraftmarked, som egentlig ligner på det vi har i Norden. Det er det som er dette arbeidet i EU. De forsøker å få det systemet som vi har i Norden, som vi har hatt i mange år. Det er et godt system som har tjent Norge godt, og de andre nordiske landene. At de har det som mål, synes jeg ikke er noe overraskende, men det er ikke noe likhetstegn mellom det og at det skal føre til høyere strømpriser i Norge. Det er der jeg mener denne debatten sporer av. Det lages en kobling som jeg mener det ikke er grunnlag for å hevde at eksisterer – ref. også det jeg svarte i stad, at det vil aldri være samfunnsøkonomisk lønnsomt for Norge å bygge kabler som vil føre til at vi får en likere strømpris med Europa, hvis den er høyere enn den vi har i Norge.

Bjørnar Moxnes (R) [17:32:18]: Det har vært et stort poeng for Arbeiderpartiet at de sier de har stanset NorthConnect endelig og det derfor ikke trengs flere vedtak i Stortinget, for det er lagt inn betingelser som vil sikre at man aldri vil få NorthConnect. Jeg lurer på om statsråden kan bekrefte – for så vidt kort og konsist, hvis mulig – om det er slik at NorthConnect vil bli vurdert etter en ny energilov, med endringene som Arbeiderpartiet har fått inn, eller etter gjeldende, gamle ener-

gilov, gitt at søknaden er innlevert lenge før ny energilov trer i kraft. Vil NorthConnect, som nå legges i en skuff, kunne tas opp av skuffen og få vurdering etter gammel, gjeldende lov, eller vil en ny energilov bestemme vurderingen av NorthConnect-søknaden?

Statsråd Tina Bru [17:33:14]: Jeg kan for det første ikke gå god for den beskrivelsen som representanten Moxnes her gir av hva som er Arbeiderpartiets syn, men jeg antar at det kan Arbeiderpartiet svare helt fint på selv, og det mener jeg også Arbeiderpartiet har gjort mange ganger i denne salen i mange runder tidligere når vi har hatt denne debatten. Jeg har også sagt mange ganger tidligere – og dette mistenker jeg at representanten Moxnes vet – at den søknaden er stilt i bero. Det er ikke vanlig at lovendringer får tilbakevirkende kraft. Jeg har derfor sagt at det er naturlig dersom-når-om-at-hvis man tar opp den konsesjonsbehandlingen igjen, at den får behandling etter den gamle energiloven. Men dersom NorthConnect skal få konsesjon med dagens eiere, kan det gis for en begrenset tid. Det er uansett noe som må avgjøres i konsesjonsbehandlingen, og det er ingen planer om å gjenoppta den nå. Slik sett synes jeg kanskje at den betegnelsen som ble brukt fra en annen representant her tidligere i dag, om at dette er litt å se spøkelser på høylys dag, er ganske treffende.

Bjørnar Moxnes (R) [17:34:17]: Jeg takker for den avklaringen. Den var for så vidt klar og tydelig. Man vil behandle NorthConnect etter gammel, gjeldende lov, og ikke etter ny lov, dvs. at det Arbeiderpartiet framhever som viktige gjennomslag for å hindre såkalt privateide kabler i fremtiden, ikke vil være gjeldende for NorthConnect.

La oss si at Statnett skulle tre inn på eiersiden og overta denne kablet hvis andre, gjeldende eiere ønsker å selge seg ut. Er det noe som tilsier at en statlig eid NorthConnect-kabel til Storbritannia vil ha noen mindre effekt på strømprisen enn en privateid kabel?

Statsråd Tina Bru [17:35:05]: Nå mener jeg at vi er ganske langt inne i hypotetiske problemstillinger som jeg synes det er noe vanskelig å ta stilling til, gitt at denne konsesjonssøknaden er stilt i bero. Men jeg er jo enig i at det som eventuelt påvirker strømprisene eller kraftsystemet i Norge, er kablet, ikke hvem som eier dem.

Bjørnar Moxnes (R) [17:35:27]: NVE anslår at strømprisen vil øke med 1–3 øre per kWh med NorthConnect, dvs. at strømkostnaden kan gå opp med omkring 4,2 mrd. kr hvert år i 40 år hvis dette prosjektet skulle få gjennomslag – som da altså vil bli vurdert ut fra og etter gjeldende energilov, hvor det er rom for såkalt privateide eksportkabler for strøm. Er det slik å forstå at

statsråden ser noen andre vurderinger av prisseffekten av NorthConnect på de norske strømprisene enn dem som allerede er lagt fram av NVE i deres analyse av de samfunnsøkonomiske konsekvensene av kablet?

Statsråd Tina Bru [17:36:18]: Det er riktig som representanten viser til, at NVE anslo at strømprisen ville gå noe opp dersom man skulle bygge NorthConnect, men den ville fortsatt vært på et lavere nivå fordi fremskrivningen viser at strømprisene skal være lavere over tid. De ville ikke vært like lave som de ellers ville vært, men de ville fortsatt vært lavere.

Resten av representantens spørsmål synes jeg det er noe vanskelig å svare på, også fordi dette er et veldig innfløkt og komplisert system. Kraftflyten mellom de nordiske landene og til kontinentet vil variere over tid, og det er ganske vanskelig å kunne komme med noen konkrete anslag om akkurat hvordan noe vil se ut. Derfor mener jeg at det ville være umulig å kunne gi nå. Man måtte gjort nye analyser når man eventuelt skulle bygge ut NorthConnect, for å kunne vite hvordan det vil påvirke, gitt hvordan kraftsystemet da ser ut. Dette er jo i hyppig endring. Men jeg synes det er interessant at i den tiden nå hvor det har vært veldig høye strømpriser, har den største delen av vår eksport gått til Sverige, mens vi har importert fra Tyskland.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:37:39]: Statsråd Bru beskyldte meg nylig i et debattinnlegg i Nationen for å rygge inn i fremtiden, som svar på min skepsis til EUs fjerde energimarkedspakke. Jeg kan berolige statsråden med at jeg står opp hver dag med blikket stivt festet på fremtiden. Men den som ikke tar lærdom av historien, er også dårlig til å planlegge for fremtiden.

Noen snakker her om at Senterpartiet ser spøkelser på høylys dag – ja, men vi som har vært med i EU-kampen siden tidlig på 1990-tallet og tolket Maastricht-avtalen som forvarselet om en EU-union, vi som leste EØS-avtalen og prøvde å fortelle denne salen om hvordan EØS kom til å gripe inn i det norske samfunnssystemet på nær sagt alle plan, og ble latterliggjort for det, vi har lært litt av det. Vi leser også hva ACER framstiller seg selv som, nemlig som en organisasjon som skal bidra til et marked for energiutveksling i Europa.

Senterpartiet er klare på at NorthConnect ikke bør bygges, av hensyn til norsk industri og norske forbrukere. Da Senterpartiet var i regjering, gjorde vi det ulovlig å bygge private eksportkabler for norsk strøm, men da Fremskrittspartiet og Høyre overtok ansvaret, gjorde Fremskrittspartiets olje- og energiminister Tord Lien det

til et poeng at norske strømpriser burde bli høyere. Et middel for å få til det var nettopp å endre loven og åpne for de private kablene. Dermed ble det også mulig å søke om konsesjon for å bygge NorthConnect.

Det er imidlertid ikke bare Fremskrittspartiet og Høyre som ønsker denne kabelen. EU har bevilget 10 mill. euro til dette prosjektet. Samtidig står denne kabelen øverst blant EUs prioriterte prosjekter. Da Senterpartiet satt i regjering, krevde vi at kabelen skulle fjernes fra listen, mens nåværende regjering, med Høyre og Fremskrittspartiet, har godtatt at kabelen står på EUs ønskeliste.

En ny kabel gir ikke mer strøm å eksportere, men vil bare bidra ytterligere til eksport av norsk strøm, som igjen gir norske forbrukere, norske familier og norsk industri høyere nettleie. NorthConnect er ikke nødvendig for å sikre norsk forsyningsikkerhet. Vi har i dag og i overskuelig framtid mer enn nok utvekslingskapasitet.

De nye kablene til Tyskland, som nylig var ferdige, og de til England til neste år, har alene kapasitet til å eksportere 50–60 pst. av norsk energiproduksjon. Normalt har Norge heldigvis et overskudd i strømmarkedet på rundt 10–15 pst. av total produksjon per år. Det er om lag 12–20 TWh. Det stemmer at vi enkelte år har hatt kraftunderskudd, f.eks. i 2010, da vi hadde et underskudd på ca. 11 TWh, men med den kabelkapasiteten vi nå har, betyr det at det kan flyte langt mer strøm gjennom kablene enn det som trengs for å dekke landets behov og trygge leveringsikkerheten.

NorthConnect vil kun bidra til et ytterligere integrert elmarked. I et marked er det som kjent markedskreftene som rår, og kraften vil flyte dit behovet er størst og prisene høyest.

Stefan Heggelund (H) [17:41:03]: Representanten Myhrvold har akkurat satt seg ned på stolen sin, og jeg håper han nå kan trykke på knappen og tegne seg til et nytt innlegg, for jeg synes det er litt bemerkelsesverdig at ingen fra Senterpartiet er villige til å svare på utfordringer de får. Det er ikke sånn at fordi man sitter i opposisjon, skal man bare stå og ha monologer i stortingssalen, slik Senterpartiet har fått for vane å gjøre. Dette er en debatt, og hvis man blir utfordret på noe, må man svare på det.

Da er spørsmålet: Hva er den direkte sammenhengen mellom NorthConnect og ACER, slik Senterpartiet prøver å skape en sammenheng i merknadene og i den retorikken man har om dette i samfunnsdebatten? Kan de forklare det? Eller vet de innerst inne at dette ikke henger sammen, at det er to forskjellige saker man diskuterer? Det er f.eks. ikke sånn at ACER gjør at man må bygge NorthConnect, slik det kan virke som når Senter-

partiet snakker. Kan de forklare hvorfor man later som om det er så stor sammenheng mellom det?

Så lurer jeg på: Dersom det ikke er slik at man er mot kraftutveksling – og la oss aldri glemme at Ola Borten Moe da han var olje- og energiminister, var veldig positiv til kraftutveksling og tok initiativ til å bygge flere kabler – men kun har de bekymringene man hører om, at akkurat slik bildet ser ut nå, er man redd for at dette vil ha negative konsekvenser for norske forbrukere, hvorfor skal man da gå inn og stanse en konsesjonssøknad helt? Hvorfor skal man ikke ta de vurderingene? Det man sier på talerstolen, må henge på greip med det man stemmer for.

Siste spørsmål: Vil Senterpartiet at vi skal ut av det nordiske kraftsamarbeidet, altså at vi skal ut av Nord Pool, at vi skal slutte med kraftutveksling? For der er det jo markedet som rår, og vi hørte jo nå hvordan det er når markedet rår, så det må bety at Senterpartiet er imot det. Hvis de ikke er imot det, er de for det Ole André Myhrvold nå står her og sier at han er imot. Ting må henge sammen når man snakker.

Ketil Kjenseth (V) [17:43:54]: En bør fortelle hele historien. For det var Senterpartiets energiminister Eivind Reiten som liberaliserte det norske kraftmarkedet. Og Senterpartiet har hatt energiministeren ganske mange ganger i løpet av de årene etter at Eivind Reiten gjorde det. Da må vi stille spørsmålet: Hvor mange strømkabler har Norge? Med de to som ferdigstilles nå, har vi 19 strømkabler. Med NorthConnect – et spøkelse som det er litt vanskelig å få øye på for tida – kan det bli 20. Jeg har aldri hørt at Senterpartiet har vært imot noen av de 19, så hva er utfordringen med denne? Vi må i hvert fall fortelle hele historien. Hva er forskjellen på dem? Det er et betimelig spørsmål representanten Heggelund her stiller. Vil Senterpartiet etablere et elektrisk strømgjerde rundt Norge? Det er bra, det, men vi er allerede ganske godt forsynt med fornybar energi. Da må vi i hvert fall få fart på den grønne omstillingen og bruke den fornybare energien til noe, og eksportere den. Det er bra.

Men det er også slik at de kraftkablene har gitt en inntekt, et overskudd, til Norge på ganske mange titalls milliarder de siste årene. En sier jo nei takk til en betydelig inntektskilde av den fornybare kraften som en ellers ikke får brukt.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:45:38]: Det er alltid spennende å få utfordringer av Stefan Heggelund. Denne gangen så han i hvert fall at jeg satt der borte og ikke hadde gjemt meg bak stolpen – og det er jo et framskritt.

Når det gjelder ACER, var det faktisk regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som dro ACER og NorthCon-

nect sammen i en avtale og blandet sakene sammen. Og som jeg sa innledningsvis: ACERs mål er altså et mer integrert kraftmarked i Europa. For å få et mer integrert kraftmarked i Europa er man avhengig av kabler som henger sammen, og som sørger for at kraften flyter fritt. Sånn sett er også bygging av utenlandskabler en del av den totale diskusjonen om et integrert kraftmarked.

Så prøver Stefan Heggelund å dra opp historier rundt Nord Pool. Senterpartiet er for det. Senterpartiet har aldri vært prinsipielt imot kraftutveksling. Vi har sett behovet for det, og det har fungert godt sånn som det har vært til nå. Men problemet er, som jeg illustrerte på talerstolen i stad, at kapasiteten på disse kablene, de som nå akkurat er ferdig bygd, og de som er under bygging, vil representere nær 60 pst. av norsk kraftbehov.

Vi skal også diskutere en klimamelding, hvor mange av løsningene handler om elektrifisering. Vi vet at vi kommer til å ha bruk for mange flere titalls terrawattimer i året her i landet i framtiden. Og det å da legge opp til ytterligere eksport ut av landet gjennom en kabel som bare har til hensikt å importere europeiske strømpriser med 3 øre per kWh, er etter Senterpartiets syn ikke god politikk og vil føre til industrilekkasje. For hva skjer da med Saugbrugs i Halden, som vil få høyere kraftpriser? Hva skjer med aluminiumsverkene, som vil få høyere kraftpriser? Jo, de vil flytte ut. Og hvor vil de flytte? Jo, de vil flytte til markeder hvor kraften er mye mer møkkete enn den er i Norge – f.eks. til Kina, hvor store deler av energien kommer fra kullkraft.

La meg se her – jeg må bare få svart Heggelund på alt. Det var ACER, Nord Pool, og jeg har vært innom kraftutveksling. Da regner jeg med at vi har gått over i en dialogfase framfor monologfasen.

Presidenten: Stefan Heggelund har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stefan Heggelund (H) [17:48:20]: Jeg takker for svaret, men det henger fortsatt ikke på greip. Når man sier at man er imot at markedskreftene, som det kalles, skal rå – ja, da må man jo være imot at vi har et kraftsamarbeid i Norden som er markedsstyrt. Det må henge sammen – ellers er man for at markedskreftene skal rå noen steder, men ikke andre steder. Det gir jo ingen mening overhodet, det betyr ingenting når ordene kommer ut av munnen.

Så er det mange ting som påvirker kraftprisene i Norge. En ting som vil påvirke kraftprisene i Norge, er f.eks. hvis vi får mer industri. Jeg er for mer industri i Norge. Det kan gjøre at kraftprisen for den industrien som allerede er her, blir høyere, men jeg er fortsatt for det. Men så er jeg også for at vi skal bygge mer fornybar kraft. Og det er det som er poenget: Regjeringspartienes

politikk henger sammen. Vi kan stå i en debatt og ha sammenhengende resonnementer om disse tingene. Det kan dessverre ikke Senterpartiet.

Presidenten: Presidenten er litt usikker på om bruken av landbruksredskaper i beskrivelsen av andre partiers politikk er helt bra, men lar det gå.

Representanten Ole André Myhrvold har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:49:48]: Jeg skal ikke bruke mye tid på det, men Senterpartiets politikk henger sammen, og jeg lurer på hvorfor Høyre er så interessert i å importere europeiske kraftpriser til det norske markedet. Det er fortsatt et spørsmål.

Så er det noe med at selv om man er en del av det nordiske elmarkedet, er det ikke dermed sagt at man skal utvide det markedet. Vi som forbrukere er jo ikke til stede på alle markeds plasser til enhver tid. En må også kunne gjøre noen prioriteringer om hvilke markeder en ønsker å være en del av, og Senterpartiet mener at Norge ikke vil være tjent med å være en fullt integrert del av det felles europeiske energimarkedet. Det vil føre til høyere kraftpriser i Norge på bekostning av norsk industri, norske arbeidsplasser og norske forbrukere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [17:50:49]

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole André Myhrvold, Ruth Grung, Nils T. Bjørke, Kjersti Toppe, Øystein Langholm Hansen og Ingrid Heggø om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg (Innst. 222 S (2020–2021), jf. Dokument 8:82 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Liv Kari Eskeland (H) [17:51:55] (ordfører for saka): I dag skal me drøfta ei sak med ei lang historie: etablering av kraftanlegg i Røldal-Suldal med neddemming av Valldalen. Konsesjonen til anlegga vart gjeven tidsavgrensning i 1962, og denne skal no overførast til to tredjedelar offentleg eigarskap og verta tidsavgrensninga.

Konsolideringsmodellen, utforma av ein Senterparti-statsråd og vedteken i 2008, har lagt grunnlag for at ein konsesjon kan overførast frå ein tidsavgrensa konsesjon til ein tidsuavgrensa konsesjon gjeve visse vilkår. Det ligg difor til departementet å avgjera slike saker, all den tid Stortinget gjennom sitt vedtak i 2008 har sett rammene for ei slik handtering.

Vidare er det slik at mynde for handsaming av saker der det er opna revisjon, er lagt til NVE og vert handsama etter retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringar, fastsett mai 2012.

Når det no likevel har vorte ei sak i Stortinget, vil eg gje ros til og takka komiteen for eit grundig og godt arbeid, der me no har landa på fleirtalsmerknader og framlegg som me meiner varetek dei partane det gjeld, samstundes som desse er trygt forankra i konsolideringsmodellen.

I denne saka vil konsesjonen og rettane til konsesjonæren verta vidareførte, og eksisterande konsesjonar for RSK-anlegga vil framleis vera gjeldande. Det er difor ingen heimel for å krevja fornya konsesjonshandsaming.

Det følgjer av prosessen i slike saker at når departementet har handsama omgjerings-saka, vil NVE treffa vedtak om å opna revisjonssak, noko statsråd Bru også har teke til orde for i sine brev til komiteen.

Det ligg opning for store verdioverføringar i ei slik omgjerung, sidan staten på denne måten i realiteten vil seia frå seg verdiar som elles ville hatt heimfall til staten i framtida. Det oppstår også eit tap for vertskommunane som ikkje vil få tilgang på inntil ein tredjedel av verdiane frå heimfallet.

Her er det å merkja seg at dette i si tid også vart problematisert og drøfta då konsolideringsmodellen vart vedteken, og Senterparti-statsråd Riis-Johansen var også tydeleg på at det ikkje skulle gjevast kompensasjon som følgje av bortfall av inntekter. Men eit fleirtal i komiteen ber likevel om at ein i revisjonsprosessen vurderer om det på fagleg grunnlag er spesielle forhold som tilseier etablering av næringsfond eller andre økonomiske vilkår baserte på eksisterande praksis og retningslinjer.

Det har vore stort engasjement i saka, og komiteen bad om at det vart lagt opp til skriftleg høyring. Spesielt har kommunar og lokalsamfunn vore aktive, og det har gjeve komiteen ei god forståing for både det historiske perspektivet og samfunnsutfordringane ein kjenner på ved å ha eit slikt tiltak lokalisert i bygda.

Komiteen har fått mange detaljerte innspel om kva som bør vurderast i den komande revisjonsprosessen, og me er trygge på at når revisjon vert opna, vil ein gjennom dialog og opne prosessar finna gode, avtalte løysingar

som tryggjar kraftforsyning, industriarbeidsplassar, lokale interesser og kommunane.

Presidenten: Presidenten beklager at det var noe som gikk galt med noen klokker, så en fikk ikke signal om når tiden var ute. Men da fikk representanten god tid til å fullføre sitt innlegg.

Ruth Grung (A) [17:55:37]: Denne saken er krevende, og Arbeiderpartiet er glad for at vi løftet den i Stortinget. Det har vært et sterkt engasjement fra lokalbefolkningen i Røldal, naturorganisasjoner, Hydro og Lyse, men ikke minst fra ordførerne i Suldal og Ullensvang. Vi vet at de ønsket en fornyet konsesjon, og at de ikke er fornøyd med resultatet.

Jeg kan forsikre om at Arbeiderpartiet har jobbet knallhardt innenfor det som er mulig for Stortinget. For oss har det vært veldig viktig å sikre flertall med føringer som kommer lokalbefolkningen og industrien til gode. Vi kan heller ikke se at vi ville klart å få et bedre resultat med et annet flertall i denne saken.

Statsråden har bekreftet at revisjonssaken vil bli åpnet så snart søknaden fra Lyse Kraft er behandlet. Det er nå flertall for at denne vilkårsrevisjonen skal prioriteres. Det er i dag over 40 revisjonssaker i kø for behandling. Vi mener omfanget av naturinngrep og tidsaspektet forsvarer at Røldal-Suldal får prioritet.

Lovendringen fra 2008 gir private mulighet til å inngå samarbeid med offentlig eid selskap, slik at konsesjonen blir tidsubegrenset. Hydro har benyttet seg av denne muligheten. Det er derfor ikke grunnlag for å behandle Røldal-Suldal som en fornyet konsesjon, men om det foreligger helt spesielle hensyn, kan det åpnes for næringsfond, slik Ullensvang og Suldal ønsker. Flertallet har vist til denne muligheten og omtalt næringsfond i vedtaket, og har bedt statsråden sørge for at dette blir grundig vurdert. Vi opplever at kommunenes argumenter er gode i denne saken. Vi har også innstendig oppfordret Lyse om, på eget initiativ, å komme Ullensvang og Suldal i møte om dette næringsfondet.

Anlegget har medført store naturinngrep, med tørrlagt foss, neddemming av 18 støler i Valldal og reguleringsmagasin tett på bebyggelsen, med de ulemper det medfører. Tilkomsten til fjellet er også sterkt framhevet av lokalbefolkningen og ordføreren i Ullensvang.

Det er store verdier som nå overføres til det nye selskapet. Det har vært litt overraskende å se at det var lite oppmerksomhet rundt dette da loven ble vedtatt i 2008. Det var en viktig lovendring som sikret offentlig eierskap til vannkraften.

Tilgang på fornybar kraft er helt avgjørende for vår konkurransekraft og overgangen til mindre klimautslipp. Hydro har nå sikret seg kraft til både Karmøy og Husnes. Men skal vi lykkes med å få mer fornybar kraft,

må også de som bærer kostnadene med ulempene ved kraftanleggene, bli kompensert.

Vi har sett hvilken motstand vindkraft har skapt på land. Derfor forventer vi at kraftbransjen bidrar til gode omforente løsninger som lokalbefolkningen i Røldal ser seg tjent med, men som også bidrar til å utvikle flere framtidrettede industriarbeidsplasser med lavt klimaptrykk.

Terje Halleland (FrP) [17:58:53]: Det er mye historie i denne saken: om vannkraften og den betydningen den har hatt både for Norge som nasjon og for lokalsamfunn, og om inngrep som hadde flere sider. Vi har nok lett for å se kraftproduksjonen, verdiskapingen og arbeidsplassene vannkraften har gitt oss, men vi må vel også si at Røldal-Suldal Kraft viser at det ikke er bare positivt, alt som har skjedd. Da tenker jeg ikke bare på etableringen, naturinngrepet og byggingen av kraftverket, men også gjennomføringen av eksisterende konsesjonsavtale og hvordan den er blitt overholdt.

Jeg forstår den skuffelsen berørte opplever når en ser at hjemfall ikke vil skje, at omgjøringen fra 2008 fører til at store verdioverføringer til staten og vertskommunen bortfaller. Men det er viktig å ta med seg at debatten i dag ikke handler om lovendringen fra 2008, men er en konsekvens av den lovendringen som ble gjort under Jens Stoltenberg og Lars Peder Brekk i den rød-grønne regjeringen.

Så hva dreier saken seg om, og hva er det vi kan gjøre på Stortinget? Hydros kraftselskap har søkt departementet om eierskifte. Et sånt eierskifte, om kravene til offentlig eierskap innfris, vil innebære en konsesjon som blir omgjort til tidsbegrenset konsesjon. Det er etter dagens lovverk en rettighet. Mange har tatt kontakt med meg og vil at Stortinget skal stanse denne saken, reversere saken, sette i gang et nytt arbeid med fornyelse av konsesjonen på anlegget. Men det er nå engang slik at Stortinget må ta hensyn til tidligere vedtak. Om det er noen som vil utfordre lovendringen fra 2008, er det sikkert full anledning til det, men denne saken er ikke rette plassen.

Jeg har ingen problemer med å forstå den frustrasjonen som enkelte føler. Enkelt personer har betalt en høy pris, men det ser også flertallet bak innstillingen i dag, og vi ønsker med vårt vedtak at anlegget ikke skal havne i den ordinære køen for revisjon, men bli prioritert. For det er ingen tvil om at det er områder som er mer enn modne for en revisjon.

Flertallet har vært tydelig i sine merknader, og vi forventer at gjennomgangen av vilkårene medfører at de forskjellige synspunktene blir ivaretatt. Det skal prioriteres lokal næringsutvikling i Røldal, og Lyse Kraft har selv trukket fram manglende veier, vinterferdsel, vann-

føring i Novlefoss og reguleringshøyden i både Røldalsvatn og Valldalsvatn.

Til slutt har jeg lyst til å gjenta det jeg har sagt flere ganger: at jeg har tro på Lyse Kraft som ny eier av anlegget, og at de legger til rette for et godt samarbeid med lokale og berørte parter.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Ole André Myhrvold (Sp) [18:02:16]: Saken vi behandler i dag, er en sår historie. Historien om Røldal-Suldal kraftanlegg er historien om storsamfunnet som overkjørte lokalbefolkningen i sin iver etter å bygge ut ny kraft. Tilbake har man etterlatt seg dype sår – menneskelige og i naturen.

Norsk industrireise på norske vannkraftressurser er ofte, også av oss i Senterpartiet, framstilt som en suksesshistorie. Men historien har baksider. Energiproduksjon kommer sjelden eller aldri uten konflikt. Noe av det som har gjort det lettere å bære, har vært den særnorske hjemfallsretten og premisset om at det er lokalsamfunnet som bærer kostnadene ved de omfattende naturinngrepene, og som skal belønnes for det gjennom gunstige økonomiske ordninger.

Som en følge av EØS-avtalen tapte Norge den såkalte hjemfallssaken i EFTA-domstolen i 2007, og det har da gjort det mulig for Hydro og Lyse å danne Lyse Kraft og overta Røldal-Suldal kraftanlegg. Det vil bli et meget lønnsomt selskap, med en kraftproduksjon på rundt 3,2 TWh i året. Det vil årlig gi en verdiskaping på rundt 1 mrd. kr. Denne verdiskapingen illustrerer hvilke verdier lokalsamfunnet stiller til rådighet overfor storsamfunnet.

Skulle Røldal-Suldal-anlegget blitt bygd i dag, ville det sett annerledes ut. Det ville på en helt annen måte blitt tatt hensyn til natur, klima, geografi, næringsliv, lokal kultur og lokalsamfunn. Det er vanskelig å reversere dette. Lokalsamfunnet vil også i framtiden sitte igjen med store sår og inngrep.

Når lokalsamfunn og kommuner har krevd miljørevisjon, har det blitt henvist til at slik revisjon må vente til konsesjonen skal fornyes i 2022. Nå står vi altså i den situasjonen at Lyse Kraft får konsesjon for anleggene til evig tid, såkalt tidsbegrenset konsesjon. I konsesjons-søknaden ber Lyse Kraft om at «konsesjonen ellers videreføres på uendrede vilkår». En ny konsesjon som omsøkt vil innebære at en modernisering av konsesjonsvilkårene kan bli utsatt fra 2022 til 2051, i verste fall. Røldal-Suldal-anleggene vil da være drevet på grunnlag av de samme konsesjonsvilkårene i 90 år. Det vil etter Senterpartiets syn være en forsterkning av den uretten mange i Røldal føler på. Sårene vil forbli dype, og det er avgjørende at man i forbindelse med conse-

sjonsbehandlingen også åpner en revisjon av konsekvensvilkårene, slik at lokalsamfunnet kan få en rettferdig gjennomgang og mulighet til å rette opp i noen av de sårene som er skapt gjennom beslag av store områder, manglende krav til minstevannføring og frostrøyk, for å nevne noe.

Røldal lever 60 år etter at anleggene ble satt i drift, med konsekvensene av betydelige naturinngrep. Kommunenes krav om næringsfond er etter Senterpartiets syn rett og rimelig, sett i lys av de verdiane kraftanlegget årlig representerer for sine eiere.

Jeg tar med det opp forslagene Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Da har representanten Ole André Myhrvold tatt opp de forslagene han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [18:05:37]: Denne saken viser vel at vannkraftutbygging ikke nødvendigvis har vært eller er et trylleformular, som flere har trodd. Vi har flere tiår bak oss med ganske omfattende og hardhendt vannkraftutbygging i store deler av landet, hvor viktige naturområder og bygdefolks interesser har måttet lide. Det har ofte også skjedd til store protester fra naturvernere og fra lokalsamfunn, men mange av utbyggingene ble dessverre gjennomført.

Det som er viktig nå, er å få fortgang i det revisjonsarbeidet som har stått i stampe i mange år, både i Røldal og i Suldal, men også andre steder i landet. Dette er et revisjonsarbeid som vil kunne bringe mer liv tilbake i elvenaturen, og som vil kunne være med på å berge noe av den verdifulle naturen som man dessverre lot gå til spille i tidligere tider. Derfor er vi glad for at det i hvert fall i dag er et flertall for å prioritere revisjonen av denne utbyggingen, når regjeringen har behandlet søknaden fra Lyse og Hydro. Men vi skulle ha ønsket at flertallet gikk enda litt lenger.

La denne saken være en viktig påminner for fremtiden om hvor omfattende naturinngrepene knyttet til kraftutbygging kan være.

Ketil Kjenseth (V) [18:07:56] (komiteens leder): I denne saken vil jeg si at det er en del positivt, og så er det noe som er litt rart. Jeg starter med det som er positivt.

Vi har nå en viktig diskusjon om prisen på natur og konsekvenser ved store utbygginger og store nedbygginger. Denne utbyggingen, som var en veldig stor utbygging, var en av årsakene til at vi kom til det som skjedde med Alta, og imellom der var det mange store demonstrasjoner. Det har sin pris å gjennomføre slike utbygginger, selv om det gir store inntekter. Og det er riktig, her snakker vi om milliardinntekter i kroner, men også et stort tap for grunneiere, for innbyggere og

for de områdene i Røldal og Suldal som her har blitt berørt. 17 meter med neddemming er betydelig, og en ødelagt foss – det merker mange.

Det andre som er positivt, i tillegg til den viktige diskusjonen om prisen på natur og de konsekvensene, er at man får gjort en etterlengtet vilkårsrevisjon i dette vassdraget nå.

Det tredje som er positivt, er at flertallet i denne saken styrer unna rollen som saksbehandler. Vi har overlatt saksbehandling til departementet og NVE. Jeg er glad for at vi ikke tar den rollen i Stortinget, selv om det er en viktig sak. All honnør til Arbeiderpartiets representanter, som har vært med på å fremme saken, som tar et steg tilbake og forstår den rollen. Her er det mulig å påvirke gjennom de vedtakene vi gjør her i dag.

Så til det som er litt rart i denne saken – Senterpartiets forslagsstillere, som jeg ikke forstår kan være enig med Senterpartiet i 2008 og konsolideringsmodellen, som ikke har forståelse for tilbakevirkende kraft, og som i forhold til 2008-vedtaket ikke forstår rollen med kompensasjon og som trakk heisen opp etter seg da, men prøver å slippe den ned igjen nå.

Det som er enda rarer, er at denne diskusjonen kommer 14 dager etter at Senterpartiet faktisk stemte for å oppheve verneplanen for vassdrag, og hvilken debatt en da fører oss inn i om store utbygginger og hvilke kompensasjoner en skal bidra til, når representanten Myhrvold i en tidligere debatt sa at vi skal bygge ut titalls terrawattimer med fornybar kraft, og at verneplanen for vassdrag faktisk er det man skal gå løs på – det er litt vanskelig å forstå. Vi har en vindkraftdebatt friskt i minne som også stammer fra da Senterpartiet satt i regjering. Det er snart på tide at noen skriver boka om Senterpartiets forvirring.

Bjørnar Moxnes (R) [18:11:25]: Først en takk til vertskommunene Ullensvang og Suldal, Landssamanlutninga for vasskraftkommunar og andre, for sterkt engasjement for å få denne saken til Stortinget. Uten deres engasjement hadde trolig konsesjonen blitt gjort evigvarende uten vesentlige politiske krav, og det hadde vært en ren skandale.

Bakgrunnen for saken er at Stortinget i 1962 vedtok utbyggingen for å sikre nok kraft til å lage industri på Vestlandet. Det skjedde uten strenge miljøkrav – ordninger som i dag ville vært selvsagte, for å kompensere vertskommunene. Men så bygde vedtaket på at konsesjonstiden gjaldt i kun 60 år, og så skulle hele anlegget etter hjemfallsloven fra 1909 falle tilbake til staten, og vertskommunene skulle tildeles inntil en tredjedel av kraftverdien. Men som kjent ble denne delen av hjemfallsordningen underkjent i en dom fra ESA, og dessverre valgte den rød-grønne regjeringen og resten av

Stortinget å bøye seg for dommen og tilpasse lovverket. Det er det som er grunnen til at det var mulig for Hydro og Lyse å gjennomføre fusjonen med ny, evigvarende konsesjon, som da er i strid med Stortingets forutsetninger fra 1962.

Ordføreren i vertskommunen Ullensvang omtalte dette som et ran, der vertskommunene vil tape framtidige inntekter på flere hundre millioner kroner årlig til evig tid. Vertskommunene, grunneierne, risikerer nå å sitte igjen med smuler, hvis ikke Stortinget sørger for rettfærdige kompensasjonsordninger og strenge krav til miljørevisjon av hele anlegget. Det er i innstillingen vist til Kvæningen-saken. En kjenner til at den kommunen og nabokommunen ble avspist med et engangsbeløp på 500 000 kr hver. Ingen av forslagene mener vi går langt nok i å garantere at vertskommunene får de erstatningene de har krav på, og vi fremmer derfor følgende to forslag:

«Stortinget forutsetter at dagens strenge miljøkrav ved vannkraftutbygging og miljørevisjoner blir lagt til grunn ved omgjøringen av Røldal-Suldal-konsesjonene til nye konsesjonsvilkår.»

«Stortinget forutsetter at de nye kompensasjonsvilkårene for vertskommunene og grunneierne i disse anleggene skal bygge på forutsetningen om hjemfall etter 60 år som Stortinget vedtok i 1962.»

Hvis forslagene skulle falle, vil Rødt subsidiært støtte mindretallsinnstillingen fra Senterpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte.

Statsråd Tina Bru [18:14:28]: Det er søkt om at vilkårene om tidsbegrensning og hjemfall i konsesjonene for Røldal-Suldal kraftanlegg blir omgjort. Søknaden bygger på at anleggene overtas av et nytt offentlig selskap, hvor det kommunalt eide Lyse eier 74 pst. Olje- og energidepartementet har nå denne saken til behandling.

La meg først få presisere at endringer i eierskap av kraftselskapet og revisjon av konsesjonsvilkår er to ulike saker. Mitt departement behandler nå søknaden knyttet til endringer i eierskapet. Det følger av vassdragslovgivningen at dersom det foreligger et offentlig eierskap, skal søknaden om omgjøring innvilges. Denne bestemmelsen kom inn i loven i 2008 som en del av konsolideringsmodellen.

Ved en fornyelse av konsesjonen vil det nye kraftselskapet innenfor prinsippet om offentlig eierskap gis langsiktig tilgang på kraft. Dette vil styrke verdiskaping og sikre industriarbeidsplasser i området.

At dette har en stor verdi, var også noe en enstemmig energi- og miljøkomité sluttet seg til i mai 2016, da regjeringen la frem den såkalte ANS/DA-modellen. Da uttalte komiteen at den ser det som viktig «at lovendringen bidrar til å gi kraftforedlende industri stabil tilgang til kraft på kommersielle vilkår og innenfor rammene av offentlig eierskap og kontroll med kraftressursene». Uten denne modellen ville dette altså ikke vært mulig.

Flere har vist til at anleggene som ble bygd på 1960-tallet, utgjør store inngrep i naturen, noe som har medført varige endringer. Det er det ingen tvil om, og lokalsamfunnet har også betalt en pris for det. Dette er jo dessverre naturlige og uunngåelige konsekvenser av vannkraftutbygging. Miljøvilkår vil være tema i den kommende saken om revisjon av vilkårene i konsesjonen. Her er NVE ansvarlig myndighet, og revisjonssaken skal gjennomføres på en grundig og forsvarlig måte.

Det er tatt opp spørsmål om økonomiske vilkår, og dette vil vurderes i revisjonssaken. Noen har hevdet at revisjonen ikke kan skje før om 30 år. Det må bero på en misforståelse. Revisjonen vil påbegynnes umiddelbart etter at omgjøringssaken er behandlet. Her vil jeg også nevne at departementet i tildelingsbrevene de siste årene har bedt NVE om å prioritere arbeidet med revisjon av eldre reguleringskonsesjoner. Hovedformålet med en revisjon er miljøforbedringer, men i prinsippet kan alle vilkårene for en konsesjon endres. Dette gjelder også økonomiske vilkår som næringsfond, selv om praksis for dette er restriktiv. Det vil uansett ikke være riktig å forskuttere en slik vurdering nå, allerede før departementet har behandlet eierskapssaken, og før en vilkårsrevisjon i det hele tatt er påbegynt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [18:17:34]: Takk til statsråden for innlegget.

Det er veldig mange fra Røldal som sitter og lytter til oss nå, og veldig mange av spørsmålene har handlet om nettopp en bekreftelse av at revisjonen blir åpnet, men også om hva en slik vilkårsrevisjon innebærer.

Kan statsråden gjengi det som gjelder miljøelementer? For slik jeg har oppfattet det, er det veldig mange i lokalbefolkningen som viser til de erfaringene de har hatt i dialog med Hydro så langt. – Det ville jeg sette pris på.

Statsråd Tina Bru [18:18:07]: Som jeg sa i mitt innlegg, vil det bli satt vilkår om revisjon når vi behandler denne saken, og det vil åpnes revisjonssak når saken er ferdigbehandlet i departementet. Da er det selvfølgelig først og fremst miljøforbedringer man ser på.

Hydro har også pekt på noen ting. De har vært i dialog med kommunene, og jeg mener det er positivt.

Man skal sørge for en god likebehandling i disse sakene. Jeg har veldig tiltro til at NVE vil gjøre en god jobb med det, også i dialog med de berørte kommunene og grunneierne, for jeg har veldig stor forståelse for at det er ønskelig å se på hva man kan få til. Det er også hele poenget med en revisjon av en så gammel sak, fordi dette ble bygd ut på en tid da det nærmest ikke var krav i det hele tatt. Det klare formålet er jo å få til miljøforbedringer, til beste for oss og dem som bor i området.

Ruth Grung (A) [18:18:59]: Det andre spørsmålet – som også statsråden var inne på i sitt innlegg, men som det er greit å få en ytterligere presisering av, og som har vært viktig i dette flertallsvedtaket – går ut på om statsråden vil sørge for en grundig faglig vurdering av nettopp prinsippet om spesielle hensyn. Vi opplever at iallfall de to vertskommunene har argumentert veldig sterkt for at omfanget av inngrepet og det at det har tatt så lang tid – 60 år, osv. – skulle tilsi det, uten at vi skal dra slutningen her. Kan statsråden forsikre Stortinget om at en vil gå grundig inn og sørge for at det blir en god faglig vurdering?

Statsråd Tina Bru [18:19:42]: Det kan jeg selvfølgelig svare et kort og konsist ja på at jeg vil gjøre.

Ruth Grung (A) [18:19:47]: Flott!

Ole André Myhrvold (Sp) [18:19:59]: Jeg vil takke statsråden for innlegget og svarene også i foregående spørsmål. Dette er en sak som har skapt dype sår, som vi har vært inne på, sår som på ingen måte har grodd, og som kanskje ikke vil kunne gro skikkelig. Målet her kan ikke være å rette opp all skade, det må være å søke en lindring og en kompensasjon og rettferdighet for lokalsamfunnet og åpne for tiltak som kan bidra til f.eks. endrede betingelser for vannføring og framkommelighet, og at isskodde dempes.

Nå gikk statsråden, sånn jeg forsto det, langt i å si at en vilkårsrevisjon vil bli åpnet umiddelbart etter at eierkonsesjon er gitt. Kan statsråden si noe om hvor lang tid det tar for NVE å gjennomføre en vilkårsrevisjon?

Statsråd Tina Bru [18:20:51]: Det er litt vanskelig å svare på akkurat hvor lang tid det vil ta å gjennomføre selve revisjonen. Det handler om at man nettopp skal kunne ha den faglig gode vurderingen og gjøre den jobben på en god måte, så det er litt vanskelig for meg å svare på. Men som jeg sa i innlegget mitt i stad, vil det bli satt vilkår i denne omgjøringsaken om adgang til revisjon. Jeg legger opp til at NVE vil åpne den revisjon-

en umiddelbart etter at den omgjøringsaken er ferdig behandlet i departementet.

Ole André Myhrvold (Sp) [18:21:19]: Takk for svaret fra statsråden.

Jeg vil spørre litt om næringsfond, for statsråden går i sitt brev til komiteen langt i å avvise mulighetene for næringsfond, og hun skrev i Haugesunds Avis 4. februar at berørte distrikter kommer svært godt ut av det. Kommunene bestrider for øvrig den inntektsberegningen som statsråden i sitt brev til Stortinget legger til grunn, og viser bl.a. til at naturressursskatten utjevnes i inntektssystemet.

Statsråden hevder videre at saken er nær identisk med den såkalte Elkem-saken, hvor kravet om næringsfond ikke ble tatt til følge. Det er feil sånn jeg ser det, for både hendelsesforløp og det konsesjonsrettslige var annerledes i Elkem-saken enn det er i denne saken. I så fall vil næringsfond være relevant, da det i vassdragsreguleringslova ikke er begrensninger knyttet til hvilke vilkår som kan revideres.

Vil statsråden beklage karakteristikken av kommunene og distriktene, og vil hun sørge for at kravet om næringsfond også behandles på en skikkelig måte?

Statsråd Tina Bru [18:22:24]: Først vil jeg kraftig tilbakevise at jeg har kommet med noen karakteristikk av et lokalsamfunn. Det har jeg på ingen måte gjort. Jeg har redegjort for komiteen i brev for hvordan inntektene fra disse kraftanleggene fordeler seg i de ulike kommunene. Jeg registrerer at kommunene har vært uenige i måten jeg har presentert de tallene på. Jeg mener fortsatt at de er riktige. Jeg mener ikke det er rimelig at man f.eks. skal holde unna naturressursskatt fordi det utjevnes gjennom inntektssystemet til kommunene, at man ikke skal regne med eiendomsskatt fordi den ikke betegnes som en energiskatt, eller at man ikke skal regne inn konsesjonskraft fordi den ytelsen innebærer en kompensasjon. Jeg mener man må se på det, men det er riktig at det ikke er nettotall. Det har jeg også skrevet til komiteen at jeg kunne opplyst om, men jeg mener vi må se helheten. Det kan ikke være noen tvil om at kraftkommuner i Norge generelt kommer bedre ut av det enn mange kommuner som ikke er kraftkommuner, noe som er helt naturlig, gitt at de faktisk avstår naturområder for vårt felles gode gjennom å produsere kraft.

Ole André Myhrvold (Sp) [18:23:25]: Jeg vil gjenta det om Elkem-saken, som statsråden hevder er nær sagt identisk. Både hendelsesforløp og det konsesjonsrettslige var annerledes i den saken. Spørsmålet er da nok en gang om statsråden vil sørge for en skikkelig og objektiv behandling av kravet om næringsfond.

Statsråd Tina Bru [18:23:46]: Det er riktig at det er en åpning for også å se på økonomiske forhold i en revisjonssak, men dette er ikke en revisjonssak jeg har til behandling i departementet nå, dette er en omgjørings-sak knyttet til eierskap. Der er det ikke adgang til å sette sånne typer vilkår.

Jeg syns det er fascinerende å se et parti snu så ryggen til det ens eget parti er arkitektene bak. Jeg må tilstrebe likebehandling når jeg behandler disse sakene. Jeg må da støtte meg til og se på hva man har gjort, og hva loven sier om hvordan man skal behandle disse sakene. Retningslinjene for revisjon, som peker på at det er svært restriktiv praksis på å pålegge næringsfond eller andre økonomiske vilkår i revisjonssaker, kommer fra Ola Borten Moe, da han var statsråd. Han skrev de retningslinjene for revisjon. Det andre er at det var Terje Riis-Johansen som la frem endringene i 2008 som sier at det ikke ble forutsatt at det skulle gis noen kompensasjon i slike saker, og derfor skjedde heller ikke det i Elkem-sakene. Det er fascinerende å snu ryggen så til det.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Nils T. Bjørke (Sp) [18:25:19]: Eg vil starta med å visa til det glimrande innlegget frå Ole André Myhrvold. Utbygginga i Røldal har vore dramatisk for bygda, ho har skapt varige sår. Det er ikkje tvil om at på 1960-talet var merksemda retta mot auka kraftproduksjon og industrireisning. Industrien eigde faktisk krafta, og det var kopling mellom kraft, produksjon og det å kunna utvikla industri.

I dag vert krafta seld på den opne marknaden og er ikkje lenger kopla opp mot industrien på same måten. Når vilkåra for Røldal-Suldal kraftanlegg går frå heimfall til evigvarande konsesjon, bør det vera opplagt med nye konsesjonsvilkår. Det er snakk om svært store verdiar, oppimot 1 mrd. kr i årlege inntekter. Vilkåra då det vart bygt ut først på 1960-talet, var slik at bygda vart overkøyrd – eller som Hydro sjølv skriv i boka si om utbygging: Det var eit veldig skeivt styrkeforhold mellom lokalsamfunnet og Hydro, som på den tida var sjølv føredømet for industribygging.

Utbygginga har ført til store inngrep i Røldal. Valldalen var ein aktiv dal med både fastbuande og store areal som sikra gardsbruka i Røldal nok areal til aktiv drift. Sær høg reguleringshøgde gjev store utfordringar med tilkomst til areala som ikkje er demde ned – òg i Røldalsvatnet med 17 meter reguleringshøgde midt i sentrum, noko som gjev store utfordringar for bygda.

Korleis ein ser på naturinngrep, har endra seg mykje på 60 år. Når det skal verta evigvarande konse-

sjon, bør det vera opplagt at verkemidla må tilpassast dagens krav med omsyn til natur og ikkje minst omsyn til lokalbefolkninga. Det må vera eit minstekrav at ein får sikker tilkomst på begge sider av Valldals-magasinet heile året, naturleg vasstand i Røldalsvatnet om sommaren og minstevassføring i Novlefossen om sommaren.

Det er grunnlag for næringsfond her. Det er særlege grunnar, og eg kan ikkje sjå at ein ser andre saker som kan samanliknast når det er snakk om likebehandling. Det har lenge vore ynske lokalt om miljørevisjon, som har vorte utsett ved å visa til heimfall. Det har gjeve store forventningar lokalt – og ser no ut til ikkje å verta gjennomført.

Det vert her vist til 2008, at det var då desse endringane vart gjorde. Ja, eg vil no minna om at det var Hydro som pressa fram endringane med å reisa sak for ESA. Hadde forslaget frå Høgre og Framstegspartiet gått gjennom i 2008, hadde det i alle fall ikkje eingong vore noko snakk om offentleg eigarskap.

Kjersti Toppe (Sp) [18:28:33]: Ingen som har vore i Valldalen i Røldal og har snakka med bygdefolk om historia, kan vera urørte. Valldal var Vestlandets største stølsdal med rike naturressursar. På bilde av Valldalen frå før han var demd ned, ser det ut som eit paradiso. Seterdrifta var livsgrunnlaget for heile jordbruksamfunnet i Røldal. Kraftutbygginga har skapt enorme sår, bygdefolket har følt seg overkøyrde og overhøyrde. Det var ikkje berre ein dal som var demd ned, det var òg eit heilt samfunn.

Lars Seim, som er grunneigar, har spelt inn dette i høyringsuttale til behandlinga i komiteen: Røldalsbygda må leve med såra i naturen til evig tid. Mange av dei gamle som opplevde dette, vart aldri heilt dei same att. Det vart eit traume som sat langt inne i sjela til den siste dag.

Eg forstår det slik at dette er traume som Røldalsamfunnet framleis lever med. Utbygginga og naturødelegginga hadde aldri skjedd i dag. Når statsråd Tina Bru i Haugesunds Avis uttalar at kommunane som er omfatta av utbygginga, har kome svært godt ut av det, er det ein provokasjon. Det må ein forstå. Vertskommunane som i fleire år har arbeidd fram modernisering av konsesjonsvilkåra i Røldal-Suldal, har ikkje vorte komne i møte av Hydro. Dei har vist til at den nye konsesjonen skulle fornyast i 2022. Det er store ting, men det er òg enkle ting, det er mange år med brotne løfte. Valldalen er utilgjengeleg store delar av året på grunn av at vegen ikkje er framkomeleg eller er farleg. Røldalsvatnet er ikkje regulert, fossane er tørrlagde.

Når det gjeld næringsfond, bør det ikkje vera tvil om at det er mogleg og nødvendig, for her er det heilt

spesielle omsyn som ligg føre. Det er omfattande naturinngrep, og det er ein heilt spesiell historie, det kan ikkje samanliknast med andre saker.

Så det er heilt klart at ein må ha nye konsesjonsvilkår som gir næringsfond til dei to kommunane det gjeld. Det må setjast inn miljøtiltak, som minstevassføring og betre regulering av Røldalsvatnet. I eit innspel frå grunneigarlaget er det referert frå Røldal kommune-styre i 1962. Der skriv dei at dei ikkje går imot at det vart gitt konsesjon, men da må det òg frå konsesjons-søkarens side så langt råd er, verta ytt og ofra noko for å søkja å avbøta skadeverknadene av den alvorlege for-ringinga av levevilkåra i den bygda som den veldige kraftutbygginga i første rekkje vil gå ut over.

Det er altså no 60 år etter at ein kjempa den kam-pen. Det kan Stortinget gjera noko med i dag, men då må ein vera tydeleg.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:31:56]: Hydros Røldal-Suldal-kraftverk er noen av de verste naturødeleg-gelser vi har opplevd i Norge. Røldalssamfunnet er på-ført enorm skade, og når Hydro nå unngår hjemfall, tje-ner de enorme penger. Nøkternt vurdert snakker vi om en nettoinntekt før skatt på nærmere 1 mrd. kr årlig, og nåverdien ligger et sted mellom 20 og 40 mrd. kr.

Hvis kraftverkene hadde hjemfalt til staten, hadde det vært ny konsesjonsbehandling, og vertskommune-ne ville hatt en lovbestemt rett på inntil en tredjedel av anleggets verdi. Som representanten Halleland fra Fremskrittspartiet sa: Det er store verdioverføringer fra fellesskapet og lokalsamfunn til kraftverkseier Lyse-Hydro-selskapet. Verken Lyse, Hydro eller statsråden har sagt at det må settes nye konsesjonsvilkår i forbin-delse med den nye konsesjonen.

Nye konsesjonsvilkår er noe langt mer enn dagens praksis med såkalt vilkårsrevisjon. Innholdet i de nye konsesjonsvilkårene må omfatte både næringsfond til Ullensvang og Suldal kommuner og omfattende tiltak for å bøte litt på de ulempene som den brutale kraftutbyggingen har medført. Terskelverdien for dagens revisjonssaker, som omfatter de to tiltakene næringsfond og miljøopprettende tiltak, er i dag satt så høyt gjennom praksis fra NVE og departementet at det er lite verdt. Det kreves i dag helt spesielle hensyn for å tildele næringsfond, og det er en terskel som departementet, ikke Stortinget, har satt. Senterpartiet er ikke enig i at det bør stilles slike krav til gamle, store kraftanlegg som Røldal-Suldal. Utbyggingen innebærer så enorme naturinngrep, i strid med dagens miljølovgivning, og Røldal må leve med de brutale inngrepene til evig tid. Myndighetene må derfor gi kraftverkseier beskjed om å gjøre opp for seg.

Senterpartiet har fått mange bekymrede meldinger om at sånne saker om nye konsesjonsvilkår tar årevis å gjennomføre – ja, faktisk 10–15 år. Dette må det bli slutt på. Det må bli slutt på det, det må ferdigbehandles i løpet av et par års tid. Det bør være regelen og ikke unntaket. Det må legges naturfaglige vurderinger til grunn for de nye konsesjonsvilkårene, og Lyse må betale for dette når NVE sier at det er åpent for behandling av nye konsesjonsvilkår. Kommunene må komme med utredningsprogram for de vurderingene som må gjøres i samband med nye konsesjonsvilkår. Statsråden må vise at her skal Hydro og Lyse gjøre opp for seg, en kan ikke stikke unna med de enorme verdiene uten å rette opp uretten.

Statsråd Tina Bru [18:35:11]: Jeg føler litt behov for å rydde litt i denne debatten, for jeg føler at den debatten som Senterpartiet nå har hatt i flere innlegg her, er en debatt som kommer til å komme senere, i forbindelse med revisjonen av dette anlegget. Vi er ikke der nå, så det å skape et inntrykk av at her er det ingen vilkår som bør bli stilt, her vil man ikke ha en grundig gjennomgang, er feil.

Så føler jeg også et behov for å minne Senterpartiet på – når de kommer med alle disse bekymringene og mener at dette skulle skjedd annerledes, og sånn skulle det ikke vært – at de må ta ansvar for at de selv utformet denne loven, og at de selv utformet disse retningslinjene for revisjon, som er det jeg forholder meg til. Det må jeg gjøre. Det ville vært veldig oppsiktsvekkende om jeg ikke skulle forholdt meg til det.

Når det gjelder dette spørsmålet om hjemfall, skapes det et inntrykk av at her ville det skjedd et hjemfall til staten hvis ikke denne løsningen hadde kommet på bordet. Jeg tror ikke det. Jeg føler meg rimelig sikker på at det aldri ville blitt hjemfall i denne saken, og det er på grunn av konsolideringsmodellen, som Senterpartiet la frem da de styrte sist. Der var Senterpartiet fullstendig klar over at dette kom til å være utfallet, for de skrev:

«Det ligger åpning for betydelige verdioverføringer i omgjøring, siden staten på denne måten i realiteten vil frafalle verdier som ellers ville ha hjemfalt til staten i fremtiden. Det oppstår også et tap for vertskommunene som ikke vil få tilgang på inntil 1/3 av de hjemfalte verdier slik industrikonsesjonsloven bestemmer. Hjemfall er på den annen side intet mål i seg selv. Det avgjørende er at offentlig eierskap gjennomføres innenfor de rammer som følger av konsolideringsmodellen.»

Så dette var Senterpartiet fullstendig klar over ville være en konsekvens.

I retningslinjene for revisjon av konsesjonsvilkår, skrevet av Ola Borten Moe, står det:

«Økonomiske krav omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. Dette gjelder også økonomisk kompensasjon for miljøulemper.»

Men dette må man se på i revisjonssaken. Jeg står ikke her i dag og verken forskutterer eller avviser noe som helst. Det ville være helt prematurt og på helt feil tidspunkt. Vi behandler nå saken om omgjøring i departementet. Hvis Senterpartiet var så bekymret og så redd for dette, kunne de ha skrevet andre retningslinjer. Det har jeg heller ikke registrert at de har foreslått, men det kunne de ha gjort, eller de kunne tatt høyde for dette da de la frem konsolideringsmodellen, og skissert opp en løsning for å kompensere kommunene generelt, nå som hjemfall med den nye modellen ikke lenger var en realitet. Men det har de altså ikke gjort.

Så må jeg som et apropos si at jeg deler engasjementet for miljøverdiene. Jeg deler engasjementet for de ulempene som store kraftutbygginger for flere år siden har medført, men det hadde vært fint å se Senterpartiet vise den samme omsorgen for de vernede vassdragene vi faktisk har i dag. Men det har de altså ikke, for der foreslår de å bygge ut.

Nils T. Bjørke (Sp) [18:38:31]: Fyrst må eg minna ministeren på at me faktisk ikkje har sagt at me skal byggja ut eit einaste verna vassdrag. Det me har sagt, er at me vil sjå på om det kan vera moglegheit for enkelte plassar å byggja ut i samband med flomsenkning og andre ting. Det er greitt å høyra etter kva me seier.

Eg vil litt tilbake til Framstegspartiet, som hadde tru på at dei nye eigarane vart gode eigarar og ville ta omsyn til lokalsamfunnet. Dessverre er erfaringa frå dei eigarane som har vore der, og dei 60 åra som har vore, at det har vore svært vanskeleg for lokalsamfunnet å få til eit godt samarbeid med eigarane. Det var vanskeleg å få til enkle ordningar som skulle gjera det enklare for dei å få tilgang til dalen.

Me kunne gjerne ha diskutert denne saka ved eit seinare høve, men det er dessverre ikkje Stortinget som skal behandla revisjonen, og difor er det viktig at me gjev klare og tydelege signal i dag om kva ein forventar av det som skal skje.

Ein kan alltid diskutera om det var lurt å gå inn for dei nye reglane, men det var faktisk for å sikra norsk eigarskap til krafta i Noreg at ein var nøydde til å gjera det. Og det er slik, som ministeren òg sa, at det er spesielle tilfelle, og viss det ikkje er spesielle tilfelle i denne saka, då veit ikkje eg kva kraftutbyggingssak og kva konsesjonsvilkår som skal behandlast, som er ei liknande sak. Det er heilt klart spesielle tilhøve i denne saka, og då

er det faktisk grunnlag for eit næringsfond innanfor dagens regelverk.

Liv Kari Eskeland (H) [18:40:29]: Me anerkjenner sjølv sagt at lokalsamfunnet har teke ein stor del av byrda med inngrepa som er gjorde i Røldal. Me lar oss sjølv sagt påverka av den historia som vert fortald – grundig gjort greie for frå denne talarstolen.

Samstundes er det slik at i eit land med eit styresett som det Noreg har, er det føreseielege ein eigenverdi som vanskeleg kan målast i kroner og øre, men som legg grunnlag for tillit mellom styresmakter, næringsliv, sivilsamfunn og elles.

Har me knesett eit prinsipp og forordningar gjennom demokratiske prosessar, der me har peika framover og illustrert konsekvensane av dei vedtaka me gjer, då må storsamfunnet kunna forventast at me held oss til dei linjene som er trekte opp.

Då prinsippet om konsolidering og overføring frå privat til offentleg eigarskap vart vedteke, var Røldal-Suldal òg ein del av drøftingane. Det var Senterpartiet som var arkitekten for den konsoliderte modellen som ligg til grunn for overføringane, og til Lundteigen: Det er faktisk ikkje grunnlag for ein ny konsesjon i denne saka. At Senterpartiet i dag har ei tilnærming der dei forsøker å gje eit skin av at det er mogleg å springa frå dei vedtaka som ein tidlegare har gjort, er ganske krevjande. Det er krevjande for lokalbefolkninga, som får forhåpningar som Stortinget ikkje kan oppfylla, og det skapar uro i ei kraftbransje som lurar på om dei kan stola på dei rammene som er lagde.

Me håper no på å få ro omkring denne saka og er trygge på at det nye selskapet, Lyse Kraft DA, ønskjer å finna gode samarbeidsrelasjonar til kommunen og lokalsamfunnet. Det har dei alt å tena på. Det er viktig med opne og transparente prosessar når dei no kjem i gang.

Så vil oppgradering av anlegg og revisjon av vassdrag uansett bringa med seg arbeidsplassar og aktivitet knytt til Røldal i åra som kjem. Me vonar no at det vert mogleg å sjå framover og bruka moglegheitsrommet som revisjonen gjev, til å skapa tillitsfulle og gode dialogar mellom dei som skal leva saman i eit samkvem, så lenge me har nytte av krafta, noko som er vurdert til å vera nærast inn i æva.

Ruth Grung (A) [18:43:17]: I sommer – det var en vakker dag – var jeg sammen med ganske mange stortingsrepresentanter fra Hordaland, og en fra utenom Hordaland. Vi var til stede i Røldal og fikk se hvordan de opplever dette, og vi fikk veldig god innsikt i hva som har skjedd gjennom de seksti årene. Men derfor har Arbeiderpartiet også vært med på å fremme forslaget, og vi har gått grundig inn i saken.

Når vi går tilbake til 2008, som flere har vært inne på, har det faktisk overrasket meg – og flere andre – at man i så liten grad drøftet den utfordringen som det var at private kunne inngå eierskap sammen med offentlige, inntil en tredjedel. Og den eneste av dem som er her i dag som var til stede da det ble vedtatt, er representanten Lundteigen.

Arbeiderpartiet har vært opptatt av å finne den beste løsningen for framtiden i Røldal, og vi opplever, noe vi også fikk bekreftet gjennom utspørringen her, at vilkårsrevisjonen skal prioriteres, og at statsråden vil gå grundig inn i å vurdere det med spesielle hensyn.

Så har vi i tillegg, i dialogen som vi har hatt med Lyse, vært veldig tydelige på at vi mener at de – på eget initiativ – burde komme de to vertskommunene i møte med å fylle på det næringsfondet som allerede er der, for de har jo faktisk hatt et lite næringsfond helt fra starten av Hydros anlegg. Arbeiderpartiet er iallfall veldig tilfreds med at vi har klart å få så tydelige signaler og funnet en så god løsning.

Og jeg gjenntar: Jeg vet at det var større forventninger lokalt, fra både ordfører og de lokale, og jeg har hatt veldig mange utvekslinger på e-post for å prøve å forklare hvordan ting henger sammen, og jeg forstår at det for lokalbefolkningen kan være litt komplisert med alle de ulike begrepene. Men jeg håper at de nå framover ser at dette vil gå igjennom. Når det har gått igjennom, vil det åpnes for en vilkårsrevisjon, og da vil miljøhensyn få fokus, men også det med næringsfond vil være en del av debatten. Men utenom det kan Lyse også gjøre noe på eget initiativ.

Ketil Kjenseth (V) [18:45:59]: Vi har i denne debatten vært innom mye av historien. Vi må ta steget og se framover nå, og det er viktig at de lokale også er med på de initiativene til å få til en god vilkårsrevisjon. De har rett til støtte til det, til den kompetansen. Dette har vi også diskutert i flere andre saker, bla. i vindkraftmeldingen – at det har vært litt ulik praksis, litt ulik kompetanse. Det er et ansvar som Hydro og Lyse også har: å bidra til at Røldal-Suldal får den kompetansen, og at Ulensvang får den kompetansen, til å gjøre en god gjennomgang. En kan godt si at det skal skje raskt, men for meg er det viktig at det skjer på en god måte der alle hensyn blir ivaretatt, og at det legger et grunnlag. For vi holder på med mange vilkårsrevisjoner nå, en stor gjennomgang, og Røldal-Suldal kommer jo nå til å rykke fram i køen. Som jeg sa, er det en lenge etterlengtet revisjon som nå vil komme.

Så er det viktig at vi holder orden på rollene også – hva Stortinget skal gjøre, hva departementet skal gjøre, og hva NVE skal gjøre. Vi har hatt dem i over 100 år i Norge. I stort har de tjent oss godt, men så dukker det

av og til opp saker der en kan belyse områder og sette saker på dagsordenen, og det har denne saken gjort. Den har brakt mange av oss i komiteen inn i både viktig historie og viktige muligheter, og dem har vi etter måten grepet, men vi skal ikke ta til oss alle de rollene i Stortinget. Men håndsrekningen til Suldal og Røldal her er jo å bli med på å skaffe til veie den kompetansen og ta godt imot den, for å få til en så god revisjon som mulig for de interessene en har lokalt.

Kjersti Toppe (Sp) [18:48:12]: Senterpartiet vert jo angripe i denne saka. Det var vi for så vidt førebudde på, men når særleg Høgre og Framstegspartiet kritiserer oss for det vedtaket som vart gjort i 2008, er det slik at viss politikken til statsråden sitt parti hadde gått igjennom i 2008, hadde ikkje Hydro trunge å gå omvegen om offentlig eigar. Da kunne selskapet ha oppnådd over 100 pst. av kraftkonsesjonane i Røldal-Suldal kraftanlegg direkte.

Det er lett å stå her og kritisera Senterpartiet, men kva meiner dei sjølve? Kva er viljen til Høgre og Framstegspartiet i denne saka når ein tenkjer på kva dei stod for i 2008? Eg har fått innspel frå grunneigarar som dette vedkjem, som peiker på ei lovendring frå 2017 som ei årsak til at Hydro tilsynelatande har sett fellesskapet sjakkmatt i denne saka. Det kan eg ikkje nok om. Eg ser heller ikkje at komiteen har gått inn på det.

Poenget er at vi i alle fall meiner at det er grunnlag for næringsfond. Det er heilt spesielle omsyn i denne saka. No høyrrer eg at statsråden skal gå grundig inn i og vurdere dette – om det er spesielle omsyn. Eg oppfattar statsråden som ein statsråd som er opptatt av natur og miljø, og det set eg pris på. Eg vil berre seia at her er det faktisk heilt spesielle naturinngrep, ei heilt spesiell historie, og at det er grunn til å vurdere dette som ei spesiell sak med tanke på økonomiske kompensasjonar.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:50:29]: Høyre har ingenting å være stolt av. De har vært imot hjemfall, de er imot konsesjonslover, og deres linje har ikke vært samfunnsbyggende på noe sett og vis i dette viktige spørsmålet som gjelder kraft.

Dette er en helt spesiell sak, og hvis ikke den spesielle saken skal komme inn under spesielle hensyn, så vet ikke jeg. Det spesielle hensynet er nye konsesjonsvilkår slik at eieren blir pålagt å gjøre opp for seg.

Representanten Eskeland sier at her er det Senterpartiet som har lagt til rette for at sånn må det være. Det er riktig at jeg var i Stortinget i 2008. Det er 13 år siden, og jeg har lært. Jeg har lært at jobben som ble gjort den gangen, ikke var god nok, og den er i hvert fall ikke god nok i dag. Jeg tør å si det her, at en skal lære. Det har skjedd mye de siste 13 årene. Vi har ikke noen tilsvarende sak.

Når representanten Eskeland sier at det skal være forutsigbarhet, er vi sjølsagt for det, men vi lever i et samfunn som endrer seg, hvor kravene endrer seg på alle områder, og det må også skje på dette området.

Det ble sagt at det ikke er grunnlag for nye vilkår. Sjølsagt er det grunnlag for nye vilkår. Det er et spørsmål om hvordan myndighetene skal behandle denne saken. Sjølsagt er det det – hvilke vilkår en skal stille for å gjøre opp for seg når det gjelder næringsfond og avbøtende tiltak. Sjølsagt kan det her gis vilkår for å få til minstevannføringer i både vassdrag og fosser. Sjølsagt kan en stille vilkår om at Røldalsvatnet skal være oppfylt innenfor en bestemt tid.

Jeg har vært med på mange slike behandlinger. Det som skjer i dag, er at disse sakene blir trenert og kjørt langt fram i tid. Her må det ryddes opp på en tydeligere måte.

Representanten Kjenseth sa at han var glad for at Arbeiderpartiet har tatt et steg tilbake i forhold til det forslaget som de sto sammen med Senterpartiet om. Jeg er ikke noe glad for det, og det er heller ikke Arbeiderparti-ordføreren i Odda noe glad for.

Denne saken er ikke ferdig med dette. Det blir en sak som den kommende regjeringen må gå inn i, og da er jeg glad for at Senterpartiet er så sterkt at det kan gi sitt besyv med og få til rettferdighet for Røldal-samfunnet. Vi kan ikke ha det sånn at enorme verdier tas ut av samfunnet, og så blir det bare smuler tilbake til dem som i stor grad har fått sitt samfunn belastet med naturødeleggelser som er nærmest som et traume hver eneste dag.

Statsråd Tina Bru [18:53:45]: Jeg har lyst til å være tydelig på at jeg ikke kritiserer det vedtaket som ble gjort i 2008. Det jeg har kritisert fra talerstolen her i dag, er den totale mangelen på å ta ansvar for det Senterpartiet selv mente, skrev og gjorde da de la saken frem for Stortinget i 2008. Sånn sett er det ganske forfriskende å høre representanten Lundteigen faktisk stå her og si at det vi gjorde, var feil. Men det som gjør det litt pussig, er at hadde det engang vært sånn at dette var en utilsiktet konsekvens eller noe man ikke var klar over ville skje, kan jeg forstå at man i ettertid vil si at dette var feil, her gjorde vi noe galt, dette bør vi rette opp i. Og det står selvfølgelig Senterpartiet fritt til å gjøre, men de skrev altså i proposisjonen til Stortinget om konsolideringsmodellen:

«Kraftverkene som vil kunne omfattes av omgjøring eies i dag i hovedsak av Elkem og Hydro. Det første kraftverket av noe størrelse hjemfaller i 2021.»

– Altså saken vi nå diskuterer.

Og som jeg sa i stad: Man var klar over at det ville oppstå et tap for vertskommunene, «som ikke vil få tilgang på inntil 1/3 av de hjemfalte verdier (...). Hjemfall er på den annen side intet mål i seg selv».

Da Elkem-sakene i 2010 var til behandling, ble det ikke gitt noe næringsfond, og da viste daværende statsråd Terje Riis-Johansen til følgende, at det

«av forarbeidene fremgår at lovgiver» – altså Senterpartiet den gangen, med Stortinget og flertallet – «var klar over at det ville oppstå et tap for vertskommunene som følge av bortfall av hjemfalte verdier, men det ble ikke tillagt avgjørende vekt. Det ble forutsatt at det ikke skulle gis noen kompensasjon som følge av bortfall av inntekter».

Departementet kan derfor ikke se at det er grunnlag for å gi kommunen noen kompensasjon som følge av bortfall av inntekter ved hjemfall.

Senterpartiet kunne eventuelt rettet opp da, i 2010, hvis de mente at det som skjedde i 2008, var feil. Men det gjorde man altså ikke fordi – og det er min påstand – man var fullstendig klar over det. Da må man også kunne ta ansvar for det.

Vi skal selvfølgelig vurdere, når revisjonen er i gang, om det er spesielle hensyn å ta, slik retningslinjene også sier at man skal gjøre. Den vurderingen vil jeg gjøre. Men man må ta ansvar for det man har skrevet. Det er heller ikke rettferdig mot lokalbefolkningen i Suldal å skape et inntrykk av at dette er noe Senterpartiet ikke mener, for Senterpartiet skrev denne loven.

Dette føyer seg bare inn i rekken av hvordan Senterpartiet har oppført seg det siste året. Man så det også i vindkraftsaken, hvor de later som de ikke var med på å innføre grønne subsidier for å bygge mer vindkraft, eller ikke ha et konsesjonsbehandlingssystem på vindkraft som gjorde at det gikk fortere, og som er det vi ser resultatet av i dag, og som har skapt masse konflikt og misnøye.

Man må ta ansvar for sine politiske handlinger. Det er alt jeg ber om.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:56:56]: Høyre vil diskutere historie, ikke framover. Sjølsagt er det helt naturlig. Senterpartiet tar ansvar for at det som for 10–15 år siden ble gjort, ikke var godt nok sett i lys av den situasjonen vi står oppe i. Jeg håper jeg ikke trenger å gjenta det. Tid og forhold har endret seg. Situasjonen er annerledes i dag. Dette er helt spesielle forhold. Næringsfond og avbøtende tiltak – det er snakk om rettferdighet. Verdiene som det nye selskapet får årlig, er så enorme at vel få kunne sett for seg at det ble slike verdier – og så skal

en komme utenom dette uten å ha nye konsesjonsvilkår som kan rette opp den uretten som er gjort. Senterpartiet kommer ikke til å gi seg i denne saken. Her skal det være rettferdighet, her skal samfunnet få tilbake noe av det en har tapt.

Presidenten: Representanten Nils T. Bjørke har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nils T. Bjørke (Sp) [18:58:12]: Ein kan godt gå tilbake og sjå, og det kan godt hende at det er noko ein ikkje burde ha gjort. Hadde ein ikkje inngått EØS-avtalen, hadde ein heller ikkje gjort endringar i heimfallsretten, men spørsmålet er kor langt tilbake ein skal gå for å ta den diskusjonen. Den siste endringa vart jo faktisk gjort i 2016, då det vart endra i industrikonsesjonslova om privat minoritetsseigarskap i vasskraftselskap.

Men poenget er at ein kan faktisk vera tydeleg på dette innanfor dagens regelverk, fordi det regelverket opnar opp for det. Det opnar opp for det ved spesielle tilfelle, og eg har endå ikkje høyrte nokon her som har sagt at dette ikkje er heilt spesielle tilfelle. Eg trur ingen som har vore i Valldalen, kan seia at dette ikkje er heilt spesielle tilfelle. Då burde òg eit fleirtal vera einig i at dette er heilt spesielle tilfelle, i staden for å prøva å

gøyma seg bak paragrafar når ein ikkje vil gie forpliktande utsegner.

Statsråd Tina Bru [18:59:23]: Jeg hører hva representanten Lundteigen sier, men jeg hørte ikke helt hva det er som har forandret seg på de 10–15 årene som tilsier at man ikke burde sett at dette var en utfordring da man vedtok loven. Det er jo ikke riktig, slik som representanten Lundteigen sier, at man ikke var klar over de store verdiene. For det jeg ikke leste opp i stad, men som er fortsettelsen på det jeg startet på, er, som man skrev i proposisjonen:

«Nåverdien av at staten på denne måten frafaller sitt fremtidige krav på hjemfall er anslått i størrelsesorden 10–15 milliarder kroner, dersom samtlige private konsederte kraftverk selges til det offentlige på slike vilkår. Verdiene antas i stor grad å tilfalle selskapene selv, avhengig av hvilke vilkår de oppnår med de aktuelle offentlige kjøperne.»
Man visste at dette var store verdier.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Dagens kart er ferdig debattert. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.00.

